

NAJPOPULARNIJI EVROPSKI KRIMI PISAC DANAS

JU NESBE

LOVCI NA GLAVE

„Hičkokovski triler pun šokantnih obrta. Nećete ispustiti ovu knjigu do poslednje stranice.“

Booklitt

NAJPOPULARNIJI EVROPSKI KRIMI PISAC DANAS

JU NESBE

LOVCI NA GLAVE

„Hičkovski triler pun šokantnih obrta. Nećete ispustiti ovu knjigu do poslednje stranice.“

Booklist

Jo Nesbø

LOVCI NA GLAVE

Prevela:
Jelena Loma

Naslov originala:
Jo Nesbø - HODEJGERNE

PROLOG

Sudar dva vozila prosta je fizika. Sve je prepušteno slučaju, ali se svaki slučaj može objasniti jednačinom - sila puta vreme jednako je masa puta promena u brzini. Ako su slučajnosti cifre koje pripišemo varijablama, dobijamo jednu jednostavnu, istinitu i nemilosrdnu priču koja nam govori šta se, na primer, desi kada pun šleper, težak dvadeset pet tona, naleti brzinom od osamdeset kilometara na sat na putnički automobil težine 1.800 kilograma koji se kreće istom tom brzinom. Zavisno od slučajnosti, poput tačke udara, kvaliteta karoserije i ugla pod kojim tela stoje jedno u odnosu na drugo, priča može imati čitav niz varijacija, koje pak imaju dva zajednička imenioca: Ishod će biti tragičan, i to ne po šleper.

Neobično je tiho, čujem vetar u krošnjama i uporno žuborenje reke. Ruka mi je oduzeta i visim naglavačke, zaglavljen između čelika i mesa. Sa poda iznad mene kaplje krv i benzin. Poda mnom, na šahovskoj mustri tavanice automobila, leže makazice za nokte, otkinuta ruka, dva mrtva čoveka i jedan otvoren kozmetički neseser. U svetu nema lepote, sve je samo kozmetika. Bela kraljica je slomljena, ja sam ubica, i svi su ovde prestali da dišu. Čak i ja. Stoga ću ubrzo umreti. Sklopiti oči, odustati. Kako je privlačno odustati. Više mi se ne čeka. I zato žurim da ispričam ovu priču, varijaciju, pripovest o uglu pod kojim tela stoje jedno u odnosu na drugo.

PRVI DEO

PRVI INTERVJU

PRVO POGLAVLJE

KANDIDAT

Kandidat je bio prestravljen.

Nosio je odelo iz ekskluzivnog butika *Gunar Eje*: sivo odelo marke *Ermenedildo Zenja*, *Borelijevu* ručno šivenu košulju i kravatu boje burgunca sa sitnim spermatozoidima u dezenu, pretpostavljam da je reč o modelu *Čerutija* 1881. Za cipele sam pak sasvim siguran: ručno šivene, *Feragamo*. Imao sam svojevremeno iste takve.

Hrpa papira preda mnom obavestila me je da kandidat ima diplomu prestižne Poslovne škole u Bergenu i vrlo visoku prosečnu ocenu na njoj, da je odsedeo poslanički mandat kao član Konzervativne partije i četiri godine uspešno vodio norvešku industrijsku kompaniju srednjeg kalibra.

Pa opet, Jeremija Lander bio je prestravljen. Znoj mu se slivao niz gornju usnu.

Podigao je čašu vode koju je moj sekretar spustio na stočić između nas.

"Voleo bih...", počeh uz osmeh. Ne onaj otvoreni, bezuslovni osmeh kojim putnika namernika pozivamo u topli dom. Ne taj *neozbiljni* osmeh, već onaj učtivi, napola srdačni osmeh koji, ako je verovati stručnoj literaturi, odaje profesionalnost, objektivnost i stručni pristup intervjuu. Upravo to odsustvo osećanja kandidatu uliva poverenje u onoga ko vodi razgovor. A samim tim će i kandidat - ako je verovati stručnoj literaturi - jasnije i objektivnije odgovarati, uveren da će se svako njegovo glumatanje prozreti, preterivanja razotkriti i taktiziranja kazniti. Međutim, ne osmehujem se ja tako zbog stručne literature. Jebe se meni za stručnu literaturu, to je samo hrpa manjeg ili većeg proseravanja; sve što meni treba jeste Inbodov, Ridov i Baklijev model saslušanja u devet koraka. Ne, ja se ovako osmehujem zato što sam takav: profesionalac i analitičar koji je isključio osećanja. Ja sam lovac na glave. Nije to naročito težak posao. Ali ja sam u njemu najbolji.

"Voleo bih", ponovih, "da mi sad ispričaš nešto i o svom slobodnom vremenu."

"Zar to postoji?" Smeh mu je bio za nijansu kreštaviji nego što bi trebalo da bude. Kad napraviš tako glupu šalu na razgovoru za posao, najgore što možeš učiniti jeste da joj se sam smeješ dok bleneš u sagovornika očekujući nekakvu potvrdu.

"Pa, nadam se da postoji", rekoh, a njegov smeh pređe u nakašljanje. "Mislim da će uprava ovog preduzeća ceniti direktora koji vodi uravnotežen život. Treba im čovek koji će istrajati više godina, trkač na duge staze koji zna da raspodeli energiju, a ne neko ko će izgoreti za četiri godine."

Jeremija Lander klimnu glavom ispijajući još jedan gutljaj vode.

Bio je nekih četrnaest centimetara viši od mene i stariji otprilike tri godine. Znači, trideset osam. Možda premlad za ovaj posao. I sam je to uviđao, zato je uz slepoočnice ofarbao gotovo neprimetne sede pramenove. Već sam to viđao. Čega se sve nisam nagledao. Viđao sam da kandidati koji se mnogo znoje stave talk u desni džep sakoa pa mi pruže najsvuľju i najbelju ruku na svetu. Landersu se ote zvuk iz grla dok je gutao knedlu. U zapisnik sa intervjuua uneo sam sledeće: MOTIVISAN. USREDSREĐEN NA REŠENJA.

"Živiš, dakle, ovde, u Oslu?", nastavih.

On klimnu. "Na Šejenu."

"I oženjen si..." Listajući papire, napravih nestrpljivu grimasu kojom se kandidati navode da preuzmu inicijativu.

"Kamilom. Deset godina. Imamo dvoje dece, idu u školu."

"A kako bi opisao taj brak?", upitah ne dižući pogled sa papira. Počekao sam dve sekunde, pa nastavio jer se za to vreme Jeremija Lander nije sabrao da mi odgovori: "Misliš li da će opstati i nakon što šest godina budeš radio dve trećine dana?"

Tad ga pogledah. Zbunjen pogled sam i očekivao. Bio sam nedosledan. Uravnotežen život naspram zahteva da pruži sve od sebe. To nije išlo zajedno. Trebalo mu je tri sekunde da odgovori, što je bar za sekundu previše: "Pa, nadam se."

Samouveren, uvežban osmeh. Ipak, nedovoljno uvežban. Ne i za mene. Upotrebio je moje reći od maločas, i to bih mu pribeležio kao plus da mu je cilj bila ironija. Ovako je, nažalost, samo ponovio reći čoveka koga je smatrao nadređenim na statusnoj lestvici. NISKO SAMOPOUZDANJE, pribeležih. Pritom se "nadao", nije znao, nije izneo nikakvu viziju, nije gledao u kristalnu kuglu, nije utuvio sebi u glavu da vođa mora pre svega

odavati utisak vidovnjaka.

NE ZNA DA IMPROVIZUJE. NIJE VIZIONAR.

"Ima li ona posao?"

"Da, u advokatskoj kancelariji u centru."

"Radi od devet do četiri?"

"Da."

"A ko ostaje kod kuće kad se deca razbole?"

"Ona. Srećom, Niklas i Anders su retko..."

"Znači, nemate pomoćnicu ili nekog ko je preko dana kod kuće?"

Malo je oklevao kao što kandidati obično čine kad nisu sigurni koji je odgovor najbolji. Ipak, razočaravajuće retko slažu. Jeremija Lander odmahnu glavom.

"Čini mi se da si u dobroj kondiciji, Landere?"

"Da, redovno treniram."

Sad više nije oklevao. Svi znaju da kompanije za vodeće položaje traže ljude koji neće podleći srčanom udarom čim prvi put zagusti.

"Trčiš možda maraton?"

"Baš tako. Cela porodica voli prirodu. Imamo vikendicu na Nurefjelu."

"Jasno. I psa, zar ne?"

Jeremija odmahnu glavom.

"Što? Da nije neko alergičan na dlaku?"

Žustro odmahivanje glavom. Pribeležih: NEMA SMISLA ZA HUMOR.

Potom, zavaljen u stolicu, sklopivih vrhove prstiju, što je svakako naglašeno nadmen gest. Šta ću - takav sam. "Landere, koliko vredi tvoj ugled? I kako si ga zadobio?"

Mršteći već znojavo čelo, on pokuša da shvati pitanje. Naposljetku se predade:

"Kako to misliš?"

Uzdahnuo sam kao da sam pitao najprostiju stvar, pa pogledah oko sebe tobož tražeći dotad neiskorišćenu pedagošku alegoriju. Našao sam je, kao i uvek, na zidu kancelarije.

"Voliš li slikarstvo, Landere?"

"Onako, više moja žena."

"E, i moja. Vidiš li ovu sliku na zidu?" Pokazah mu *Sara gets undressed*[1] površinu od lateksa visoku preko dva metra na kojoj je žena u zelenoj košulji, ukrštenih ruku, svlačila crveni džemper preko glave. "Žena

mi ju je poklonila. Slikar se zove Džulijan Opi, a slika je procenjena na četvrt miliona kruna. Imaš li ti tako vrednih slika?"

"Zapravo, imam."

"Svaka čast. Hoćeš da ti kažem koliko ova moja stvarno vredi?"

"Reci."

"Da, kazaću ti. Sastoji se iz nekoliko poteza, glava joj je običan krug, nula bez lica, a boje su jednolične i bez teksture. Osim toga, kompjuterski je urađena i može se odštampati jednim klikom miša u milion primeraka."

"Svašta."

"Jedino - i, ponavljam, jedino - što ovu sliku čini vrednom četvrt miliona jeste umetnikov ugled. Dobra reputacija, uverenost tržišta da je on genijalan. Jer nije lako tačno i sa potpunom sigurnošću utvrditi šta umetnika čini genijalnim. Isto važi i za direktore, Landere."

"Shvatam. Ugled - uverenje u njegovu sposobnost."

NIJE BUDALA, pribeležih.

"Baš tako", nastavili. "Sve se vrti oko ugleda. Ne samo plata pojedinca već i vrednost čitave kompanije na berzi. Kakvo ti to umetničko delo imaš, i na koliko je ono procenjeno?"

"Jednu Munkovu litografiju. Broš. Ne znam tačno cenu...."

Nestrpljivo odmahnuh rukom.

"Kad je poslednji put izašla na aukciju, dostigla je cenu od trista pedeset hiljada", reče on.

"A kako čuvate tu skupocenost od lopova?"

"Postavili smo dobar alarmni sistem", odgovori Lander. "Obezbeđuje nas *Tripolis* - kao i sve naše susede."

"Dobri su, mada malo skuplji. I ja sam ih unajmio", rekoh. "Izađe me oko osam hiljada godišnje. ali koliko si uložio u obezbeđivanje sopstvenog ugleda?"

"Kako to misliš?"

"Dvadeset hiljada, deset? Ili još manje?"

On slegnu ramenima.

"Ni prebijene pare", zaključih. "Tvoje su biografija i karijera deset puta vredniji od one slike, i to na godišnjem nivou. Pa opet, nisi unajmio nikakvo obezbeđenje da ih sačuva. Ne misliš da je to neophodno. Veruješ da će rezultati koje postigneš na čelu kompanije govoriti sami za sebe. Nije li tako?"

Lander očuta.

"Pa", nagnuh se ka njemu i počeh nešto tišim glasom kao da ću mu sad poveriti nekakvu tajnu. "Ne ide to tako. Rezultati su kao ova Opijeva slika - nekoliko crtica i bezličnih nula. Slike ne znače ništa, sve je u ugledu. A to je ono što ti mi ovde nudimo."

"Danas si došao kod nas kao jedan od šest dobrih kandidata za čelni položaj u kompaniji. Ne verujem da ćeš pobediti - nemaš ti ugled za ovaj posao."

Lander zausti da se pobuni, ali ne dade glasa od sebe. Ja se uz škripu stolice zavalih na visok naslon.

"Pobogu, čoveče, ti si došao da *tražiš* ovaj posao! A trebalo je da platiš nekom ko će nam te preporučiti i posle, kad te pozovemo, da se praviš da nemaš pojma o čemu je reč. Ljude za takav položaj treba *mi* da lovimo, a ne da nam se sami serviraju na tacni."

Primitih da sam postigao ono što sam želeo. Prilično se potresao. Nije ovo bio običan intervju za posao, nije ovo Kite, DISK ili neka treća glupa i beskorisna šema za intervju koju su sastavili manje ili više nesposobni psiholozi i specijalisti za *human resource*, koji nemaju veze sa životom. Opet mu se obratih onim poverljivim tonom.

"Nadam se da ti se žena neće previše razočarati kada joj budeš rekao da nisi dobio posao iz snova. Da ti je karijera i ove godine u ćorsokaku. Baš kao i prošle."

On se trgnu u stolici Pun pogodak - naravno. Jer u akciji je Rodžer Braun, trenutno najveća zvezda na tržištu zapošljavanja.

"Prošle... godine?"

"Pa nije li tako? Konkurisao si za mesto šefa u *Denji*. Majonez i jetrene paštete, zar ne?"

"Mislio sam da su to poverljive informacije", kiselo će Jeremija Lander.

"Pa i jesu, ali je moj posao da to pratim uz sve raspoložive metode. Glupo je tražiti poslove i ne dobijati ih, naročito u tvojoj situaciji, Landere."

"Mojoj situaciji?"

"Iz svih ovih papira, postignutih rezultata, testova i ličnog utiska koji sam sad stekao o tebi mogu reći da imaš šta je potrebno. Nedostaje ti samo ugled. A temen kameljac ugleda je nedostupnost, ekskluzivnost. To podrivaš

ako kopaš rukama i nogama za posao. Ne treba da tražiš izazove, već jedan izazov. Jedan jedini posao. I on treba sam da ti se ponudi na srebrnoj tacni."

"Zar?", upita Lander pokušavši da ponovi onaj samouvereni osmeh. Ovog puta mu nije pošlo za rukom.

"Hoću da budeš kod nas u rezervi. Nemoj se više javljati na konkurse. Nemoj prihvatati naizgled primamljive ponude drugih agenata za zapošljavanje. Drži se nas, budi nedostupan. Pusti nas da ti izgradimo ugled, i da ga čuvamo. Pusti nas da mi za njega budemo ono što je tebi *Tripolis* za kuću. U roku od dve godine doći ćeš ženi sa daleko boljim poslom od ovog za koji si se sad javio. Obećavam."

Jeremija Lander pogladi palcem i kažiprstom brižljivo izbrijanu vilicu. "Hm. To nije baš ono što sam planirao."

Poraz ga je malo umirio. Nagnuo sam se ka njemu, raširenih ruku, s dlanovima naviše, nastojeći da mu uhvatim pogled. Istraživanja pokazuju da govor tela čini čak sedamdeset osam, a ono što pričaš tek osam posto prvog utiska prilikom intervjua za posao. Ostatak su odeća, miris ispod pazuha, dah i ono što ti visi na zidu. U ovom trenutku odisao sam otvorenošću i poverenjem. Konačno sam ga pozvao u topli dom.

"Slušaj me, Landere. Sutra dolaze direktor i šef finansija kod naših klijenata. Voleo bih da upoznaju i tebe. Odgovara li ti u podne?"

"Sasvim", reče, čak se i ne pretvarajući da proverava u kalendaru. Najednom mi se još više dopao.

"Hoću da ih saslušam i da potom ljubazno predočiš kako više nisi zainteresovan, da posao nije onaj izazov koji si ti tražio i da im poželiš sreću u daljem lovu."

Jeremija Lander nagnu glavu u stranu. "Nije li malo neozbiljno odustati usred priče?"

"Nije neozbiljno, već ambiciozno", rekoh. "Videće u tebi nekoga ko drži do sebe. Nekog čije usluge nisu tek tako dostupne. A to je tek početak priče o... "

"...ugledu?", on će uz osmeh.

"O ugledu. Jesmo li se dogovorili?"

"U roku od dve godine."

"To ti garantujem."

"A kako mi to možeš garantovati?"

Pribeležih. LAKO SE VRAĆA U OFANZIVU.

"Zato što ću te ja predložiti za posao o kakvom smo pričali."

"Pa šta? Kao da ti odlučuješ o tome."

Zaškiljio sam. Žena mi kaže da je tad podsećam na lenjog lava, sitog vladara. Sviđa mi se to poređenje.

"Landere, šta ja predložim, to klijent i odluči."

"Kako to misliš?"

"Isto kao što ti više nikad nećeš konkurisati za posao i biti odbijen, tako ni ja nikad nisam dao predlog koji su klijenti odbili."

"Zaista? Nikad?"

"Ne da se iko seća. Ako nisam stoprocentno siguran da će me klijent poslušati, onda nikog i ne preporučujem, već prepustim zadatak konkurentskoj firmi. Čak i kad imam tri sjajna kandidata i izvesnost od devedeset posto."

"A što tako?"

"Odgovor počinje na *u*, i cela se moja karijera zasniva na njemu."

Lander odmahnu glavom kroz smeh. "Kažu za tebe da si opasan, Braune. Sad mi je jasno zašto."

Pridigoh se uz osmeh. "A sad predlažem da odeš kući i objasniš ženici da ćeš odbiti ovaj posao jer ciljaš na više od njega. Verujem da će uslediti prijatno veće."

"Braune, zašto bi ti to meni činio?"

"Zato što će nam poslodavac isplatiti trećinu bruto iznosa tvoje godišnje zarade. Znaš li da je Rembrant išao na aukcije da podigne cenu sopstvenim slikama? Što bih te prodao za dva miliona godišnje kad mogu, uz samo malo rada na ugledu, za pet? Sve što tražimo zauzvrat jeste da nam budeš veran. Dogovoreno?" Pružih mu ruku.

On je pohlepno zgrabi. "Čini mi se da je ovo bio plodan razgovor, Braune."

"Slažem se", rekoh, podsećajući se da ga uputim u veštinu rukovanja pre nego što se sretne s klijentima.

* * *

Ferdinand ulete u kancelariju čim je Jeremija Lander izašao.

"Uf", odmahnu on rukom praveći grimasu. "*Eau de camouflage*."

Klimnuo sam glavom i otvorio prozor da provetrim. Ferdinand je hteo

reći da je kandidat preterao sa parfemom da prikrije znoj od nervoze, na koji kancelarije u našoj branši često zamirišu.

"Ah, dobro, bar koristi klajv kristijan", dodao sam. "Kupila mu žena. Baš kao i odelo, cipele, košulju i kravatu. A njena je ideja i da ofarba zaliske u sedu."

"Otkud ti sve to?" Ferdinand sede u Landerovu fotelju, ali osetivši da je ona još topla od tuđe zadnjice, ubrzo poskoči sa zgađenim izrazom lica.

"Prebledeo je kao krpa kad sam odigrao na kartu žene", objasnih. "Rekao sam mu kako će mu se žena razočarati kad čuje da nije dobio posao."

"Na kartu žene... Gde li samo skupljaš sve te izraze, Rodžere?" Ferdinand se premestio u drugu fotelju, podigao noge na stočić, pristojnu kopiju Nogučijevog salonskog stočića, pa zgrabio jednu pomorandžu i stao da je ljušti lansirajući pri tome gotovo neprimetan žuti mlaz na svoju pedantno opeglanu košulju. Ferdinand je bio izvanredno aljkav za jednog homoseksualca. I izvanredno homoseksualan za jednog lovca na glave.

"Inbod, Rid i Bakli", odgovorih.

"To mi svaki put kažeš", Ferdinand će. "Ali šta je to tačno? Je l' to bolje od Kitea?"

Nasmejah se. "To ti je FBI-jev model saslušanja u devet koraka, Ferdinande. To ti je mitraljez u svetu prački, oružje koje čisti sve pred sobom, ne uzima zarobljenike, već daje brze i pouzdane rezultate."

"A kakvi su to tačno rezultati, Rodžere?"

Znao sam šta Ferdinand hoće, ali mi to nije smetalo. Hteo je da otkrije moju prednost, šta je mene činilo najboljim, a njega - zasad - nije. I pružio sam mu potrebno znanje. Jer takva su pravila: znanje se deli. A i zato što sam ubeđen da nikad neće biti bolji od mene, pošto će zauvek ići unaokolo u košuljama koje zaudaraju na citruse i pitati se postoji li model, metoda, tajna bolja od njegove.

"Potčinjavanje", odgovorih mu. "Priznanje. Istina. Zasniva se na krajnje jednostavnim principima."

"Kao, na primer?"

"Kao, na primer, da osumnjičenog ispitaš o porodici."

"Pih", Ferdinand će, "pa to i ja radim. Osete se sigurnije kada ih pustiš da pričaju o nečem poznatom, bliskom. A uz to se i otvore."

"Upravo tako. Ali, osim toga, i tebi omogućava da im utvrdiš slabe

tačke - Ahilove pete - koje možeš iskoristiti kasnije tokom saslušanja."

"Čoveče, kakvi su ti to izrazi?"

"Kasnije tokom saslušanja, kad dođete do gadnih pitanja, događaja, do ubistva za koje ga sumnjičiš, onoga zbog čega se on oseća usamljeno, napušteno od svih, onoga zbog čega želi da se sakrije, e, tad se postaraš da postaviš papirne maramice na sto, tik izvan domašaja osumnjičenog."

"Ali zašto?"

"Zato što je saslušanje dostiglo prirodni krešendo i vreme je da odigraš na kartu osećanja. Pitaš ga šta će mu deca misliti kad čuju da im je otac ubica. A onda, kad mu suze navru, pružiš mu one maramice. Bićeš onaj ko razume, ko će mu pomoći, kome se može poveriti šta ga muči, kome će ispričati sve o tom glupom, glupom ubistvu što se, eto, desilo takoreći samo od sebe."

"Kakvo ubistvo? Sad više stvarno ne kapiram o čemu ti to. Pa mi ovde zapošljavamo ljude, zar ne? Ne pokušavamo da ih osudimo za ubistvo."

"E pa, vidiš, ja pokušavam", rekoš uzimajući sako sa naslona stolice. "I zato sam najbolji lovac na glave u gradu. Inače, imaš intervju sa Landerom i kljentima sutra u podne."

"Ja?"

Izašavši iz kancelarije, krenuh sa Ferdinandom za petama niz hodnik duž dvadeset petoro kancelarijskih vrata u *Alfi*, agenciji za zapošljavanje srednje veličine, koja preživljava već petnaest godina sa godišnjom zaradom između petnaest i dvadeset miliona, koji pak, kad se oduzme izuzetno skroman bonus za najbolje agente, odlaze u džep vlasniku iz Stokholma.

"*Piece of cake*[2] Imaš sve podatke u dosijeu. U redu?"

"U redu", ponovi Ferdinand. "Pod jednim uslovom."

"Kakvim uslovom? Pa ja tebi činim uslugu."

"Onaj vernisaž kod tvoje žene u galeriji..."

"Šta s njim?"

"Mogu li da dođem?"

"Jesi li pozvan?"

"Upravo tako - jesam li?"

"Nisi."

Ferdinand naglo zastade i ja ga izgubih iz vidokruga. Produžili dalje znajući da stoji nasred hodnika oklembešenih ruku i razmišlja kako će i

ovog puta propustiti da nazdravi šampanjcem gradskom džet-setu, da će mu opet izmaći glamur koji je pratio sve Dijanine vernisaže i da će ga zaobići svi oni mogući kandidati za posao, krevet i druge grešne odnose. Mučenik.

"Rodžere?", obrati mi se devojče za recepcijom. "Imao si dva poziva. Jedan..."

"Kasnije, Oda", odvratih ne zastajući. "Vraćam se za četrdeset pet minuta. Ne primaj poruke."

"Ali..."

"Ako je važno, zvaće ponovo."

Lepuškasta je, ali ima još dosta da nauči. Oda... ili beše Ida?

DRUGO POGLAVLJE**TERCIJARNA GRANA PRIVREDE**

Miris izduvnih gasova u jesenjem vazduhu podseti me na more, naftne platforme i bruto nacionalni dohodak. Sunce je iskosa obasjavalo prozore poslovnih zgrada čije su se oštre pravougaone senke ocrtavale na onome što je nekad bilo tlo industrijske zone, koja se sad pretvorila u kraj s preskupim prodavnicama, preskupim stanovima i preskupim kancelarijama za preskupe konsultante. Sa mesta gde sam stajao video sam čak tri teretane, sve krcate od jutra do mraka. Neki momak u odelu *Kornelijanija* sa štreberskim cvikerima debelih ramova pozdravi me učtivo u prolazu, a jamu velikodušno klimnuh u odgovor. Nisam imao predstavu ko je to, osim što sam znao da je sigurno iz neke druge agencije za zapošljavanje - možda iz *Edvarda V. Kelija*? Niko drugi ne bi s uvažavanjem pozdravljao lovca na glave. Ili bar mene - niko drugi nije ni znao ko sam. Kao prvo, krećem se u krajnje uskim krugovima, ako izuzmemo društveni život moje žene Dijane, a kao drugo, radim u firmi koja se - baš kao i *Keli* - ubraja u one ekskluzivne, skrivene od očiju medija, u one za koje čuješ tek kad postaneš kvalifikovan za vodeće položaje u ovoj zemlji, pa ti jednog dana zazvoni telefon i ti se zapitaš gde si ranije čuo za *Alfu*. Možda na sastanku koncerna kad je bilo reći o dovođenju novog direktora sektora? Znači, ipak si čuo za nas. Pa opet, nemaš pojma. Jer diskretnost je naša najvažnija vrлина. I jedina. Sve ostalo su mahom bezočne laži - kao kad ti, na primer, pred kraj drugog intervjua kažem: "Ti si čovek kakvog sve vreme tražim za ovaj posao. Savršen si za njega, i ne samo da to mislim već i znam. Što znači i da je ovaj posao savršen za tebe, veruj mi."

Pa, nemoj mi verovati.

Da, najpre će to biti *Keli*. Ili *Amrop*. Tip u takvom odelu sigurno nije iz onih velikih, neprestičnih, neekskluzivnih agencija poput *Menpauera* ili *Adeka*, ali ni iz onih prestižnih, minijaturnih poput *Houplenda* - jer onda bih mu znao ime. Mogao bi, doduše biti i iz onih većih, osrednje prestižnih kao što su *Merkuri Urval* ili *Delfi*, ili onih malih, neprestičnih koje

uglavnom zapošljavaju srednji menadžment i tek ponekad dođu u priliku da se nadmeću s nama, krupnim zverkama, i tad, naravno, izgube pa se vrate zapošljavanju šefova prodaje i finansija. Takvi agenti zaista učtivo pozdravljaju ljude poput mene u nadi da ću ih zapamtiti i jednom im ponuditi da rade za nas.

Ne postoje zvanične rang-liste lovaca na glave, nema evaluacije kao u posredničkoj branši ili godišnjih zabava poput onih u medijskom i marketinškom sektoru na kojima se proglašavaju ličnosti godine. Ipak, mi znamo. Znamo ko je glavni u gradu, znamo ko će ga izazvati i znamo kome se crno piše. Podvizi se postižu u tišini, sahrane u grobnom muku. A tip koji me je upravo pozdravio znao je da sam ja Rodžer Braun, lovac na glave koji nikad nije predložio kandidata a da ovaj nije dobio posao, da sam neko ko ne preza od manipulacije i prisile kad želim da uguram kandidata negde, neko u čiju se procenu klijenti slepo uzdaju prepuštajući sudbinu kompanije njemu - i samo njemu - u ruke. Recimo i ovako: Nije Luka "Oslo" prošle godine zaposlila novog direktora saobraćaja, nije AVIS zaposlio regionalnog direktora i definitivno nije opština postavila upravu elektrane u Sirdalu - ne, to sam učinio ja.

Reših da pribeležim onog momka. DOBRO ODELO. ZNA KOME DA SE JAVI.

Sa telefonske govornice pokraj trafike pozvao sam Uvea, ujedno bacivši pogled i na mobilni. Osam poruka. Sve sam ih obrisao.

"Imamo kandidata", rekoh Uveu kad se konačno javio. "Jeremija Lander, Monolitski put."

"Da proverim je li kod nas?"

"Ne moraš, znam da je kod vas. Sutra sam ga pozvao na intervju. Od dvanaest do dva. Tačno u podne. Daj mi jedan sat. Jesi li pribeležio?"

"Jesam. Još nešto?"

"Donesi mi ključeve. *Suši & kofi*, za dvadeset minuta?"

"Polu sata."

* * *

Sjurih se kaldrmisanom ulicom do *Suši & kofija*. Put koji pravi veću buku, više zagađuje i više košta sigurno je odabran iz neke težnje ka idili i čežnje za nečim izvornim, stalnim i drugačijim. U svakom slučaju, drugačijim od

ovih kulisa na mestu gde su ljudi nekad u znoju lica proizvodili nešto, stvarali iz usijanog gvožđa teškim udarcima čekića. Danas je odjek toga brujanje aparata za espresso i zveket gvozdenih naprava u teretanama. Jer ovo je trijumf tercijarne grane privrede nad industrijom, dizajna nad neophodnošću krova nad glavom, fikcije nad stvarnošću. I meni se to sviđa.

Bacih pogled na dijamantske minđuše koje sam već video u izlogu juvelira prekoputa *Suši & kofija*. Savršene za Dijanine uši. Pogubne po moje finansije. Odbacivši te misli, pređoh ulicu do vrata lokala čije ime nagoveštava da se unutra sprema suši, dok zapravo serviraju crknutu ribu. Što se kafe tiče, tu nisam imao šta da prigovorim. Unutra je bilo poluprazno. Vitke plavuše koje su stigle pravo iz teretane, još u trenerkama - nije im padalo na pamet da se tuširaju s drugima. Što je zapravo neobično, budući da su utrošile čitavo bogatstvo na tela koja takođe predstavljaju trijumf fikcije nad stvarnošću. I one su pripadale tercijarnoj grani privrede, tačnije uslužnoj delatnosti čija su klijentela bili bogati muževi. Da je bar reč o nekim glupačama - nego sve su studirale prava, informatiku ili istoriju umetnosti, sve u sklopu celokupnog kozmetičkog tretmana, trošile budžetski novac na višegodišnje univerzitetsko obrazovanje samo da bi završile kao visokokvalifikovane domaćice i igračke što u ovakvim barovima jedna drugoj poveravaju savršene razmere zadovoljenja, ljubomore i zaljubljenosti u kojima treba da drže svoje sponzore. Sve dok ih ne okuju detetom. Jer kad dođe dete, sve se naravno menja, odnos moći se prekreće i muž je kastriran, šah-mat. Dete...

"Dupli kortado", rekoh sedajući na stolicu za šankom.

Zadovoljno sam posmatrao one žene u ogledalu. Baš sam srećan čovek. Koliko je samo Dijana bila drugačija od tih pametnih ali praznoglavih parazita. Imala je sve što ja nemam. Brižnost, saosećajnost, odanost. Visinu. Ukratko, lepa duša u lepome telu. Ipak, njena lepota nije bila ona savršena, sa propisanim proporcijama. Ne, Dijana je bila nacrtana u stilu japanskih stripova, kao neka manga lutkica. Sitno lice s malim, tankim usnama, nosić i krupne oči pomalo začuđenog pogleda, koje su umele da nateknu kada je umorna. No u mojim očima upravo su odstupanja od norme isticala pravu lepotu i činila je upadljivijom. Pa šta ju je onda navelo da izabere baš mene? Sina šofera, studenta ekonomije tek blago natprosečne darovitosti sa perspektivom negde malo ispod proseka i visinom drastično nižom od prosečne? Pre pedeset godina metar šezdeset osam ne bi me svrstavalo u

kategoriju niskih ljudi, bar ne u Evropi. A udubimo li se u antropometrijsku istoriju, saznaćemo da je pre sto godina upravo metar šezdeset osam bila prosečna visina u Norveškoj. No taj istorijski razvoj mi nije išao u prilog.

I ako prihvatimo da je Dijana, obuzeta trenutnim pomračenjem svesti, nekako odabrala mene, pravo je čudo što se ona - koja je mogla imati koga poželi - svako jutro budila i želela da me ima još jedan dan. Kakvo ju je to zagonetno slepilo sprečavalo da vidi koliko sam jadan, bez karaktera, sklon da ustuknem pred preprekama, glupo zlurad kad odgovaram na glupavu zlobu? Možda nije želela da vidi? Ili sam pak sopstvenom prepredenošću uspeo da se smestim u taj blagosloveni mrtvi ugao ljubavi? A pride je tu i dete koje sam joj do daljeg uskraćivao. Kakvu sam ja to moć imao nad tim anđelom u ljudskom obličju? Dijana tvrdi da sam je od prvog susreta općinio svojom protivrečnom mešavinom oholosti i ironije prema samom sebi. To je bilo na jednoj zabavi za nordijske studente u Londonu, a Dijanu sam na osnovu prvog utiska smestio u istu kategoriju kojoj pripadaju i ove ženske u kafeu - plava skandinavski lepota iz bogataškog dela Osla, studentkinja istorije umetnosti u jednoj svetskoj metropoli koja tezgari povremeno kao manekenka, ne voli rat i siromaštvo, a voli zabave i dobar provod. Tri sata i šest ginisa kasnije uvideo sam svoju grešku u proceni. Kao prvo, umetnost ju je zaista, gotovo štreberski, zanimala. Kao drugo, bila je svesna uloge naših zapadnih demokratija u ratovima protiv zemalja koje nisu želele da budu deo njihovog kapitalističkog sistema. Dijana mi je zapravo prva objasnila da su prihodi od iskorišćavanja zemalja u razvoju uvek veći od iznosa koji se odvajaju za pomoć tim zemljama. I kao treće, imala je smisla za humor, moju vrstu humora, što je osnovni preduslov da momci poput mene smuvaju ženske visoke preko metar sedamdeset. I kao četvrto - što je bez ikakve sumnje bilo i presudno - nisu joj išli jezici, ali joj je logičko razmišljanje bilo jača strana. Engleski joj je bio blago rečeno nespretno, a kroz smeh mi je objasnila da joj nikad ne bi ni palo na pamet da uči francuski ili španski. Na to sam je upitao da nema možda muški mozak, pa da joj ide matematika. Samo je slegla ramenima, ali se ja nisam predavao, već sam joj ispričao o testovima s logičkim problemima koje *Majkrosoft* koristi na intervjuima za posao.

"Jednako je važno kako će se kandidat suočiti sa izazovom i da li će rešiti problem."

"Ajde opet", rekla je.

"Prosti brojevi..."

"Čekaj, šta to beše?"

"Brojevi koji se mogu deliti samo sa samim sobom i sa jedan."

"A, da." Pošto čak ni tad nije imala onaj odsutni pogled koji žene tako često poprime kada se brojke uvedu u razgovor, ja sam nastavio da pričam.

"Osnovni brojevi su često dva uzastopna neparna broja. Kao jedanaest i trinaest. Sedamnaest i devetnaest. Dvadeset devet i trideset jedan. Kapiraš?"

"Kapiram."

"Postoji li primer tri uzastopna neparna broja koji su svi prosti?"

"Naravno da ne", rekla je prinoseći kriglu usnama.

"Je li? A zašto?"

"Misliš da sam debil? U nizu od pet uzastopnih brojeva mora bar jedan neparan broj biti deljiv sa tri. Ajmo dalje."

"Dalje?"

"Pa da, reci mi tu logičku zagonetku?" Ispivši poveći gutljaj piva, gledala me je sa iskrenim, ljubopitljivim nestrpljenjem. U *Majkrosoftu* su kandidatima davali tri minuta da iznesu dokaz koji je ona meni servirala za tri sekunde. U proseku, od sto kandidata samo je petoro uspevalo da to reši. Mislim da sam se upravo tada i zaljubio u nju. U svakom slučaju, sećam se da sam zapisao na salveti: PRIMLJENA.

A znao sam da je moram nekako naterati da se i ona zaljubi u mene dok tu sedimo, jer će istog časa kada ustanem sa stolice opčinjenost nestati. Zato sam pričao. I pričao. Pričao sam sve dok nisam narastao do metar osamdeset pet. Ide mi to pričanje. Međutim, kada sam bio na vrhuncu, prekinula me je pitanjem:

"Voliš li fudbal?"

"A... a ti?", odvratio sam zblanuto.

"Sutra u Liga kupu igraju Kvins park rendžers protiv Arsenal. Jesi li zainteresovan?"

"Jesam", rekao sam. Misleći, naravno, na nju, za fudbal nisam mario.

Nosila je šal sa plavim prugama i promukla je derući se na londonskoj magli stadiona *Loftus roud* dok je njen mali, siromašni klub Kvins park rendžers primao gol za golom od moćnog sugrađanina Arsenal. Opčinjeno sam proučavao njeno ostrašćeno lice i uopšte nisam gledao utakmicu, jedino sam uspeo da primetim da je Arsenal imao lepe crveno-bele dresove, dok su njeni miljenici sa plavim poprečnim prugama na beloju pozadini

podsećali na pokretne šećerleme.

U pauzi posle prvog poluvremena pitao sam je zašto ne navija za neki velik i uspešan klub poput Arsenala, već za smešne gubitnike kao što su Kvins park rendžers.

"Zato što sam ovima potrebna", odgovorila je. Mrtva ozbiljna. *Bila im je potrebna*. Nazirao sam u tim rečima neku mudrost koju nisam sasvim razumeo. A onda se, onako kako ona ume, pomalo grleno nasmejala i iskapila pivo iz plastične čaše. "Baš su kao neke bespomoćne bebe, samo ih pogledaj. *Slatki* su."

"Pa da, obučeni su kao bebe", odvratio sam. "Dakle, prigrliću malog čoveka, je l' to tvoj životni moto?"

"Hm", odgovorila je nagnuvši glavu u stranu, gledajući me odozgo sa širokim osmehom na licu. "Mogao bi postati."

I onda smo se zasmejali. Glasno, oslobađajuće.

Ne sećam se rezultata utakmice. Lažem, sećam se: poljubac ispred zida od cigle strogog ženskog internata na Šepards bušu. I duga, budna noć ispunjena divljim snovima na javi.

Deset dana kasnije, na nestalnoj svetlosti sveće koju je držala u praznoj vinskoj flaši na noćnom stočiću, odozgo sam posmatrao njeno lice dok smo prvi put vodili ljubav. Žmurila je, a na čelu joj je iskočila žila dok joj je lice izražavalo mešavinu besa i bola a kukovi besno udarali o moje. Ista ona strast s kojom je gledala kako njen klub ispada iz Lige kupa. Posle je rekla da voli moju kosu. Refren koji sam slušao celog života, ali mi je tada zazvučao kao da ga prvi put čujem.

Šest meseci je prošlo pre nego što sam joj rekao da to što mi otac radi u diplomatiji ne znači nužno i da je diplomata.

"Šofer", ponovila je gladeći mi kosu i ljubeći je. "Da li to znači da će moći da pozajmi limuzinu od ambasadora i pokupi nas pred crkvom?"

Nisam joj odgovorio, ali smo se narednog proleća venčali uz sjaj, ali bez pompe, u Crkvi Svetog Patrika u Hemersmitu. Za odsustvo pompe bio sam zaslužan ja, jer sam nagovorio Dijanu na venčanje bez rodbine i prijatelja. I bez oca. Samo mi, čisti i nevini. A sjaj je bio Dijanina zasluga, jer je blistala kao dva sunca i mesec. Igom slučaja desilo se da istog tog popodneva Kvins park rendžers pobeđi, pa se naš taksi vukao do njene sobe na Šepards bušu kroz veselu povorku navijača naoružanih zastavicama nalik na šećerleme. Opšta radost i veselje. Tek kada smo se vratili u Oslo, Dijana

je počela da priča o deci.

Pogledah na sat. Uve je već trebalo da stigne. U ogledalu iznad šanka uhvatih pogled jedne od onih plavuša. Gledali smo se u oči taman toliko da je moglo doći do nesporazuma, ukoliko bismo oboje to želeli. Lepa kao porno-glumica, remek-delo plastične hirurgije. Nisam to želeo, pa skrenuh pogled. Naime, upravo je tako i počela ona moja sramna i jedina avantura - predugim pogledom. Prvi čin se odvio u galeriji. Drugi baš ovde, u *Suši & kofiju*. Treći u jednom malom stanu u Ulici Ejlerta Sunda. No sada je Lote bila završeno poglavlje, i tako nešto više se nikad neće ponoviti. Prošarah pogledom po lokalu i najednom zastadoh.

Uve je sedeo odmah pored ulaznih vrata.

Pravio se da čita *Dagens neringsliv*, privredni dnevnik - što je samo po sebi bilo krajnje komično. Ne samo da Uvea Čikeruda stanje na berzi, baš kao i većina drugih pojava u društvu, nimalo nije zanimalo već jedva da je i znao da čita. Ili piše. Još pamtim propratno pismo s konkursa za posao šefa obezbeđenja, bilo je prepuno grešaka, i ja sam se tada sit ismejao.

Skliznuvši sa barske stolice, priđoh njegovom stolu. Već je odložio novine, pa ja samo klimnuh prema njima. On se kratko nasmeja pokazujući da mu više ne trebaju. Uzevši novine, vratih se bez reči na svoje mesto za šankom. Minut kasnije začuh da se otvaraju ulazna vrata, a kad sam pogledao u ogledalo, Uvea Čikeruda više nije bilo. Prelistah novine do izveštaja sa berze, i neupadljivo uzeh ključ koji se tu nalazio i strpah ga u džep sakoa.

Kada sam se vratio u kancelariju, čekalo me je šest poruka na mobilnom. Pet sam obrisao i ne pročitavši ih, a Dijaninu sam otvorio:

Ne zaboravi vernisaž večeras, ljubavi - ti si moja srećna maskota.

Na to je dodala i smajli s naočarima za sunce, što je jedna od mogućnosti telefona prada koji sam joj kupio letos za trideset drugi rođendan. "Ono što sam najviše želela!", uzviknula je kad je otvorila poklon. No oboje smo znali šta ona najviše želi, to jest ono što nisam hteo da joj pružim. Ipak, slagala je i poljubila me. Šta još čovek da traži od žene?

TREĆE POGLAVLJE

VERNISAŽ

Metar šezdeset osam. Ne treba mi neki maloumni psiholog da mi objasni kako se to mora nadomestiti, kako me to što sam nizak nagoni da ispravljam nepravde. Zna se da je iznenađujuće mnogo tekovina ljudske civilizacije poteklo od niskih muškaraca. Sebi smo potčinjavali carstva, smišljali najveće mudrosti, povaljivali najlepše žene sa filmskog platna, ukratko, uvek smo tražili obuču s najvišim platformama. Svaka će budala primetiti da su neki slepci sjajni muzičari i da neki autisti mogu napamet izračunavati kvadratne korene, pa iz toga zaključiti da je svaki hendikep ujedno i prikriveni blagoslov. Kao prvo, to su budalaštine. Kao drugo, nisam ja baš ni kepec - samo sam malo niži od proseka. Kao treće, preko sedamdeset posto ljudi na vodećim položajima viši su od proseka za svoju zemlju. Takođe, visina se prema anketama pozitivno povezuje i sa inteligencijom, zaradom i popularnošću. Kad nekog postavljam na neki od najviših položaja u privredi, visina mi predstavlja jedan od glavnih kriterijuma. Visina uliva strahopoštovanje, poverenje i autoritet. Visoki ljudi su vidljivi, ne mogu se sakriti i izloženi su poput neke katarke vetru koji ih čisti od svake nepodopštine, oni nužno predstavljaju ono što i jesu. Niski ljudi se kreću u mulju, kuju tajne planove i njihov učinak direktno je povezan s njihovom visinom.

Naravno, i to su budalaštine, ali kad predlažem kandidata za neki posao, ne činim to zato što će dotični taj posao raditi bolje od svih drugih, već zato što će klijent takvog želeći da zaposli. Donosim im pristojnu glavu na telu kakvo priželjkuju. Ovo prvo nisu kvalifikovani da procene, ali drugo vide i svojim očima. Kao i oni prebogati tobožnji poznavaoци umetnosti sa Dijaninih vernisaža koji nisu kvalifikovani da išta misle o portretima, ali su u stanju da pročitaju slikarev potpis. Svet je pun ljudi koji daju neverovatne svote za loše slike dobrih slikara. Kao i prosečnih glava na visokim telima.

Vozio sam novi volvo S80 uz krivine na putu ka našem lepom i malčice preskupom domu na Vokseholu. Kupio sam ga jer je tokom razgledanja

Dijana gledala čežljivo. Žila na čelu, koja bi joj iskočila dok vodimo ljubav, i tad je poplavela pulsirajući joj iznad očiju u obliku badema. Ruku je podigla da kratku, tanku kosu boje sena skloni iza uha, kao da želi i da čuje, ukoliko je oči varaju, da je to zaista kuća koju je sve vreme tražila. Ništa nije morala da kaže, već sam znao da je tako. Pa čak i kada joj je sjaj u očima zgasnuo nakon što je agent rekao da već imaju ponudu koja premašuje početnu cenu za milion i po kruna, znao sam da joj je moram kupiti. Jer to je bio jedini način da se iskupim za to što sam je odgovorio od rađanja. Ne mogu više ni da se setim argumenata koje sam iskoristio u prilog abortusu, jedino znam da nijedan nije bio istinit. Kao, na primer, onaj da, iako nas je bilo dvoje u trista dvadeset preskupih kvadratnih metara, tu nije bilo dovoljno mesta za dete. To jest, dovoljno za dete i mene. Jer, dobro sam poznao Dijanu. Bila je, za razliku od mene, nastrano monogamna. Mrzeo bih to dete već od prvog dana. Zato sam joj umesto toga pružio novi početak. Dom. I galeriju.

Skrenuo sam na prilaz kući. Izdaleka prepoznavši moj auto, vrata garaže se automatski otvoriše. Volvo skliznu u prohladnu tamu i motor uzdahnu dok su se vrata zatvarala za mnom. Izđoh iz garaže na sporedna vrata i krenuh popločanom stazom ka kući. Bilo je to otmeno zdanje iz 1937. godine, projekat Uvea Banga, funkcionaliste ubeđenog da se estetika ne sme podrediti finansijskim obzirima - dakle, jedne Dijani srodne duše.

Često mi je padalo na pamet da prodamo kuću i preselimo se u nešto manje, običnije, pa čak i jednostavnije. Ali, svaki put kada bih došao kući i zatekao, kao sada, prizor niskog popodnevnog sunca kako ovako jasno ocrtava obrise, svetlost i senku i iza toga užareno zlato jesenje šume, znao bih da to nije moguće. Da ne mogu prekinuti. Naprosto zato što je volim i ne mogu drugačije. A uz to išlo je i sve ostalo: kuća, galerija koja je samo gutala novac, skupi dokazi ljubavi koji joj nisu trebali i način života koji nismo mogli sebi priuštiti - sve to, samo da se zagluši njena čežnja.

Otključavši ulazna vrata i zbacivši cipele s nogu, požurio sam da isključim alarm pošto sam imao dvadeset sekundi pre nego što zazvoni u štabu *Tripolisa*. Dijana i ja smo dugo raspravljali o šifri pre nego što smo se složili. Njen je predlog bio "DEJMIJEN", navodno po njenom omiljenom umetniku Dejmiijenu Herstu, ali sam ja, znajući da je to ime zapravo namenila našem abortiranom detetu, insistirao na nasumičnom odabiru slova i brojeva koji niko ne bi mogao da pogodi. A ona je popustila. Kao i uvek

kada bih zapeo za nešto. Obično i nisam nailazio na naročit otpor - Dijana je bila popustljiva, ne baš slaba, ali popustljiva i meka. Poput gline u kojoj i najmanji pritisak ostavlja trag. Začudo, svako to popuštanje nju je jačalo, a mene slabilo. Sve dok se ne bi nadvila nada mnogom poput nekog džinovskog anđela sa nebeskog svoda sačinjenog od krivice, dugovanja i griže savesti. I ma koliko se ja trudio, ma koliko glava ulovio, ma kolike bonuse otimao glavnoj filijali u Stokholmu, nikad ne bih sakupio dovoljno da kupim oprost grehova.

Dok sam se peo do dnevne sobe i kuhinje, skinuh kravatu. Iz frižidera sub-zero uzeh flašu piva san migel - ne onog običnog, već blažeg koje je Dijana više volela jer se pravilo samo od žitarica. Iz dnevne sobe posmatrao sam dvorište, garažu i susede. Oslo, fjord, Skagerak, Nemačku, svet. Shvatih da sam već iskapio pivo iz flaše.

Uzevši još jedno, popeo sam se na sprat da se presvučeni za vernisaž.

Dok sam prolazio pored zabranjene sobe, primetih da su vrata odškrinuta. Širom sam ih otvorio i odmah primetio da je položila sveže cveće na kamenu figuricu koja je stajala pod prozorom na niskom stočiću nalik na oltar. Taj stočić bio je jedini komad nameštaja u sobi, a figurica je podsećala na detence u monaškoj odori sa zadovoljnim Budinim osmehom. Pokraj cveća stajao je i par dečjih cipelica i jedna žuta zvečka.

Udoh i, nategnuvši iz flaše, čučnuh i pogladih prstima glatku, голу glavu figurine. Mizuko đizo, po japanskom predanju zaštitnik duša pobačene dece - dece vode, što reč mizuko i znači. Figurinu sam doneo s jednog neuspešnog pohoda na glave u Tokiju. To je bilo u prvim mesecima nakon abortusa dok je Dijana još bila sasvim slomljena, pa sam pomislio da je može utešiti. Prodavač je vrlo loše govorio engleski, pa nisam baš pohvatao sve detalje, ali biće da se, po japanskoj predstavi, dečje duše posle smrti vraćaju u prvobitno, nestalno stanje - postaju deca vode. A u kontekstu japanske varijante budizma to znači da ona čekaju da se ponovo rode. U međuvremenu, obavljaju se obredi zvani mizuko kujo i prinose sitne žrtve, čime se štiti duša deteta, ali i roditelji od njegove osvete. Ovo poslednje nisam spominjao Dijani. U početku mi je bilo drago jer mi se činilo da joj je kamena figurina zaista pružila neku vrstu utehe. No kako joj je s vremenom đizo postao svojevrsna opsesija, htela je da ga prebaci u našu spavaću sobu, pa sam morao da se umešam. Rekao sam joj da se figurini više ne smeju prinostiti žrtve i govoriti molitve. Ali u tom konkretnom

slučaju nisam naročito zapeo. Jer znao sam da Dijanu mogu i izgubiti. A to se nije smelo dogoditi.

Potom uđoh u radnu sobu i, uključivši računar, potražili na internetu u dovoljno visokoj rezoluciji reprodukciju Munkovog *Broša*, zvanog i *Eva Mudoči*. Trista pedeset hiljada kruna na legalnom tržištu. Na mom tek nekih dvesta. Pedeset posto ide posredniku, dvadeset Čikerudu. Meni ostaje osamdeset hiljada. Obična stvar, jedva da je i bila vredna maltretiranja, a kamoli rizika. Crno-bela, 58 puta 45 cm. Taman da stane na list formata A2. Osamdeset hiljada. Nedovoljno da se isplati rata za kuću u narednom kvartalu. A ni blizu dovoljno da se pokrije prošlogodišnji gubitak galerije, što sam obećao računovođama tokom novembra. Iz nekog razloga, takođe je sve teže bilo naći pristojne slike. Od prethodne, *Modela u visokim potpeticama* Serena Onsagera, prošlo je više od tri meseca, a i ona mi je donela tek šezdeset hiljada. Nešto se pod hitno moralo dogoditi - Kvins park rendžers morali su zabeležiti slučajan pogodak, nešto što bi ih - zaslužno ili ne - poslalo na Vembli. I to se događalo, kažu. Uzdahnuo sam i naložio računam da štampa *Evu Mudoči*.

* * *

Pošto mi se smešio šampanjac, pozvao sam taksi. Ušavši u auto, rekoh, kao i obično, samo ime galerije, što je bio svojevrzni test našeg marketinga. Međutim, taksista, kao i obično, samo zbunjeno pogleda u retrovizor.

"Ulica Erlinga Šalgsona", rekoh uz uzdah.

Dijana i ja smo dugo raspravljali o dobroj lokaciji za galeriju. Meni je bilo najvažnije da bude na potezu Šilebek-Frogner pošto tu ima i najboljih platiša, ali i drugih uglednih galerija. Biti izvan te klike donelo bi prevremenu smrt svakoj novoj galeriji. Dijani je pak uzor bila galerija *Serpentajn* kod londonskog Hajd parka, pa nije želela da joj se galerija nalazi u nekoj velikoj, prometnoj ulici poput Aleje Bigdej ili Starog dramenskog puta, već u nekoj uličici u kojoj se na miru moglo promišljati. Osim toga, zabačenost je isticala ekskluzivnost i ukazivala da je mesto rezervisano za upućene, za prave znalce.

S time sam se složio pomislivši da nas onda ni zakup neće nužno uništiti.

Sve dok nije dodala da bi se častila i dodatnim kvadratima za salon u

kome bi se održavale zabave posle vernisaža. Ona je, naime, već tad bacila oko na prostorije u Ulici Erlinga Šalgsona koje su bile sasvim savršene - a i cena im je bila prva liga. Ja sam pak smislio naziv: *Galerija E*. "E" zbog Ulice Erlinga Šalgsona. Osim toga, ličilo je i na ime najuspešnije galerije u gradu, *Galerije K*, što bi, nadam se, ukazivalo na to da se obraćamo moćnoj, kvalitetom zadojenoj i donekle modernoj klijenteli.

Nisam dodao i da se jednostavna imena bolje pamte - Dijana nije ljubitelj tako jeftinih marketinških trikova.

Potpisivanjem ugovora o zakupu i pokretanjem sveobuhvatnog renoviranja nastupila je i moja ekonomska propast.

Kada se taksi zaustavio pred galerijom, uočih nešto više jaguara i leksusa duž ivičnjaka. Dobar znak, premda bi se, naravno, mogao pripisati i prijemu u nekoj od obližnjih ambasada ili pak žurci u DDR tvrđavi mlade tajkunke Seline Midelfart.

Zakoračih u galeriju i u susret mi iz zvučnika poteče ambijentalna muzika osamdesetih koja nije bila preglasna i u kojoj su dominirali basovi. Uslediće Bahove *Goldbergove varijacije* - sâm sam joj narezao taj disk.

Bilo je prilično puno, iako je bilo tek pola devet. Dobar znak, klijentela *Galerije E* obično se nije pojavljivala pre pola deset. Dijana mi je svojevremeno objasnila da gužva na vernisažu može izgledati prilično vulgarno, dok su poluprazne galerije isticale ekskluzivnost. Osmehnuh se levo i desno, ali mi niko ne klimnu u odgovor, pa se uputih ka pokretnom baru. Dijanin stalni konobar Nik pruži mi čašu šampanjca.

"Skup?", pitah liznuvši gorke mehuriće.

"Šeststo", odvrati Nik.

"Valjalo bi nam da prodamo koju sliku", zaključih. "Koji je slikar?"

"Atle Nerum."

"Znam kako se zove, samo ne znam kako izgleda."

"Eno ga tamo." Nik pokaza udesno glavom crnom kao abonos. "Pored tvoje žene."

Jedino stigoh da primetim kako je umetnik jedan poveći bradati rmpalija, a onda ugledah nju.

U belim kožnim pantalonama tesno pripijenim uz duge, vitke noge izgledala je još viša. Ravna kosa padala joj je pod pravim uglom uz ravne šiške, pa je ličila na lik iz nekog japanskog stripa. Široka svileni bluzi je na svetlosti reflektora poprimila nekakav plavičast sjaj na njenim uzanim,

mišićavim ramenima, a grudi su joj iz profila izgledale kao dva savršena talasa. Gospode, stvarno bi joj divno stajale one dijamantske minduše!

Nevoljno odvrativši pogled od nje, osmotrio sam publiku u galeriji. Uobičajeno društvo: bogati, uspešni biznismeni (u odelu i s kravatom), poznate ličnosti (u dizajniranim majicama ispod sakoa) - ali one prave, koje su nešto i postigle u životu. Žene (u modelima modnih kreatora) bile su glumice, književnice i političarke. A prisutan je, naravno, bio i niz mladih, siromašnih i buntovnih umetnika (u pocepanim farmerkama i majicama s porukom) - Kvins park rendžersa, kako sam ih potajno nazivao. U početku sam se mrštio na takve pojedince, ali mi je Dijana objasnila da događaje moramo "začiniti", pružiti im životnost i nešto malo opasnije od mecena, proračunatih investitora i onih koji su tu da bi negovali imidž poklonika kulture. U redu, ali ja sam znao da je ta bagra večeras tu jer su zamolili Dijanu za pozivnicu. A iako je i sama Dijana znala da su došli isključivo da sebi ulove kupce, poznato je bilo da ona neće umeti da kaže "ne" ako je neko zamoli za uslugu. Primitih da mnogi - uglavnom muškarci - u ravnomernim razmacima krišom pogleduju Dijanu. Samo neka gledaju. Bila je lepša od svake koju će oni ikad imati. Nije reč o pretpostavci, već o logički neoborivoj činjenici da je ona najlepša. I moja je. O neoborivosti te činjenice nisam imao snage da razmišljam. Do daljeg sam se tešio time da po svoj prilici pati od trajnog slepila.

Prebrojao sam muškarce s kravatama. To su uglavnom bili kupci. Cena kvadratnog metra Nerumovih radova trenutno se kretala oko pedeset hiljada. Budući da je galeriji išla provizija od pedeset pet procenata, nije bilo potrebno prodati previše da bi veće postalo unosno. Drugim rečima, bolje bi bilo da bude, pošto su nerumi visili na povećem odstojanju jedan od drugog.

Pošto je svet već navirao u galeriju, morao sam da se sklonim i omogućim pristup šampanjcu. Pohitah ka ženi i Nerumu, da ovome iskažem svoje neizmerno divljenje. Čisto preterivanje, naravno, ali ne i bezočna laž - tip je neosporno bio dobar slikar. No čim krenuh da mu pružim ruku, na njega se baci neki čovek što pljuje dok priča, očitо poznanik odranije i odvuče ga do žene koja samo što se nije upiščila od kikotanja.

"Dobro mi ovo izgleda", rekoh prišavši Dijani.

"Zdravo, ljubavi." Uputivši mi jedan osmeh s visine, ona odobri bliznakinjama da raznose zakusku. Suši je izašao iz mode pa sam joj

preporučio *Alžir*, novi ketering servis koji je pravio francusku i severnoafričku hranu - takođe da se "začini" vernisaž. No sad primetih da je opet angažovala *Bagatelu*. Sasvim solidni, slažem se. I duplo skuplji.

"Imam dobre vesti, dragi", rekla je uhvativši me za ruku. "Sećaš li se onog posla o kom si mi pričao, za onu firmu u Hortenu?"

"U *Patfajnderu*. Šta s tim?"

"Našla sam ti savršenog kandidata."

Pogledah je blago začuđeno. Naravno da sam, kao lovac na glave, s vremena na vreme koristio njenu bazu kupaca i poznanstava gde je bilo mnogo ljudi iz vrha poslovnog sveta. Sasvim mirne savesti, jer sam ja i omogućio ovo bacanje para. Neobično je bilo da mi Dijana preporuči konkretnog čoveka za konkretno radno mesto.

Uhvativši me pod ruku, Dijana se sagnu i prošaputa: "Zove se Klas Greve. Otac mu je Holanđanin, a majka Norvežanka. Ili obrnuto. Nema posao, dao je otkaz pre tri meseca i došao ovamo da renovira kuću koju je nasledio. Bio je glavni u jednoj od vodećih evropskih kompanija za razvoj GPS tehnologije u Roterdamu. Jedan od suvlasnika, sve dok ih proletos nisu kupili Amerikanci."

"Iz Roterdama?" Popih još jedan gutljaj šampanjca. "Kako se zove ta kompanija?"

"HOTE."

Umalo se ne zagrcnuh. "HOTE? Jesi li sigurna?"

"Prilično."

"A njegova ekselencija je tu bio glavni? Direktor, šta li?"

"Mislim da se samo zove Greve,[3] ne bih rekla da je stvarno..."

"Ma naravno, naravno. Nego, imaš li broj tog tipa?"

"Nemam."

Zastenjahn. HOTE. Klijenti iz *Patfajndera* su mi tu kompaniju naveli kao svoj uzor u Evropi. Baš kao i oni sada, i HOTE je svojevremeno bio mala firma koja se bavila prodajom GPS tehnologije evropskoj vojnoj industriji. Bivši direktor jedne takve kompanije bio bi naprosto savršen za ovaj posao. A vremena nisam imao. Sve agencije za zapošljavanje reći će ti da su njihovi poslovi jedinstveni, jer jedino kad se sami posvete nekom zadatku, mogu raditi ozbiljno i temeljno. Međutim, ako se pojavi dovoljno velika i dovoljno narandžasta šargarepa, baš nam se jebe za principe. Direktorski posao u *Patfajnderu* bio je velik, narandžast i predmet opasne

konkurencije. Tri agencije su prihvatile taj zadatak: *Alfa*, ISCO i *Korn/Feri internešenel*. Tri najbolje. Stoga nije posredi samo novac. Kao najamnicima, nama se prvo isplaćuje iznos na ime tekućih troškova, a zatim i honorar ukoliko predloženi kandidat ispuni sve uslove koje smo usaglasili s klijentom. Ali do prave isplate dolazi tek ukoliko klijent zaista zaposli onog koga mu predložimo. Reč je o pozamašnoj sumi, ali ovde je zapravo najvažnije bilo naprosto ko će pobediti. Ko je najbolji. Ko ima najviše platforme.

Nagnuh se prema Dijani. "Slušaj, draga, ovo je stvarno važno. Imaš li ikakvu predstavu kako da dođem do njega?"

Ona se nasmeja. "Dragi, baš si sladak kad se tako primiš."

"Znaš li gde..."

"Naravno."

"Gde, gde?"

"Eno ga tamo", pokazala mi je.

Ispred jedne od Nerumovih ekspresionističkih slika koja je prikazivala čoveka s mazohističkom maskom stajala je vitka uspravna prilika u odelu. Odsjaj reflektora na glatkoj, preplanuloj ćeli. Nabrekle, račvaste žile na slepoočnici. Ručno šiveno odelo - *Sevil Rou*, pretpostavih. Košulja bez kravate.

"Da odem po njega, ljubavi?"

Klimnuo sam i ispratio je pogledom. Pa se pripremio. Pribeležio njegov velikodušni naklon kada mu se Dijana obratila i pokazala mu na mene. Pridoše mi. Uz osmeh - ali ne preširok - pružih ruku i pre nego što mi je prišao, ali ne prerano. Celim telom okrenut prema njemu, gledajući ga u oči. Sedamdeset osam posto.

"Rodžer Braun, drago mi je." Ime sam izgovorio po engleski.

"Klas Greve, zadovoljstvo je samo moje."

Izuzev te fraze nesvojstvene našem jeziku, govorio je norveški savršeno. Šaka mu je bila topla i suva, stisak čvrst ali ne prejak i u preporučenom trajanju od tri sekunde. Pogled miran, radoznao i živ, osmeh neusiljen. Jedino što je bio nešto niži nego što sam se nadao. Nešto ispod metar osamdeset, što je malo razočaravajuće imajući u vidu da su Holandani svetski rekorderi u antropometriji sa prosečnom visinom od 183,4 centimetra.

Začu se gitarski akord. Tačnije, G11 sis 4, početni akord pesme *A Hard*

Day's Night od "Bitlsa" sa istoimenog albuma iz 1964. godine. Znao sam, jer sam svojeručno namestio da Dijani tako zvoni prada pre nego što sam joj poklonio telefon. Ona prinese tu tananu skupocenost na uho, pa se, klimnuvši u znak izvinjenja, udalji od nas.

"Ako sam dobro shvatio, vi ste se upravo doselili ovamo, gospodine Greve?" Sâm sam sebi zazvučao kao nekakva matora radio-drama dok sam izgovarao to "vi" i "gospodine", no u početku valja zauzeti ponizan stav - uostalom, ubrzo će doći do zamene uloga.

"Nasledio sam babin stan u Oskarovoj ulici. Bio je prazan nekoliko godina, pa mora da se renovira."

"Je li?"

Izvivši obrve, uputih mu ljubopitiv ali nenametljiv osmeh. Dovoljno da, ukoliko je upućen i voljan da sledi društveni kodeks, pruži nešto potpuniji odgovor.

"Pa, da", reče Greve. "Prija mi takvo opuštanje posle dugogodišnjeg napornog rada."

Nisam video razlog da ne pređem odmah na stvar: "U HOTE-u?"

Pogleda me blago iznenađeno. "Znate za tu kompaniju?"

"Agenciju za zapošljavanje u kojoj radim angažovala je firma *Patfajnder*. Znate li za njih?"

"Čuo sam. Iz Hortena, ako se ne varam. Mali ali sposobni - zar ne?"

"Malo su i porasli tokom ovih nekoliko meseci koliko niste u branši."

"Stvari se brzo razvijaju na polju GPS tehnologije", rekao je vrteći čašu šampanjca u ruci. "Svima je rast na umu - moto je: ili ćeš porasti, ili izumreti."

"Jasno. Možda je zbog toga i HOTE prodat krupnijim igračima?"

Greve se osmehnu pokazujući finu mrežu borica na preplanuloj koži oko svetloplavih očiju: "Kažu da najbrže porasteš ako se dobro prodaš. Stručnjaci smatraju da oni koji nisu među prvih pet proizvođača GPS tehnologije ne treba ni da postoje."

"Zvuči mi kao da se vi ne slažete s tim."

"Mislim da su za preživljavanje ipak najvažniji kriterijumi prilagođavanja i inovacije. A dokle god postoje dovoljni fondovi, bolje je biti mali i pokretan nego velik i nezgrapan. Stoga moram priznati da, iako sam se obogatio od prodaje HOTE-a, nisam bio za to, pa sam ubrzo dao otkaz. Biće da se ne uklapam u opšteprihvaćeno stanovište..." Opet onaj

osmeh koji smekša strogo ali negovano lice. "Ali možda to samo progovara gerilski ratnik u meni. A šta ti misliš?"

Prešli smo na "ti". Dobar znak.

"Ja samo znam da *Patfajnderu* treba nov direktor", rekoh pokazujući Niku da nam donese još šampanjca. "Neki koji se može odupreti stranim kupcima."

"Zaista?"

"A meni se čini da im ti možeš biti vrlo zanimljiv kandidat. Da li si zainteresovan?"

Greve se nasmeja. Prijatan smeh. "Žao mi je, Rodžere, ali moram da renoviram stan."

Oslovio me je imenom.

"Ne pitam da li si zainteresovan za posao, Klase. Samo da li te zanima da pričaš o njemu."

"Rodžere, nisi video taj stan. Vrlo je star. I velik. Juče sam otkrio još jednu prostoriju iza kuhinje."

Odmerio sam ga. Nije samo ručno šivenje zaslužno što mu odelo onako dobro stoji. Bio je u dobroj formi. Zapravo, u izvrsnoj formi. Ne previše mišićav, već vižljast i snažan, što su nagoveštavale žile na vratu, držanje i ujednačeno disanje, kao i modri, kiseonikom bogati krvni sudovi na nadlanicama. Ali opet su se ispod odela nazirali i mišići. Izdržljiv, pomislih, nemilosrdno izdržljiv. Već sam rešio: Uloviću tu glavu.

"Voliš li slikarstvo, Klase", upitah pružajući mu jednu od čaša koje nam je Nik prineo.

"I da i ne. Volim umetnost koja nam nešto pokaže. No većina onoga što vidim stremi lepoti ili istini koje tu nema. Možda je ona zamišljena, ali talenat da nam se prenese je izostao. Ako ja u nekom delu ne vidim lepotu ili istinu, onda je naprosto i nema. Umetnik koji tvrdi da je neshvaćen gotovo uvek je loš umetnik, koji je, na njegovu žalost, vrlo dobro shvaćen."

"Tu se razumemo", rekoh podigavši čašu.

"Običnom svetu praštam odsustvo talenta, verovatno zato što ni ja ne obilujem njime", nastavi Greve jedva skvasivši tanke usne šampanjcem. "Ali umetnicima ne praštam. Mi netaalentovani ćemo raditi i znojiti se plaćajući njima da se igraju u naše ime. I to je pošteno, tako i treba da bude. Ali onda ima da se igraju kvalitetno!"

Tad sam već uveliko uvideo ono što sam znao da će se pokazati i na

testovima - to je čovek koga tražim. Sve da ISCO i *Korn/Feri internešenal* traže i dve godine, neće naći ovako savršenog kandidata.

"Znaš šta, Klase? Mi naprosto moramo da popričamo. Zapravo, Dijana insistira na tome." Pružih mu vizitkartu. Na njoj nije bilo adrese, broja faksa ili naziva internet stranice - samo moje ime, broj mobilnog i, u uglu *Alfa*, ispisano najsitnijim slovima.

"Kao što rekoh...", poče Greve bacivši pogled na vizitkartu.

"Čuj", prekidoh ga. "Niko ko zna šta radi neće protivrečiti Dijani. Ne znam ni o čemu bismo pričali, možda najpre o umetnosti. Ili o budućnosti. Ili pak o renoviranju stanova: igrom slučaja poznajem nekoliko najboljih a pristupačnih majstora u Oslu. Ali, popričati moramo. Da li ti odgovara sutra u tri?"

Greve mi se nakratko osmehnu. A potom vitkom rukom pogladi bradu. "Mislilo sam da je osnovna svrha vizitkarti da posetiocu pruže neophodne informacije."

Izvukao sam penkalo konklin i napisao adresu na vizitkarti, koja potom nestade u Klasovom džepu sakoa.

"Radujem se našem razgovoru, Rodžere, ali sada idem kući da se pripremim za grdnju majstora na poljskom. Pozdravi svoju šarmantnu gospođu." Uz ukočen, gotovo oficirski naklon Greve se okrenu na peti i napusti galeriju.

Dok sam ga gledao kako odlazi, pride mi Dijana. "Kako je prošlo, ljubavi?"

"Savršen primerak. Pogledaj samo taj hod. Kao divlja mačka. Savršenstvo."

"To onda znači...?"

"Čak je uspeo da se pretvara kako ga ne zanima posao. Gospode, moram okačiti tu glavu na zid, prepariranu i sa izglancanim zubima."

Dijana radosno pljesnu rukama poput devojčice. "Znači, pomogla sam ti? Stvarno sam ti pomogla?"

Protegnuh se da joj obgrlim ramena. Galerija je bila vulgarno i božanstveno prepuna. "Proglašavam te za autorizovanog lovca na glave, cvetiću moj. Kako ide prodaja?"

"A, pa večeras ne prodajemo. Zar ti nisam rekla?"

Na tren se ponadah da sam je loše čuo. "Izložba nije... prodajna?"

"Atle ne bi da se rastaje od ovih slika." Osmehnula mi se kao da se

izvinjava. "A ja ga razumem - ko bi otuđio ovakvu lepotu?"

Zažmurih gutajući pljuvačku. Pomislih na meku glinu.

"Misliš li da sam pogrešila, Rodžere?", začuh Dijanin zabrinuti glas, kao i svoj odgovor.

"Ma ne."

A potom osetih njene usne na obrazu. "Hvala, ljubavi. A prodaje će već biti. Ovime gradimo imidž i ekskluzivnost - pa ti si sam rekao da je to vrlo važno."

Naterah se da se osmehnem. "Da, naravno, ljubavi. Ekskluzivnost je dobra."

Ona se tad ozari. "I znaš šta još? Našla sam di-džeja za zabavu posle! Onog iz kluba *Bio* što pušta soul iz sedamdesetih, za koga si rekao da je najbolji u gradu..." Ona opet pljesnu rukama, a ja osetih kako mi onaj osmeh otpada s lica i razbija se u paramparčad na podu. No i dalje sam ga video u odrazu na njenoj podignutoj čaši šampanjca. Lenon ponovo zsvira akord i ona izvadi telefon iz džepa pantalona.

Posmatrao sam je kako odlazi cvrkućući nekome ko ju je pitao može li da dođe.

"Naravno, Mía, obavezno dođite! Ma kakvi, povedi i nju - možeš je presvući kod mene u kancelariji. Ništa ne smeta dečija galama, naprotiv. Ali ako me pustiš da je malo i ja nosam!"

Gospode, koliko volim tu ženu!

Još jednom prošarah pogledom po okupljenima. I naglo zastadoh na jednom malom, bledom licu. Mogla je to biti Lote. Isti onaj tužni pogled koji sam prvi put sreo baš ovde. Ali nije bila ona. Zatvoreno poglavlje. Ipak, Lotino lice me je proganjalo do kraja večeri poput nekakvog psa lualice.

ČETVRTO POGLAVLJE

PRISVAJANJE

"Kasniš", reče Ferdinand kada sam ušao u kancelariju. "I mamuran si."

"Skidaj noge sa stola", rekoh zaobilazeći sto i paleći računar. Navukavši venecijanere, proterah dnevnu svetlost, usuđujući se konačno da skinem naočare za sunce.

"Znači li to da je vernisaž uspeo?" Ferdinandov ton me je pogađao pravo u centar za bol u mozgu.

"Igralo se po stolovima", rekoh pogledavši na sat. Pola deset.

"Zašto su najbolje žurke one na koje nikad ne odeš?", uzdahnu Ferdinand. "Je li bio neko poznat?"

"Misliš, neko koga ti znaš?"

"Ma poznate ličnosti, glupane", reče mahnuvši rukom tako da mu kvrcnu u zglobu. Odavno je prestala da me draži ta njegova teatralnost.

"Pokoja", odvratih.

"Ari Ben?"

"Nije. Imaš zakazan sastanak sa Landerom i klijentom danas u dvanaest, zar ne?"

"Aha. A pevač 'Turbonegera'? A Vendela Kišebom?"

"Gubi se, moram da radim."

Ferdinand me poslušao uz uvređenu grimasu. Kada su se za njim vrata zalupila, uveliko sam već guglao Klasa Grevea. U roku od nekoliko minuta saznao sam da je bio direktor i suvlasnik HOTE-a, da je za sobom imao brak s nekom belgijskom manekenkom i da je osvojio prvenstvo Holandije u vojnom petoboju 1985. godine. Iznenadilo me je, zapravo, što nisam našao više o njemu. No nebitno, do pet po podne već ćemo proći kroz lakšu verziju Inboda, Rida i Baklija, i tom ću prilikom saznati sve što me zanima.

Ali pre toga me je čekao jedan drugi poslić. Jedno ne baš zanemarljivo prisvajanje. Zavalió sam se i zažmurio. Voleo sam uzbuđenje tokom same akcije, ali me je čekanje izluđivalo. Već sad mi je srce kucalo nešto brže nego što je normalno. Prikrala mi se pomisao kako bi tek bilo da je posredi

nešto od čega bi mi srce još više zaigralo. Osamdeset hiljada. Manje nego što zvuči. Manje to vredi za moj džep nego udeo Uvea Čikeruda za njegov. Ponekad bih mu pozavideo na jednostavnosti tog usamljenog života. To sam prvo proverio prilikom intervjuja za šefa obezbeđenja: da nema previše ušiju oko sebe. A kako sam shvatio da je on taj koga tražim? Kao prvo, tu je bio njegov upadljivo defanzivno-ofanzivni stav. Zatim, odgovarao je na moja pitanja kao da mu je tehnika intervjuisanja vrlo dobro poznata. Potom sam se gotovo iznenadio ne pronašavši njegov dosije u javnim registrima prestupnika. Stoga sam pozvao tajnu vezu, jednu ženu koja se ne nalazi na našem zvaničnom platnom spisku. Zahvaljujući svom poslu ona ima pristup SANSAK-u, arhivi za sanaciju, gde su čuvani podaci o svima koji su oslobođeni optužbi i odakle - uprkos imenu arhive - nikad nisu brisani. A ona mi je objasnila da se ipak nisam prevario - Uve Čikerud je sedeo na tolikim saslušanjima da je moj model u devet koraka poznavao kao svoj džep. Međutim, Čikerud nikad ni za šta nije osuđen, što mi je pak govorilo da uopšte nije budala, već samo ozbiljno disleksičan.

Čikerud je bio nizak i imao je, kao i ja, gustu tamnu kosu. Naterao sam ga da se ošiša pre nego što se zaposli u firmi za obezbeđenje, objasnivši mu da niko neće ukazati poverenje tipu koji izgleda kao roudi na turneji nekog propalog hard rok benda. Ali sa zubima potamnelim od švedskog duvana nisam ništa mogao da učinim. Kao ni sa licem nalik na izduženo veslo sa isturenom vilicom, za koju bih povremeno pomislio da će se otvoriti i pustiti zubalo istačkano od duvana da lovi stvari po vazduhu, otprilike kao Tuđin u istoimenim filmovima. No ne treba previše ni očekivati od osobe Čikerudovih ograničenih ambicija. Bio je lenj, ali je želeo da se obogati. I na isti način su se sve druge Čikerudove osobine sukobljavale s njegovim težnjama: bio je kriminalac i sakupljač oružja sklon nasilju, ali je zapravo čeznuo za mirnim životom i harmonijom. Želeo je da ima prijatelje, bio je zapravo spreman i da kamči naklonost, ali svet ga se gotovo nagoni klonio. A bio je i pravi, neizlečivi i razočarani romantik koji je povremeno tražio ljubav kod prostitutki. Trenutno se beznadežno zaljubio u jednu prezausetu rusku kurvu po imenu Nataša i nije dizao ruke od nje, iako on nju - bar koliko sam ja uspeo da dokučim - nije ni najmanje zanimao. Uve Čikerud bio je prava pokretna mina, neusidren i lišen svoje volje ili pokretača, koji se prepustio struji da ga nosi ka neizbežnom brodolomu. Jedino ga je moglo spasti da mu neko nabaci laso oko vrata i povuče ga u

željenom pravcu. Neko kao ja, neko ko je mogao da zaposli pristupačnog mladog čoveka sa besprekornim dosijeom u firmi za obezbeđenje. Ostatak nije bio nimalo složen. Ugasih računar i izađoh.

"Vraćam se za sat, Ida."

Negde na stepenicama osetih da sam pogrešio. Ne, sto posto se zvala Oda.

* * *

U podne sam stigao na parking supermarketa *Rimi*, koji je, ako je verovati GPS uređaju, od Landerove kuće bio udaljen tačno trista metara. Uređaj su mi poklonili klijenti iz *Patfajndera*, verovatno kao nekakvu utešnu nagradu ukoliko ne pobedim na njihovom takmičenju u pronalaženju novog direktora. Takođe su me ukratko uputili u to šta je zapravo GPS - odnosno *Global Positioning System* - i objasnili mi kako mreža sačinjena od dvadeset četiri satelita svuda oko Zemlje može pomoću radio-signalu i atomskog sata da locira tebe i tvoj GPS odašiljač bilo gde na planeti u radijusu od tri metra. Ako signal uhvate tri ili više satelita, znače i visinu na kojoj se nalaziš - da li si na zemlji ili negde na drvetu. Čitavu tehnologiju - baš kao i internet - razvila je američka vojska da omogući bolje navođenje raketa tomahavk i Pavelovih bombi, kao i drugih padavina namenjenih gađanju odabranih pojedinaca pravo u teme. *Patfajnder* je prilično otvoreno nagovestio i da je kompanija razvila odašiljače koji su imali pristup GPS bazama na tlu o kojima niko ništa nije znao, mrežu koja radi u svim vremenskim uslovima, odašiljače koji probijaju i najdeblje zidove. Jedan od direktora *Patfajndera* mi je kazao i da je za ispravan rad GPS uređaja neophodno uzeti u obzir da sekund na Zemlji nije isto što i sekund za satelit koji se kreće punom brzinom u svemiru, da se vreme savija, da tamo gore čovek sporije stari. Sateliti su zapravo bili dokaz Ajnštajnovе teorije relativnosti.

Parkiravši audi među jednako skupe automobile, ugasio sam motor. Auto niko neće upamtiti. Sa crnom mapom u ruci uputih se peške uzbrdo ka Landerovoj kući. Sako sam ostavio u autu, a na sebe navukao plavo radno odelo bez ikakvih oznaka. Kosu mi je krio kačket, a to što sam nosio naočare za sunce ne bi nikog začudilo, jer je bio jedan od onih vedrih jesenjih dana koji ponekad blagoslove grad Oslo. Ipak, oborih pogled

naišavši na jednu Filipinku koja je gurala kolica za vladajući stalež u ovom delu grada. No Landerova slepa ulica bila je potpuno pusta. Odsjaj sunca u zastakljenom zidu. Pogledah na sat marke brajting ervulf koji mi je Dijana poklonila za trideset peti rođendan. Dvanaest i šest. Pre šest minuta isključen je alarmni sistem u kući Jeremije Landera. To se desilo krajnje neprimetno u pogonskoj prostoriji firme za obezbeđenje pomoću neke programske začkoljice koja je sprečavala da kompjuterski dnevnik promena i prekida u naponu zabeleži taj događaj. Dan kada sam zaposlio šefa obezbeđenja u *Tripolisu* bio je uistinu blagosloven.

Prišao sam ulaznim vratima i oslušnuo cvrkut ptica. Lander je tokom onog razgovora rekao da nemaju kućnu pomoćnicu, da mu žena nije kod kuće, da su deca u školi i da nemaju psa. Međutim, nikad ne možeš biti sto posto siguran. Obično mi je dovoljno bilo devedeset devet i po, a onih pola procenta nadoknađivalo je uzbuđenje: oštriji vid, sluh i njuh.

Izvadih ključ koji mi je Uve dao u *Suši & kofiju*, rezervni ključ koji su svi klijenti bili dužni da povere *Tripolisu* ukoliko se dogodi provala, požar ili kvar na alarmnom sistemu dok su oni na putu. Ključ skliznu u bravu i ja ga okrenuh uz sočni škljocaj.

Uđoh u kuću. Neupadljiv alarmni uređaj na zidu dremao je zgasnutih plastičnih očiju. Pričvrstih rukavice za rukave radnog odela lepljivom trakom kako mi slučajno ne bi koja dlaka s tela pala na pod. Onda navukoh preko ušiju kapu za plivanje koju sam nosio ispod kačketa. Ne smem ostaviti nikakav trag svog DNK. Uve me je jednom pitao zašto naprosto ne izbrijem glavu.

Nisam ni pokušao da mu objasnim kako mi je kosa, pored Dijane, poslednje čega bih se na ovom svetu odrekao.

Iako sam imao vremena, požurih kroz hodnik. Pored stepeništa koje je vodilo u dnevnu sobu visili su portreti onih koji su svakako morali biti Landerova deca. Ne mogu da pojmem zašto bi odrasli ljudi plaćali slikarskim kurvama da prave te užasne, kič verzije njihovih najmilijih. Zar im se zaista *dopadalo* to seljačko rumenilo? Nameštaj u dnevnoj sobi bio je skup ali dosadan, sa izuzetkom Pešeove vrišteće crvene fotelje u vidu raskrečene, prsate žene koja je izgledala kao da je upravo porodila ogroman loptasti tabure za noge. Teško da je njega izabrao Jeremija Lander.

Slika je visila iznad te stolice. Eva Mudoči, britanska violinistkinja koju je Munk upoznao početkom prošlog veka i čiji je portret urezao pravo

u kamen. I ranije sam viđao otiske tog crteža, ali tek tada i na tom svetlu shvatih na koga mi je ličila. Na Lote. Lote Madsen. Isto bledo lice i melanholični pogled kao kod žene koju sam tako temeljno izbrisao iz sećanja.

Skinuo sam sliku i položio je na sto okrenuvši je na naličje. Onda zasekoh skalpelom. Litografija otisnuta na bež papiru bila je smeštena u moderan ram - bez čioda i ekserčića koje bih morao da uklanjam. Ukratko, najprostiji posao na svetu.

Tišinu bez ikakve najave prekide zvuk alarma. Njegovo uporno zavijanje kretalo se u rasponu ispod hiljadu herca pa sve do osam hiljada, prodoran zvuk koji tako uspešno para svu pozadinsku buku da ga možeš čuti i na razdaljini od osamsto metara. Ukočio sam se. Buka potraja još nekoliko sekundi, a zatim alarm sa ulice utihnu. Nemarni vozači.

Nastavih da radim. Litografiju sam smestio u mapu, prethodno izvadiвши iz nje onu sliku gospođice Mudoči odštampanu u mojoj radnoj sobi na listu formata A2. U roku od dva minuta visila je uramljena na zidu. Izvio sam vrat i zagledao se u nju. Nekad prođu čitave nedelje pre nego što naše žrtve primete čak i komično grube falsifikate. Proletos sam *Konja s malim konjanikom* Knuta Rosea, ulje na platnu, zamenio slikom koju sam skenirao iz neke istorije umetnosti i uveličao. Krađa je prijavljena tek nakon četiri nedelje. Gospođicu Mudoči će verovatno odati belina A2 papira, ali i to može potrajati. A tada će već biti kasno da se utvrdi tačan trenutak krađe i kuća će biti dovoljno puta očišćena da nestane svaki trag moje DNK. Jer, znao sam da traže tragove DNK. Prošle godine smo Čikerud i ja organizovali četiri provale za manje od četiri meseca. Tada je ona medijska kurva i najveći pozer u policiji, viši inspektor Brede Spere, jedna žirafa s plavim šiškama, izjavio za dnevnik *Aftenposten* da iza provala stoji banda profesionalnih kradljivaca slika i da će, iako nije reč o velikoj materijalnoj šteti, policija koristiti iste metode koje se inače primenjuju u istragama ubistava i narko-mafije. Na to su svi u Oslu mogli računati, tvrdio je Spere zabacivši šiške na vetru prodornog čeličnoplavog pogleda uperenog u objektiv foto-reportera. Naravno, propustio je da objasni šta je zapravo bilo posredi: da se prvenstvo pružalo stanovništvu ovih otmenih četvrti, imućnom i politički uticajnom svetu koji je želeo da zaštiti svoje dragocenosti. A moram priznati da sam se presekao kada mi je Dijana jesenas ispričala kako je onaj zgodni policajac iz novina svraćao u njenu

galeriju i raspitivao se da li se neko od posetilaca zanimao za pojedine mušterije i šta oni drže u kući. Naime, izgledalo je kao da su kradljivci vrlo dobro znali gde se šta nalazi. Kada me je Dijana upitala šta mi znači ta zabrinuta bora na čelu, podmuklo sam joj se osmehnuo i rekao da ne trpim suparnike koji joj se približe na više od dva metra. Iznenadilo me je što se zacrvenela pre nego što je prasnula u smeh.

Požurih nazad do ulaznih vrata i, pažljivo skinuvši kapu za plivanje i rukavice, prebrisah otiske prstiju sa kvake pre nego što ću izaći na ulicu. Napolju je vladao isti onaj podnevni mir na suvom jesenjem vazduhu i sunce je jednako blistalo.

Na putu do auta pogledah na sat. Dvanaest i četrnaest. Rekord. Puls mi je bio ubrzan, ali pod kontrolom. Za četrdeset šest minuta Uve će iz pogonske prostorije ponovo uključiti alarm. A negde u to vreme će i Jeremija Lander ustati u jednoj od naših soba za razgovore, pružiti ruku predsedniku Upravnog odbora i, još jednom izrazivši žaljenje, napustiti naše prostorije i biti van mog nadzora. Ali ne i moje rezerve kandidata. Ferdinand će - baš kao što sam mu i naložio - objasniti klijentu kako je prava šteta što smo propustili ulov poput Landera, uveravajući ih da bi tako krupne ribe sigurno zagrizle mamac ukoliko bi razmotrili da na njega okače trideset posto veću platu. Jer, i trećina od više je, kao što znamo, više.

A to je bio tek početak. Za dva sata i četrdeset šest minuta krećem u lov na krupnu divljač, na Grevea. Nedovoljno me plaćaju, pa šta? Jebeš Stokholm i jebeš Bredea Sperea - bolji sam od svih.

Počeh da zviždućem dok mi je suvo lišće šuštal pod nogama.

PETO POGLAVLJE

PRIZNANJE

Navodno su američki detektivi Inbod, Rid i Bakli 1962. godine izdavanjem knjige *Criminal Interrogation and Confession* postavili temelje onome što će kasnije postati preovlađujuća tehnika saslušanja na čitavom Zapadu. Zapravo je ta tehnika vladala i dugo pre njih - Inbod, Rid i Bakli naprosto su u svom modelu saslušanja u devet koraka saželi stogodišnje iskustvo FBI-ja u iznuđivanju priznanja od osumnjičenih. Ispostavilo se da je njihova metoda neverovatno uspešna, kako kod krivih tako i kod nevinih. Nakon što je DNK tehnologija omogućila proveru starijih istraga, vrlo brzo je otkriveno na stotine nepravedno osuđenih samo na teritoriji Sjedinjenih Država. Oko četvrtina svih tih presuda bila je zasnovana na priznanjima kao proizvodima modela saslušanja u devet koraka. To samo govori o kakvom fantastičnom alatu je reč.

Moj cilj je pak da od kandidata iznudim priznanje da blefira i da nije dobar za određeni posao. Ako se provuče kroz sva tri koraka a da ne prizna, može se pretpostaviti da sam kandidat misli da je kvalifikovan. A takvi kandidati mi trebaju. Uglavnom koristim muški rod kad pričam o kandidatima, jer model saslušanja u devet koraka jedino ima smisla primenjivati na muškarcima. Prema mom ne tako beznačajnom iskustvu, žene retko traže poslove za koje nisu kvalifikovane - obično su i više nego kvalifikovane. Pa čak i tada je najprostija stvar na svetu od nje iznuditi priznanje da nije dovoljno dobra za posao. Na lažna priznanja nailazio sam, naravno, i kod muškaraca, ali nema veze. Naposletku, neće oni zbog toga završiti u zatvoru, samo neće dobiti posao na čelu neke kompanije za kakav nam treba neko ko može da podnese malo jači pritisak.

Uopšte se ne ustežem da koristim Inboda, Rida i Baklija. Oni predstavljaju skalpel u svetu nadržilekara, travara i psihološkog prodavanja magle.

Prvi korak od devet predstavlja direktno suočavanje, i mnogi priznaju već na tom stupnju. Kandidatu prosto staviš do znanja da ti je sve jasno i da

dotični nije kvalifikovan za posao.

"Greve, možda sam bio pomalo brzoplet kad sam vam rekao da smo zainteresovani za vašu kandidaturu", rekao sam zavalivši se u stolicu. "Malo sam još proverio, i vidim da akcionari HOTE-a ne misle da ste se naročito pokazali na čelu kompanije. Bili ste slabi, nedostajao vam je ubilački instinkt, a do prodaje kompanije došlo je upravo vašom krivicom. *Patfajnder* strepi baš od te mogućnosti, pa je izlišno dalje objašnjavati zašto neće videti ozbiljnog kandidata u vama. Ali..." Osmehnuh se podižući šolju kafe: "...hajde da nas dvojica uz kafu proćaskamo o nekim drugim stvarima. Kako napreduje renoviranje?"

Klas Greve sedeo je s druge strane lažnog Nogučijevog stola, pravih leđa, netremice me gledajući u oči. Onda se zasmija.

"Tri i po miliona", reče. "Plus udeo u vlasništvu, naravno."

"Molim?"

"Ako rukovodstvo *Patfajndera* strepi da ću zbog opcija povesti kompaniju u smeru što bolje prodaje, možemo dodati klauzulu kojom gubim opcije u slučaju prodaje - letimo bez padobrana. To bi podstaklo i mene i rukovodstvo da izgradimo jako preduzeće, preduzeće koje jede umesto da bude pojedeno. Vrednost opcija bismo obračunali po Blek-Šoulsovom modelu i vezali za platu nakon što izračunamo tvoju trećinu."

Osmehnuh se što sam bolje mogao. "Greve, bojim se da previše toga podrazumevate. Nije samo to posredi - imajmo u vidu da ste stranac, a da norveške kompanije više vole domaći kadar..."

"Rodžere, sinoć si me doslovce spopao kod tvoje žene u galeriji. I imao si pravo. Pošto si mi to predložio, malo sam pokušao da se stavim u tvoj i u *Patfajnderov* položaj. I ubrzo sam shvatio da, iako sam državljanin Holandije, nećete tako lako naći podobnijeg kandidata od mene. Problem je bio jedino što nisam zainteresovan. Ali dvanaest sati je sasvim dovoljno vremena da čovek porazmisli. Za to vreme može se čak i zaključiti da renoviranje stana pruža ograničene mogućnosti na duže staze." Klas Greve tad sklopi preplanule šake pred sobom.

"Naprosto, vreme je da se vratim na scenu. *Patfajnder* možda i nije najprivlačnija kompanija koju sam mogao naći, ali ima potencijala i čovek sa vizijom uz podršku rukovodstva može od nje napraviti nešto zaista zanimljivo. Međutim, nisam siguran da ćemo rukovodstvo i ja naći zajedničku viziju, i ti bi što pre trebalo da nas spojiš pa da vidimo ima li

smisla da vozimo dalje."

"Čujte, Greve..."

"Rodžere, uopšte ne sumnjam da tvoje metode pale na mnogima, ali u mom slučaju moraš preskočiti to glumatanje. I vratimo se na ti. Zvao si me na prijateljsku partiju ćaskanja, zar ne?"

Tad načini pokret kao da mi nazdravlja šoljom kafe. Prihvatih taj ponuđeni tajm-aut, pa podigoh svoju.

"Nešto si napet, Rodžere. Da nemate konkurenciju na ovom zadatku?"

Kad me nešto tako iznenadi, često se zagrcnem. Brzo progutah kafu da je ne bih iskašljao na *Sarah gets undressed*.

"Jasno mi je zašto si krenuo tako agresivno, Rodžere", reče Greve i nagnu se uz osmeh ka meni.

Osetih njegovu telesnu toplotu i blag miris nečeg što me je podsetilo na kedar, rusku kožu i agrume. Kartijeov deklarejšn? Ili nešto u tom rangu cena.

"Rodžere, zaista se ne vređam. Ti si profesionalac, kao i ja. Naravno da želiš da obaviš dobar posao za klijenta, uostalom, za to te i plaćaju. A što je neki kandidat zanimljiviji, to je važnije da ga dobro proveriš. Ona tvoja priča da su akcionari HOTE-a nezadovoljni nije bila glupa, i ja bih na tvom mestu probao nešto slično."

Nisam verovao svojim ušima. Prvi korak je samo srnećom vratio nazad na moju stranu terena i zaključio da sam razotkriven i da treba da okončamo glumatanje. I sada je prešao na drugi korak, koji se kod Inboda, Rida i Baklija zove "zblizavanje s osumnjičenim putem pravdanja postupka". A neverovatno je bilo što sam, znajući tačno šta Greve radi, osetio ono o čemu sam često čitao: poriv kod osumnjičenog da otvori sve karte. Spopade me želja da se naglas nasmejem.

"Nije mi sasvim jasno šta misliš, Klase." Iako sam nastojao da zvučim opušteno, čuo sam da mi je glas poprimio nekakav metalni prizvuk i shvatio da mi se misli razlivaju poput sirupa. Nisam stigao da se priprelim za protivnapad pre nego što me je sustiglo naredno pitanje:

"Mene, Rodžere, novac zapravo ne pokreće. Ali, ako želiš, možemo da probamo da izvučemo višu platu. Trećina od više..."

"...je više. Sad je već sasvim preuzeo saslušanje skaćući sa drugog na sedmi korak: predstaviti alternativu. U ovom slučaju, ponuditi osumnjičenom alternativnu motivaciju za priznanje. Beskprekorno je to izveo. Naravno, mogao je da potegne i moju porodicu, da priča kako bi mi

pokojni roditelji ili pak žena bili ponosni da čuju da sam izvukao veću platu, veću proviziju i veći osnov za bonus. Ali Klas Greve je znao da bi to bilo previše, naravno da je to znao. Naprosto sam naišao na boljeg od sebe.

"U redu, Klase", začuh sebe kako govorim. "Predajem se. Sve je onako kako si rekao."

Greve se ponovo zavalj u stolicu. Pobedio je, i sad otpuhnu uz osmeh. Ne pobedonosno, već zadovoljan zato što smo to završili. NAVIKNUT NA POBEDU, pribeležih na list koji sam već znao da ću pocepati.

Najčudnije je što to nisam doživeo kao poraz, već kao olakšanje. Da, štaviše, sve me je to oraspoložilo.

"Ipak, klijentima trebaju i neki podaci", rekoh. "Ako nemaš ništa protiv, ja bih sad da nastavimo."

Zažmurivši i sklopivši vrhove prstiju, Greve klimnu glavom.

* * *

Klas Greve je pričao, a ja sam hvatao beleške. Odrastao je kao najmlađe od troje dece. U Roterdamu. To je surov lučki grad, ali je njegova porodica pripadala privilegovanom staležu, otac je bio na visokom položaju u *Filipsu*. Norveški su Klas i njegove sestre naučili tokom dugih letnjih raspusta provedenih sa babom i dedom u vikendici u Sonu. Odnos sa ocem bio je napet, jer je ovaj mislio da mu je najmlađe dete razmaženo i nedisciplinivano.

"I bio je u pravu", dodade Greve uz osmeh. "Rano sam navikao da postižem rezultate u školi i na sportskim terenima bez uloženog truda. Ali negde u šesnaestoj godini već mi je sve dosadilo i nešto me je povuklo ka takozvanom sumnjivom svetu koji nije tako teško pronaći u Roterdamu. Nisam imao prijatelja tamo, niti sam pronašao nove. Ali imao sam novca, pa sam se bacio na sistematsko isprobavanje svega što je bilo zabranjeno: alkohola, hašiša, prostitucije, sitnijih provala, a s vremenom i nešto težih droga. Kod kuće otac ništa nije sumnjao, trenirao sam boks i mislio je da zato dolazim kući nadutog lica, krvavog nosa i crvenih očiju. Sve sam više vremena provodio na tim groznim mestima gde su me ujedno i ostavljali na miru. Ne znam da li mi se novi život dopadao, okolina me je doživljavala kao čudaka, usamljenog šesnaestogodišnjaka s kojim nisu znali na čemu su. A meni se upravo to i sviđalo. S vremenom se moj način života odrazio i na

ocene u školi, ali uopšte nisam mario. Ipak, otac se zbog toga zabrinuo. Verovatno sam tada mislio da sam konačno postigao ono što sam želeo - da privučem njegovu pažnju. Pričao mi je blago i odmereno, ja sam se drao na njega u odgovor. Ponekad mi se činilo da je na ivici da izgubi prisebnost. To bi me tek oduševilo. Poslao me je u Oslo kod babe i dede, i ovde sam završio poslednja dva razreda srednje škole. Rodžere, kakav je tvoj odnos sa ocem?"

Pribeležih dve reči na *samo*: SAMOuveren. SAMO svestan.

"Slabo smo razgovarali", odgovorih. "Bili smo vrlo različiti."

"Bili? Umro je, znači?"

"I on i majka su stradali u saobraćajnoj nesreći."

"Čime se bavio?"

"Diplomatijom. Pri britanskoj ambasadi. Majku je upoznao u Oslu."

Iskrenuši glavu, Greve me dobro osmotri. "Da li ti nedostaje?"

"Ne. Je li tvoj otac živ?"

"Ne verujem."

"Ne veruješ?"

Uzdahnuvši, Klas Greve sklopi dlanove. "Nestao je kada sam imao osamnaest godina. Nije se vratio kući na večeru. Na poslu su rekli da je krenuo kući u šest sati, kao i uvek. Majka je okrenula policiju u roku od samo nekoliko sati. Odmah su pokrenuli istragu jer su u to vreme ekstremne levičarske grupe napadale bogate evropske biznismene. Na auto-putu nije bilo saobraćajnih nesreća, nijedan Bernhard Greve nije bio primljen u bolnicu. Nije ga bilo na spiskovima putnika, niti je njegov auto bilo gde primećen. Nikad ga nisu pronašli."

"Šta ti misliš da se dogodilo?"

"Ne mislim ništa. Mogao je da se odveze do Nemačke, pod lažnim imenom uzme sobu u nekom motelu i ne uspe da pritisne obarač. Napusti motel usred noći, nađe crno jezero u šumi i uleti kolima u njega. Mogli su ga, takođe, oteti na parkingu *Filipsa*, dvojica s pištoljima na zadnjem sedištu. On im se možda suprotstavio i zauzvrat dobio metak u potiljak. Potom su iste noći otmičari mogli oterati auto na otpad, spljeskati ga kao palačinku i iseckati na parčice. A možda otac sedi negde s koktelom u jednoj i prostitutkom u drugoj ruci."

Tražio sam nešto na Greveom licu, u njegovom glasu. Ništa. Ili je o tome već mnogo puta razmišljao, ili je bio hladnokrvni zlikovac. Nisam

znao šta bi mi se više svidelo.

"Imaš osamnaest godina, živiš u Oslu", reko. "Otac ti je nestao. Mladić sa mnogo problema. Šta tad radi čovek?"

"Završio sam srednju školu sa odličnim uspehom i prijavio se u komandose Holandske kraljevske mornarice."

"Komandos. Zvuči kao neka mačo elitna jedinica."

"Upravo tako."

"Ona gde primaju jednog od sto?"

"Tako nekako. Pozvali su me na prijemni ispit koji se sastojao od mesec dana sistematskih pokušaja da te slome. A potom - ako preživiš - sledi četvorogodišnja obuka."

"Zvuči kao nešto iz filma."

"Veruj mi, Rodžere, tako nešto nisi video na filmu."

Pogledah ga. Verovao sam mu.

"Posle sam primljen u antiterorističku jedinicu BBE u Dornu. Tamo sam ostao osam godina. Obišao sam ceo svet. Surinam, Holandske Antile, Indoneziju, Avganistan. Zimske vežbe u Norveškoj. U akciji protiv narko-mafije u Surinamu zarobili su me i mučili."

"Zvuči egzotično. A ti si istrajao?"

Klas Greve se osmehnu. "Istrajao? Propevao sam kao ptičica. Za narko-bosove saslušanje nije igra."

Nagnuh se ka njemu. "Je li tako? Šta su ti radili?"

Uputivši mi poduži pogled s jednom izvijenom obrvom, Greve odgovori: "Mislim da to zaista ne želiš da znaš."

Malčice razočaran, klimnuh i ponovo se zavalih u stolicu.

"I onda su pohvatali sve tvoje drugove, ili tako nešto?"

"Nisu. Napali su položaje koje sam im odao, ali su oni, naravno, uveliko bili napušteni. Proveo sam dva meseca u podrumu hraneći se trulim voćem i pijući vodu punu larvi komaraca. Kada me je BBE izneo, imao sam četrdeset pet kila."

Pogledah ga. Pokušao sam da zamislim kako su ga mučili. I kako bi izgledalo izdanje Klasa Grevea teško četrdeset pet kila. Svakako drugačije. U stvari, možda i ne toliko drugačije.

"Ne čudi me onda što si dao otkaz", reko.

"Nisam zbog toga. Tih osam godina u BBE-u bile su najbolje godine mog života, Rodžere. Prvo, zbog onih stvari koje možeš videti i na filmu.

Drugarstvo i solidarnost. A osim toga, tamo sam naučio svoj budući zanat."

"A to je?"

"Da pronalazim ljude. U BBE-u je postojalo nešto što se zvalo TRACK. Grupa specijalizovana za pronalaženje ljudi u svim mogućim situacijama i svuda na svetu. Upravo su me oni i pronašli u onom podrumu. Zato sam se prijavio u TRACK, i primili su me. Tamo sam sve naučio. Od prastarih indijanskih tumačenja tragova, preko metoda saslušanja do najmodernijih uređaja za praćenje koji postoje. Tako sam stupio u vezu sa HOTE-om. Oni su napravili nekakav odašiljač signala veličine dugmeta na košulji. Bio je zamišljen da se pričvrsti na čoveka koji bi se potom pratio pomoću prijemnika. Toga je bilo u špijunskim filmovima još šezdesetih godina, ali niko nije uspevao da ga napravi. I HOTE-ovo dugme od košulje pokazalo se kao neupotrebljivo; nije bilo otporno na znoj i temperature ispod minus deset, a signal je prodirao tek kroz najtanje zidove. Ali, dopao sam se šefu HOTE-a. Nije imao sina..."

"A ti nisi imao oca."

Greve me pogleda nekako nadmeno.

"Nastavi", rekoh.

"Posle osam godina provedenih u vojsci, upisao sam se na studije elektrotehnike u Hagu, koje mi je platio HOTE. Već u prvih godinu dana u HOTE-u napravih smo uređaj za praćenje koji je radio i u ekstremnim uslovima. Posle pet godina već sam bio drugi čovek kompanije. Posle osam godina postao sam, kao što znaš, i prvi."

* * *

Zavalio sam se u stolicu i srknuo kafu. Već smo postigli pogodak. Već smo dobili pobedničkog igrača. Čak sam to i zapisao. PRIMLJEN. Možda sam zato oklevao da nastavim, možda sam zato rekao sebi da je to bilo dovoljno. A možda i iz nekih drugih razloga.

"Čini mi se da bi me još nešto pitao", reče Greve.

Smislih kako da se izvučem. "Nisi mi pričao o braku, Greve."

"Ispričao sam ti sve što je bitno", odvrati Greve. "Želiš li da slušaš i o mom braku?"

Odmahnuo sam glavom, rešivši da zaključim razgovor, ali tada se umešala sama sudbina. U liku Klasa Grevea lično.

"Sviđa mi se slika", reče pokazavši glavom ka zidu iznad sebe. "Opi, zar ne?"

"*Sara gets undressed* odgovorih. "Dijana mi ju je poklonila. Jesi li kolekcionar?"

"Tek sam nešto kao počeo."

Nešto me je i dalje odvrćalo, ali bilo je prekasno; već sam ga upitao: "Šta je najljepše što imaš?"

"Ulje na platnu. Baš sam ga našao u onoj skrivenoj prostoriji iza kuhinje. Niko u porodici nije znao da baba ima tu sliku."

"To je baš zanimljivo", rekoh a srce mi zaigra. Sigurno zbog uzbudljivog dana. "I, koja je to slika?"

Zagledao se u mene. Na usnama mu se ocrtao jedva primetan osmeh. Zaustio je da mi odgovori i mene obuze neki neobičan predosećaj. Predosećaj od kog me je nešto steglo u stomaku, onako kako bokser nesvesno stegne trbušne mišiće kad predoseti udarac. No onda mu usne izrekoše nešto na šta me svi predosećaji ovoga sveta ne bi mogli pripremiti:

"*Lov na kalidonskog vepra*"

"Lov...." U roku od dve sekunde usta mi se sasvim sasušiše. "*Onaj lov?*"

"Čuo si za nju?"

"Ako misliš na sliku... sliku..."

"Petera Paula Rubensa", dovrši Greve.

Usmerio sam se samo na jednu jedinu stvar: da zadržim masku na licu. Ali pred licem mi je svetlucalo kao sa monitora na *Loftus roudu* u engleskoj magli: *Kvins park rendžers* su upravo postigli odlučujući pogodak. Ceo se svet preokrenuo. Idemo na Vembli.

DRUGI DEO

OPKOLJAVANJE

ŠESTO POGLAVLJE

RUBENS

"Peter Paul Rubens."

Na trenutak kao da svi pokreti u prostoriji prestadoše, svi zvuci zamreše. *Lov na kalidonskog vepra* Petera Paula Rubensa. Naravno, razumno bi bilo pretpostaviti da je reč o reprodukciji, fantastično dobrom i poznatom falsifikatu koji bi i sam mogao vredeti milion-dva. Ipak nešto u Greveovom glasu, u njegovom izgovoru tog imena i u samoj njegovoj ličnosti odagnalo mi je svaku sumnju. Bio sam siguran da je posredi original, krvavi motiv lova iz grčke mitologije, probadanje natprirodne zveri Meleagrovim kopljem. Slika je navodno nestala kada su Nemci opljačkali galeriju u Rubensovom rodnom gradu Antverpenu 1941, ali je sve do kraja rata živela nada i vladalo uverenje da se ona krije u nekom berlinskom bunkeru. Nisam naročit poznavalac umetnosti, ali sam, iz razumljivih razloga, povremeno na internetu proveravao spiskove izgubljenih i vrlo traženih dela. A *Lov* je već šezdeset godina bio pri vrhu spiska deset najtraženijih, premda ponajpre kao kuriozitet pošto se već počelo verovati da je izgorela kad i polovina nemačke prestonice. Pokušao sam da ovlažim jezik na nepcu.

"Tek tako si *nabasao* na sliku Petera Paula Rubensa u skrivenoj prostoriji iza kuhinje tvoje pokojne babe?"

Greve klimnu glavom kroz smeh. "Kažu, dešava se. Sad, baš i nije reč o njegovoj najboljoj ili najpoznatijoj slici, ali sigurno вреди nešto."

Klimnuh ćutke. Pedeset miliona? Sto? Najmanje. Jedna druga novopronađena Rubensova slika, *Pokolj vitlejemske dece*, pre samo nekoliko godina prodana je na aukciji za pedeset miliona. Funtí. Preko pola milijarde kruna. Dajte mi vode!

"Uostalom, nije se takva slika baš sasvim slučajno zadesila kod nje", tada će Greve. "Vidiš, moja baka je u mladosti bila prava lepotica, a kao i gotovo svi drugi pripadnici visokog društva u Oslu kretala se među nemačkim oficirima tokom okupacije. Sudeći po pričama koje sam čuo od

nje dok sam živeo ovde, naročito se zbližila sa izvesnim pukovnikom, zaljubljenikom u umetnost. Rekla mi je da joj je poveravao umetnička dela na čuvanje dok se ne završi rat. Nažalost, poslednjih dana rata pogubili su ga članovi pokreta otpora - ironijom sudbine, ti isti dželati ranije su pili pukovnikov šampanjac, ranije - dok su izgledi za Nemce bili bolji. Moram priznati da nikad nisam do kraja verovao u babine priče. To jest, sve dok moji poljski majstori nisu našli pomenuta skrivena vrata iza police u devojačkoj sobi koja se naslanja na kuhinju."

"Čoveče", ote mi se šapat.

"Zar ne? Nisam još proverio da li je posredi original, ali... "

Ali jeste, pomislih. Nemački pukovnici nisu skupljali reprodukcije.

"Jesu li majstori videli sliku?", upitah.

"Jesu, ali sumnjam da su shvatili o čemu je reč."

"Pusti ti to. Ima li stan alarmni sistem?"

"Shvatam na šta misliš. I da, svi stanovi u zgradi imaju zajednički ugovor. A niko od radnika nema ključ pošto rade od osam do četiri prema propisanom kućnom redu. A kada su u stanu, ja sam uglavnom s njima."

"Mislim da bi trebalo tako i da nastaviš. Znaš li koja agencija brine o obezbeđenju?"

"Nešto na 'trio'. Mislio sam zapravo da preko tvoje žene potražim nekoga ko bi mi pomogao da utvrdim da li je reč o pravom Rubensu. Ti si prvi kome sam ovo ispričao, nadam se da nećeš nikome spominjati."

"Naravno da neću. Pitaću je, pa ću ti javiti."

"Hvala, to mi baš znači. Zasad znam jedino da, ako je uopšte original, nije jedna od njegovih najpoznatijih slika."

Kratko sam se osmehnuo. "Šteta. Ali, da se vratimo na posao - volim da budemo efikasni. Kad misliš da se možemo sastati sa *Patfajnderom*?"

"Kad god hoćeš."

"Odlično." Zagledah se u kalendar razmišljajući. Radnici od osam do četiri. "Klijentima iz *Patfajndera* verovatno bi najviše odgovaralo da dođu u Oslo posle radnog vremena. Iz Hortena se ovamo stiže kolima za manje od sata, da li ti odgovara da se dogovorimo za jedan dan ove nedelje u šest sati?" Rekao sam to što sam opuštenije mogao, ali mi sopstveno falširanje zapara uši.

"Svakako." Ne bi se reklo da je Greve išta posumnjao. "Ali, samo da nije sutra", dodade ustajući.

"I njima bi to bilo navrat-nanos", rekoh. "Zvaću te na broj koji sam dobio."

Ispratih ga do recepcije. "Da, možeš li da pozoveš taksi?" Pokušah da s lica Ode ili Ide pročitam kako joj se dopao novi nadimak, ali me Greve prekide:

"Hvala, došao sam kolima. Pozdravi ženu, čekam tvoj poziv."

Prihvatih njegovu pruženu ruku uz širok osmeh: "Probaću da te zovem večeras, pošto mi reče da si sutra zauzet, zar ne?"

"Tako je."

Ni sam ne znam zašto se tu nisam zaustavio. Ritam konverzacije, osećaj da je razgovor gotov, sve mi je govorilo da sada treba da kažem jedno poslednje "čujemo se". Ko zna, možda je posredi bio instinkt, predosećanje, možda mi se već tad bio usadio neki strah koji me je nagnao na naročit oprez.

"Pa jeste, tako ti je kad se upustiš u renoviranje", rekoh.

"A, nije to", odgovori Greve. "Letim ujutru za Rotterdam, treba da pokupim psa iz karantina. Vraćam se tek kasno uveče."

"A, tako", rekoh potapšavši ga po ruci da ne oseti kako sam se zgrčio. "Kakvog psa imaš?"

"Niter terijer. Tragač, ali je agresivan kao i borbeni pas. Nije loše da ga imaš u kući kad ti onakve slike vise na zidu, zar ne?"

"Kako da ne", rekoh. "Kako da ne."

Ker. Mrzim kerove.

* * *

"Dobro", začuh Uvea Čikeruda kako govori s druge strane telefonske žice. "Klas Greve. Oskarova ulica trideset pet. Uzeo sam ključ. Primopredaja u *Suši & kofiju* za sat vremena. Alarm će se isključiti sutra u sedamnaest nula-nula. Moram da smislim izgovor zašto ostajem po podne na poslu. Inače, čemu tolika žurba?"

"Zato što će od prekositra biti ker u stanu."

"Dobro, ali zašto ne u radno vreme, kao i obično?"

Onaj mladić u odelu *Kornelijanija* i sa štreberskim naočarima naiđe pločnikom ka govornici. Okrenuvši mu leđa da ne bih morao da se javljam, prineo sam mikrofona bliže usnama:

"Hoću da budem sto posto siguran da tamo nema majstora. I smesta zovi Geteborg da nabave pristojnu reprodukciju Rubensa. Ima ih mnogo, ali reci mu da nam treba dobra. I da je moraju nabaviti pre tvoje primopredaje Munkove grafike večeras. Jeste bez najave, ali je moram imati sutra, kapiraš?"

"Kapiram, kapiram."

"A onda javi u Geteborg i da ćeš im sutra uveče doneti original. Znaš li kako se zove slika?"

"Znam - Lov na katalonskog vepra. Rubens."

"Close enough[4] Jesi li potpuno siguran da se možemo osloniti na tog posrednika?"

"Pobogu, Rodžere, po stoti put - jesam!"

"Samo pitam!"

"Sad me dobro slušaj. Tip zna da ako nekoga jednom zajebe, doživotno ispada iz igre. Lopova niko neće strože kazniti od njegovih kolega."

"Uredu."

"Još nešto. Ovu drugu turu za Geteborg moram da odložim za jedan dan."

Ništa to nije bilo strašno, dešavalo se i ranije. Rubens bi bio na sigurnom među tavanskim gredama. Ipak, naježih se od tih reči.

"A zašto?"

"Sutra imam gosta. Ženskog."

"Pa odloži."

"Izvini, ali neće moći."

"Neće moći?"

"Dolazi mi Nataša."

Nisam mogao da poverujem šta čujem. "Ona ruska kurva?"

"Nemoj je tako zvati."

"Pa time se žena bavi, zar ne?"

"Ali ni ja ne pričam za tvoju ženu da ima silikonske sise, zar ne?"

"Da li ti to poređiš moju ženu s jednom prostitutkom?"

"Rekao sam da *ne kažem* to."

"Bolje nemoj. I Dijana je prirodna *all the way*."

"Sereš."

"Ne."

"Dobro, *I'm impressed*[5] Svejedno, ići ću tek sutradan. Tri nedelje sam

na listi čekanja kod Nataše i ovu ću seansu snimiti."

"Snimiti? Zezaš."

"Moram nešto da gledam do sledećeg puta. Ko zna kad će to biti."

Nasmehaj se iz sveg glasa. "Ti nisi normalan."

"Što nisam normalan?"

"Uve, zaljubljen si u kurvu! Ko se još zaljubljuje u kurve?"

"A šta ti znaš o tome?"

Zastenjah. "A šta si mislio da kažeš svojoj ljubljenoj kada budeš izvukao filmsku kameru?"

"Ona neće znati."

"Sakrićeš kameru u plakar?"

"Plakar? Brate, cela mi je kuća pod video - nadzorom. "

Više me nijedna Uveova priča nije mogla iznenaditi. Pričao mi je da u slobodno vreme uglavnom gleda televiziju u svojoj kućici na rubu šume povrh Tonsenhagena. I da često pripuca u televizor ako mu se ne dopadne šta vidi. Hvalisao se svojim austrijskim pištoljima glock, "damama", kako ih je zvao, jer nisu imali jezičak koji se podigne pre ispaljivanja. Uve je za pucanje na televizor koristio ćorke, ali je jednom, zaboravivši da zameni municiju u glocku, u paramparčad razneo novu plazmu pionir vrednu trideset hiljada kruna. A kad nije pucao u televizor, kroz prozor je gađao kućicu za sove koju je sam postavio na jednom stablu u dvorištu. I tako je jedno veće gledajući televiziju začuo šuškanje u drveću iza kuće. Otvorio je prozor, repetirao remingtonku i opalio. Metak je pogodio životinju pravo u čelo i Uve je morao da povadi sve svoje piće grandioze iz zamrzivača. Narednih šest meseci svakog dana je jeo biftek od losa, karbonadu od losa, gulaš od losa, ćufte od losa i kotlete losa sve dok mu se nije smučilo, pa je ponovo ispraznio frižider i vratio u njega grandioze. U sve te priče još sam i mogao da poverujem. Ali ovo...

"Pod video-nadzorom?"

"Pa, vidiš, postoje izvesne prednosti kad radiš za *Tripolis*."

"I te kamere možeš uključiti, a da ona ne primeti?"

"Aha. Odem po nju, uđemo u stan. Ako prođe petnaest sekundi a da ne isključim alarm lozinkom, uključuju se kamere u *Tripolisu*."

"I kreće da urla alarm u tvom stanu?"

"Ne, nećujni alarm."

To mi je, naravno, bilo poznato. Alarm se uključuje samo u *Tripolisu*. Nije

suština u tome da se lopovi poplaše u onih petnaest minuta koliko *Tripolisu* treba da pozove policiju i izađe na teren. Cilj je da se lopovi uhvate na delu, a ne da nestanu s plenom. Ako to ne uspe, bar postoji snimak video-nadzora.

"Naravno, već sam rekao momcima koji sutra dežuraju da ne obraćaju pažnju na alarm, nego da se zavale u sobi za video-nadzor i uživaju u programu."

"Hoćeš da kažeš da će momci gledati dok si sa ruskom... sa Natašom?"

"Pa, treba podeliti zadovoljstvo s prijateljima. A i postarao sam se da kamere ne pokrivaju krevet - to je privatno područje. Reći ću joj da se skine ispred kreveta, u fotelji pored televizora, kapiraš? Ona pristaje da joj govore šta i kako, to volim kod nje. Reći ću joj da sedne u tu fotelju i da masturbira. Savršen ugao, poradio sam i na osvetljenju. A ja ću da drkam skriven od kamere, kapiraš?"

To mi je već bilo sasvim previše informacija. Nakašljah se. "Znači, noćas dolaziš po Munka? A po Rubensa prekosutra. Dogovoreno?"

"Dogovoreno. Rodžere, jesi li dobro? Zvučiš mi napeto."

"Sve je u redu", rekoh prelazeći dlanom preko čela. "Sve je sasvim u redu."

Spustio sam slušalicu i udaljio se od govornice. Naoblačilo se, ali jedva sam to primetio. Jer sve je zaista bilo u redu. Postaću multimilioner. Kupiću slobodu, slobodu od svega. Svet, i sve u njemu - uključujući i Dijanu - biće moj. U daljini zagrme, zvučalo je kao dubok smeh. Onda stigoše i prve kapi kiše, a ja žustro potrčah šljapkajući đonovima po kaldrmi.

*SEDMO POGLAVLJE***TRUDNOĆA**

Bilo je šest sati, kiša je prestala i nebo se zlatilo na zapadu iznad fjorda. Uteravši volva u garažu, ugasih motor i pričekah. Kada su se vrata za mnom zatvorila, upalio sam svetio u autu, otvorio crnu mapu i otud izvukao današnji ulov. *Broš. Eva Mudoči.*

Pogladih joj lice pogledom. Munk je sigurno bio zaljubljen u nju, inače ne bi uspeo tako da je naslika. Nacrtao ju je kao Lote, uhvatio je taj nemi bol, pritajenu divljinu. Opsovao sam u sebi udahnuvši jako i pištavo kroz zube. Potom sam otvorio postavu na krovu iznad moje glave. To sam izumeo za transport slika preko granice. Postavu, odnosno tavanicu, samo sam malo olabavio tamo gde se spajala sa šoferšajbnom i sa unutrašnje strane prilepio čičak-traku. Uz još malo preciznog seckanja oko lampice dobio sam savršeno skrovište. Problem su velike slike, a naročito stara, suva ulja na platnu, jer se one ne smeju urolati - onda bi boja popucala, što bi upropastilo sliku. Stoga je transport zahtevao više prostora, a sama roba je prilično upadljiva. Međutim, površina krova od gotovo četiri kvadratna metra bila je sasvim dovoljna čak i za velike slike, koje su ujedno ostajale skrivene od pogleda revnosnih carinika s kerovima koji, srećom, nisu njuškali u potrazi za bojom i lakom.

Gurnuvši *Evu Mudoči* u krov i prilepivši čičak-traku, izađoh iz auta u kuću.

Na frižideru me je čekala poruka od Dijane da je izašla sa prijateljicom Katrinom i da će se vratiti kući negde oko ponoći. Još gotovo šest sati. Otvorih jedan san migel i, smestivši se u fotelju kraj prozora, stadoh da je čekam. Onda uzeh još jednu flašu prisećajući se reči Johana Falkbergeta, kog mi je Dijana čitala onomad kada sam imao zauške: "Svi pijemo prema svojoj žeđi."

Ležao sam u krevetu pod temperaturom, boleli su me obrazi i uši, bio sam nalik na znojavu ribu mehur dok je lekar gledao toplomer konstatujući da "nije strašno". Nisam ni imao utisak da je nešto strašno sve dok, na

Dijanin zahtev, nije počeo da izgovara gadne reči poput "meningitis" i "orhitis" koje je još nevoljnije preveo kao upalu moždane opne i upalu testisa. No odmah potom je dodao da to u mom slučaju i nije naročito verovatno.

Dijana mi je čitala i stavljala hladne obloge na čelo. Knjiga je bila Falkbergetova *Četvrta noćna straža*, a pošto nisam imao čime drugim da zabavim svoj možda čak i upaljeni mozak, pažljivo sam slušao. Dve su mi stvari naročito ostale u sećanju. Prvo, sveštenik Sigismund, koji opravdava neku pijanduru rečima "Svi mi pijemo prema svojoj žeđi". Možda me je takvo shvatanje čoveka tešilo: ako ti je to u prirodi, onda je u redu.

Drugo, citat iz Pontopidanovih eseja po kome čovek može drugome ubiti dušu, zaraziti je, odvući je sa sobom u greh tako da izgubi mogućnost spasenja. To me je nešto manje tešilo. Zbog pomisli da bih joj mogao ukaljati anđeoska krila, nikad Dijani nisam poverio na koji način dolazim do dodatnih prihoda.

Šest me je dana negovala, što mi je i prijalo i smetalo. Jer, znao sam da ja to ne bih učinio za nju, naročito ne zbog običnih zauški. Naposletku sam morao da je pitam zašto to radi, i to iz iskrene radoznalosti. Onda mi je naprosto odgovorila:

"Zato što te volim."

"Ali ovo su samo zauške."

"Možda neću dobiti drugu priliku da ti to pokažem. Nisi baš nešto bolešljiv."

Reči su zazvučale gotovo kao optužba.

A sutradan sam zaista ustao iz kreveta, otišao na intervju za posao u firmu *Alfa* i rekao im da me neće zaposliti samo ako su maloumni. A znam i zašto sam im to rekao s tolikom samouverenošću - ništa ne može učiniti da muškarac preraste sopstvenu visinu kao kad mu žena neposredno pre toga kaže da ga voli. I ma koliko ona bila nesvesna da laže, uvek će postojati deo njega koji će joj za to biti zahvalan, koji će je malčice voleti i zbog laži.

Uzeh jednu od Dijaninih knjiga iz istorije umetnosti da pročitam koji redak o Rubensu i *Lovu na kalidonskog vepra*, pa se udubih i u samu sliku. Onda sam odložio knjigu i u glavi prošao korak po korak sutrašnju operaciju u Oskarovoj ulici.

Stan u zgradi podrazumevao je, naravno, rizik da u ulazu nabasam na stanare - moguće svedoke koji bi me videli izbliza. Doduše, samo na

nekoliko sekundi. A na licu mesta ne bih im bio dovoljno sumnjiv da mi upamte lice pošto ću biti u radnom odelu i otključati stan koji se upravo renovira. Od čega li onda toliko strepim?

Zapravo sam znao.

Pročitao me je kao otvorenu knjigu tokom intervjua. Ali koje stranice? Da li je moguće da je išta posumnjao? Gluposti. Samo je prepoznao tehniku saslušanja koju je i sam učio u vojsci, ništa više od toga.

Uzeh mobilni telefon da pozovem Grevea i kažem mu da Dijana nije kod kuće, te da će povezivanje sa stručnjakom koji bi utvrdio autentičnost njegove slike morati da sačeka dok se on ne vrati iz Roterdama. Glas Greveove telefonske sekretarice poručio mi je "*Please leave a message*" [6], pa sam to i učinio. Ispraznio sam i drugu flašu. Razmatrao sam da popijem viski, ali sam odbacio tu pomisao jer nisam želeo da se sutradan probudim mamuran. Još jedno pivo je pak sasvim u redu.

Već sam ga napola ispio kada mi sinu šta radim. Sklonih telefon s uha i brzo prekinuh poziv. Upravo sam okrenuo Lote, njen broj je stajao pod neupadljivim slovom A u imeniku, i to je A baš znalo da me prestravi onih nekoliko puta kada mi se na displeju pojavilo kao dolazeći poziv. Pravilo je bilo da ja zovem nju. Otvorio sam imenik i, pronašavši A, odabrao opciju "obriši".

"Želite li zaista da obrišete?", upita me telefon.

Zabuljih se u ponuđene opcije. Kukavičko, slabičko "ne" i neiskreno "da".

Odabrah "da", znajući da mi se njen broj tako urezao u mozak da ga nije bilo moguće izbrisati. Šta je to značilo, nisam znao niti sam želeo da znam. Ali, izbledeće. Izbledeće, nestaće. Moraće tako.

* * *

Dijana je stigla kući u pet do dvanaest.

"Šta si radio, ljubavi?", upitala je prilazeći fotelji i sedajući na naslon da me zagrlj.

"Ništa posebno", odgovorih. "Intervjuisao sam Klasa Grevea."

"I, kako je prošlo?"

"Savršen kandidat, osim što je stranac. *Patfajnder* je izričito tražio Norvežanina za taj položaj, čak su i javno govorili da im je na prvom mestu

da u svakom pogledu budu prava norveška firma. Zato mi i predstoji nagovaranje."

"Ali ti si u tome najbolji na svetu", reče poljubivši me u čelo. "Čak sam i od drugih čula priče o tvom rekordu."

"O kom rekordu?"

"Pa da si čovek koji uvek zaposli onog koga naumi."

"A, to", rekoh glumeći iznenađenje.

"Uspećeš i ovog puta."

"Kako je Katrina?"

Dijana mi prođe prstima kroz gustu kosu. "Odlično. Kao i uvek. Ih, možda čak i bolje nego obično."

"Jednog dana će naprosto umreti od sreće."

Zarivši mi lice u kosu, Dijana reče: "Upravo je saznala da je trudna."

"Znači, jedno vreme možda i neće biti tako odlično?"

"Ne lupaj", promrmlja ona. "Pio si?"

"Malčice. Hoćemo li da nazdravimo Katrini?"

"Nema šanse, mrtva sam umorna od sve te sreće i radosti. Hajde da legnemo."

Kada sam joj se privio uz leđa u spavaćoj sobi i zagrlio je osetivši njenu kičmu uz grudi i stomak, shvatih ono što mi se sve vreme od intervjua sa Greveom vrzmalo po glavi. Sad je i mogla da zatrudni. Konačno sam stigao do kopna, osećao tlo pod nogama, dete me više ne bi moglo istisnuti. Sa Rubensom ću konačno postati lav, onaj vladar na kog sam podsećao Dijanu. Ona možda ni ranije nije sumnjala u to, ali ja jesam. Sumnjao sam da sam onakav zaštitnik kakvog Dijana zaslužuje. Strepeo da bi dete izlećilo ono njeno blagosloveno slepilo. Ali sada je mogla i da me vidi, da me sagleda u celosti. Dobro, bar u većoj meri.

Koža koja je virila ispod pokrivača naježi mi se od hladnog vazduha sa prozora i osetih da mi se diže.

Ali ona je već disala duboko i ravnomerno.

Pustio sam je i ona se okrenu na leđa sigurna i nezaštićena poput odojčeta.

Izvukoh se iz kreveta.

Činilo se da mizuko oltar niko nije dirao od juče. Obično ne bi prošao dan, a da ona ne napravi neku vidnu promenu na njemu: promeni vodu, stavi novu voštanu sveću ih zameni cveće.

Popeo sam se u dnevnu sobu i sipao viski. Tamo kod prozora parket je bio hladan. Viski je bio tridesetogodišnji makalan - poklon od zadovoljnih klijenata koji su se sada probili na berzi. Spustih pogled na garažu koja se kupala u mesečini. Valjda je Uve krenuo. Imao je rezervne ključeve - samo će ući u garažu i sestri u auto. Izvadiće *Evu Mudoči*, staviti je u mapu i vratiti se do svog auta koji je parkirao na bezbednoj udaljenosti, dovoljno daleko da ga niko ne poveže s našom kućom. Odvešće se do posrednika u Geteborgu, predati sliku i vratiti se ovamo u cik zore. Ali koga je sad briga za *Evu Mudoči*, taj bedni poslić koji je trebalo samo otaljati. Nadao sam se da će se Uve iz Geteborga vratiti sa iole pristojnom reprodukcijom Rubensovog lova na vepra koju će smestiti u tavanicu volva pre nego što ustanemo mi ili neko od naših suseda.

Ranije je Uve koristio moj auto za vožnju do Geteborga. Ja nikad nisam razgovarao s posrednikom, pa valjda nije ni znao da je umešan još neko osim Uvea. Trudio sam se da tako postavim stvari, da bude što manje kontakta, što manje onoga što bi moglo uperiti prst ka meni. Zločinci pre ili kasnije budu uhvaćeni, pa sam nastojao da se držim na što većem rastojanju od njih. Zato sam se i postarao da nikad u javnosti ne razgovaram sa Uveom Ćikerudom i zato sam ga zvao sa javne govornice - nisam želeo da pronađu ijedan od mojih brojeva u Uveovim telefonima kada ga uhapsu. Novac smo delili i složenije strategije utvrđivali na sastancima u jednoj zabačenoj vikendici koja je pripadala nekom seljaku samotnjaku, a tamo smo odlazili svako svojim automobilom.

A upravo na putu do te vikendice jednom mi je sinulo koliko rizikujem što dajem Uveu da vozi moj auto kad ide u Geteborg. Prolazeći kontrolni punkt na putu ugledao sam njegov gotovo trideset godina star mercedes, crn i temeljno redizajniran 280 SE, kako stoji pokraj patrolnih kola. Tad sam shvatio da je Uve Ćikerud, naravno, jedan od onih krajnje razularenih vozača koji nisu u stanju da se pridržavaju ograničenja brzine. Već sam ga dresirao da uvek sklanja nalepnicu za parking sa šoferšajbne mog auta kad krene za Geteborg, budući da se takva vozila uvek beleže na naplatnim rampama, a nisam hteo da objašnjavam policiji zašto se nekoliko puta godišnje noću penjem i silazim sa auto-puta E6. A kad sam tom prilikom prošao pored zaustavljenog Ćikeruda na putu ka Elverumu, shvatio sam od čega treba najviše strepeti: Da će policija zaustaviti nasilnog vozača i svog starog poznanika Uvea Ćikeruda na putu do Geteborga i pitati se šta on radi

u autu uglednog - ovaj - lovca na glave Rodžera Brauna. A tek potom bi usledile loše vesti jer je okršaj Čikeruda sa Inbodom, Ridom i Baklijem mogao imati samo jedan ishod.

Učini mi se da sam opazio neki pokret u mraku pored garaže.

Sutra je bio dan de. Dan ostvarenja svih snova ili sudnji dan. Jer, ako sve prođe po planu, biće mi to poslednji posao. Uspeću, biću slobodan, biću onaj koji se izvukao.

U dolini je raskošno svetlucao grad.

Lote se javila posle petog zvona. "Rodžere?" Oprezno, tiho. Kao da je ona mene budila, a ne obrnuto.

Spustih slušalicu.

I iskapih viski u jednom gutljaju.

OSMO POGLAVLJE

G11 SIS 4

Probudio sam se sa strašnom glavoboljom.

Pridignuvši se na laktove, ugledah Dijaninu zanosnu zadnjicu u gaćicama dok je kopala po torbi i džepovima na odeći koju je nosila prethodnog dana.

"Nešto tražiš?", upitah.

"Dobro jutro, ljubavi", rekla je tako da sam znao da to nije istina. Sa čime sam se mogao složiti.

Odvukoh se iz kreveta do kupatila. Pogledao sam se u ogledalo i poželeo da ostatak dana bude bolji. Mora biti bolji. Biće bolji. Pustivši tuš, zakoračio sam pod ledeni mlaz praćen Dijaninim prigušenim psovanjem u sobi.

"*And it's gonna be...*", zapevah na sav glas iz čistog inata: "*PERFECT.*"

"Odoh ja", viknu mi Dijana. "Volim te."

"I ja tebe", povikah u odgovor, ali ne znam da li me je čula pre nego što je zalupila vrata.

* * *

U deset sati sam sedeo u kancelariji pokušavajući da se usredsredim. Bubnjalo mi je u glavi, natekla je kao u nekog punoglavca. Primetivši da Ferdinand već neko vreme otvara usta, pretpostavio sam da iz njih izlaze manje ili više zanimljive reči. A iako su mu usta i dalje bila otvorena, završio je svoje izlaganje i posmatrao me sa izrazom koji je, zaključio sam, značio da očekuje odgovor.

"Ponovi pitanje", rekoh.

"Kažem da mi nije problem da preuzmem drugi intervju sa Greveom i klijentima, ali da mi moraš ispričati ponešto o *Patfajnderu*. Mislim, nemam predstavu šta rade, ispašću prava budala!" Sad mu je glas prerastao u histerični falseto.

Uzdahnuh. "Oni prave malecke, gotovo nevidljive odašiljače koji se
BD4Y

mogu nakačiti na ljude tako da ih možeš naći pomoću prijemnika povezanog sa najnaprednijim GPS sistemom na svetu. Povlašćena upotreba satelita čiji su suvlasnici, i tako to. Revolucionarna tehnologija, što će reći kandidat za prodaju. Pročitaj njihov godišnji izveštaj. Šta te još zanima?"

"Ali sve sam pročitao! Podaci o proizvodima zapečaćeni su kao poverljive informacije. A šta s tim što je Klas Greve stranac, kako da nateram očigledno nacionalistički nastrojene klijente da to progutaju?"

"Ne moraš ti, to ću ja. Nemoj da se sekiraš, Ferdi."

"Ferdi?"

"Da, razmišljao sam već neko vreme. Ferdinand mi je predugačko. Je li se slažeš?"

I dalje me je gledao s nevericom. "Ferdi?"

"Naravno, ne u prisustvu klijenata." Osmehnuvši se široko, osetih kako glavobolja već popušta. "Da li bi to bilo sve, Ferdi?"

Bilo je.

Do pauze za ručak žvakao sam baralgin gledajući na sat.

Na pauzi sam otišao do zlatare preko puta *Suši & kofija*.

"Ove", rekoх pokazujući dijamantske minđuše u izlogu.

Platio sam karticom. Imao sam taman toliko para na račun. A tamnocrvena kutijica bila je pod rukom poput kože šteneta.

Posle ručka sam nastavio da žvaćem baralgin i gledam na sat.

* * *

Tačno u pet sati parkirao sam se na trotoaru u Ulici Inkognito. Mesto sam našao bez problema - oni što tu žive bili su, baš kao i oni što tu rade, na putu s posla kući. Kiša tek što je prestala i šljapkao sam po baricama na asfaltu. Mapa mi je bila nekako lagana. Reprodukcijski osrednjeg kvaliteta svakako nije vredela onih petnaest hiljada švedskih kruna koliko su uzeli za nju, ali to sad nije bilo naročito važno.

Ako u Oslu postoji otmena ulica, onda je to svakako Oskarova ulica. Zgrade su predstavljale pravu zbirku arhitektonskih izraza, a preovlađivao je neorenesansni stil. Fasade sa neogotičkim detaljima, prednja dvorišta puna zelenila - prebivalište direktora i visokih funkcionera još od kraja osamnaestog veka.

U susret mi naiđe neki čovek s pudlicom na povocu. Ovde u centru ne

žive mešanci. Nije me ni primetio. Centar.

Zastadoh kod broja trideset pet, zgrade za koju internet veli da je "hanoverijanska varijanta arhitekture nastale pod uticajem srednjeg veka". Uz to sam pronašao i kudikamo značajniji podatak da se španska ambasada preselila iz ulice, te da ću izbeći dosadni video-nadzor. Pred zgradom čiji su me zamračeni prozori nemo dočekah nije bilo nikoga. Uve mi je dao ključ koji je, navodno, otvarao i kapiju i vrata stana. Dobro, za ulaznu kapiju je to svakako bilo tačno. Krenuh smesta uz stepenice. Odlučno ali bez žurbe - kao neko ko zna kuda se uputio i ko nema šta da krije. Pripremio sam ključ da ne bih petljao njime pred vratima - takve stvari znaju da odjeknu u ovakvim starim zgradama.

Drugi sprat. Na vratima ništa nije pisalo, ali ja sam znao da je to to. Dvokrilna vrata sa zadebljanim staklom. Nisam bio smiren koliko sam očekivao, pošto mi srce zalupa pod rebrima i ja krenuh ka bravi. Uve mi je svojevremeno ispričao da, kad se uplašiš, prvo ti ode fina motorika. To je pročitao u nekoj knjizi o borbi, po kojoj se sposobnost da napuniš oružje gubila kad u tebe upere drugo oružje. Ipak, ključ je iz drugog pokušaja ušao u bravu. I okrenuo se savršeno, bešumno i bez ikakvog otpora. Pritisnuvši kvaku, povukao sam vrata k sebi. Onda ih gurnuh od sebe. Međutim, nisu htela da se pomaknu. Ponovo sam ih povukao. U pičku materinu! Da li je Greve ugradio dodatnu bravu? Da li će se svi moji snovi i planovi urušiti zbog jedne proklete dodatne brave? Povukoh što sam jače mogao, gotovo izbezumljen. Ona se odvojiše od okvira uz tresak, i odjek tog zvuka praćen vibracijama stakla potraja još neko vreme. Odahnuo sam tek kad sam se ušunjao u stan i oprezno zatvorio vrata za sobom. A pomisao od prethodne večeri da će mi nedostajati sve to uzbuđenje na koje sam navikao naprasno mi se učini izvanredno glupa.

Naposletku sam ponovo udahnuo a miris razređivača, boja s lateksom, laka i lepka ispuni mi nozdrve, usta i pluća.

Pažljivo preskočivši kofe s bojom i rolne tapeta u predsoblju, zakoračio sam u stan. Siv papir na kockastom hrastovom parketu, drvene lajsne, malter, stari prozori koji će se očigledno menjati. Čitav niz prostorija veličine omanjih balskih dvorana.

Ulaz u nedovršenu kuhinju našao sam prekoputa prozora u srednjoj prostoriji. Oštre linije, metal i puno drvo, nesumnjivo preskupo - ocenih da je posredi *Pogonpol*. Prešao sam u devojačku sobu i pronašao vrata iza

polica. Već mi je palo na pamet da mogu biti zaključana, ali sam se takođe setio da će u stanu biti alata pomoću kojeg sam ih mogao obiti.

No nije bilo potrebe za tim. Vrata se otvoriše uz tihu, zloslutnu škripu šarki.

Zakoračili u mračnu, praznu i dugačku prostoriju, pa, izvadiвши baterijsku lampu iz unutrašnjeg džepa na radnom odelu, prošarah kružićem svetlosti po zidovima. Unutra su visile četiri slike. Tri su mi bile sasvim nepoznate, ali ne i četvrta.

Prišao sam joj osetivši kako mi se usta suše kao i onda kada mi je Greve saopštio njen naziv.

Lov na kalidonskog vepra.

Činilo mi se da će beli snop probiti gotovo četiristo godina stare slojeve boje. U kombinaciji sa senkama svetlost je sceni lova davala obris i oblik - Dijana mi je svojevremeno rekla da se ta tehnika naziva kjaro-skuro. Slika je gotovo fizički delovala na mene i vukla me je poput magneta - kao kad upoznaš neku harizmatičnu ličnost koju si dotad poznavao samo sa slika ili iz tuđih priča. Nisam se dovoljno pripremio za svu tu lepotu. Prepoznao sam Rubensove boje sa poznijih i poznatijih scena lova koje sam viđao u Dijaninim knjigama - *Lov na lavove*, *Lov na nilske konje i krokodile*, *Lov na tigrove*. U knjizi koju sam prethodne noći čitao pisalo je da je ovo prvi Rubensov motiv lova, preteča svih budućih remek- -dela. Kalidonskog vepra je boginja Artemida poslala da ubija i hara po Kalidoniji kako bi se osvetila zato što je stanovnici te oblasti nisu dovoljno obožavali. Međutim, najbolji lovac u Kalidoniji, smrtnik po imenu Meleagar, naposletku je ubio vepra svojim kopljem. Zurio sam u Meleagrovo nago, mišićavo telo, mržnju na licu koja me podseti na nekoga, u koplje koje prodire u telo zveri. Dramatičan, a opet uzvišen prizor. Ogoljen ali nekako tajanstven. Jednostavan. A tako vredan.

Skinuvši sliku sa zida, odneo sam je u kuhinju i položio na radnu površinu. Iza starog rama se, kao što sam i pretpostavio, nalazio nevidljivi ram za koji je bilo pričvršćeno platno. Izvadih jedini alat koji sam nosio i koji mi je trebao: šilo i klešta. Odsekavši sve ekserčiće osim onih koje ću kasnije upotrebiti, oslobodio sam nevidljivi ram. Zatim šilom povadio rajsnadle. Bio sam krajnje nespretan, te pomislih da je možda Uve bio u pravu u vezi sa finom motorikom. Ipak, dvadeset minuta kasnije reprodukcija je bila uramljena, a original u mapi.

Vrativši sliku na zid, zatvorio sam vrata za sobom pa, proveravajući da li sam ostavio neki trag, izašao iz kuhinje s mapom u znojavoju ruci.

Dok sam prolazio kroz onu srednju sobu, bacih pogled kroz prozor na napola ogolelu krošnju drveta. Zbog preostalog jarkocrvenog lišća na kosim sunčevim zracima koji su se probijali kroz oblake izgledalo je kao da drvo gori. Rubens. Boje. Bile su to njegove boje.

Bio je to čudesan trenutak. Trenutak trijumfa. Trenutak preobražaja. Trenutak u kom najednom shvatiš koliko te ispunjavaju sve one odluke kojih si se nekad plašio. Želeo sam da postanem otac, nameravao sam da joj to kažem tek uveče, no najednom shvatih da je ovo pravi trenutak. Sad, ovde, na mestu zločina, sa Rubensom u ruci i onim prelepim, veličanstvenim drvetom pod prozorom. Takav trenutak trebalo je izliti u bronzi kao večnu uspomenu kojoj bismo se Dijana i ja vraćali u nekim težim danima. Ona bi, neokaljana, verovala da je meni ta odluka došla u nastupu prosvetljenja, podstaknuta ničim drugim do mojom ljubavlju prema njoj, dok bih samo ja, lav, glava porodice, znao mračnu tajnu - da je zebri u napadu s leđa pregrizen grkljan, da sam morao proliti krv pre nego što sam doneo plen pred svoja nevinašca. Da, tako ću, ovde i sada ovekovečiću našu ljubav. Skinuvši jednu rukavicu, okrenuh sa mobilnog broj njenog telefona. Dok sam čekao da se uspostavi veza, pokušavao sam da u glavi sročim rečenicu: "Ljubavi, podariću ti dete", ili pak "Ljubavi, voleo bih da ti..."

Začu se Lenonov akord G11 sis 4.

"*It's been a hard day's night...*" [7] Da znaš da je tako, pomislih radosno se osmehujući.

A onda tek shvatih.

Da zapravo *čujem* zvonjavu.

Nešto nikako nije bilo u redu.

Odložih svoj telefon.

Iz daljine, ali sasvim razgovetno, "Bitlsi" zasviraše *A hard day's night*. Njeno zvono.

Stopala kao da su mi se zalepila za papir na podu.

A onda se pokrenuše u pravcu zvuka dok mi je srce odjekivalo kao teški gong.

Zvuk je dopirao iz prostorije čija su vrata bila odškrinuta prema hodniku na drugoj strani salona.

Ja ih otvorih.

Bila je to spavaća soba.

Krevet posred nje bio je namešten, ali očigledno i korišćen. Ispred kreveta ležao je kofer, a preko stolice pokraj kreveta bila je prebačena odeća. U otvorenom plakaru visilo je odelo na vešalici. Odelo koje je Klas Greve nosio na intervjuu. Odnekud iz sobe dopirali su glasovi Džona Lenona i Pola Makartnija - takva energija nikad kasnije nije snimljena. Obazreh se. Pa kleknuh i sagnuh se. Tad sam ugledao pradu. Pod krevetom. Sigurno joj je iskliznuo iz džepa pantalona. Verovatno kada ih je on strgnuo s nje. A nije shvatila da joj nema telefona sve dok... sve do...

Pred očima mi se ukaza njena izazovna zadnjica od jutros, kada je besno preturala po odeći i torbi.

Ustadoh. Po svoj prilici naglo, jer mi se zavrte u glavi. Oslonio sam se rukom na zid.

Tad iz mog telefona zakrča telefonska sekretarica.

"Ovde Dijana. Trenutno nisam pri telefonu..."

I nisi.

"Ali, znate šta vam je činiti.

Znamo. Delićem mozga sam shvatio da se na zid oslanjam onom golom rukom, pa da ne smem zaboraviti da obrišem zid.

"Želim vam prijatan dan!"

E, to će već malo teže ići.

Bip.

TREĆI DEO

DRUGI INTERVJU

DEVETO POGLAVLJE

DRUGI INTERVJU

Ijan Braun, moj otac, igrao je šah predano, ali ne i naročito dobro. Naučio ga je otac kada je imao pet godina i otad je u raznim knjigama o šahu proučavao klasične partije. Ipak, on je mene počeo podučavati da igram šah tek kada sam napunio četrnaest godina i već prerastao uzrast kada se najbolje uči. No imao sam dara za šah, i sa šesnaest godina sam ga prvi put pobedio. Osmehnuo se kao da se ponosi mnome, ali sam znao da mrzi što sam ga pobedio. Rasporedio je figure kako bismo otpočeli revanš partiju. Igrao sam, kao i uvek, s belim figurama, a on mi je natrljavao na nos da sam time u nekakvoj prednosti. Posle nekoliko poteza otišao je do kuhinje, gde je - znao sam - nategao iz flaše džina. Zamenio sam dve figure u njegovom odsustvu, ali on to nije primetio kad se vratio. Četiri poteza kasnije zabezegnuto je posmatrao moju belu kraljicu naspram njegovog crnog kralja, svestan da naredni potez donosi šah-mat. Izgledao je toliko komično da se nisam mogao uzdržati, već sam prasnuo u smeh. A onda sam po njegovom izrazu lica shvatio da zna šta se dogodilo.

Ustao je obarajući sve figure sa table. A potom me je ošamario. Kolena su me izdala i pao sam, više iz straha nego od jačine udarca. Nikad me pre toga nije udario.

"Zamenio si figure", urlao je. "Moj sin ne sme da vara!"

Osećao sam ukus krvi u ustima. Preda mnom na podu ležala je bela kraljica, okrnjene krune. Mržnja me je poput žuči pekla u grlu i grudima. Podigao sam oštećenu kraljicu i stavio je na tablu. Potom sam, jednu po jednu, rasporedio i sve ostale figure baš onako kako su i stajale.

"Ti si na potezu, tata."

Jer to je ono što igrač radi kad oseti tu hladnu mržnju, kad umesto pobeđe koja je nadohvat ruke dobije neočekivani šamar od protivnika, kad ga ovaj pogodi gde najviše boli, u najveći strah. Tada igrač ne gubi uvid u tablu, već priguši strah i nastavi da sprovodi svoj plan u delo. Duboko udahne, rekonstruiše i nastavi igru zadobijajući pobeđu. A onda ode bez

pobedničke pompe.

Sedeo sam u dnu stola i posmatrao pokrete Greveovih usana, njegove obraze koji su naizмениčnim zatezanjem i opuštanjem oblikovali reči koje su Ferdinand i dva predstavnika *Patfajndera* očigledno razumeli, pošto su sva trojica naizgled zadovoljno klimali glavom. Kako sam samo mrzeo ta usta, te ružičasto-sivkaste desni, jake zube koji su iz njih nicali poput nadgrobnih spomenika, sam oblik tog odvratnog telesnog otvora, procepa čiji su se krajevi uzdizali nagoveštavajući osmeh, isti onaj šarmanтни smešak kojim je i Bjern Borg osvojio čitav svet. I kojim je Klas Greve sada zavodio buduće poslodavce iz *Patfajndera*. Ipak, najviše sam mrzeo njegove usne. Usne koje su ljubile moju ženu, njenu kožu, verovatno i njene bledocrvene bradavice, a sasvim sigurno i njene vlažne i širom raširene usnice. Čak mi se učinilo da u pukotini na njegovoj punoj donjoj usni vidim jednu plavu stidnu dlačicu.

Sedeo sam ćutke već gotovo pola sata dok je Ferdinand ostrašćeno recitovao glupa pitanja iz priručnika kao da ih je sam smislio.

Klas je na početku intervjuja odgovarao isključivo meni. No s vremenom je shvatio da sam ja tu samo nezvanični, pasivni posmatrač i da mu je tog dana zadatak bio da preostalu trojicu prosvetli svojim propovedima. Ipak, i dalje bi mi u pravilnim razmacima uputio brz i ljubopitljiv pogled kao da je želeo da mu nagovestim svoju ulogu.

Onda je došlo vreme da ona dvojica iz *Patfajndera*, predsednik upravnog odbora i načelnik informacione službe, postave pitanja koja su se ticala Greveovog rada u HOTE-u, na šta je ovaj objasnio da je u prethodnoj kompaniji rukovodio projektom TRACE. Posredi je bila tečnost nalik na lak ili žele koja je sadržala oko sto odašiljača po milihtru i kojom se mogao premazati bilo koji predmet. Prednost tog prozirnog laka bila je u tome što se tako čvrsto držao da se mogao skinuti jedino pomoću dleta. Mana je bila što slični odašiljači nisu mogli slati dovoljno jake signale kroz supstance gušće od vazduha, poput vode, leda ili pak guste prašine kojoj su izložena vozila u pustinjskim ratovima.

Međutim zidovi, pa čak i oni najdeblji, nisu im predstavljali nikakav problem.

"Otkrili smo da su vojnici kojima smo stavljali TRACE nestajali čim se dovoljno zaprljaju", pričao je Greve. "Nedostajala nam je tehnologija za pravljenje jačih mikroskopskih odašiljača."

"U *Patfajnderu* imamo takvu tehnologiju", ubaci se prvi čovek uprave. Bio je to čovek retke kose od pedeset i nešto godina koji je povremeno izvijao vrat kao da mu se koči, ili kao da se muči da nešto proguta. Pade mi na pamet da je verovatno posredi neko od onih oboljenja mišića koja mogu imati samo jedan ishod. "Ali mi, nažalost, ne posedujemo TRACE tehnologiju."

"Onda bi tehnološki gledano HOTE i *Patfajnder* bili savršen par", nadoveza se Greve.

"Upravo tako", kiselo odvrati predsednik. "Tu bi *Patfajnder* bio supruga i domaćica sa bednim džeparcem."

Greve se duboko zasmeha. "Baš tako. Osim toga, *Patfajnderu* bi lakše bilo da preuzme HOTE-ovu tehnologiju nego obrnuto. Stoga mislim da za *Patfajnder* postoji samo jedan mogući put, a to je da se samostalno upusti u tu priču."

Primitih da su se predstavnici *Patfajndera* zgledali.

"Ne brini, znamo mi da imaš sjajan CV", reče predsednik ne primećujući tu nesvesnu rimu. "Ali, nama je u *Patfajnderu* važno da nađemo direktora koji će se zadržati ili... kako ga vi nazivate u agencijama za zapošljavanje?"

"Farmer", ubaci se Ferdinand.

"Eto, farmer. Dobra metafora. Dakle, neko ko će gajiti ono što već tu postoji, ko će nastaviti da zida kamen po kamen. Neko odmeren i strpljiv. A tvoj dosije je... pa... zadirujuć i dramatičan, ali nam ne govori da imaš izdržljivost i upornost kakvu mi tražimo od direktora."

Saslušavši te reči sa ozbiljnim izrazom lica, Klas Greve sad polako klimnu.

"Kao prvo, moram se složiti s tim da je *Patfajnderu* potreban takav direktor. Kao drugo, nikad ne bih pokazao zanimanje za ovaj izazov da mislim da nisam taj tip."

"Jesi li?", ubaci se tad drugi predstavnik *Patfajndera*, krhki čovek za koga sam i pre nego što nam se predstavio znao da je načelnik informacione službe. Dosta takvih sam i sam zaposlio.

Klas Greve se osmehnu. Bio je to srdačan osmeh koji ne samo da je smekšao grube crte njegovog lica već ga je u potpunosti preobrazio. Sad sam već bio upoznat s tim njegovim trikom kojim je pokazivao da može biti i razdragani dečaćić. Trik je imao isti učinak kao i dodirivanje koje su

preporučivali Inbod, Rid i Bakli - intimna radnja, ukazivanje poverenja, čin koji je govorio "sad sam omekšao".

"Ispričaću vam jednu priču", počeo tad Greve. "Nešto što mi nije tako lako da priznam - ne volim da gubim. Čoveče, ne ljuti se i nije baš prava igra za mene."

Nastupi komešanje u prostoriji.

"Ipak, nadam se da će vam priča reći ponešto i o mom strpljenju i izdržljivosti", nastavi on. "Kao član BBE-a jednom sam lovio izvesnog, nažalost prilično beznačajnog dilera droge u Surinamu..."

Videh kako se ona dvojica iz *Patfajndera* nesvesno i jedva primetno naginjnu k njemu. Ferdinand dosu još kafe uputivši mi pobedonosni osmeh.

A Klas Greve nastavi da pokreće usne, da se njima probija tamo gde nije smeo. Da li je Dijana vrištala? Nego šta je, to je naprosto bilo jače od nje, bila je lak plen sopstvenoj požudi. Kad smo prvi put vodili ljubav, podsetila me je na *Zanos svete Tereze*, Berninijevu skulpturu u Rimu, delom zbog poluotvorenih usta i nabrekle žile na namrštenom, usredsređenom čelu. A delom zato što je vrištala. Uvek sam zamišljao i kako Berninijeva karmelićanka vrišti dok se anđeo sprema da joj tek izvučenu strelu ponovo zarije u grudi. Meni je bar skulptura tako izgledala - udeš-izadeš - prizor božanske penetracije, jebanje u najuzvišenijem vidu, koje ipak ostaje jebanje. No ni svete nisu mogle da vrište poput Dijane. Dijanin vrisak izražavao je bolni užitak, vrh strele na bubnoj opni od kog bih se sav naježio. Bio je to prodoran, dugotrajan krik koji se tek jedva primetno podizao i spuštao poput modelarskog aviončića. Tako prodoran da mi je posle našeg prvog ljubavnog čina ujutru brujalo u ušima, a nakon tri nedelje vođenja ljubavi s njom primetio sam i prve simptome tinitusa - uporno brujanje vodopada, ili bar žuborenje potoka, praćeno povremenim pištanjem.

Jednom prilikom sam, naravno, u šali, izrazio zabrinutost za svoj sluh, ali Dijani to nije bilo smešno. Štaviše, užasnula se i zamalo se nije rasplakala. A naredni put kada smo vodili ljubav, osetio sam njene nežne ruke na ušima, i u prvi mah mi se to učinilo kao nekakvo milovanje. Ali, kada sam postao svestan da mi ih je u potpunosti prekrila kao nekakvim prirodnim štitnicima, shvatio sam kakav je to znak ljubavi i pažnje. Sada je zvučni efekat zaista bio umanjen - i dalje bi mi se njen vrisak urezao u mozak - ali je emotivno bio utoliko jači. Mene nije baš lako rasplakati, ali

kada sam spoznao smisao njenog postupka, zajecao sam kao dete. Verovatno zato što sam shvatio da me niko nikad neće voleti tako silno kao ta žena - niti tako glasno.

A dok sam tako posmatrao Klasa Grevea, svestan da je sasvim izvesno vrištala i u njegovom zagrljaju, trudio sam se da ne postavim sebi pitanje koje bi nužno usledilo - da li je i njemu prekrila uši - ipak, bilo je jače od mene.

"Trag nas je uglavnom vodio kroz džunglu i močvaru", priča je Klas Greve. "Dnevno smo marširali po osam sati. Ipak, neprekidno smo zaostajali, stalno nam je izmicao za dlaku. Drugi su jedan po jedan ispadali iz igre. Groznica, dizenterija, ujed zmiје ili čista, potpuna iznemoglost. A, kao što rekoh, tip je bio prilično beznačajan. Džungla čoveku izjeda razum. Iako sam bio najmlađi u timu, naposletku sam ja preuzeo komandu - i mačetu."

Dijana i Greve. Kada sam se sinoć dovezao od Grevea, na trenutak sam razmišljao da za sobom zatvorim vrata garaže, otvorim prozore i pustim da me motor otruje ugljen-dioksidom, mono-dioksidom ili kako god da se zove ono što izaziva jednu sasvim prijatnu smrt.

"Šezdeset tri dana pratili smo trag i prešli trista dvadeset kilometara najgoreg predela koji se može zamisliti, potera se svela na mene i nekog balavca iz Groningena koji je bio suviše glup da bi poludeo. Zvao sam glavni štab i tražio da mi pošalju jednog niter terijera. Da li ste čuli za tu rasu? Niste? To je najbolji tragač na svetu. Beskrajno odan, napašće svakog koga mu pokažete, ma koliko bio veći od njega. I doslovce prijatelj do srži. Psa od tek godinu dana spustili su helikopterom usred džungle u ogromnoj oblasti Sivalivini, gde inače ostavljaju i kokain. Međutim, ispostavilo se da su ga ostavili na deset kilometara od našeg skrovišta. Bilo bi čudo ne samo da nas pronađe već i da preživi duže od dvadeset četiri sata u džungli. Ipak, trebalo mu je manje od dva sata da dođe do našeg skrovišta."

Greve se zavalio u stolicu. Sada je u potpunosti zavladao situacijom.

"Nazvao sam ga Sajdvajnder, znate, po onoj raketi s toplotnim senzorima. Obožavao sam tog psa. Zato i dan-danas imam takvog terijera, doveo sam ga juče iz Holandije - reč je, zapravo, o Sajdvajnderovom unučetu."

Kada sam se prethodne noći posle provaljivanja u Greveov stan vratio kući, Dijana je sedela u dnevnoj sobi i gledala vesti. Puštali su insert sa

konferencije za štampu na kojoj je viši inspektor Brede Spere govorio iza šume mikrofona. Pričao je o nekom ubistvu - razrešenom. Ubistvu koje je on, reklo bi se, samostalno rešio. Spere je imao nekakav vilični grč jer je njegov muževni glas zvučao poput starog radija koji povremeno gubi signal, poput pisaće mašine sa pokojim izlizanim slovom koje se vidi samo kao nagoveštaj na papiru. "Ime počinioca biće objavljeno sutra. Imate li još pitanja?" Izgubio je svaki nagoveštaj naglaska iz istočnog dela grada, ali ako je verovati Guglu, osam godina je igrao košarku za *Amerud*. Policijsku akademiju završio je među najboljima u klasi. U intervjuu za neki ženski časopis odbio je da se izjasni ima li devojk - uz obrazloženje da bi ta devojk bila izložena neželjenoj pažnji kako medija, tako i ljudi za kojima je on tragao. Međutim ništa na slikama iz tog istog časopisa - otkopčana gornja dugmad košulje, poluzatvorene oči, nagoveštaj osmeha - nije ukazivalo na to da ima devojk.

Stao sam iza fotelje u kojoj je Dijana sedela.

"Prešao je u Centralu kriminalističke policije", reče ona. "Baviće se ubistvima i tako tim slučajevima."

Naravno da sam znao za to, nedeljama sam po internetu pratio informacije o Bredeu Spereu da vidim čime se bavi i kako napreduje u potrazi za bandom kradljivaca slika. A i inače bi do mene povremeno doprela pokoja vest o njemu - Oslo, uostalom, nije velik grad - svačeg sam se naslušao.

"Šteta", rekoh veselo. "Neće ti više dolaziti u galeriju."

Ona se nasmejala i pogledala me, a ja sam je pogledao odozgo u izvrnutoj perspektivi. I tad na tren pomislih da se ono sa Greveom nije ni dogodilo, da je to bilo nešto što sam umislio, preterujući kako to povremeno biva kada čovek zamišlja najgore scenarije samo da bi se suočio s takvim osećajem, da bi video kako bi ga podneo. A kao da sam tražio potvrdu da je to bio samo san, rekoh joj da sam se predomislio i da je bila u pravu, da treba rezervisati karte za Tokio u decembru. Međutim, ona me je samo iznenađeno pogledala i rekla da ne može zatvarati galeriju na vrhuncu sezone pred Božić. I da niko ne ide u Japan u decembru, tamo je užasno hladno. Onda sam predložio da rezervišem karte za proleće. Odgovorila mi je kako je to planiranje na preduge staze i da ćemo videti. U redu, složio sam se dodajući da idem da legnem pošto sam premoren.

A kada sam sišao u prizemlje, otišao sam prvo do dečje sobe i kleknuo

pred mizuko figurinom. Oltar je i dalje bio netaknut. Planiranje na duge staze. Videćemo. Onda izvadih crvenu kutijicu iz džepa i, pogladivši vrhovima prstiju njenu meku površinu, spustih je kraj kamenog Bude koji je čuvao naše dete vode.

"Dva dana kasnije našli smo krijumčara u jednom seocetu. Krila ga je jedna vrlo mlada strankinja za koju se ispostavilo da mu je devojka. Takvi često vrbuju naivne devojčice da ih iskoriste kao kurire. Sve dok ih ne uhvate carinici i osude na doživotnu robiju. Bilo je to šezdeset petog dana lova." Klas Greve udahnu. "A da sam se ja pitao, mogao sam ga loviti još šezdeset pet dana."

Načelnik informacione službe konačno prekinu tišinu koja je usledila: "Jeste li ga uhapsili?"

"Nismo samo njega. Devojka i on su nam dali informacije na osnovu kojih smo uhapsili još dvadeset trojicu njihovih kolega."

"A kako..." počeo prvi čovek uprave. "Kako se hapsi jedan takav... ovaj, desperados?"

"Ovog puta bez ikakve drame", reče Greve sklopivši ruke na potiljku. "I u Surinamu je zavladao jednakost polova. Kad smo upali u kolibu, zatekli smo ga kako pomaže devojci da samelje meso, a oružje je odložio na kuhinjski sto."

Prvi se zasmeha predsednik pogledavši u načelnika informacione službe, koji ga nešto opreznije podrža u tom smehu. Horu se kao sopran pridružio i Ferdinand. Posmatrajući ta četiri ozarena lica, silno poželeh da mi je pri ruci kašikara.

Pošto je Ferdinand zaključio razgovor, ponudih se da ispratim Klasa Grevea dok ova trojica razmene utiske.

Otpratih ga do lifta i pritisnuh dugme.

"Ubedljivo", rekoh sklapajući ruke pred sobom i posmatrajući displej iznad vrata. "Ide ti to zavodenje."

"Ma kakvo zavodenje! Pretpostavljam da ni tebi, Rodžere, ne bi bilo odvratno da se tako prodaješ."

"Nipošto, isto bih postupio na tvom mestu."

"Hvala. Kad ćeš sastaviti predlog za kandidaturu?"

"Večeras."

"Odlično."

Vrata se otvoriše i mi uđosmo u lift zauzimajući nepomičan stav.

"Baš se pitam", počeh tad. "Taj što si ga pratio..."

"Da?"

"Da to nije slučajno bio isti onaj koji te je mučio onda u podrumu?"

Greve se osmehnu. "Kako si znao?"

"Čisto nagađanje." Vrata lifta se zatvoriše za nama. "I dovoljno ti je bilo samo da ga uhapsiš?"

Greve tad izvi obrvu. "Zar je to toliko neobično?"

Slegnuh ramenima. Lift krenu naniže.

"Nameravao sam da ga ubijem", reče tad Greve.

"Dao ti je povod za takvu osvetu?"

"Jeste."

"A kako holandska vojska gleda na ubistvo?"

"Trudiš se da te ne otkriju. Kurare."

"Otrov? Onaj iz otrovnih strela?"

"Njega koriste lovci na glave u tom delu sveta."

Prepostavivih da je igra rečima bila namerna.

"Rastvor kurarea u gumenoj loptici veličine zrna grožđa u kojoj se krije gotovo nevidljiva igla od šprica. Sakriješ je u dušek objekta. Kad legne, igla mu probode kožu, a telo svojom težinom istisne otrov iz gumene loptice."

"Ali on je bio tu kad ste stigli", primetih. "A devojka bi bila svedok."

"Upravo tako."

"Pa dobro, kako si ga naterao da izda svoje drugare?"

"Ponudio sam mu da se nagodimo. Moj kolega ga je držao, a ja sam mu nabio šaku u mlin za meso i rekao da ću je samleti i terati ga da gleda kako je moj ker jede. Odmah je propevao."

Klimnuh zamišljajući scenu. Vrata lifta se otvoriše i mi krenusmo ka ulazu u zgradu. "A šta je bilo nakon što je progovorio?", upitah pridržavajući mu vrata.

"Kako to misliš?" Greve začkilji na suncu.

"Jesi li ispoštovao nagodbu?"

"Ja...", počeh Greve vadeći naočare za sunce maui džim tifcanijum iz gornjeg džepa sakoa i stavljajući ih na glavu. "Uvek poštujem dogovor."

"Znači, samo hapšenje. Da li je vredelo dvomesečne potere i rizika da i sam pogineš?"

Greve se tiho nasmeja. "Ne razumeš, Rodžere. Za nekog poput mene

odustajanje je naprosto isključena mogućnost. Ja sam kao onaj moj ker - proizvod genetike i dresure. Rizik naprosto ne postoji. Kad me ispale, postajem kao raketa s toplotnim sensorima koju ništa ne može zaustaviti na putu ka uništenju. Ti si učio psihologiju, pa sam prosudi." A onda mi je spustio ruku na rame i uz blag osmeh prošaptao: "Ali zadrži dijagnozu za sebe."

I dalje sam mu držao vrata. "A šta je bilo s devojkom? Kako si nju naterao da propeva?"

"Imala je četrnaest godina."

"Pa?"

"Pa šta misliš?"

"Nemam pojma."

Greve uzdahnu. "Ne znam kako si stekao takav utisak o meni, Rodžere. Nikad ne bih tako ispitivao maloletnu devojčicu. Poveo sam je sa sobom do Paramariboa, odakle sam joj od svoje vojničke plate uzeo kartu i prvim avionom je poslao kući roditeljima da ne dopadne šaka surinamskoj policiji."

Posmatrao sam kako se brzim koracima udaljava ka svom metalik sivom leksusu GS 430 na parkingu.

Jesenji dan bio je zaslepljujuće divan. Na dan mog venčanja padala je kiša.

DESETO POGLAVLJE

SRCE

Treći put sam pozvonio kod Lote Madsen. Doduše, pored zvona nije pisalo njeno ime, ali sam dovoljno puta zvonio pred tom kapijom u Ulici Ejlerata Sunda da znam koji je njen stan.

Mrak i temperatura pali su naglo i rano. Tresao sam se od hladnoće. Poduže je oklevala kada sam je pozvao s posla nakon pauze za ručak i pitao mogu li da svratim oko osam uveče. A kada mi je jednosložnom reči dozvolila audijenciju, shvatio sam da je verovatno prekršila obećanje koje je dala samoj sebi: da više ništa neće imati s čovekom koji ju je tako nedvosmisleno napustio.

Interfon zazuja i ja nalegoh na vrata kao da mi je to jedina šansa da uđem. Popeo sam se stepenicama - nisam hteo da rizikujem susret s nekim radoznalim susedom u liftu koji bi piljio, zapamtio, a možda nešto i zaključio.

Nazreh Lotino lice kroz odškrinuta vrata.

Zakoračio sam u stan i zatvorio ih za sobom.

"Opet ja", rekoh.

Lote očuta. Kao i obično.

"Šta ima kod tebe?"

Lote Madsen slegnu ramenima. Izgledala je isto kao kad sam je prvi put sreo: prestravljeno štene, sićušno, raščupano, krupnih, preplašenih kerećih očiju. Uz lice joj je padala masna kosa, stajala je nekako oklembešeno, a bezbojna odeća odavala je utisak žene koja radije krije svoje telo nego što ga ističe. A nije imala razloga za to - Lote je bila vitka i zgodna, a koža joj je bila divna i glatka. Ipak, odisala je nekakvim potčinjavanjem na koje se, pretpostavljam, često nailazi kod onih žena koje muškarci uvek tuku i na kraju ostave, koje nikad ne dobiju ono što zaslužuju. Možda je upravo to u meni probudilo nešto što nisam imao predstavu da postoji: zaštitnički instinkt. Uz još neka manje platonska osećanja bio je to osnov naše kratke veze. Ili afere. Definitivno afere. Veze su u sadašnjosti, afere u prošlosti.

Prvi put sam Lote video letos na jednom Dijaninom vernisažu. Posmatrala me je sa drugog kraja prostorije i prekasno je shvatila da joj uzvraćam pogled. Uvek prija kad tako uhvatiš neku ženu na delu, ali pošto kasnije nikako nije skretala pogled na mene, rešio sam da priđem slici koju je posmatrala i predstavim se. Naravno, najpre iz radoznalosti, pošto sam uvek bio - imajući u vidu moju prirodu - neobično veran Dijani. Zli jezici bi rekli da se moja vernost zasnivala pre na analizi rizika nego na ljubavi. Dijana je u pogledu privlačnosti bila u višoj ligi od mene, te bih rizikovao da ispadnem iz njene lige i nadalje igram samo u nižima.

Možda je i bilo tako. Lote Madsen je u svakom slučaju bila u mojoj ligi.

Izgedala je kao neka uvrnuta umetnica, što sam i pretpostavio da jeste, ili bar devojka nekog iz tih krugova. Ništa drugo ne bi moglo objasniti kako se par širokih braon somotskih pantalona i dosadni, uzani sivi džemper zadesio na tom vernisažu. No ispostavilo se da je tu u svojstvu kupca. Ne za sebe, naravno, već za neku dansku firmu koja je uređivala novi poslovni prostor u Odenseu. Inače je prevodila na danski sa španskog i norveškog: brošure, članke, uputstva za upotrebu, filmove i poneku stručnu knjigu. Pomenuta firma bila joj je jedan od redovnijih klijenata. Pričala je tiho sa nekim nesigurnim smeškom kao da ne razume što bi bilo ko trošio vreme na razgovor s njom. Lote Madsen mi se odmah dopala. Bila je slatka. I niska. Sto pedeset devet. Nisam ni morao da pitam, imam dobro oko za visinu. Izložbu sam napustio s njenim telefonom koji sam uzeo da joj pošaljem još slika umetnika koji je to veče izlagao. Te večeri sam možda još i verovao u to.

Sledeći put smo se sreli na kafi u *Suši & kofiju*. Rekao sam joj da bih joj radije pokazao odštampane slike nego da ih šaljem mejlom jer slika na ekranu zna da slaže - baš kao i ja.

Pošto smo na brzaka preleteli preko slika, počeo sam da joj pričam kako sam nesrećan u braku, ali da trpim iz osećanja dužnosti prema ženi koja me neizmerno voli. Verovatno najgori kliše u situaciji kada se oženjen muškarac nabacuje neudatoj ženi - ili obrnuto - ali mi je nešto govorilo da ga ona nije čula ranije. Nisam ni ja, zapravo, ali sam bar čuo za njega i pretpostavio da će upaliti.

Lote je tad pogledala na sat i rekla da mora da krene, a ja sam je pitao mogu li da svratim jedno veče do nje i donesem slike nekog drugog slikara koga sam smatrao daleko boljom investicijom za njene klijente iz Odensea.

Pristala je uz izvesno oklevanje.

Pokupio sam nekoliko loših slika iz galerije i flašu dobrog vina iz podruma. Čim mi je otvorila vrata te tople letnje večeri, bila je osuđena na propast.

Pričao sam joj one zabavne priče o sebi u kojima samo naizgled ispadneš budala, a zapravo pokažeš da si dovoljno samouveren i uspešan da se možeš sprdati na svoj račun. Ona je pak ispričala da je jedinica, da je detinjstvo i mladost provela seljakajući se s roditeljima po svetu, da joj je otac bio glavni inženjer u nekoj kompaniji koja je gradila vodovode. Da nigde nije naročito pripadala, pa joj je Norveška bila jednako strana kao i bilo koje drugo mesto. To je bilo sve. Za nekog ko govori tolIKE jezike, pričala je vrlo malo. Prevodilac, pomislio sam tada. Više je volela tuđe priče od svojih.

Pitala me je za ženu. Tvoja žena, tako je rekla, iako je sigurno znala Dijanino ime pošto je bila na vernisažu. No tako je bilo lakše i meni i njoj.

Rekao sam joj da je brak dospeo u krizu kada je "moja žena" zatrudnela, a ja nisam želeo dete, pa sam je nagovarao da abortira.

"I uspeo si?", upitala me je tad Lote.

"Po svemu sudeći."

Tad sam opazio njen izraz lica i upitao je šta je posredi.

"Mene su roditelji nagovorili da abortiram jer sam bila tinejdžerka i dete ne bi imalo oca. Još ih mrzim zbog toga. Kao i sebe."

Tad sam progutao pljuvačku. I pojasnio. "Naše dete bi imalo Daunov sindrom. Osamdeset pet posto roditelja koji to otkriju opredele se za prekid trudnoće."

Istog časa sam zažalio što sam to rekao. Šta sam uopšte očekivao? Da će Lote zbog priče o Daunovom sindromu lakše prihvatiti što nisam želeo dete s rođenom ženom?

"Verovatno bi tvoja žena imala spontani pobačaj", rekla je tad Lote. "Plodove sa Daunovim sindromom vrlo često izda srce."

Srce, pomislio sam tada zahvalan što mi ponovo drži stranu, što mi opet olakšava život. Kao i sebi. Sat kasnije već smo skinuli odeću i ja sam slavio pobedu koja bi možda iskusnijim osvajačima delovala lako, ali ja sam od nje živeo danima. Nedeljama. Tačnije, tri i po nedelje. Čoveče, pa imao sam ljubavnicu! Koju sam ostavio dvadeset četiri dana kasnije.

A sada, kada je stajala ispred mene u predsoblju, to mi je izgledalo

sasvim nestvarno.

* * *

Hamsun je svojevremeno napisao da se možemo zasititi ljubavi. Kad nešto dobijamo u velikim količinama, to nam dosadi. Da li su ljudi zaista tako banalni? Očigledno. Međutim, meni se to nije desilo. Meni se desila griža savesti. Ne zato što nisam mogao da uzvratim Lotinu ljubav, već zato što sam voleo Dijanu. Ta je spoznaja bila neizbežna, ali konačni udarac zadao je jedan pomalo bizaran događaj. Bilo je to pred kraj leta, dvadeset četvrtog dana greha, kad smo otišli u krevet u Lotinom tesnom dvosobnom stanu u Ulici Ejlerta Sunda. Pre toga smo celo večer razgovarali - bolje rečeno, ja sam pričao. Opisivao i objašnjavao svoje viđenje života. Imam smisla da to izvodim u stilu Paola Koelja na način koji opčinjava intelektualno povodljivije ljude, a nervira one malo zahtevnije. Lote nije skidala svoje melanholične smeđe oči sa mojih usana i gutala je svaku reč, doslovce sam je video kako ulazi u moj svet amaterskog umovanja, kako njen mozak usvaja moje razmišljanje i kako se zaljubljuje u moj intelekt. Sâm sam se već uveliko bio zaljubio u njenu zaljubljenost, u te verne oči, u njenu ćutnju i tiho, gotovo nečujno stenjanje dok vodimo ljubav, toliko različito od Dijaninog zvuka cirkularne testere. Od te zaljubljenosti proveo sam tri i po nedelje u stanju neprekidne požude. Stoga sam je, završivši monolog, samo pogledao u oči i narednog trenutka je zgrabio za dojku, na šta je ona - ili sam to pak bio ja - zadrhtala pa smo smesta odjurili u spavaću sobu i *Ikein* krevet širok sto jedan centimetar izazovnog naziva Breke[8]. Te večeri stenjala je nešto glasnije nego inače i šaputala mi na uho neke danske reči koje nisam razumeo, jer danski je objektivno gledano vrlo težak jezik - danska deca progovore kasnije od druge dece u Evropi - ali to me je izvanredno uzbudilo pa sam ubrzao ritam. Lote se obično protivila takvom ubrzanju, ali me je te večeri uhvatila za bedra i privukla sebi, što sam protumačio kao podstrek da dodatno povećam jačinu i udare. Odazvao sam se tom pozivu, ne izbacujući iz glave sliku oca u otvorenom kovčegu na sahrani, što je bila provereno uspešna metoda odlaganja ejakulacije. U ovom slučaju zapravo njenog potpunog izostanka. Jer, iako mi je Lote rekla da uzima kontraceptivne pilule, od same pomisli na neželjenu trudnoću mogao sam dobiti srčani udar. Nisam baš znao da li je Lote

doživljavala orgazam kad vodimo ljubav. Imajući u vidu njenu suzdržanost i odmerenost, to je mogao biti tek najsitniji talasić na površini, nešto što mi je lako moglo promaći. A bila je isuviše nežna duša da bih je izlagao stresu takvog pitanja. Stoga sam bio u potpunosti zatečen onim što je usledilo. Iako sam znao da bi trebalo da stanem, dozvolio sam sebi još jedan trzaj. I učinilo mi se kao da sam unutra naišao na nešto. Celo joj se telo zgrčilo, a usne i oči širom otvorile. Tome je usledio drhtaj, kratak i divlji trenutak u kom sam pomislio da sam joj izazvao epileptični napad. Onda osetih oko sebe nešto toplo, toplije od mesta na kom sam bio i narednog časa neka tečnost mi se izli po stomaku, preponama i mošnicama.

Oslonivši se na laktove, ja tad pogledah s nevericom i užasom mesto gde su nam tela bila spojena, a ona se stegnu kao da želi da me izbaci, pa duboko zastenja, glasno kao nikad dotad, te usledi još jedan talas. Voda je kuljala iz nje, prštala među našim bedrima i slivala se na pokrivač koji još nije upio ni prvi talas. Gospode, pomislih. Pa ja sam nju probušio. Mozak mi je u panici tražio najlogičnije objašnjenje. Kuku, ona je trudna, pomislio sam. A ja sam upravo probušio onu kesu u kojoj se nalazi embrion, i sad će sve to sranje isteći na krevet. Gospode, plivamo u životu i smrti, ovo je dete vode, još jedno dete vode! Doduše, čitao sam o takozvanim ženskim ejakulacijama, dobro, možda sam poneku i video u pornićima, ali sam mislio da je to fora, izmišljotina, muška fantazija da partnerka svrši na isti način kao i on. Međutim, dok sam onako ležao, jedino mi je padalo na pamet da je reč o odmazdi, božjoj kazni što sam svojevremeno naterao Dijanu da abortira i da sam svojim nezasitim kurcem oduzeo život još jednom detetu.

Skliznuo sam na pod povukavši prekrivač za sobom. Lote se skupila na krevetu, ali ja nisam ni primećivao njeno zgrčeno nago telo, već sam netremice piljio u tamni krug koji se polako širio po čaršavu. Onda sam postepeno shvatio šta se zapravo dogodilo. Ili, što je još važnije, šta se na svu sreću ipak nije dogodilo. Međutim, tada je već bilo kasno, i za mene nije bilo povratka.

"Moram da idem", rekao sam. "Ne možemo više ovako."

"Šta?", prošaptala je tad jedva čujno Lote iz svog položaja fetusa.

"Strašno mi je žao", rekao sam. "Ali moram kući da molim Dijanu za oprostaj."

"To ćeš malo teže dobiti", prošaptala je Lote.

Dok sam u kupatilu spirao njen miris sa ruku i usana i izlazio iz stana pažljivo zatvarajući vrata za sobom, iz spavaće sobe nije dopro ni jedan jedini zvuk.

A sada, posle tri meseca, ponovo sam stajao u njenom predsoblju svestan da ovog puta ja, a ne ona, imam kereći pogled.

"Možeš li mi oprostiti?", upitah.

"Zar ona nije mogla?", odvrtila je Lote ravnodušno. Možda je zapravo posredi danska intonacija.

"Nisam joj ni rekao."

"A zašto?"

"Ne znam", odvratio sam. "Verovatno zato što nemam srca."

Zagledala se u mene. A u njenim smeđim, melanholičnim očima nazirao se nagoveštaj smeška.

"I, otkud ti ovde?"

"Ne mogu da te zaboravim."

"Otkud ti ovde?", ponovila je s odlučnošću koja mi je dosad bila nepoznata.

"Mislio sam da bismo mogli...", počeh, ali me ona prekinu.

"Otkud, Rodžere?"

Uzdahnuh. "Više joj ništa ne dugujem. Našla je ljubavnika."

Usledila je poduža tišina.

Lote tek primetno isturi donju usnu. "Slomila ti je srce?"

Klimnuh.

"I sad hoćeš da ti ga ja opravim?"

Dotad nisam čuo tu ćutljivu ženu da se tako lako i nesputano izražava.

"To ne bi ni mogla, Lote."

"Verovatno i ne bih. Znaš li ko joj je ljubavnik?"

"Pa, recimo da je to tip koji traži posao kod mene a neće ga dobiti. A da pričamo o nečemu drugom?"

"Samo da pričamo?"

"Ti odlučuješ."

"Tačno tako. Samo da pričamo. I želim da to poštuješ."

"U redu. Poneo sam flašu vina."

Ona gotovo neprimetno odmahnu glavom. A onda se okrenula i ja pođoh za njom.

Pričao sam sve dok nisam iskapio tu flašu, a onda sam zaspao. Kad sam

se probudio, glava mi je bila u njenom krilu, a ona me je gladila po kosi.

"Znaš li šta sam prvo primetila kod tebe?", upitala je primetivši da sam se probudio.

"Kosu", odgovorio sam.

"Već sam ti rekla?"

"Nisi", odvratih i pogledah na sat. Pola deset. Vreme da se krene kući. Ruševinama jednog doma. Nije mi se išlo.

"Smem li da dođem ponovo?", upitah.

Primetio sam da okleva.

"Trebaš mi."

Znao sam da taj argument nema naročitu težinu, pozajmio sam ga od jedne žene koja je navijala za *Kvins park rendžers* jer je želela da nekom bude potrebna. Ali nisam imao bolji.

"Ne znam", odgovorila je. "Moram da razmislim."

* * *

Kod kuće sam zatekao Dijanu u dnevnoj sobi kako čita neku debelu knjigu. Van Morison je pevao "*someone like you make it all worth while*"[9] tako da me nije čula sve dok joj nisam prišao i naglas pročitao naslov knjige:

"*Nastanak deteta?*"

Ona se trgnu, ali se brzo osmehnu i tutnu knjigu u policu iza sebe.

"Zadržao si se, ljubavi. Samo zbog posla, ili je bilo i zadovoljstva?"

"I jednog i drugog", rekoh odlazeći ka prozoru. Mesečina je obasjavala garažu, ali Uve neće doći još nekoliko sati. "Malo sam telefonirao i razmišljao o odabiru kandidata za *Patfajnder*."

Dijana oduševljeno pljesnu rukama. "Sjajno! Misliš na onog tipa kog sam ti ja preporučila... kako se ono zvaše?"

"Greve."

"Klas Greve! Bože, kako sam zaboravna. Nadam se da će kupiti neku skupu sliku kod mene da mi se oduži."

Radosno se osmehnuvši, ona protegnu vitke noge na kojima je sedela i zevnu. Mene tad kao da nekakva kandža stegnu za srce i brzo se okrenuh ka prozoru da mi ne vidi bol na licu. Žena koju sam smatrao potpuno bezgrešnom ne samo da je uspevala da zadrži masku na licu već je igrala ulogu kao profesionalna glumica. Progutao sam pljuvačku da ne progovorim

pre nego što ponovo zavladam svojim glasom.

"Greve nije dobar kandidat", rekoh njenom odrazu u prozoru ka dvorištu. "Predložiću nekog drugog."

Poluprofesionalna. Tu repliku već nije dobro primila - primetih kada je zinula.

"Ali, ljubavi, mora da se šališ. Pa on je savršen, sam si rekao..."

"Pogrešio sam u proceni."

"Pogrešio?" Sa zadovoljstvom primetih piskavu notu u njenom glasu. "Kako to, pobogu, misliš?"

"Greve je stranac. Niži je od metar osamdeset. I pati od ozbiljnih poremećaja ličnosti."

"Niži od metar osamdeset? Pobogu, Rodžere, ti nemaš ni metar sedamdeset. Ti si taj koji pati od poremećaja ličnosti!"

Pun pogodak Ne ono u vezi sa poremećajem ličnosti, to je možda i bilo tačno. Sabrao sam se i nastavio mirnim tonom:

"Što si se toliko iznervirala? I ja sam se uzdao u Klasa Grevea, ali ljudi nas ponekad razočaraju, pokaže se da nisu ono što smo očekivali - takve se stvari stalno dešavaju."

"Ali... Ti sada grešiš. Kako to ne vidiš? Pa on je pravi čovek!"

Okrenuh se prema njoj pokušavajući da se osmehnem kao učiteljica priglupom detetu. "Vidi, Dijana, ja sam među najboljima u svom poslu. A taj posao podrazumeva da procenjujem i biram ljude. Nekad možda pogrešim u privatnom životu..."

Uočih jedva primetno mrštenje na njenom licu.

"Ali nikad u poslu. Nikad."

Gutala je.

"Mrtav sam umoran", rekoh. "Noćas nisam dobro spavao. Laku noć."

* * *

Kada sam legao, čuo sam njene korake odozgo. Nemirne, stalno po istoj putanji. Glas joj nisam čuo, ali sam znao da tako hoda kad telefonira. Palo mi je na pamet da je to svojstveno generacijama koje su odrastale bez bežičnih telefona, da hodamo dok pričamo kao da se i dalje oduševljavamo time što uopšte možemo. Negde sam pročitao da danas šest puta više vremena provedemo komunicirajući nego što su naši preci. Dobro,

komuniciramo više od njih, ali komuniciramo li kvalitetnije? Zašto nisam, na primer, saopštio Dijani da znam da je bila sa Klasom Greveom u njegovom stanu? Možda zato što sam znao da mi neće dati zadovoljavajuće obrazloženje, da će svejedno mnogo toga ostati u domenu mojih nagađanja i pretpostavki. Možda bi mi rekla da se to naprosto desilo, slučajno, da svako nekad pogreši, ali ja bih znao da nije tako. Nijedna žena neće pokušati da nagovori muža da obezbedi dobro plaćen posao muškarcu s kojim je sasvim slučajno spavala.

Ali postojali su i drugi razlozi da držim jezik za zubima. Dokle god sam se pretvarao da ne znam za Dijanu i Grevea, niko me ne bi mogao optužiti za pristrasnost u proceni njegove kandidature - ovako sam mogao, umesto da prepustim posao Ferdinandu, na miru da sprovedeni svoju patetičnu osveticu u delo. Osim toga, kako bih objasnio Dijani osnov za svoju sumnju? Svakako nije dolazilo u obzir da joj se razotkrijem kao lopov koji redovno provaljuje u tuđe stanove.

Prevrćući se u krevetu, osluškivao sam jednoličan bat njenih visokih potpetica, nerazumljive signale Morzeove azbuke koje mi je slala. Želeo sam da zaspim. Da sanjam. Da pobežnem. I da se ničeg više ne sećam kad se probudim. Jer to je svakako bio najhitniji razlog da Dijani ništa ne kažem. Ako bih prećutao, još bi postojala mogućnost da zaboravimo. Da zaspimo i tako sanjamo kako bi, kada se probudimo, to nestalo, postalo nešto apstraktno, scena koja postoji samo u našim glavama, jednaka onim grešnim sanjarijama koje predstavljaju svakodnevna neverstva u svakoj vezi - pa i onoj najjačoj.

Pade mi na pamet da, ako sada priča mobilnim, znači da je nabavila novi. A prizor novog telefona bio bi čvrst, jednostavan i neizbežan dokaz da ono što se desilo nije bilo san.

Kada je konačno ušla u sobu i počela da se skida, pretvarao sam se da spavam. No uhvatio sam na bledom zraku mesečine prizor mobilnog koji je ugasila i tutnula u džep pantalona. Bio je to isti onaj telefon, ista crna prada. Pa, možda sam zaista sve samo sanjao. Osetih kako me polako obuzima san, kako polako tonem. A možda je kupila isti takav. Odjednom prestadoh da tonem. A možda je on pronašao njen telefon pa su se ponovo sastali. Sad sam već bio budan, na površini, svestan da je preda mnom još jedna besana noć.

Oko ponoći, mučen nesanicom, začuh tih zvuk iz garaže koji je možda

označio Uveov dolazak po Rubensa. A onda, ma koliko osluškivao, nikako ga nisam čuo da odlazi. Možda sam ipak zaspao. Sanjao o svetu ispod površine mora. Osmehe srećnih ljudi, neme žene i decu kojima su na usta izlazili mehurići kad progovore. Svakako ništa što bi ukazivalo na košmar koji me je očekivao s druge strane tog sna.

JEDANAESTO POGLAVLJE

KURARE

Ustao sam u osam i sam doručkovao. Za nekog čija savest nije čista, Dijana je spavala prilično blaženo, a ja sam skrpio tek nekoliko sati. U petnaest do devet otključao sam vrata garaže. Kroz otvoren prozor u komšiluku dopirali su zvuci grupe "Turboneger". Nisam ih prepoznao po muzici, već po pevačevom izgovoru engleskog. Svetio se automatski upalilo u mom veličanstvenom ali odanom i pokornom volvu. Uхватih se za kvaku i istog časa poskočih. Neko je sedeo za volanom! Kad me je prošao prvi nalet straha, prepoznah izduženo lice Uvea Ćikeruda nalik na veslo. Biće da je noćni rad proteklih dana uzeo danka, pošto su mu oči bile sklopljene, a usta poluotvorena. Očigledno je spavao najdubljim snom pošto nije mrdnuo ni kad sam otvorio vrata.

Tonom naučenom na tromesečnom kursu za narednika koji sam pohađao uprkos očevom protivljenju dreknuo sam: "Ustaj, Ćikerude!"

Ni kapak mu nije zaigrao. Taman htedoh da zasviram buđenje kada primetih da je postava na tavanici otvorena i da otud viri kraj Rubensove slike. Stresoh se od nekakve jeze nalik na onu koju osetiš kad mračan oblak naglo prekrije sunce. Sada ga samo bešumno dohvatih za rame i protresoh. I dalje bez odgovora.

Protresoh ga jače. Glava mu mlitavo zaigra na ramenima.

Prislonih mu palac i kažiprst uz vrat tamo gde sam mislio da se nalazi glavna arterija, ali nisam mogao zaključiti da li osećam njegov puls, ili udare svoga podivljalog srca. Bio je hladan. Previše hladan, zar ne? Drhtavim prstima podigoh mu kapke. I tad sam znao. Nagonski ustuknuh od pogleda beživotnih crnih zenica.

Uvek sam sebe smatrao osobom koja zadrži pribranost u kritičnim situacijama i nikad ne paniči. Naravno, to može biti zbog toga što me život nije doveo u situacije koje su bile dovoljno kritične da bih se uspaničio. Doduše, onda kada je Dijana zatrudnela, tada sam i te kako izgubio tlo pod nogama. Možda sam ipak paničar. Kako bilo, tad mi navreše svakakve

nesuvisle misli - da treba da operem auto, da je Uve košulju sa našivenim amblemom *Diora* verovatno kupio tokom jednog od boravaka na Tajlandu i da je "Turboneger" zapravo ono što niko nije mislio da jeste - ozbiljan bend. No tad shvatih šta se dešava, da gubim razum, pa sam zažmurio i odagnao sve te misli iz glave. Onda otvorih oči i moram priznati da mi se u međuvremenu javio tračak nade. Ne, stvarnost je ostala nepromenjena - leš Uvea Čikeruda nikud nije otišao.

Prvi zaključak bio je prost: Uve Čikerud se morao skloniti odatle. Ako bi ga neko pronašao, sve bi isplivalo na svetlost dana. Odlučno gurnući Čikeruda ka volanu, prislonih mu se uz leđa i uhvatih ga ispod pazuha. Bio je težak, a ruke mu se podigoše kao da želi da mi se izmigolji iz naručja. Podigavši ga, ponovo sam ga obgrlio, ali sa istim ishodom - njegove šake me pljesnuše po licu, a jedan prst mi se zakači za ugao usana. Okrznuo me je izgrickani nokat pa očajnički pljunuh osetivši ipak gorak ukus nikotina. Svukavši Čikeruda na pod garaže, otvorio sam prtljažnik. Pokušah da ga podignem, ali mi u ruci ostadoše samo jakna i ona seljačka košulja, dok se on nije pomerio sa betona. Opsovao sam i dograbio ga jednom rukom za kaiš, i u jednom potezu ga naglavačke ubacio u prtljažnik zapremine četristo osamdeset litara. Glava mu tupo udari o limariju. Zalupivši vrata prtljažnika, otresoh ruke kako ljudi obično rade kad valjano obave neki fizički posao.

A onda se vratih do vozačevog sedišta. Na navlaci, sačinjenoj od kuglica kakve često koriste taksisti širom sveta, nije bilo tragova krvi. Šta li je kog đavola moglo ubiti Uvea? Srčani udar? Izliv krvi u mozak? Da se nije predozirao nečim? Zaključivši da je naklapanje o dijagnozi gubljenje vremena, seo sam za volan pomalo iznenađen toplotom drvenih kuglica. Ta navlaka bila je jedina stvar koju sam nasledio od oca, on ju je koristio zbog hemoroida, a ja da predupredim tu svinjariju za slučaj da je nasledna. Najednom me nešto zaboje u jednom guzu, pa se trgoh i tresnuh kolenom o volan. Skočih kao oparen iz auta. Bol je gotovo nestao, ali ličio mi je na ubod. Zapiljih se u sedišta, ali na oskudnom svetlu u kabini ništa se nije videlo. Da se nije u auto zavukla neka obamrla osa? Teško, bila je već pozna jesen. Onda među drvenim kuglicama opazih neki odsjaj. Nagnuh se da pogledam izbliza. Iz sedišta je virio tanak, gotovo nevidljiv metalni šiljak. Ponekad mozak donese zaključak koji svest ne stigne da obradi. Jedino tako mogu da objasnim što mi je srce divljački zalupalo i pre nego

što sam podigao navlaku i ugledao predmet na sedištu.

Zaista je ličio na zrno grožđa. Gumeno, baš kao što ga je Greve i opisao. Ne sasvim okruglo - dno mu je bilo ravno, verovatno kako bi vrh igle uvek štrčao naviše. Prinesoh gumenu lopticu uhu i promućkah je, ali ništa se nije čulo. Na moju sreću, očigledno se čitav sadržaj ispraznio kada je Uve Čikerud seo na nju. Protrljah zadnjicu opipavajući. Bio sam malo ošamućen, ali ko ne bi bio nakon što je dizao mrtvog kolegu i pošto ga je ubola prokleta igla za kurare, ubojito oružje koje je po svoj prilici bilo namenjeno meni? Osetih da me obuzima napad smeha, povremeno sam tako reagovao na strah. Zažmurio sam, duboko udahnuo i zamislio se. Prođe me smeh, i nastupi bes. Sve je to bilo naprosto neverovatno. Ili pak nije? Zar ne bi od psihopate i nasilnika kao što je Klas Greve upravo i trebalo očekivati da se na taj način reši muža svoje ljubavnice? Tad šutnuh iz sve snage gumu na autu. Jednom, dvaput. Na vrhu mojih cipela džon lob pojavila se siva fleka.

Ali kako je Greve došao do mog auta? Kako je koji kurac uspeo...

Vrata se otvoriše i u garažu uđe odgovor na to pitanje.

DVANAESTO POGLAVLJE

NATAŠA

Sa vrata garaže gledala me je Dijana. Očito se obukla na brzinu i kosa joj je štrčala na sve strane. Ona progovori jedva čujnim šapatom:

"Dragi, šta se desilo?"

Pogledah je dok sam u sebi mahnito tragao za odgovorom na isto pitanje. A onaj koji sam pronalazio kidao mi je već slomljeno srce na još sitnije deliće.

Dijana. Moja Dijana. Nije to mogao biti niko drugi. Ona j je stavila otrov na sedište. Bila je u dosluhu s Greveom.

"Kad sam hteo da sednem u auto, ugledao sam ovu iglu", rekoh pokazujući joj gumenu lopticu.

Ona mi priđe i oprezno uze oružje kojim je počinjeno ubistvo. Previše oprezno.

"Kako si video ovalicku iglu?", upita krajnje sumnjičavo.

"Svašta ja vidim", odgovorih, ali ne verujem da je shvatila gorku višeznačnost tih reči.

"Dobro je što onda nisi seo na nju", reče ona proučavajući j stvarčicu. "Šta je to uopšte?"

Da, baš je profi glumica.

"Nemam pojma", rekoh ravnodušno. "Otkud ti ovde?" Ona me pogleda zinuviši i na trenutak kao da sam video pred sobom potpuno ništavilo.

"Pa..."

"Reci, dušo."

"Ležala sam i čula sam da si ušao u garažu, ali nikako nisi palio auto, pa sam se, naravno, zapitala da se nešto nije desilo. I bila sam u pravu."

"Pa dobro, ništa se nije desilo, to je samo neka iglica, dušo."

"Ali, ljubavi, takve igle mogu biti vrlo opasne!"

"Zaista?"

"Pa kako ne znaš? Preko njih možeš da dobiješ HIV, besnilo i svakojake druge viruse i infekcije."

Ona zakorači prema meni. Prepoznao sam taj pokret, kao i blagi pogled, napućene usne - htela je da me zagrlji. No do zagrljaja nije došlo jer ona tad zastade, verovatno ugledavši nešto u mom pogledu.

"A, da", reče i pogleda gumenu kuglicu, pa je odloži na radni sto u garaži koji nikad nisam koristio. A onda hitro priđe da me zagrlji, sagnuvši se malo da izjednači razliku u visini, pa mi prisloni bradu uz vrat provlačeći mi prste kroz kosu. "Zabrinula sam se za tebe, ljubavi moja."

Kao da me je grlio stranac. Sve se kod nje promenilo, čak i miris. Da nije sad mirisala na njega? Odvratno. Ruka joj se kretala po mojoj glavi masirajući me kao da nanosi šampon, kao da je upravo otkrila nove dimenzije divljenja prema mojoj kosi. Poželeh da je udarim, da je šljepim celim dlanom kako bih što većom površinom osetio njenu kožu, bol i šok.

Umesto toga sklopim oči dozvoljavajući joj da nastavi da me masira, mazi, da mi ugađa. Biće da sam zaista ozbiljno poremećen čovek.

"Moram na posao", rekao sam zaključivši da maženje može potrajati unedogled. "Moram do podneva da spremim onaj predlog."

Ali ona me nije puštala, pa sam naposljetku morao da se izmigoljim iz njenog zagrljaja. Opazih da joj se nešto zacaklilo u uglu oka.

"Šta je bilo?", upitah.

Ali ona očuta odmahujući glavom.

"Dijana..."

"Srećno danas", prošapta, a glas joj je blago podrhtavao. "Volim te."

I izađe iz garaže.

Poželeo sam da potrčim za njom, ali se nisam pomerio. Ima li ikakvog smisla da tešim svog ubicu? Ima li išta više smisla? Onda sam seo u auto i siknuo, gledajući svoj odraz u retrovizoru.

"Preživi, Rodžere", prošaptah. "Saberu se i preživi."

Pa vrativši Rubensa, zakopčah postavu na tavanici i upalih auto. Vrata garaže se otvoriše za mnom i ja pođoh u rikverc ka krivudavom putu do grada.

Četiristo metara niže naišao sam na Uveov auto parkiran na trotoaru. Odlično, može tu ostati nedeljama pre nego što ga bilo ko primeti, sve do prvog snega i prolaska krčilice. Više me je brinuo leš u prtljažniku kojeg sam se morao rešiti. Razmotrio sam još jednom čitavu problematiku. Paradoksalno, sada se mogla isplatiti sva moja opreznost u poslovanju sa Uveom Čikerudom. Čim se budem rešio leša, niko više neće moći da me

poveže s njim. Ali, gde da ga denem?

Prvo mi pade na pamet spaljivanje otpadaka na Grenmeu. To bi iziskivalo pakovanje leša u nešto, ali bih onda mogao da se odvezem do same peći, izbacim ga na pokretnu traku i pustim da se sam odveze u more plamena. Mana tog plana bila je što sam mogao naići na druge koji bacaju đubre, ali i na radnike koji nadziru peći. A da ga sam spalim u nekoj zabiti? Doduše, ljudi gore dosta sporo, čitao sam da se u Indiji mrtvi spaljuju u proseku nekih desetak sati. Možda da se vratim u garažu pošto Dijana ode u galeriju i konačno upotrebim onaj radni sto i testeru koju mi je tast bez vidne ironije jednom poklonio za Božić? Iseckam leš na manje delove, zapakujem ih u kese, ubacim kamen ili dva i pobacam u neko od brojnih šumskih jezera u okolini Osla?

Onda se tresnuh pesnicom u glavu nekoliko puta. Šta mi to, pobogu, pada na pamet? Da seckam leš, zašto bih to radio? Zar nisam odgledao dovoljno epizoda *Istražitelja* da znam kako bi me onda sigurno otkrili. Kap krvi, trag tastove testere na kosti, i crno mi se piše. Osim toga, zašto bih se trudio da sakrijem leš? Zašto ne bih naprosto potražio neki most ili jezero i bacio Ćikerudove posmrtnne ostatke preko ograde? Pa šta i ako ispliva, šta i ako ga pronađu? Mene ništa ne povezuje s tim ubistvom, nisam poznavao nikakvog Uvea Ćikeruda, niti znam kako se piše reč kurare.

Opredelih se za šumu Maridal na samo deset minuta vožnje od grada, pustu radnim danom u ovo vreme, a punu jezera i reka, pa onda javih Idi - ili Odi - da ću zakasnuti na posao.

Nakon polučasovne vožnje pokraj miliona kubika šume i dva starinska planinska zaseoka, kakvi nekim čudom još opstaju nadomak norveške prestonice, najednom naiđoh na mostić kakav sam sve vreme tražio. Zaustavio sam auto i počeka pet minuta. Nije bilo žive duše, automobila niti kuća u okolini, tek se povremeno čulo kreštanje neke ptice. Gavran? Bila je u svakom slučaju crna. Crna kao mirna voda na samo metar ispod niskog drvenog mostića. Savršeno.

Izađoh i otvorih prtljažnik. Uve je ostao kako sam ga i ubacio, naglavačke, ruku pruženih uz telo i presamićen tako da mu je zadnjica štrcala naviše. Obazreh se još jednom kako bih se uverio da sâm sam. Onda obavih posao brzo.

Leš pade u vodu uz neočekivano prigušen pljusak, samo jedno *buć* - kao da je jezerce rešilo da mi bude saučesnik u ovoj mračnoj raboti. Nagnuvši

se preko ograde, pogledao sam tihu, neprozirnu vodu. I dok sam tako stajao, učini mi se da lice Uvea Čikeruda izranja iz vode, zelenkasta glava mrtvaca širom otvorenih očiju koja grabi ka površini s muljem u ustima i travuljinom u kosi. Taman pomislih kako mi treba viskija da smirim živce kad to lice zaista i izroni iz vode nastavljaajući da mi se penje u susret.

Vrisnuo sam. A vrisnu i leš, tako strašno kao da bi da usisa sav kiseonik od mene.

Zatim ponovo nestade, proguta ga crna voda.

Zagledah se dole u tamu. Da li se to zaista desilo? Nego šta, jebote, još sam čuo odjek onog vriska u krošnjama.

Udahnuvši duboko, preskočio sam ogradu očekujući da mi telo obgrli studen, ali udarih petama u nešto. Shvatio sam da stojim i da mi voda dopire tek do pojasa. Doduše, nisam stao na čvrsto dno jer mi se nešto pomeri pod jednim stopalom. Zagrabilah u muljavu vodu, dotakao sam nešto što mi se u prvi mah učini kao trava, ali onda opipah i lobanju, pa ga povukoh k sebi. Ponovo mi se ukaza lice Uvea Čikeruda. On trepnu da izbací vodu iz očiju i tad nanovo začuh duboki urlík čoveka koji udiše preko potrebni vazduh.

Bilo je to previše za mene i pomislih kako bih ga najradije pustio i pobegao glavom bez obzira.

Ali to ne bi bilo u redu - zar ne?

Kako bilo, povukao sam Čikeruda ka mostu i obali. Uve odluči da ponovo padne u nesvest, pa se pomučih da mu održim glavu iznad površine jezera. U više navrata sam se okliznuo na mekanom, klizavom dnu koje mi se gibalo pod sad već upropašćenim cipelama džon lob. Ipak, posle nekoliko minuta obojica smo bili na suvom, a potom i u autu.

Oslonivši glavu na volan, duboko sam udahnuo.

Točkovi se zakotrljaše po drvenom mostu i mi krenusmo praćeni zlokobnim cerekanjem one ptičurine.

* * *

Kao što rekoh, nikad nisam odlazio kod Uvea, ali sam znao adresu. Izvadih iz pregrade GPS uređaj i ukucah adresu, jedva izbegavši sudar sa autom koji mi naiđe iz suprotnog smera. Izračunavši i procenivši najkraći put, uređaj mi bezosećajnim i analitičkim ženskim glasom nimalo potresenim usled datih okolnosti počeo naređivati kuda da vozim. Rekoh sebi da i sam

moram biti poput tog glasa. Postupati ispravno poput mašine i bez glupih grešaka.

Polu sata kasnije našao sam se na rečenoj adresi. Ulica je bila uzana i mirna. Čikerudova stara kućica bila je poslednja u nizu pokraj zelenih bedema jelove šume. Zaustavio sam auto tik uz stepenice i osmotrio kuću pa zaključio da ružna arhitektura zasigurno nije boljša samo modernog doba.

Ništa lepši nije bio ni njen vlasnik Uve na suvozačevom mestu, bled i tako mokar da mu se sa odeće slivala voda dok sam mu preturao po džepovima u potrazi za ključevima.

Protresoh ga da dođe sebi i on me pogleda zamućenim očima.

"Možeš li da hodaš?", upitah ga.

Gledao me je kao da sam vanzemaljac. Donja vilica mu je štrčala više nego obično, pa je ličio na potomka figura sa Uskršnjih ostrva i Brusa Springstina.

Zaobišao sam auto, izvukao ga i poveo ka ulaznim vratima. Našavši pravi ključ iz prvog pokušaja, pomislio sam da mi se sreća konačno osmehuje, pa ga uvukoh unutra.

Već sam krenuo niz hodnik kad mi sinu. Alarm. Samo bi mi još falilo da *Tripolis* upadne u kuću ili da dežurni gledaju direktan prenos mene i polumrtvog Uvea Čikeruda.

"Reci mi lozinku!", dreknuh mu na uho.

On se trgnu klizeći mi iz naručja.

"Uve! Lozinka!"

"A?"

"Moram da isključim alarm!"

"Nataša...", promrmlja on žmureći.

"Uve! Saberi se!"

"Nataša..."

"Lozinku!" Ošamarih ga iz sve snage i on najednom širom otvori oči.

"Ama čuješ li šta ti pričam, budalo, NATAŠA."

Smesta ga pustih da padne na pod i potrčah ka izlazu. Alarmni uređaj krio se iza vrata, s vremenom sam naučio gde ga *Tripolis* obično postavlja. Na njemu je crvena lampica treperila pokazujući odbrojavanje do uključivanja alarma. Ukucah ime ruske kurve. Tek kada sam stigao do poslednjeg *a*, setih se da je Uve disleksičan. Kuku meni, ko zna kako je on to napisao! No petnaest sekundi mi je isticalo i bilo je prekasno da ga

pitam. Pritisnuvši i to poslednje slovo zažmurih, spreman da začujem zvuk alarma. Pričekao sam. Ništa se nije čulo. Otvorih oči. Crvena lampica je prestala da treperi. Odahnuo sam trudeći se da ne razmišljam za koliko sam se sekundi provukao.

U kući nisam našao Uvea tamo gde sam ga ostavio. Sledio sam moker trag do prostorije koja je očigledno bila dnevna, radna i spavaća soba, ali i trpezarija. Na jednom kraju, pored prozora, nalazio se bračni krevet, na zidu preko puta njega TV plazma, a između njih salonski stočić s ostacima piće u kartonskoj kutiji. Duž zida bez prozora stajao je radni sto sa sačmarom skraćene cevi koju je Uve očito upravo prerađivao. Očigledno otpuzavši do kreveta, on je sad tamo ležao i stenjao. Verovatno od bola. Nemam predstavu šta kurare čini ljudskom telu, ali to svakako ne može biti prijatno.

"Kako si", upitah prišavši mu. Dokačih stopalom nešto što se otkotrlja pod krevet i shvatih da je pod prekriven praznim čaurama od municije.

"Umirem", proštenja on. "Šta se desilo?"

"Seo si na špric pun kurarea u kolima."

"Kurare!" Uve podiže glavu da me pogleda. "Misliš, otrov kurare? Imam to sranje u telu?"

"Da, ali ne dovoljno."

"Ne dovoljno?"

"Očito nije dobro dozirao."

"Ko bre nije dozirao?"

"Klas Greve."

Uveu glava ponovo pade na jastuk. "U pičku materinu! Nisi valjda nešto zasrao? Jesu li nas provalili, Braune?"

"Nisu", rekoh privlačeći stolicu uz krevet. "Špric na sedištu u autu je... iz druge priče."

"Druge priče? Nema veze s tim što smo opelješili tipa? S čim onda ima?"

"Radije ne bih sad o tome. U svakom slučaju, krenuo je na mene."

Uve tad zaurla. "Kurare! Braune, moram u bolnicu, umreću! Što si me koji kurac doveo ovamo? Zovi hitnu, odmah!" Pokaza glavom ka nečemu na noćnom stočiću što se meni u prvi mah učinilo da je plastična skulptura na kojoj dve gole žene leže u takozvanoj pozi 69, ali se sad ispostavilo da je to telefon.

Progutao sam knedlu. "Uve, ne možeš u bolnicu."

"Kako bre ne mogu? Moram! Shvataš li ti da ću umreti, konju? Lipsaću, krepaću!"

"Samo me saslušaj. Kad čuju da si otrovan kurareom, smesta će pozvati policiju. Kurare nije nešto što se prodaje na recept, to je jedan od najjačih otrova u rangu cijanida i antraksa. Odmah će te odvesti u Centralu kriminalističke policije na saslušanje."

"Pa šta? Ja umem da držim jezik za zubima."

"A kako ćeš objasniti trovanje?"

"Smisliću već nešto."

Odmahnuh glavom. "Nema šanse, Uve. Ne kad primene Inboda, Rida i Baklija."

"Šta bre?"

"Slomiće te. Ostaješ ovde, razumeš? Uostalom, već ti je bolje."

"Jebi se, Braune, ti se kao razumeš u to? Da nisi možda doktor? Ne, ti si usrani lovac na glave, a meni upravo gore pluća. Slezina mi je već pukla i za sat vremena će mi otkazati bubrezi. Jebote, moram u bolnicu SMESTA!"

On se pridiže u krevetu, ali ja poskočih da ga istog časa gurnem nazad.

"Slušaj, doneću mleko iz frižidera. Mleko neutrališe otrov. Ništa drugo ne bi mogli da ti urade ni u bolnici."

"Osim da me naliju mlekom?"

Uve ponovo pokuša da ustane, ali ga ja gurnuh još snažnije i učini mi se kao da je izdahnuo. Zakovrnulo je očima i zinuo dok mu je glava nepomično ležala na jastuku. Pođoh u obilazak stana u potrazi za nečim što bi mu ublažilo bolove.

A nađoh samo municiju. Najozbiljnije. U ormariću za lekove, propisno obeleženom crvenim krstom, bile su naslagane kutije koje su, ako je suditi po deklaraciji, sadržale metke kalibra devet milimetara. Kuhinjske fioke bile su takođe pune municije - na nekim kutijama pisalo je "blanks", to smo na kursu za narednike zvali ćorci - prazne čaure. Svakako je to bila municija koju je Uve koristio da puca na televizor kad mu se ne dopadne program. Bolesnik. U frižideru sam na polici pokraj obranog mleka pronašao i savršeno uglačan pištolj. U čelik je bila urezana i marka - glock 17. Uzeh ga. Pištolj nije imao kočnicu, ali se u šaržeru nalazio jedan metak. Drugim rečima, mogao si ga uzeti i istog časa opaliti ukoliko te, na primer, u kuhinji iznenadi neki nepozvan gost. Pogledah kamere na plafonu i tad shvatih da je

Uve Ćikerud bio veći paranoik nego što sam pretpostavljao, možda i klinički slučaj.

Vratih se u sobu s mlekom i pištoljem. Ovaj mi je svakako mogao poslužiti ukoliko bi Uve ponovo otkazao poslušnost.

Ugledah Uvea kako sedi na krevetu - samo se pretvarao da je pao u nesvest. U ruci je držao sklupčanu plastičnu ženu.

"Pošaljite ambulantna kola", govorio je jasno i glasno u mikrofona gledajući prkosno u mene. Što je sebi i te kako mogao priuštiti pošto je u drugoj ruci držao oružje koje sam dotad vidao samo na filmu: geto, obračuni među bandama, crnci protiv crnaca. Jednom rečju: uzi. Automatski pištolj koji je tako mah i lak za rukovanje, tako ružan i smrtonosan da to više nije bilo ni smešno. A bio je uperen u mene.

"Ne!", dreknuh. "Nemoj, Uve, zvaće poli..."

On zapuca.

Zvučalo je kao kokice u loncu. To je sve što stigoh da pomislim - kako ću umreti uz takvu muziku. Osetih nešto na stomaku i pogledah dole. Mlaz krvi šikljao mi je iz slabine na tetrapak mleka koji sam držao u ruci. Bela krv? Onda shvatih da je obrnuto, da je probušen tetrapak, a ne ja. Mahinalno i donekle malodušno podigoh pištolj, malčice iznenađen što sam još u stanju da to učinim, i opalih. Tek sam se od tog zvuka zaista razbesneo: prasak je bar bio moćniji od prokletog uzija. A i taj pederski izraelski pištoljčić takođe naglo utihnu. Spustih ruku i ugledah Uvea kako se mršti na mene. A iznad te bore na čelu imao je finu crnu rupicu. Onda mu glava samo meko pade na jastuk. Bes me je najednom prošao pa sam zatreptao kao da pokušavam da izoštrim sliku na mrežnjači. Nešto mi je govorilo da se Uve Ćikerud više neće dizati iz mrtvih.

*TRINAESTO POGLAVLJE***METAN**

Jezdio sam autoputem E6 pritiskajući gas do daske. Kiša je dobovala po šoferšajbni, a brisači su očajnički šibali na Čikerudovom mercedesu 280 SE. Bilo je jedan i petnaest. Za protekla četiri sata otkako sam ustao, izvukao sam živu glavu nakon što je žena pokušala da me ubije, bacio leš svog partnera u jezero, da bih odmah potom spasao taj leš za koji se ispostavilo da je zapravo živ partner koji je ubrzo potom pucao na mene. Onda sam se jednim srećnim pogotkom iz pištolja postarao da mi partner ponovo bude leš, a ja ubica. A bio sam tek na pola puta do Elveruma.

Asfalt se caklio od raspršenih kapi kiše i ja se mahinalno nagnuh prema volanu da ne promašim znak za skretanje. Jer mesto na koje sam se uputio nije imalo adresu koju bih mogao ukucati u GPS uređaj *Patfajndera*.

Pre nego što sam napustio Čikerudov dom, samo sam se presvukao u suhu odeću koju sam našao u jednom ormaru, zgrabio njegove ključeve od auta i povadio mu keš i kreditne kartice iz novčanika. Njega sam ostavio na krevetu.

Uostalom, krevet je bio jedino mesto u kući koje nije bilo pokriveno kamerama za slučaj da se alarm iz nekog razloga uključi. Poneo sam sa sobom i onaj glok, pošto mi nije izgledalo mudro da ostavim pištolj na mestu zločina. Kao i privezak sa ključem kuće u okolini Elveruma, gde smo se redovno sastajali da razmišljamo i kujemo planove. Tamo me niko neće tražiti jer niko i ne zna za to mesto. Uostalom, jedino sam tamo i mogao otići ukoliko nisam želeo da uvlačim Lote u celu priču. A na šta je, jebote, ličila ta priča! Svodila se na to da me progoni ludi Holanđanin koji je profesionalno obučen da lovi ljude. A progoniće me uskoro i policajci ukoliko budu samo malo pametniji nego što pretpostavljam. Da bih sebi povećao šanse, morao sam svima njima otežati posao. Na primer, morao sam da zamenim automobile jer ništa ne može lakše identifikovati čoveka od sedmocifrene registracije. Čim sam začuo automatski pisak alarma kad sam zaključao Čikerudovu kuću, odvezao sam se ka svojoj. Znao sam da me

tamo verovatno čeka Greve, pa sam se parkirao u jednoj od pobočnih uličica. Ostavivši mokru odeću u prtljažnik, izvukao sam Rubensa iz skrovišta na krovu auta i strpao ga u mapu, pa sam napustio kuću. Uveov auto me je čekao tamo gde sam ga jutros ugledao, ušao sam u njega, spustio mapu na suvozačevo sedište i uputio se ka Elverumu.

Stigoh do skretanja. Pojavilo se naglo i morao sam da pripazim pri kočenju. Samo bi mi još trebalo da skliznem s puta i navučem sebi pandure - ili ortopedsku kragnu - na vrat.

Odjednom sam se obreo na selu. Pramičci magle prekrivali su imanja a duž sve užeg i krivudavijeg puta prostirale su se talasaste njive. Vozio sam neko vreme kroz more kapljica koje se podizalo od točkova šlepera sa reklamom za izvesnu *Kuhinju Sigdal*, pa sam odahnuo pri narednom skretanju koje me je izvelo na slobodan put. Rupe na asfaltu bile su sve češće i veće, a imanja raštrkanija i manja. Treće skretanje. Makadam. Četvrto. Pustara, jebote. Niske grane otežale od kiše grebale su po krovu automobila poput slepca koji opipava lice neznancu. Vozio sam još dvadesetak minuta brzinom puža ne videvši za to vreme nijednu kuću, pa naposletku stadoh.

Navukavši kapuljaču Uveove dukserice, istrčah na kišu ka ambaru sa neobično nakrivljenom zgradom do njega. Uzrok tome je, ako je verovati Uveu, što je Sindre O, vlasnik imanja i težak osobenjак, tolika cicija da nije udario temelje kući pa je ova iz godine u godinu, centimetar po centimetar, tonula u zemlju. Lično sa tom seljačinom nikad nisam pričao, to je bio Uveov zadatak, ali sam ga viđao izdaleka, pa sam sad prepoznao pognutu, mršavu priliku na vratima glavne zgrade. Ko će znati kako je samo čuo automobil na ovoj kišurini. Oko nogu mu se vrmala debela mačka.

"Dobar dan!", viknuh mu dok se još nisam sasvim približio stepenicama.

Bez odgovora.

"Dobar dan, Sindre O!", ponovih, opet bez odgovora.

Počekah na kiši pred prvim stepenikom. Ona mačka mi pritrča niz stepenice. A ja sam mislio da mačke mrze kišu. Oči su joj bile bademaste, baš kao i Dijanine. Poče da mi se trlja uz nogu kao da sam joj stari prijatelj. Tačnije, potpuni neznanac. Seljak tad obori pušku. Ako je verovati Uveu, O je koristio nišan na toj staroj pušci da vidi ko se približava kući, jer je bio previše škrt da kupi dvogled. S druge strane, iz istog razloga nije kupovao ni municiju, pa je puška verovatno bila sasvim bezopasna. Pretpostavih da

je ta puška doprinosila željenom efektu smanjenja učestalosti neočekivanih poseta. O pijunu preko gelendera.

"A 'de ti je onaj Čikerud, Braune?" Glas mu je škripao poput nepodmazanih vrata, a ime "Čikerud" ispljunuo je kao neku psovku. Nisam imao predstavu gde je čuo moje ime, od Uvea svakako nije.

"Doći će kasnije", rekoh. "Mogu li da se parkiram u ambaru?"

O još jednom pijunu. "To ima da te košta. A to nije tvoj auto, nego onog Čikeruda. Kako će on onda doći?"

Udahnuh duboko. "Na skijama. Koliko će koštati?"

"Petsto na dan."

"Pet-sto?"

O se iskezi. "Dole na putu vam je džabe."

Izbrojavši tri Uveove novčanice od dvesta kruna, popeh se uz stepenice do njegove spremno pružene koščate ruke. On tutnu novac u podebeli novčanik, pa opet pijunu.

"Kusur mi možeš dati i kasnije", dodadoh.

O očuta i samo mi zalupi vrata pred nosom vrativši se u kuću.

* * *

U ambar sam se uparkirao u rikverc i umalo se u mraku nabio na oštre šiljke sakupljača sena. Na svu sreću, sakupljač je, prikačen na Oov traktor mesi ferguson, stajao u uspravnom položaju, pa sam, umesto da izbušim zadnje branike ili izrešetam gume, zastao kada je sakupljač udario u prtljažnik upozorivši me da će mi deset čeličnih šiljaka probiti zadnji prozor.

Stao sam uz traktor, uzeo mapu i potrčao ka brvnari. Guste jelove grane su me zaštitile od kiše, pa uđoh u prostu kolibicu iznenađujuće suve kose. Htedoh da naložim kamin, ali se manuh te namere. Kad sam se već potrudio da sakrijem auto, ne bi bilo naročito pametno da odašiljem dimne signale.

I tek tad shvatih koliko sam gladan.

Odloživši Uveovu teksas jaknu na stolicu u kuhinji, stadoh da preturam po policama i naposletku nađoh jednu konzervu gulaša koju smo Uve i ja tu ostavili prilikom prethodne posete. U fiokama nije bilo ni otvarača ni pribora za jelo, ali mi pođe za rukom da otvorim metalni poklopac pomoću cevi na gloku. Onda sedoh i zgrabih prstima u masni, slani sadržaj konzerve.

Potom sam zurio kroz prozor u kišu koja je padala po šumi i malom proplanku između brvnare i poljskog klozeta. Pređoh u spavaću sobu gde, tutnuvši mapu s Rubensom pod dušek, i sam legoh na donji krevet da razmislim. Nisam dugo razmišljao. Mora da je posredi bio sav adrenalin koji sam izlučio u toku dana, jer najednom otvorih oči shvatajući da sam odspavao. Pogledah na sat, bilo je četiri po podne. Pogledao sam u mobilni koji me je obavestavao da imam osam propuštenih poziva. Četiri su bila od Dijane, koja je verovatno rešila da izigrava zabrinutu suprugu i da me, dok joj Greve sluša preko ramena, ispita gde se to pobogu nalazim. Triput me je zvao i Ferdinand, koji je verovatno čekao predlog kandidature ili bar uputstva šta dalje da radi sa *Patfajnderom*. Poslednji broj nisam odmah prepoznao jer sam vlasnicu izbrisao iz imenika, ali očigledno ne i iz sećanja i iz srca. I dok sam piljio u taj broj, sinu mi da, iako sam za ovih tridesetak godina života stvorio društvenu mrežu tešku dva megabajta u autluku, koja se sastojala od drugara sa studija, bivših devojaka, kolega i poslovnih veza, ipak imam samo jednu osobu na koju se mogu osloniti. Devojku koju sam, strogo gledano, poznavao tek neke tri nedelje. Dobro, koju sam jebao neke tri nedelje. Dankinju smeđih očiju koja se oblačila kao klošar, odgovarala jednosložnim rečima i imala ime od četiri slova. Ne znam ko je od nas bio jasniji u toj priči.

Okrenuo sam centralu i zatražio jedan broj u inostranstvu. U Norveškoj recepcije po firmama uglavnom ne rade u četiri po podne, uglavnom zato što su svi već otišli kući, statistički najverovatnije bolesnom supružniku, jer žive u zemlji sa najkraćim radnim vremenom na svetu, najizdašnjim budžetom za zdravstvo i najvećim brojem bolovanja. Na recepciji HOTE-a javiše mi se kao da je to najobičnija stvar na svetu. Budući da nisam znao ime čoveka, a ni odeljenja, morao sam da rizikujem.

"Can you put me through to the new guy, dear?"

"New guy, Sir?"

"You know. Head of technical division."

"Felsenbrink is hardly new, Sir."

"To me he is. So, is Felsenbrink in, dear?". [10]

Četiri sekunde kasnije razgovarao sam sa Holandanimom koji ne samo da je bio na poslu već je zvučao i zdravo i ljubazno uprkos tome što je bilo četiri i minut.

"I'm Roger Brown from Alfa Recruiting." Istina. "Mister Clas Greve has

given us your name as a reference." Laž.

"Right", reče tip ne zvučeći nimalo iznenađeno. *"Mister Clas Greve is the best manager I've ever worked with."*

"So you... "

"Yes, Sir, my most sincere recommendations. He is the perfect man for Pathfinder. Or any other company for that matter."

Oklevao sam, ali sam se predomislio. *"Thank you, Mister Fenselbrink."*

"Felsenbrink. Any time."[11]

Vratih telefon u džep pantalona. Tad sam, i ne znajući zašto, pomislio da sam se upravo ispalio.

Napolju je kiša uporno padala, pa u nedostatku bolje zabave izvadih Rubensa iz mape da ga proučim pod svetlom kuhinjskog prozora. Bes na licu lovca Meleagra u trenutku dok probada zver. I tad shvatih na koga me je slika i u prvi mah podsetila - na Klasa Grevea. Nešto mi još pade na pamet. Svakako je posredi slučajnost, ali Dijana mi je svojevremeno rekla da njeno ime potiče od rimske boginje - zaštitnice lovaca i porođaja, koja se na grčkom zove Artemida. A nije li upravo Artemida poslala Meleagra? Zevnuh razrađujući u sebi tu priču, a onda se setih da sam pobrkao. Bilo je obrnuto, Artemida je poslala zver. Protrljah oči, još me je pritiskao umor.

Najednom shvatih da se nešto desilo, promena koju nisam opazio onako udubljen u sliku. Pogledao sam kroz prozor. Posredi je bio zvuk. Kiša je prestala.

Vrativši sliku u mapu, reših da je negde sakrijem. Kad- -tad ću morati da izađem iz brvnare, bar radi nabavke, a onoj gnjidi Sindreu ništa nisam verovao.

Obazreh se i kroz prozor ugledah poljski klozet. Tavanica mu je bila od nezakovanih dasaka. Izađoh na proplanak i shvatih da je trebalo da obučem jaknu. Prvi mrzaz je mogao nastupiti svakog trenutka.

Poljski klozet sastojao se samo od neophodne građe. Četiri zida od dasaka sa proredima koji su obezbeđivali prirodnu ventilaciju. Unutra se nalazio drveni sanduk sa protesterisanom rupom na sredini koju je prekrivao grubo tesani četvorougaooni poklopac. Maknuvši tri kartonska koluta od toalet-papira i časopis sa slikom drogiranog pevača Runea Rudberga na naslovnoj strani, uspentrao sam se na sanduk. Protegnuo sam se ka daskama popreko poredanim preko greda i po milioniti put poželeo da

sam koji centimetar viši. Naposljetku nekako mi pođe za rukom da izmaknem jednu dasku i da je, proguravši mapu kroz razmak, vratim na mesto. I dok sam stajao tako raskrečen na klozetu, spopade me neka jeza i ja pogledah kroz procep između dasaka.

Napolju je, izuzev kapanja s mokrih grana, vladala potpuna tišina. Ništa se nije čulo, ni krckanje grana, ni šljapkanje cipela po blatnjavoj stazi. Čak ni ker koji je stajao kraj gazde na obronku šume nije nijednom zarežao. Da sam ostao u kolibi, ne bih ih ni opazio, jer su stajali u mrtvom uglu u odnosu na prozore. Ker je bio jedna gomila mišića, vilica i očnjaka spakovana u karoseriju boksera pa umanjena i otud nabijenija. Da ponovim, mrzim pse. Klas Greve je nosio maskirni pončo i zeleni vojnički kačket. U ruci nije držao oružje, ali šta je nosio ispod onog pončoa, mogao sam samo da nagađam. Tad mi sinu koliko ovo mesto ide Greveu naruku: pustara, bez svedoka, smejurija koliko je lako sakriti leš.

Pas i njegov gazda se najednom pokrenuše kao po nekom nečujnom naređenju.

Iako mi je srce prestravljeno zalupalo, nisam mogao odvojiti pogled od njih dok su hitro i sasvim nečujno prelazili od oboda šume, pa duž zidova brvnare i pravo - bez ikakvog oklevanja - u brvnaru. Vrata ostaviše širom otvorena.

Znao sam da će Greve u roku od nekoliko sekundi ustanoviti da u brvnari nema nikog i otkriti onu jaknu na stolici koja će mu ukazati na to da sam u blizini. I - jebote - otkriti onaj glock pokraj prazne konzerve od gulaša. Mozak mi je radio trista na sat, ali mu se nametao samo jedan zaključak: da nemam ništa - ni oružje, ni prostor za povlačenje, ni plan, a ni vremena. Potrčim li, imaću dvadeset kila niter terijera za petama i devet milimetara olova u potiljku. Ukratko, nisam imao kud iz tog klozeta. Stoga mi mozak predloži da paničim. No, odmah se predomislivši, um učini nešto što zaista nisam očekivao. Zastao je pa se vratio na prethodni korak, na pomisao o klozetu.

Bio je to plan, očajnički i krajnje neprivlačan. Ipak, imao je jednu ubedljivu prednost - bio je jedini.

Zgrabivši jedan od onih praznih kotura toalet-papira, tutnuh ga sebi u usta trudeći se da priljubim usne što je jače moguće uz karton. Zatim podigoh poklopac sa klozeta. U susret mi pohrli smrad. U metar i po dubokom koritu plovila je razređena mešavina fekalija, urina, toalet-papira

i kišnice koja se slivala niz zidove. Odneti to korito do mesta za pražnjenje duboko u šumi bilo je doslovno najgori posao na svetu. Uve i ja smo se samo jednom usudili da ga obavimo i ja sam tri naredne noći sanjao pljusak govana. Po svemu sudeći, i Sindre O je to izbegavao: korito duboko metar i po bilo je puno do ivice. Ipak, meni je to sad išlo naruku. U takvom okruženju čak i niter terijer nije ništa mogao nanjušiti osim izmeta.

Balansirajući poklopac od rupe na svom temenu, oslonio sam se rukama na ivicu i polako počeo da se spuštam u korito.

Tonuti u govna potpuno je nestvaran osećaj, kao i blagi dodir izmeta na telu dok sam se probijao naniže. Čim sam spustio i glavu kroz prorez, poklopac nalegnu na sanduk. Suočeno sa tolikim nadražajem, čulo mirisa očito odluči da me napusti, pa sam osetio jedino pojačan rad suznih kanala. Gornji sloj u koritu bio je najređi i hladan. Dole je zapravo bilo prilično toplo, verovatno zahvaljujući raznim hemijskim procesima. Nisam li svojevremeno pročitao da u poljskim klozetima koncentracija metana može toliko porasti da uguši čoveka? Dotakavši dno stopalima, polako sam savijao kolena. Niz obraze su mi se slivale suze i curelo mi je iz nosa. Zabacivši glavu tako da karton od rolne štrči naviše, zažmurio sam nastojeći da se opustim kako bih suzbio nagon za povraćanjem. Onda oprezno čučnuh do kraja. Uši mi se ispuniše izmetom i tišinom. Naterah se da udahnem kroz kartonski valjak. Mogao sam da dišem. No nisam smeo preterivati. Smrt od davljenja Uveovim i mojim starim govnama svakako bi bila simbolična, ali ironično skončavanje mi tad nije bilo u planu. Živeloo mi se.

Onda začuh da se gore otvaraju vrata.

Evo ih.

Osetih udarce teških koraka. Trupkanje. Potom tišina i sitni koraci. Ker. Neko podiže poklopac. Znao sam da u tom trenutku Greve gleda pravo u mene. U mene. Posmatrao je kartonski tunel od toalet-papira koji je vodio pravo u moju unutrašnjost. Disao sam što sam tiše mogao. Karton već beše omekšao, znao sam da će se uskoro iskriviti, još smekšati i slepiti.

Onda se začu tup zvuk. Šta li je sad to?

Naredni zvuk bio je krajnje prepoznatljiv. Naprasna eksplozija i krkljajući, uporni zvuk creva koji naposletku zamre, praćen zadovoljnim stenjanjem.

O, jebote, pomislilih.

Krajnje opravdano. Narednog trenutka začuh pljusak i osetih dodatni

pritisak na licu. U tom trenutku mi se smrt učini kao sasvim prihvatljiva mogućnost, ali nije potrajalo. Paradoksalno, iako nikad nisam imao manje razloga da živim, nikad nisam osetio jaču želju za životom.

Nastupi nešto otegnutije stenjanje, očigledno se sad napinjao. Samo da ne pogodi karton! Osetih kako me obuzima strava od pomisli da više neću moći da dišem kroz kartonski valjak. Još jedan pljusak.

Bio sam ošamućen, a mišići na butinama zaboše me od tog neprirodnog položaja. Jedva se primetno ispravih. Lice mi izroni na površinu. Trepnuo sam nekoliko puta i ugledao belinu Greveove dlakave zadnjice. A na beloj koži ocrtavao se jedan oveći - ma kakvi oveći - jedan krajnje veličanstven kurac. A pošto mušku zavist zbog penisa ni smrtna opasnost ne može umanjiti, ja tad pomislih na Dijanu shvatajući da ću, ako me Klas Greve ne ubije prvi, ja ubiti njega. Greve ustade sa sanduka, svetio pokulja kroz otvor i ja tad videh da nešto ne valja, da nešto nedostaje. Sklopio sam oči i ponovo porinuo. Ošamućenost me je već gotovo sasvim savladala. Hoću li umreti od trovanja metanom?

Nastupi poduža tišina. Da li je prošlo? Udahnuo sam shvativši najednom da nema ničega, da udišem ništa. Dovod vazduha bio je blokiran. Iskonski nagoni preuzeše kontrolu nada mnom i ja se zakoprcah. Moram da izronim! Izbih licem na površinu taman da čujem tup zvuk. Trepnuh. Bilo je sasvim mračno. Potom začuh teške korake, otvaranje vrata, sitne korake pa zatvaranje vrata. Tek pošto sam ispljunuo kartonski valjak, shvatio sam šta se dogodilo: nešto belo mi je zapušilo otvor - bio je to papir kojim se Greve obrisao.

Ustadoh u koritu i provirivši tačno na vreme, ugledao sam kako Greve šalje kera u šumu, a sam zamiče u brvnaru. Ker pođe naviše, ka vrhu brda. Ispratih ga pogledom dok ga nije progutala šuma. I istog časa, možda zato što sam popustio pred olakšanjem, nadom u izbavljenje, ote mi se jecaj. Ne, pomislio sam. Nemoj se nadati, nemoj osećati. Nema mesta osećanjima. Analitički. Hajde, Braune. Misli. Prosti brojevi. Osmotri tablu. Dobro. Kako me je Greve pronašao? Kako je, dođavola, mogao da zna? Dijana ne zna za ovo mesto. S kim je mogao da razgovara? Ni sa kim. Dobro, koje su mi mogućnosti? Morao sam da pobeegnem, a dve su mi stvari išle u prilog: počelo je da se smrkava i prekriven sam izmetom - ne mogu me ni videti ni omirisati. Međutim, glavobolja i ošamućenost bile su sve gore i nisam mogao čekati da se potpuno smrkne.

Skliznuvši niz spoljni zid korita, obreo sam se na padini iza poljskog klozeta. Čučnuo sam i začkiljio ka obodu šume. Otud sam se mogao sjuriti do ambara i pobeći autom. Jer ključevi su mi u džepu pantalona, zar ne? Opipah džepove. U levom sam imao tek nekoliko novčanica, Uveove kreditne kartice i ključeve svoje i Uveove kuće. Desni džep. Odahnuh s olakšanjem kada su mi prsti napipali ključeve auta ispod mobilnog telefona.

Mobilni telefon.

Pa naravno.

Predajnici hvataju mobilne telefone. Doduše, ne može se pomoću njih utvrditi tačno gde su, ali čim je neki od predajnika *Telenora* registrovao moj telefon na ovom području, isključene su sve druge mogućnosti. Sindreova kuća bila je jedina na kilometre uokolo. Naravno, Greve bi onda morao imati neku vezu u *Telenoru*, ali ništa me više ne bi začudilo. Naime, počeo sam da povezujem stvari. To što je Felsenbrink zvučao kao da samo čeka na moj poziv samo je potkrepilo moje sumnje. Nije ovde bila reč o ljubavnom trouglu između mene, moje žene i napaljenog Holanđanina. Ne, ako sam bio u pravu, to je značilo više nevolja nego što sam mogao i zamisliti.

*ČETRNAESTO POGLAVLJE***MESI FERGUSON**

Oprezno sam izviriio i osmotrio brvнару. Crna prozorska okna ništa mi nisu govorila. Znači, nije palio svetio. Dobro. Nisam smeo da ostanem gde sam. Pričekao sam da zašušte grane pod naletom vetra, pa potrčah. Sedam sekundi kasnije već sam bio na obodu šume, skriven iza drveća. Ipak, tih sedam sekundi su me gotovo sasvim istrošile, pluća su me bolela, u glavi mi je bubnjalo i vrtelo mi se kao kada me je otac prvi i jedini put odveo u luna-park. Taj luna-park gde smo jedini posetioци bili nas dvojica i još tri pripita tinejdžera koja su ispijala neku prozirnu tečnost iz flaše koka-kole predstavljao je zapravo poklon za moj deveti rođendan. Otac se na svom besnom, lošem norveškom cenkao za vožnju na jedinoj spravi koja je radila, nekoj paklenoj napravi čija je svrha očigledno bila da te bacaka ukруг sve dok ne isповраćaš šećernu penu, valjda da te roditelji posle uteše kolicama i sokom. Nisam hteo da rizikujem život na toj staroj krtinji, ali je otac bio uporan i sam pomogao da mi privežu sigurnosne pojaseve. A i sada, četvrt veka kasnije, bio sam u tom istom štrokavom luna-parku, i sve mi je ponovo smrdelo na mokraču i prevарu, i nisam se mogao resiti mučnine i straha.

Pokraj mene je žuborio potočić. Izvukao sam mobilni iz džepa pa ga zavitlao u njega. Čik me sad pronađi, polutansko kopile jedno! Zatim potrčah po mekom šumskom tlu u pravcu imanja. Među jelama je već vladao mrak, ali drugog rastinja nije bilo tako da sam se nesmetano kretao. Već nakon nekoliko minuta ugledah svetio glavne zgrade. Spustih se još malo tako da ambar bude tačno između mene i kuće kad iskoračim iz šume. Sindre O bi najverovatnije tražio nekakvo objašnjenje kada bi me ugledao u tom stanju i naredni korak bi mu bio da pozove policiju.

Prišunјao sam se vratima ambara i podigao rezu. Otvorio sam vrata i ušao. Glava. Pluća. Treptao sam u mraku jedva nazirući obrise automobila i traktora. Jebote, šta uopšte prokleti metan čini telu? Da ne oslepiš od njega? Metan. Metil-alkohol. Ima tu neke veze.

Iza mene dahtanje i gotovo nečujan bat šapa. Potom bat prestade.

Shvatih šta se dešava, ali ne stigoh da se okrenem. Već je skočio. Nastupi tišina, nisam čuo čak ni udarce svog srca. Sledećeg trenutka posrnuh napred. Ne znam da li bi niter terijer uspeo da skoči i zarije zube u vrat prosečnom košarkašu, ali - a možda sam to već napomenuo - ja baš i nemam visinu košarkaša. Stoga padoh ničice istog časa kada mi mozak buknu od bola. Kandže su mi se žarile u leđa, čuo sam kako mi čepa meso, kako krčkaju kosti. Moje kosti. Htedoh da dohvatim životinju, ali su mi udovi otkazali poslušnost, kao da su čeljusti oko moga vrata prekinule svaku vezu sa mozgom i njegova se naređenja naprosto više nisu mogla probiti. Ležao sam potrbuške i nisam mogao čak ni da ispljunem strugotinu koja mi je ispunila usta. Pritisak na glavnoj arteriji. Mozgu je ponestajalo kiseonika. Vidno polje mi se sužavalo. Znači, tako ću skončati. U čeljusti gadne, debele džukeletine. Bilo je to blago rečeno poražavajuće. Da, naprosto da se razbesniš. Glavu mi obuze nekakva vrelina, ledena vrelina koja mi prože čitavo telo, sve do vrhova nožnih prstiju. Besna euforija i naprasni nalet snage koji me je vraćao u život ujedno nagoveštavajući smrt.

Pridigoh se dok mi je ker visio s vrata niz leđa kao nekakav živi ogrtač. Mlatao sam rukama, ali ga nikako nisam mogao dohvatiti. Znao sam da je taj nalet snage poslednji očajnički trzaj moga tela, poslednja šansa, da sam uskoro gotov. Sada mi je vidno polje bilo suženo kao na uvodnim špicama - u mom slučaju, doduše, odjavnoj špici - filmova o Džejsmu Bondu, u kojima vidiš samo tipa u smokingu kako nišani u tebe. A kroz taj mali otvor ja sam video plavi traktor mesi ferguson. I do mozga mi stiže jedna poslednja pomisao - da mrzim kerove.

Okrenuh se nespretno leđima ka traktoru, pustih da mi težina psa premesti težište sa nožnih prstiju na pete i onda se bacih unazad. Padoh. Oštri čelični šiljci na sakupljaču sena primiše nas u svoje naručje. I tad začuh kidanje pseće kože shvatajući da ne odlazim sa ovog sveta sam. Ispred očiju mi se sasvim smrači i nastupi potpuna tama.

* * *

Verovatno sam neko vreme bio bez svesti.

Ležao sam na zemlji i zurio pravo u razjapljene pseće čeljusti. Pas kao da je lebdeo nada mnom, sklupčan u položaj fetusa. Dva čelična šiljka probila su mu leđa. Pridigao sam se i zateturao jer mi se zavrtelo u glavi.

Prislonivši ruku na vrat, osetih svež mlaz krvi tamo gde su mi pseći očajnici probili meso. I tad sam shvatio da polako tonem u ludilo, jer sam, umesto da uđem u auto, oduševljeno blenuo u remek-delo koje sam upravo napravio. Probodeni kalidonski ker. Zaista prekrasno. Naročito što su mi i u smrti čeljusti ostale razjapljene. Možda su se tako ukočile od šoka, a možda je i taj način umiranja bio svojstven njegovoj rasi. Kako bilo, uživao sam u njegovom istovremeno besnom i zbunjenom izrazu što je, nakon ionako prekratkog psećeg života, morao da doživi i tu poslednju uvredu, tu krajnje ponižavajuću smrt. Htedoh da ga pljunem, ali su mi usta bila suva.

Stoga sam izvadio ključeve iz džepa i oteturao se do Uveovog mercedesa. Pokušao sam da upalim motor. Ništa. Pokušao sam ponovo držeći nogu na papučici. Mrtav. Pogledah kroz šoferšajbnu. Zastenjah. Onda sam izašao i otvorio haubu. U mraku sam nazreo odsečene krajeve žice kako štrče. Nisam imao pojma čemu služe, ali sam znao da su verovatno ključne za ono omanje čudo koje čini da se automobili pokreću. Jebem ti nemačko kopile! Ponadah se da Klas Greve u brvnari čeka moj dolazak. Ipak, uskoro se mogao zapitati šta je bilo s njegovim kerom. Smiri se, Braune. Dobro, jedino preostalo sredstvo za beg bio je traktor Sindrea Oa. Sporo vozilo koje je Greve bez po muke mogao sustići. Morao sam, dakle, pronaći auto kojim je on tu stigao - onaj srebrnosivi leksus - negde uz put i onesposobiti ga na isti način na koji je i on pokvario mercedes.

Hitro se uputih ka kući donekle očekujući da me Sindre O dočeka na stepenicama. Ulazna vrata bila su odškrinuta, ali on nije izašao. Pokucao sam, pa uđoh. U predsoblju je puška sa nišanom stajala naslonjena na zid pokraj para gumenih čizama.

"O?"

To nije čak ni zvučalo kao prezime, već kao da ga molim da nastavi priču. Pa, tako je i bilo. Onda uđoh dublje u kuću uporno ponavljajući to glupo jednosložno ime. Učini mi se da sam ugledao pokret, pa se okrenuh. Ono krvi što mi je preostalo u telu tad se sledi. Neko crno dvonožno zveroliko čudovište zastade u isti mah kada i ja. Posmatralo me je sablasno belim očima. Podigoh desnu ruku. Ono podiže levu. Ja levu, ono desnu. Stajao sam pred ogledalom. Laknulo mi je. Sva ona govna su se sasušila, a prekrivala su me u potpunosti: cipele, telo, lice, kosu. Produžih ka dnevnoj sobi.

Cerio mi se iz stolice za ljuljanje. U krilu mu je sedela ona debela

mačketina i gledala me Dijaninim kurvinskim bademastim očima. Onda ustade i skoči. Šape joj mekano dotakoše pod. Vrckala je ka meni, a zatim naglo stala. Dobro, nisam baš mirisao na ruže i lavandu. A potom mi, nakon kraćeg oklevanja, pritrča glasno predući. Prilagodljive su to zverčice, znaju kad da traže novog vlasnika. Prethodni je, naime, bio mrtav.

Sindre O se nije cerio, već su mu se uglovi usana produživali u krvave crte. Kroz pokidani obraz virio mu je tamnoplav, gotovo cm jezik, ali i donji zubi i desni. Namrgođeni seljak me je sad podsećao na starog, dobrog pekmena. Ipak taj osmeh od uha do uha svakako nije bio uzrok smrti. Naime, dve iste takve krvave linije ocrtavale su jedno slovo *x* na njegovom vratu. Zadaavljen garotom, tankim silkom ili čeličnom žicom. Frktao sam kroz nos dok mi je mozak bez naročitog bodrenja sam rekonstruisao događaj: Klas Greve je naišao putem i ugledao kako moji tragovi skreću na blatnjavo imanje. Verovatno je stao nešto niže niz put pa se vratio, osmotrio i video moj auto u ambaru. Sindre O je tad već uveliko stajao na stepenicama. Sumnjičav i prepreden. Kada ga je Greve pitao za mene, pljunuo je i počeo da vrda. Da mu nije Greve ponudio novac? Da li su ušli u kuću? Kako bilo, O je svakako i dalje bio na oprezu jer je, kada mu je Greve prebacio garotu, uspeo da pogne glavu i zadrži je bradom. Porvali su se, a onda je Greve povukao Oa k sebi kidajući mu obraz. Pošto je bio snažan, nekako je uspeo da smakne garotu na starčev vrat i zadavi ga. Nemi svedok, nemo ubistvo. Ali, zašto ga je Greve tako ubio, zašto nije naprosto pucao? Do prvog suseda bilo je više kilometara. Možda nije želeo da me upozori na svoj dolazak. A onda mi sinu: Greve naprosto nije imao vatreno oružje. Opsovah u sebi. Jer, sad ga je dobio, budući da sam mu ostavio onaj glok na kuhinjskom stolu u brvnari. Ima li većeg idiota?

Tad začuh kako nešto kaplje i između nogu ugledah mačku kako ružičastim jezikom liže krv koja se slivala s moje košulje na pod. Poče da me hvata neka obamrlost. Uдахnuh triput duboko. Morao sam razbistriti glavu. Nastaviti da delam, jedino tako sam mogao držati bezumlje na odstojanju. Kao prvo, morao sam pronaći ključeve od traktora. Krajnje nasumično stadoh da preturam po fiokama u svim prostorijama. U spavaćoj sobi naidoh na praznu kutiju od municije. U hodniku sam uzeo neki šal i tako bar zaustavio krvarenje. Ali, ključeva od traktora nigde nije bilo. Pogledah na sat. Greve se sad sigurno već zabrinuo za psa. Naposletku se vratih u dnevnu sobu i, nadvivši se nad Oovim lešom, pretresoh mu džepove. Evo

ga! Iz džepa sam izvukao privezak za ključeve na kom je pisalo *mesiferguson*. Ponestajalo mi je vremena, ali nisam smeo da zabrljam, morao sam sve obaviti kako valja. Jer, kad pronađu Oa, ovo će biti mesto zločina i policija će tražiti tragove DNK. Pohitao sam u kuhinju i našao nekakav peškir kojim sam prebrisao sve tragove krvi iz prostorija u koje sam ulazio, potom i otiske prstiju sa svega što sam mogao dotaći. Htedoh da izađem, ali onda ugledah pušku na ulazu. Šta ako mi se konačno posrećilo i unutra ima metak? Zgrabih pušku i dohvatih ono što sam mislio da služi za repetiranje puške, cimao sam ga, tresao, začuo kako klikće oroz, okidač, kako god se to zvalo, sve dok naposljetku ne nađoh poklopac na magacinu za municiju. Iz mraka me je gledala mrlja rđe. Nije bilo metaka. Podigoh pogled kad sam začuo zvuk. Sa ulaza u kuhinju posmatrala me je mačka s mešavinom tuge i optužbe. Zar ću je tek tako ostaviti tu? Opsovao sam i zamahnuo tom nevernom stvorenju koje pobeže u dnevnu sobu. Onda brzo prebrisah i pušku i, izašavši, šutnuh vrata za sobom.

* * *

Traktor zagrme. I nastavi da grmi i nakon što sam ga izvezao iz ambara. Nisam se potrudio da zatvorim vrata za sobom jer sam vrlo dobro znao šta ta grmljavina traktora poručuje: "Klase Greve! Braun će ti pobeći! Požuri, uhvati ga!"

Dodao sam gas. Vraćao sam se istim putem kojim sam i došao. Sad je već pao mrak i farovi traktora poigravali su na džombastom putu. Uzalud sam pogledom tražio leksus, morao je stajati negde uz put! Ne, što ne razmišljam, mogao ga je parkirati i niz put od kuće. Ošamarih sam sebe. Trepni, udahni, nisi umoran, nisi iscrpljen. Tako.

Gas do daske. Uporna, sveprisutna grmljavina. Kuda sad? Što dalje odavde.

Svetlost farova se sužavala, a mrak zgušnjavao. Ponovo mi se suzilo vidno polje. Svest me je polako napuštala. Udahnuo sam što sam dublje mogao. Dovod kiseonika u mozak. Boj se, budi se, živi!

Ujednačenoj grmljavini traktora priključio se još jedan zvuk.

Znajući šta je posredi, stegnuo sam volan još jače.

Zvuk drugog motora.

Ugledah svetio u retrovizoru.

Vozilo mi je prilazilo otpozadi ne žureći. A što bi i žurio? Bili smo sami u pustari, imali smo sve vreme ovog sveta.

Jedino mi je preostalo da ga zadržim iza sebe tako da mi ne prepreči put. Prešavši na sredinu puta, pognuo sam se nad volanom tako da budem što nezgodnija meta gloku. Međutim, iza jedne okuke put se naglo proširi i ispravi. A Greve, kao da je ceo život proveo na tim seoskim drumovima, spremno dodade gas pa se poravna sa mnom. Ja tad skrenuh udesno u nadi da ću ga izgurati u jarak. Prekasno, samo je projurio, a ja sam se našao na putu za jarak. Očajnički okrenuh volan šljafujući po makadamu. Zadržah se nekako na putu, ali crno mi se pisalo. Zapravo, crveno. Ispred mene su gorela dva crvena svetla koja su mi govorila da je ovaj zakočio. Prikochih i ja, ali ne gaseći motor. Nisam hteo da umrem na tim prokletim njivama kao neka mutava ovca. Jedino mi je preostalo da sačekam da izađe iz auta i tada ga pregazim, da ga svojski izgazim, da ga sameljem čudovišnim zadnjim točkovima traktora.

Otvoriše se vrata na vozačevoj strani. Dotaknuh gas vrhom cipele da steknem osećaj kako motor startuje. Ne baš brzo. Vrtelo mi se u glavi, pred očima je leluvalo, ali ugledah priliku koja je izašla iz auta. Naciljah očajnički nastojeći da zadržim svest. Visok, mršav. Visok i mršav? Klas Greve nije visok i mršav.

"Sindre?"

"*What?*"[12] rekoh iako je otac pokušavao da mi utuvi u glavu da se kaže "*I beg your pardon*"[13], "*Sorry, Sir?*"[14] ili "*How can I accomodate you, madame?*"[15] Skliznuo sam u sedištu. Nije davao majci da me drži u krilu. Rekao je da će me to razmaziti. Vidiš li me sada, tata? Jesam li razmažen? A mogu li tebi sad da sednem u krilo, tata?

Iz mraka zapeva pomalo oklevajući glas s jakim norveškim naglaskom: "*Are you from the*[16]... ovaj, iz prihvatilišta za izbeglice?"

"Izbeglice?", ponovih.

Sad je već prišao traktoru i ja ga pogledah iskosa grleći volan.

"A... izvinite. Učinilo mi se da ste jedan od... ovih... Jeste li to upali u stajsko đubrivo?"

"Da, imao sam nezgodu."

"Vidim. Stao sam kad sam video Sindreov traktor. I ovog kera kako visi na sakupljaču."

Ipak mi je, znači, popustila koncentracija. Ha-ha. Ladno sam zaboravio

na džukeletinu, čuješ li to, tata? Premalo krvi u mozgu. Previše.

Izgubih osećaj u prstima i oni mi skliznuše s volana. Potom izgubih svest.

PETNAESTO POGLAVLJE

VIZITA

Probudio sam se u raju. Sve oko mene bilo je belo, ležao sam u oblaku, a odozgo mi se blago smešio jedan pravi anđeo. Rekla mi je da bi neko da priča sa mnom, ali da nije hitno i da može da sačeka. Da, pomislih, nek sačeka. Jer, kad čuje šta sam sve uradio, smesta će me izbaciti odavde, iz ove mekane, prekrasne beline pašću u ponor gde i pripadam, na nakovanj, u topionicu, u kiselinu sopstvenih grehova.

Zažmurio sam i prošaptao da bih da se još malo odmorim.

Anđeo mi klimnu s razumevanjem, pa me umota još malo u onaj oblak i nestade kloparajući klompama. Nakratko me dotakoše glasovi iz hodnika, a onda se vrata zalupiše za njom.

Opipah zavoj na vratu. Pojedine scene navreše mi u sećanje. Nada mnom se nadvija lice onog visokog, mršavog čoveka, zatim zadnje sedište auta koji juri niz krivine, onda me dvojica u belim bolničkim uniformama stavljaју na nosila. Tuš. Ležao sam dok su me tuširali! Divna, topla voda, a onda sam se ponovo onesvestio.

Poželeh da ponovo izgubim svest, ali mi mozak saopšti da je to samo privremeni luksuz, da mi vreme i dalje ističe, da se zemlja još vrti, da se stvari kreću svojim neminovnim tokom. Samo su me malo pričekali da dođem do daha.

Razmisli.

Razmišljanje mi nije prijalo, lakše je bilo prepustiti se, odustati, predati se gravitacionom polju sudbine. Jedino što stvari nekad idu tako glupim i banalnim tokom da se čovek prosto iznervira. Razbesni.

I onda mora da razmišlja.

Taj napolju što je hteo da razgovara svakako nije bio Klas Greve, ali je lako mogao biti neko iz policije. Pogledah na sat. Osam ujutru. Ako je policija već pronašla leš Sindrea Oa i mene sumnjičila za ubistvo, teško da bi poslali samo jednog čoveka i tako učtivo čekali ispred u hodniku. Možda je taj neko došao zbog traktora koji je ostao posred puta, ili je naprosto

morao da izvrši uviđaj... Možda sam i priželjkivao da to bude policija. Možda mi je bilo dosta svega, možda sam samo želeo da izvučem živu glavu, možda sam hteo da im ispričam sve. Porazmislio sam o tome. I osetio kako me hvata napad smeha. Da, nego šta!

Istog časa vrata se otvoriše puštajući zvuke iz hodnika u sobu i unutra uđe čovek u belom mantilu. On baci pogled na beležnicu.

"Ujed psa?", upita i podiže pogled k meni osmehnuvši se.

Odmah sam ga prepoznao. Vrata se zalupiše za njim i mi ostadosmo sami.

"Izvini što nisam više mogao da čekam", prošapta.

Klasu Greveu je beli mantil lepo stajao. Ko zna kako ga se dokopao. Ko zna kako me je pronašao, koliko je meni poznato, mobilni mi je sad bio na dnu potoka. A šta me je čekalo, znao sam i sam. Možda u želji da to potvrdi, Greve zavuče ruku u džep i otud izvadi pištolj. Moj pištolj - tačnije, Uveov pištolj. I još tačnije: devetomilimetarski glock 17 sa olovnim mecima koji se pri udaru u telo deformišu tako da ukupna količina olova povlači sa sobom neproporcionalno veliku količinu mesa, mišića, kostiju i moždane mase, lepeći je po izlasku iz tela na zid kao šaru nalik na slike Barnabija Furnasa. Cev je bila uperena u mene. Kažu da ti se u takvim trenucima osuše usta. To je tačno.

"Nadam se da ti ne smeta što sam pozajmio tvoj pištolj, Rodžere", reče Klas Greve. "Moj je ostao u Holandiji - danas je strašno teško uneti vatreno oružje u avion. Uostalom, ko bi pretpostavio..." On raširi ruke. "...ovo. A nije tako loše što ovaj metak nikad neće moći da povežu sa mnom, zar ne, Rodžere?"

Oćutah.

"Zar ne?", ponovi on.

"Zašto..." počeh glasom promuklim kao pustinjski vetar.

Klas Greve je čekao nastavak sa iskreno ljubopitljivim izrazom lica.

"Zašto radiš sve ovo?", prošaptah. "Samo zbog žene koju si tek sreo?"

On se namršti. "Misliš na Dijanu? Ti si znao da smo..."

"Znao sam", prekidoh ga da se poštedim nastavka.

On se kratko zasmeha. "Jesi li ti normalan, Rodžere? Zar zaista misliš da se ovde radi o njoj, meni i tebi?"

Oćutah. Nisam to mislio. Znao sam da nisu posredi trivijalnosti poput života, osećanja i ljudi koje voliš.

"Dijana mi je bila samo sredstvo, Rodžere. Sredstvo da dođem do tebe. Budući da nisi zagrizao prvi mamac."

"Da dođeš do mene?"

"Da, do tebe. Planiramo ovo već mesecima, još otkako je *Patfajnder* oglasio da traži novog direktora."

"A ko ste to vi?"

"Pogodi."

"HOTE."

"I naši novi vlasnici iz Amerike. Da budem sasvim iskren, bili smo u ozbiljnom finansijskom škripcu kad su nam se proleto obratili. Zato smo morali da pristanemo na nekoliko uslova pre onoga što je naizgled bila kupovina, ali je zapravo bila spasilačka akcija. Ali jedan od uslova za spasenje bio je i da im pribavimo *Patfajnder*."

"Da im pribavite *Patfajnder*? Kako biste to izveli?"

"Rodžere, znaš isto što i ja. Iako o sudbini kompanije zvanično odlučuju akcionari i upravni odbor, zna se da je administrativni direktor tu glavni. Njegova je poslednja i prilikom prodaje. HOTE-om sam upravljao tako što sam upravnom odboru pružio tako malo informacija i tako mnogo neizvesnosti da nisu imali izbora do da mi veruju. U stvarima koje su im svejedno išle naruku. Suština je da svaki iole sposoban direktor koji uživa poverenje upravnog odbora može ubediti skupinu poluinformisanih vlasnika da rade šta god on poželi."

"Preteruješ."

"Misliš? Koliko mi je poznato, i tvoj se posao sastoji iz toga da obrlatiš iste te upravne odbore."

Naravno, bio je u pravu. Uostalom, samo mi je potvrdio sumnju koja se rodila još kada mi je gospodin Felsenbrink iz HOTE-a onako spremno preporučio Grevea za direktorsko mesto kod HOTE-ovih konkurenata.

"Znači, HOTE bi da..."

"Da, HOTE bi da pojede *Patfajnder*."

"Zato što su vam Amerikanci to postavili kao preduslov da vam spasu guzice?"

"Novac uplaćen na račune vlasnika HOTE-a blokiran je sve dok se ne ispune uslovi prodaje. Naravno, ništa od toga ne piše u ugovorima."

Polako klimnuh. "Dakle, cela priča da si dao otkaz zbog nesuglasica s novim vlasnicima bila je samo predstava da se ti pokažeš kao dobar

kandidat za *Patfajnder*?"

"Tako je."

"A kad dobiješ posao administrativnog direktora *Patfajndera*, zadatak će ti biti da odguraš kompaniju Amerikancima u ruke?"

"Postoje razni načini da se to izvede. Kad za nekoliko meseci *Patfajnder* ustanovi da njihova tajna tehnologija više nije tajna, uvideće da dalje ne mogu sami i da im je saradnja najbolje rešenje."

"Jer ćeš ti krišom tu tehnologiju prebaciti u HOTE?"

Greveov osmeh bio je beo i tanak poput pantljičare: "Kao što rekosmo, savršen brak."

"Misliš, savršen brak pod prinudom?"

"Kako ti volja. Ali, ujedinjene tehnologije HOTE-a i *Patfajndera* doneće nam ugovore sa svim vojskama na zapadnoj hemisferi. A i sa ponekom na istočnoj... Vredno je izvesnog manipulisanja, zar ne?"

"I tako ste vi smislili da te ja dovedem na to mesto?"

"Pa, i inače bih bio jak kandidat, zar ne?" Klas Greve stajao je tik uz ivicu kreveta leđa okrenutih ka vratima, a pištolj je držao u visini kuka. "Međutim, želeli smo da se u potpunosti osiguramo. Saznali smo kojim su se agencijama za zapošljavanje obratili, pa smo ih malo ispitali. Rodžere Braune, ti uživaš priličan ugled. Kažu da onog koga ti predložiš uvek i zaposle. Izgleda da držiš svojevrсни rekord. Stoga smo, sasvim prirodno, rešili da idemo preko tebe."

"Počastvovan sam. Ali, ako si bio toliko zainteresovan, zašto nisi stupio direktno u vezu sa *Patfajnderom*?"

"Rodžere, zaista! Zar zaboravljaš da sam ja bivši direktor velike kompanije koja se upravo prodala. Da sam im se direktno obratio, odmah bi im proradili svi alarmi. Morali su me 'pronaći', po mogućstvu neki lovac na glave. A onda i obrlatiti. To je bio jedini način da u *Patfajnder* dođem uverljivo i bez nagoveštaja zadnje namere."

"Shvatam. Ali, zašto si iskoristio Dijanu, zašto se nisi obratio meni?"

"Sad se praviš blesav, Rodžere. Isto tako bi i ti posumnjao da sam ti se tek tako ponudio, ne bi me dotakao ni motkom."

Tako je i bilo - pravio sam se blesav. A i on je bio blesav - toliko blesav i ponosan na svoj genijalni pakleni plan da nije mogao odoleti iskušenju da se sad tu hvali njime sve dok neko ne uđe na prokleta vrata. Jer neko je morao kad-tad ući - pobogu, pa ležao sam ranjen u bolničkoj sobi!

"Klase, pripisuješ mi isuviše plemenite motive u poslu", rekoah uzdajući se u to da niko ne ubija ljude sa kojima je na "ti".

"Ja naprosto predložim onoga za koga sam siguran da će dobiti posao, a ne onoga ko je najbolji za kompaniju."

"Ali", na to će Greve, "čak i lovac na glave poput tebe ne može biti baš toliko nemoralan?"

"Rekao bih da ne poznaješ puno lovaca na glave. Nije trebalo da umešaš Dijanu u sve ovo."

To ga je, čini se, zabavilo. "Zaista?"

"Kako si je obrlatio?"

"Zaista želiš da znaš?" Malčice je oborio pištolj. Samo metar. Između očiju?

"Klase, umreću čim to budem saznao."

"Kako hoćeš." Greve ponovo malčice obori pištolj. "Stalno sam joj navraćao u galeriju. Kupio sam nekoliko slika, kasnije i po njenoj preporuci. Onda sam je pozvao na kafu. Pričali smo o svemu živom, i o duboko ličnim stvarima onako kako samo stranci umeju. O bračnim problemima..."

"Pričali ste o našem braku?", izlete mi.

"Pa naravno. I ja sam svojevremeno bio oženjen, tako da sam imao mnogo razumevanja. Na primer, razumem kako lepa žena poput Dijane, plodna i u najboljim godinama, ne može živeti s tim da joj muž uskraćuje dete. I da ju je nagovorio da abortira jer je plod imao Daunov sindrom." Klas Greve se isceri poput Sindrea Oa u onoj stolici za ljuljanje. "Pošto inače obožavam decu."

Krv i razum mi tad pobegoše iz mozga ostavljajući za sobom jednu jedinu pomisao: da ću ubiti čoveka s kojim sad razgovaram. "Ti si... rekao si joj da želiš dete?"

"Ne", tiho odvrati Greve. "Rekao sam joj da želim *njeno* dete."

Uz veliki napor pokušah da ovladam svojim glasom. "Dijana me nikad ne bi ostavila zbog šarlatana poput..."

"Odveo sam je u stan i pokazao joj takozvanog Rubensa."

Zapanjih se. "Takozvanog?"

"Pa da, naravno da slika nije prava, već dobra kopija nastala još u Rubensovo vreme. I Nemci su dugo živeli u uverenju da je autentična. Baka mi ju je pokazala još dok sam kao mladić živeo kod njih. Izvini, ali morao

sam i tebe da slažem da je prava."

Možda je to saznanje trebalo da ostavi nekakav utisak na mene, ali već sam bio toliko emotivno istrošen da sam informaciju samo prihvatio, ujedno shvatajući da Greve nije ni primetio da sam mu tu kopiju ukrao i zamenio.

"Kako bilo, i kopija je bila dovoljna", nastavi Greve. "Kada je Dijana videla ono što i dalje misli da je pravi Rubens, istog časa je zaključila da ne samo da mogu biti otac njenog deteta već i neko ko će ih oboje izdržavati. Ukratko - obezbediti joj život o kome sanja."

"A ona je..."

"Ona je, naravno, pristala da se postara da njen budući muž dobije direktorsko mesto koje bi mu donelo ugled, kao i još novca."

"Hoćeš reći da je... Ono večer u galeriji bilo je predstava od samog početka?"

"Naravno. S tim da se stvari nisu razvijale onako kako smo se nadali. Kad me je Dijana zvala da mi ispriča kako si rešio da me ne predložiš..." On tad s ironičnom teatralnošću prevrnu očima. "Možeš li da zamisliš moj šok, Rodžere? Razočaranje, bes? Naprosto nisam mogao da shvatim što ti se nisam dopao. Zašto, Rodžere, zašto, šta sam ti uradio?"

Progutah pljuvačku. Bio je sasvim nerazumno opušten, kao da ima sve vreme ovog sveta da mi smesti taj metak u glavu, srce ili za koji se već deo tela opredelio.

"Prenizak si", odgovorih.

"Molim?"

"I onda si nagovorio Dijanu da mi poturi lopticu s otrovom na sedište? Ubila bi me samo da ne napišem predlog u kome tebe nema?"

Greve se namršti. "S otrovom? Interesantno je što misliš da ti je žena spremna da počini ubistvo radi deteta i šake guldena. Šta znam, verovatno si u pravu. Ipak, to nije ono što sam tražio od nje. U loptici se nalazila mešavina ketalara i dormicijuma, što je brzo delujuća i prilično snažna anestezija i, doduše, nije baš sasvim bezopasna. Plan je bio da se onesvestiš čim sedneš u auto tog jutra i da te onda Dijana doveze na ugovoreno mesto."

"Kakvo mesto?"

"U vikendicu koju sam iznajmio. Zapravo sličnu onoj gde sam te sinoć uzalud tražio, ali sa simpatičnijim i manje radoznalim vlasnikom."

"I tamo biste me..."

"Nagovorili."

"Kako?"

"Pa znaš već. Malo obećanjima, a po potrebi i pretnjama."

"Mučili biste me?"

"Iako mučenje zna biti zabavno, mrzim da nanosim bol drugim ljudima. Osim toga, kad mučenje pređe određenu granicu, nije toliko uspešno koliko ljudi obično misle. Tako da, ne, ne bih te naročito mučio, tek koliko da okusiš, da u tebi probudim bezumni strah od bola koji svi nosimo u sebi. Ne bih te mogao bolom privoleti na saradnju, ali strahom bih mogao. Stoga u profesionalnom, pažljivom saslušanju nikad nema više od blagog, asocijativnog mučenja..." On se tad iskezi. "...bar ako je verovati priručnicima CIA. Ne misliš li, Rodžere, da je to bolje od tvog FBI-jevog modela?"

Osetih znoj pod zavojem na vratu. "I šta bi time postigao?"

"Da napišeš predlog kandidature u moju korist. Čak bismo ga u tvoje ime spakovali u kovertu i poslali."

"A ako bih odbio? Još biste me mučili?"

"Rodžere, nismo mi čudovišta. Da si odbio, samo bismo te zadržali u toj vikendici sve dok *Alfa* ne prepusti pisanje predloga nekom od tvojih kolega. Što bi verovatno bio onaj tvoj kolega - kako se zvaše - Ferdinand?"

"Ferd", promrsih kroz zube.

"Tako je. A meni se učinilo da mi je naklonjen, baš kao i predsednik upravnog odbora i onaj načelnik informacionog odeljenja. Zar nisi i ti stekao isti utisak? Slažeš li se da je jedino što me je moglo zaustaviti nepovoljan predlog, i to samo ako ga sastavi Rodžer Braun glavom i bradom? Kao što vidiš, ne bismo morali da ti naudimo."

"Lažeš", rekoh.

"Što bih te lagao?"

"Nisi imao nameru da me ostaviš u životu. Što bi me pustio kada bih posle mogao da te raskrinkam?"

"Dao bih ti dobar predlog - večni život za večno ćutanje."

"Prevareni muževi nisu baš pouzdani trgovci, Greve, i ti to znaš."

Greve se počesa pištoljem po bradi. "Istina. Da, u pravu si, ubili bismo te. Ipak, to nije plan koji sam izneo Dijani. Ona mi je verovala."

"Zašto što je želela da ti veruje."

"Od estrogena se može oslepeti, Rodžere."

Nisam znao šta da odgovorim na to. Jebote, zašto niko ne dolazi?

"Našao sam znak na kome piše NE UZNEMIRAVAJ u garderobi kada sam uzeo i ovaj mantil", reče Greve u odgovor na moje misli. "Mislim da se stavlja na vrata sobe kad pacijentima daju lopatu."

Cev je sad bila uperena u mene. Videh kako mu prst steže obarač. Nije podigao pištolj sa kuka, očito je smerao da puca u stilu Džejmsa Kegnija, koji je u gangsterskim filmovima četrdesetih i pedesetih godina prošlog veka krajnje nerealno uvek pogađao takvim potezom. Nažalost, nešto mi je govorilo da Klas Greve ni iz tog položaja neće promašiti.

"Mislim da je baš prikladno." Greve je već nanišanio očekujući prasak. "Uprkos svemu, i smrt je privatna stvar, zar ne?"

Zažmurih. Sve vreme sam imao pravo - bio sam u raju.

"Izvinite, doktore!"

Glas je odjeknuo u sobi.

Otvorih oči. Iza Grevea stajala su trojica za kojima su se upravo zatvarala vrata.

"Mi smo iz policije", reče glas koji je pripadao onome koji je bio u civilu. "Reč je o ubistvu, pa smo, nažalost, morali da uđemo uprkos znaku na vratima."

Primetih da je moj anđeo čuvar imao izvesnih sličnosti sa Džejmsom Kegnijem. Možda zbog sivog mantila. Ili usled lekova koje su mi dali, jer su druga dvojica u crnim policijskim uniformama (koje su mi zbog onih fluorescentnih ranfli s mustrom šahovske table ličile na špilhozne) bili jednako neverovatni: ličili su kao jaje jajetu, debeli kao svinje, visoki kao kule.

Ukočivši se, Greve besno pogleda u mene ne okrećući se k njima. Pištolj je, skriven od očiju policajaca, i dalje nišanio pravo u mene.

"Doktore, nadam se da vas ne ometamo s tim malim ubistvom?", reče onaj u civilu ne krijući razdraženost zbog toga što ga je ovaj u belom mantilu u potpunosti ignorisao.

"U redu je", reče Greve, ne okrećući se k njima. "Upravo sam završio s pacijentom." Razgrnuvši beli mantil, on zadenu pištolj za pojas pantalona.

"Ja, ovaj...", počeh, ali me Greve prekinu:

"Treba da mirujete. Obavestiću vašu ženu Dijanu o svemu. Ne brinite, mi ćemo se pobrinuti za nju. Dogovoreno?"

Klimnuh bez reči. Mora biti da su posredi lekovi, ovakve stvari se

naprosto nisu mogle događati.

Greve se tad uspravi i reče uz osmeh: "Inače, Dijana je zaista u pravu - imate divnu, bujnu kosu."

Okrenuvši se tobož zadubljen u karton koji je nosio, Greve izade i tiho dobaci policajcima: "Prepuštam vam ga - do daljeg."

Kad su se vrata za njim zatvorila, istupi Džejms Kegni.

"Ja sam Sunded."

Klimnuvši polako, osetio sam kako mi se zavoj zariva u kožu na vratu: "U pravi čas, Sunde."

"Sund-ed", ponovi on ozbiljno. "Sa *d* na kraju. Istražujem ubistva i poslali su me ovamo iz Centrale kriminalističke policije u Oslu. Centrala se bavi..."

"Znam šta je to", prekidoh ga.

"Odlično. Ovo su Endrid i Eskild Mosen iz policije u Elverumu."

Zadivljeno sam ih odmerio. Morzoliki blizanci u identičnim uniformama i sa identičnim brčinama uvijenim na krajevima. Policija je naprosto zapošljavala za sve pare.

"Prvo bih vam objasnio vaša prava", poče tad Sunded.

"Čekajte!", prekidoh ga. "Šta to znači?"

Sunded se umorno osmehnu. "To, gospodine Čikerude, znači da ste uhapšeni."

"Gosp..." Ugrizoh se za jezik. Sunded mi je mahao pred očima nečim što sam prepoznao da je kreditna kartica. Plava, Uveova. Iz mog džepa. Sunded me znatiželjno pogleda.

"Gospode", rekoh. "A zašto me hapsite?"

"Zbog ubistva Sindrea Oa."

Piljio sam u Sundeda, koji mi je običnim rečima - za razliku od one američke mantre zvane Mirande, koju američki policajci u filmovima govore kao Očenaš - objašnjavao da imam pravo na advokata i da držim jezik za zubima. Izlaganje je zaključio saopštenjem da je upravnik bolnice dozvolio da me uhapsu čim se probudim. Uostalom, imam samo dve-tri kopče na vratu.

"U redu", prekidoh ga pre nego što je završio. "Rado ću krenuti s vama."

ŠESNAESTO POGLAVLJE

KOLA NULA JEDAN

Kako se ispostavilo, bolnica se nalazila u poljima nadomak Elveruma. Odahnuo sam posmatrajući kako bele zgrade nalik na dušeke nestaju za nama, naročito zato što nisam video ni traga od srebrnosivog leksusa.

Mi smo se pak vozili u jednom matorom ali dobro očuvanom volvu čiji je motor dizao toliku galamu da pomislih kako je auto sigurno korišćen za one trke po seoskim putevima pre nego što su ga prefarbali u policijske boje.

"Gde smo sada?", upitah sa zadnjeg sedišta gde sam bio priklešten između telesina Endrida i Eskilda Monsena. Moju, to jest Uveovu odeću poslali su u bolničku perionicu, ali je jedna od sestara donela patike i zelenu trenerku sa amblemom bolnice uz zahtev da im je vrate opranu. Osim toga, vratili su mi ključeve i Uveov novčanik.

"U Hedmarku", odvrati mi Sunded sa onoga što afroameričke bande nazivaju *the gunshot seat* - sa suvozačevog mesta.

"A kuda ćemo?"

"Šta te boli uvo?", prosikta mladi bubuljičavi vozač gledajući me hladnim očima u retrovizoru. *Bad cop*. Crna plastična jakna sa žutim natpisom na leđima *Elverumski ko-dop-jing klub*. Pretpostavili da je reč o misterioznoj i pomodnoj, a opet prastaraj borilačkoj veštini. Kao i da je u odnosu na ostatak tela preveliku viličnu muskulatru razvio žvaćući žvake - bubuljičavi je naime bio sitan i tako uzanih ramena da su mu za volanom ruke stajale u obliku slova V.

"Gledaj ispred sebe", reče mu Sunded tiho.

Promrmljavši nešto, bubuljičavi vrati pogled na krivudavi asfaltni put prosečen kroz polja i njive.

"Idemo u policijsku stanicu u Elverumu, *Ćikerude*", odgovori mi Sunded. "Došao sam iz Osla da vas saslušam danas, a ako bude potrebno, saslušavaću vas i sutra. I prekosutra. Nadam se da ćete sarađivati, nisam zapravo neki ljubitelj Hedmarka." Lupkao je prstima po malom putnom

koferu nalik na torbicu za kozmetiku, koji mu je Endrid morao dodati sa zadnjeg sedišta, jer kad smo nas trojica tu seli, za koferče naprosto više nije bilo mesta.

"Sarađivaću", reko, osećajući da mi trnu ruke. Blizanci su, naime, disali usaglašeno, pa bi me svake četvrte sekunde iscedili kao tubu majoneza. Htedoh da ih zamolim da bar jedan promeni ritam disanja, ali odustadoh. Posle Greveovog pištolja ova zgnječenost mi je u neku ruku ulivala sigurnost. Podsetilo me je to na onaj dan kad je majka bila bolesna pa me je otac poveo sa sobom na posao. Isto sam ovako sedeo u limuzini ambasade između dvojice ozbiljnih ali finih odraslih ljudi, lepo obučениh, mada ne toliko lepo kao moj otac, koji je sa šoferskom kapom mirno i elegantno upravljao autom. Kasnije mi je tog dana kupio sladoled i rekao mi da sam se ponašao kao pravi gospodin.

Najednom zakrča policijski radio.

"Pst", naruši bubuljičavi tišinu u autu.

"Poruka svim patrolnim kolima", govorio je neki ženski glas kroz nos.

"A ima samo dvoja kola", promrmlja bubuljičavi pojačavajući radio.

"Egmon Karlsen je prijavio da mu je ukraden šleper.

Ostatak poruke zaglušio je grohotan smeh bubuljičavog i blizanaca. Monseni su se tresli od smeha prijatno me masirajući. Mislim da sam još bio opijen analgeticima.

Onda bubuljičavi uze mikrofون: "Da li je Karlsen zvučao trezno? Prijem."

"Pa, ne baš sasvim", odgovori mu ženski glas.

"Znači, opet je vozio pijan i izgubio šleper. Pozovite pab *Bamse*, verovatno je tamo na parkingu. Osamnaest točkova, piše *Kuhinja Sigdal* sa strane. Primljeno."

Kada je spustio mikrofон, činilo se da je raspoloženje u autu postalo nešto vedrije, pa iskoristili priliku:

"Ako sam dobro shvatio, neko je ubijen ali, ako smem da pitam, kakve to ima veze sa mnom?"

Iako mi niko nije odgovorio, video sam da Sunded razmišlja. Onda se najednom okrenuo prema meni i dobro me osmotrio. "U redu, možemo i odmah to da odradimo. Gospodine Čikerude, znamo da ste vi to uradili, i nema šanse da se izvučete. Imamo leš i mesto zločina pune dokaza koji ukazuju na vas."

Trebalo je da tad budem u šoku, užasnut, da mi srce poskoči, da se sledi ili šta se već desi kada ti neki policajac ponosno izjavi da ima dokaze kojima te može poslati na doživotnu robiju. No ništa se od toga nije dogodilo. Jer ja nisam čuo ponosnog policajca, već Inboda, Rida i Baklija. Prvi korak. Direktno suočavanje. Evo šta kaže priručnik na tu temu: Na početku saslušanja istražitelj treba jasno da pokaže kako policija već sve zna. Uvek reci "mi" ili "policija", nikad "ja". I "znamo", a ne "mislimo". Poigravaj se sa samopouzdanjem saslušanog: osobama nižeg društvenog statusa obraćaj se sa "gospodine", sa onima iz viših staleža budi na "ti".

"A među nama", nastavi tad Sunded malo tiše, tobože u poverenju: "Ako je verovati onome što sam načuo o Sindreu Ou, i nije neki gubitak. Tog baksuza bi pre ili kasnije neko drugi sredio."

Jedva se uzdržah da ne zevnem. Evo ga drugi korak - zbližavanje sa osumnjičenim putem pravdanja postupka.

Pošto sam oćutao, Sunded nastavi: "Dobra vest je da bismo vam uz valjano priznanje mogli izdejsstvovati smanjenje kazne."

Opa! *Konkretno obećanje!* To je taktika koju su Inbod, Rid i Bakli najstrože branili kao pravosudnu zamku koja se smela koristiti samo po prekoj potrebi. Sundedu se zaista žurilo da pobegne iz Hedmarka.

"Dakle, Čikerude, samo nam recite zašto ste to uradili?"

Pogledah kroz prozor. Njiva. Imanje. Njiva. Imanje. Njiva. Njiva. Potok. Njiva. Krajnje opuštajuće.

"Dakle, Čikerude?" Sunded ponovo zalupka po onom svom koferčetu.

"Lažete", rekoh.

Lupkanje prestade. "Ponovite."

"Sundede, lažete me. Nemam pojma ko je taj Sindre O, a vi nemate nikakve dokaze protiv mene."

Sunded se zasmeha kao kosilica. "Nemamo? Recite mi onda gde ste bili u poslednja dvadeset četiri sata, ako biste bih tako ljubazni, Čikerude."

"Možda i hoću", odvratih. "Ako vi meni kažete o čemu se ovde radi."

"Udri stoku!", penio je bubuljičavi. "Endride, udri..."

"Zaveži", mirno mu reče Sunded pa se ponovo obrati meni: "A što bismo vam to ispričali, Čikerude?"

"Zato što bih onda možda i ja pričao s vama. Ali ako mi ne kažete, držaću jezik za zubima sve dok mi ne dođe advokat. Iz Osla." Primitih kako je Sunded stegao usne. "U najboljem slučaju tek sutra, i to ako bude

slobodan."

Kriveći vrat, Sunded me je posmatrao kao neku bubu za koju nije znao vredi li truda da se pribode čiodom u zbirku ili je treba naprosto zgaziti.

"U redu, Ćikerude. Počelo je tako što je ovaj tvoj sused sa zadnjeg sedišta dobio dojavu da nasred puta stoji prazan traktor. Na sakupljaču sena policija je zatekla čitavo jato vrana sa stomacima punim psećih iznutrica. Traktor je pripadao izvesnom Sindreu Ou, koji se iz razumljivih razloga nije javljao na telefon. Kad je policija otišla njegovoj kući, našli su ga u stolici za ljuljanje gde ste ga vi ostavili. U ambaru smo našli mercedes uništenog motora, čija nas je registracija dovela do vas, Ćikerude. Onda je elverumska policija povezala mrtvog kera sa rutinskim bolničkim izveštajem o prijemu čoveka prekrivenog izmetom sa gadnim ujedom psa na vratu. Kad su pozvali bolnicu, dežurna sestra im je rekla da je pacijent primljen bez svesti, ali da su mu u džepu pronašli kreditnu karticu na ime Uvea Ćikeruda. I eto nas sad ovde."

Klimnuh glavom. Dobro, sad znam kako su me pronašli. Ali, jebote, kako je to Greveu pošlo za rukom? Uzalud sam vrteo to pitanje u prilično otupeloj glavi - toliko otupeloj da mi sad pade na pamet neprijatna pomisao da Greve možda ima veze u lokalnoj policiji. Nekoga ko bi se postarao da on stigne u bolnicu pre njih? Nemoguće! Pa oni su me i spasli time što su upali u sobu. Greška! U sobu je umarširao prvo Sunded, nezvani gost iz Centrale u Oslu. Sa narednom misli osetih začetke glavobolje: Ako su moje strepnje istinite, onda neću biti bezbedan ni u pritvoru. Odjednom mi usaglašeno disanje braće Monsen više nije ulivalo osećaj bezbednosti. Nigde više nisam bio bezbedan, ni na koga se na ovom svetu nisam mogao osloniti. Ni na koga. Osim možda na jednu osobu - nezvanog gosta. Čoveka s koferčetom. Moram se otvoriti, ispričati sve Sundedu, postarati se da me prebaci u drugu stanicu, Elverum je definitivno korumpiran, u ovim patrolnim kolima sedi bar jedna krtica.

Radio ponovo zakrča: "Nula jedan, javi se."

Bubuljičavi zgrabi mikrofona: "Reci, Liše?"

"Nema šlepera ispred paba *Bamse*. Prijem."

Ako bih ispričao sve Sundedu, morao bih da priznam i krađu slika. A i kako bih, zaboga, objasnio policiji da sam Uvea ubio u samoodbrani, takoreći slučajno? Čoveka koji je bio toliko ošamućen od Greveovih sedativa da je verovatno jedva gledao na oči.

"Polako, Liše. Raspitaj se malo. Ko još može da sakrije osamnaest metara šlepera u ovom selu?"

S druge strane dopre pomalo uvređen glas: "Karlsen ti poručuje da mu nađeš kamion, kao policajac i kao zet. Prijem."

"Ma zbole me! Nema šanse, Liše."

"Kaže da ne traži puno, pošto si dobio najmanje ružnu od njegovih sestara."

Protrese me grohotni smeh blizanaca.

"Reci budali da danas za promenu imamo ozbiljna policijska posla", prosikta bubuljičavi. "Primljeno."

Zaista nisam imao predstavu kako da odigram u ovoj situaciji. Bilo je samo pitanje vremena kad će otkriti da koristim tuđi identitet. Da li da im kažem odmah, ili da u nekom trenutku to izvučem kao keca iz rukava?

"Dobro, Čikerude, sad je red na vas", reče Sunded. "Malo sam proveravao. Poznati ste policiji. U dosijeu piše da ste neoženjeni. Zašto je onda doktor rekao da će se pobrinuti za vašu ženu. Dijana, zar ne?"

Ode moj kec iz rukava. Uzdahnuo sam i pogledao kroz prozor. Livade, njive. Niko nam nije išao u susret, nigde kuća, samo oblak prašine od nekog traktora ili automobila u daljini.

"Ne znam", odgovorih. Moram da razmislim. Da razbistrim glavu. Sagledam šahovsku tablu.

"Čikerude, kako ste znali Sindrea Oa?"

Zamaralo me je što mi se obraćaju tuđim imenom. Taman sam zaustio da odgovorim kad shvatih da sam pogrešib. Opet. Pa policija je mislila da sam ja Uve Čikerud! To je ime koje se pojavilo u bolničkom izveštaju. Da je Greve imao dojavu iz policije, zašto bi tražio nekog Čikeruda u bolnici? On za Čikeruda nikad nije čuo, niti je iko na svetu znao da ja - Rodžer Braun - imam ikakve veze sa Uveom Čikerudom! Naprosto se nije uklapalo. Našao me je na neki drugi način.

Primetio sam da nam se onaj oblak prašine približava.

"Čikerude, pitao sam vas nešto."

Greve me je prvo našao kod Oa. Potom i u bolnici. Iako nisam više imao mobilni. Greve nije imao veza ni u *Telenoru* ni u policiji. Pa kako je onda to moguće?

"Alo, Čikerude!"

Oblak prašine kretao se većom brzinom nego što mi se izdaleka činilo.

Približavali smo se raskrsnici i ja shvatih da ćemo se sresti, sudariti. Ponadao sam se da nas drugo vozilo vidi kako nailazimo.

Ipak, možda bi bubuljičavi trebalo da mu to nagovesti i zatrubi. Da nagovesti. Da zatrubi. Šta mi je ono Greve rekao u bolnici? *Dijana je zaista u pravu - imate divnu, bujnu kosu.* Sklopih oči prisećajući se Dijaninih prstiju u mojoj kosi, tamo u garaži. Miris. Mirisala mi je drugačije. Mirisala je na njega, na Grevea. Ne, ne na Grevea. Na HOTE. Šleper je išao pravo na nas. A onda, kao na usporenom filmu, stvari dođoše na svoje mesto. Kako nisam shvatio ranije. Otvorih oči:

"Sundede, u smrtnoj smo opasnosti."

"Ćikerude, niko osim vas nije u opasnosti. Ili ko god da ste."

Pogledavši u retrovizor, Sunded podiže onu kreditnu karticu koju mi je pokazao u bolnici."

"Ne ličite mi na Ćikeruda sa ove slike. A kad sam proverio u arhivi, pročitao sam da je visok metar sedamdeset tri. A vi ste nekih... koliko? Metar šezdeset pet?"

Nastupi tišina u autu. Piljio sam u oblak prašine koji nam se brzo primicao. Šleper. Toliko nam je bio blizu da sam video šta piše na njemu. *Kuhinja Sigdal.*

"Šezdeset osam", rekoh.

"Ama, ko si ti, jebote?", zareža Sunded.

"Rodžer Braun. A sa vaše leve strane je Karlsenov ukradeni šleper."

Svi pogledaše ulevo.

"Šta se ovde, jebote, dešava?", režao je Sunded.

"Dešava se to", počeh, "da onaj šleper vozi tip po imenu Klas Greve, koji planira da me ubije, a zna da sam u ovom autu."

"Kako..."

"Ima GPS prijemnik pomoću kojeg me može pronaći bilo gde. I prati me otkako me je žena juče pogladila po kosi rukom umočenom u gel prepun mikroskopskih odašiljača koji je nemoguće sprati sa kose."

"Ne zajebavaj!", zagrme detektiv iz Centrale kriminalističke policije.

"Sundede", oprezno će tad bubuljičavi. "Ono jeste Karlsenov šleper."

"Zaustavi auto, okreni se", rekoh. "Inače će nas sve pobiti. Koči!"

"Vozi", reče Sunded.

"Kako ne vidite šta se dešava!", povikah. "Sundede, izginućemo!"

Sunded opet počeh da se smeje poput kosilice, ali neki klip upade toj

kosilici u točak. Jer sad je i on shvatio. Bilo je prekasno.

SEDMANAESTO POGLAVLJE

KUHINJA SIGDAL

Sudar dva vozila prosta je fizika. Sve je prepušteno slučaju, ali se svaki slučaj može objasniti jednačinom - sila puta vreme jednako je masa puta promena u brzini. Ako su slučajnosti cifre koje pripišemo varijablama, dobijamo jednu jednostavnu, istinitu i nemilosrdnu priču koja nam govori šta se, na primer, desi kada pun šleper, težak dvadeset pet tona, naleti brzinom od osamdeset kilometara na sat na putnički automobil težine 1.800 kilograma (sa bračom Monsen) koji se kreće istom tom brzinom. Zavisno od slučajnosti poput tačke udara, kvaliteta karoserije i ugla pod kojim tela stoje jedno u odnosu na drugo, priča može imati čitav niz varijacija koje pak imaju dva zajednička imenioca: Ishod će biti tragičan, i to ne po šleper. Kada je u deset časova i trinaest minuta šleper kojim je upravljao Klas Greve udario u patrolna kola nula jedan, volvo model 740 iz 1989. godine, negde ispred vozačevog sedišta, motor, oba prednja sedišta i noge bubuljičavog momka izletele su postrance kroz karoseriju, a auto je poleteo uvis. Volvo je uveo vazdušne jastuke tek 1990. godine, tako da se ovi nisu naduvali. Patrolna kola - već načisto razlupana - preletela su bankinu i pala na jelove grane u dnu padine, tik uz reku. Pre nego što je automobil skršio prve grane, u vazduhu je načinio dva i po okreta po 1 vertikalnoj i jedan i po po horizontalnoj osi. To što sad govorim ne može potvrditi nijedan svedok, ali činjenica je da se upravo tako sve i odvijalo. Kao što rekoh - posredi je prosta fizika. Baš kao i činjenica da je šleper bez vidnih oštećenja, i prešavši pustu raskrsnicu, naglo prikočio uz škripu trenja golog metala. Kad je konačno zakočio, frknuo je poput zmaja, a miris istopljene gume i sagorelih diskova na kočnicama; još se nekoliko minuta zadržao u vazduhu.

U deset i četrnaest tuda je prošao prvi auto, a vozač j očigledno nije primetio ništa osim šlepera parkiranog na pošljunčanom odmorištu uz put i pod točkovima nešto što su mogli biti komadići stakla. Ništa mu, recimo, ne bi ukazalo i da dole među drvećem uz reku leže izvrnuta patrolna kola. Sve

to znam jer sam na osnovu svog položaja mogao zaključiti da smo sleteli na krov i da se sa puta ne vidimo od krošnji drveća uz reku. Vreme koje navodim tačno je u onoj meri u kojoj je tačan bio Sundedov sat koji mi je otkucavao pred očima. Mislim da je bio njegov, pošto je stajao na zglobu otkinute ruke koja je virila iz sivog rukava mantila.

Vetar dunu nanoseći oštar miris izgorelih diskova i zvuk i dizel-motora u leru.

Kroz drveće se probijalo sunce sa vedroga neba, ali je oko mene lila kiša benzina, motornog ulja i krvi. Teklo je i slivalo se. Svi su bili mrtvi. Bubuljičavi momak više nije imao bubuljice, budući da više nije imao ni lice. Ostaci Sundeda bili su zgužvani poput papirne figure, gledao me je kroz svoje noge. Blizanci su bili manje-više u komadu, ali ni oni nisu disali. To što sam ja preživio bilo je isključivo zahvaljujući tome što su članovi porodice Monsen bili građeni kao savršeni vazdušni jastuci. Međutim, ista ta tela koja su mi spasila život sada su ga cedila iz mene. Čitava karoserija bila je sabijena, a ja sam visio naglavačke sa sedišta. Jedna mi je ruka bila slobodna, ali su me tela policajaca tako pritiskala da se nisam mogao pomeriti niti disati. Nažalost, čula su me odlično služila. Video sam kako curi benzin, osećao sam kako mi se sliva niz nogavice, niz stomak i grudi, i izvire kroz ranflu oko vrata. Čuo sam kako gore na putu šleper krklja i brunda, čekajući. I shvatio da Klas Greve unutra razmišlja i procenjuje. Na GPS prijemniku video je da se ne pomeram, ali je ipak želeo da se lično uveri da smo svi mrtvi. S druge strane, nizbrdica je bila strma, a povratak bi bio još teži od silaska. Ko bi, uostalom, mogao preživeti takvu nesreću? Opet, lakše spavaš kad znaš, kad vidiš nešto svojim očima.

Idi, molio sam se, idi.

Jer najgore je što sam, potpuno svestan, lako mogao zamisliti šta bi se desilo da me Klas Greve ovde zatekne natopljenog benzinom.

Idi. Idi!

Dizel-motor šlepera krkljao je kao da vodi raspravu sa mnom.

Sad su mi već svi događaji bili jasni kao dan. Greve nije ušao kod Sindrea Oa u kuću da se raspita o meni, već je to znao zahvaljujući GPS uređaju. O se morao ukloniti naprosto zato što je video Grevea i njegov auto. Ali, kada se Greve potom uputio ka brvnari, ja sam već bio prešao u poljski klozet. Pošto me nije tamo pronašao, ponovo je pogledao na uređaj i iznenađeno ustanovio da signala više nema. Zato što su u tom trenutku

odašiljači na mojoj kosi bili natopljeni govnama, a znao sam da HOTE-ovi odašiljači ne šalju signal kroz tako gustu materiju. Ja sam, budala, imao više sreće nego pameti.

Potom je Greve poslao kera da me nađe, dok je on pričekao. Signala i dalje nije bilo. Govno se sasušilo na odašiljačima blokirajući signal dok sam ja bio u ambaru, u kući kod Sindreovog leša, kao i kad sam upalio traktor. Tek je usred noći Greveov prijemnik ponovo uhvatio signal. U tom trenutku bio sam na bolničkim nosilima pod tušem, gde su mi ispirali govna iz kose. Onda je Greve seo u auto i stigao u bolnicu čim je zora zarudela. Ko zna kako je ukrao šleper, ali svakako nije imao poteškoća da uđe u trag slabom, ošamućenom Braunu, koji je takoreći tražio da bude pronađen.

Prsti Sundedove otkinute ruke i dalje su grčevito držali koferče. Sat je kucao. Deset i šesnaest. Za minut ću ostati bez svesti. Za dva ću se ugušiti. Odluči, Greve.

I on je odlučio.

Začuh štucaj motora. Krkljanje utihnu. Isključio ga je, krenuo ovamo!

Ili... da nije ubacio u brzinu?

Tiho brundanje. Škripa šljunka pod točkovima koji nose dvadeset pet tona. Sve glasnije i glasnije brundanje. Zatim sve tiše. Nestade u daljini, zamre.

Sklopio sam oči, zahvalan što neću izgoreti, već umreti od nedostatka kiseonika. Jer to svakako nije najgora smrt. Mozak će zatvarati jednu po jednu prostoriju, ošamutiću se, otupeti, prestati da razmišljam i svi moji problemi će nestati. Kao posle nekoliko čašica žestine. Dobro, pomislih, mogu da podnesem takvu smrt.

Od te pomisli gotovo sam prasnuo u smeh.

Ceo sam život proveo trudeći se da budem sušta suprotnost svome ocu, a sada ga okončavam, kao i on, u olupini automobila. A koliko sam se uopšte i razlikovao od njega? Kada sam bio dovoljno mator da me prokleta pijandura nije mogla tući, počeo sam ja njega da bijem. Isto onako kako je on mlatio majku - bez vidnih ožiljaka. Na primer, odbio sam ga kad mi je nudio da me nauči da vozim i rekao mu da me ne zanima dozvola. Nabacivao sam se odvratnoj, razmaženoj ambasadorovoj ćerki koju je otac svaki dan vozio u školu samo da bih je mogao dovesti kući na ručak i time ga poniziti. Zažalio sam kada sam u kuhinji video majku da plače između glavnog jela i deserta. Prijavio sam se za studije u Londonu na fakultetu koji

je moj otac smatrao školom za parazite i snobove. Ipak, to ga nije uvredilo onoliko koliko sam se nadao. Čak je proračunati smrad uspeo da se tobož ponosito osmehne kada sam mu to rekao. Zato sam, kada je naredne jeseni predložio da me on i majka posete u kampusu, odbio taj predlog sa objašnjenjem da ne želim da moje kolege saznaju da mi otac nije visoki diplomata, već običan šofer. Mislim da sam tad pogodio slabu tačku. Ne u smislu da je bio slab na mene, već da ga je to uvredilo.

Dve nedelje uoči venčanja pozvao sam majku i rekao joj da se ženim, da će nas biti malo - samo nas dvoje i kumovi, ali da je ona dobrodošla ukoliko dođe sama. Majka se naljutila i rekla da, naravno, neće doći bez njega. Plemenite, verne duše često imaju taj nedostatak da su odane čak i najgorim ljudima. Pogotovo onim najgorim.

Trebalo je zapravo da upoznaju Dijanu tog leta po okončanju semestra, ali tri nedelje uoči našeg dolaska u Norvešku javili su mi za nesreću. Na povratku iz vikendice, rekao mi je policajac kroz krčanje u telefonskoj vezi. Noć, kiša, prebrza vožnja. Preusmeravali su stari put, gradili nov auto- -put. Nova, možda ne sasvim logična okuka, ali postavili su upozorenje. Jasno, svež asfalt je upijao svetlost. Bager parkiran na putu. Prekinuo sam ga rekavši da je trebalo da testiraju oca na alkohol. Samo da mi potvrde ono što sam već znao: da je on ubio majku.

Te noći sam sâm u pabu na Barons kortu prvi put okusio alkohol. I prvi put plakao pred drugima. Te noći sam, pošto sam sprao suze s lica, u naprslom ogledalu nad smrdljivim pisoarom ugledao omlitavljeno, pijano lice oca. I setio se onog opreznog, mirnog žara u njegovim očima kada je poobarao figure sa šahovske table, kada je bela kraljica poletela kroz vazduh - praveći dva i po salta - i pala na zemlju. I kada me je udario. Taj jedan jedini put, ali me je udario. Celim dlanom, ispod uha. I tad sam mu prvi put prepoznao Bolest u očima, to grozno, graciozno i krvožedno čudovište koje mu se krilo iza pogleda. Ipak, to je ujedno bio i moj otac, krv nije voda.

Krv.

Negde duboko, ispod svih slojeva poricanja, živelo je nešto što je sad izbijalo na površinu. Krhko sećanje na pomisao koja se sad oslobodila, poprimila obris, bolno uobličila u istinu. Istinu koju sam dotad lažima krio sam od sebe. Jer, uzrok tome što nisam želeo dete nije bio to što sam strepeo da ću pasti u drugi plan, već strah od Bolesti. Da je i ja, kao njegov

sin, nosim u sebi. Lote sam slagao da ga nisam želeo jer je imalo Daunov sindrom, poremećaj u hromozomima. Zapravo sam strepeo od poremećaja u sebi.

Sve je pokuljalo. Ceo moj život bio je tuđa zaostavština, a mozak je polako prekrivao nameštaj, zatvarao vrata, spremao se da isključi struju. Sve se slivalo, teklo iz mojih očiju preko čela u koren kose. Udaviće me dve ljudske mešine. Setih se Lote. A onda, na samom pragu, sinu mi nešto pred očima. Svetlost... Dijana. Šta li je sad radila ta izdajnica? Mešine...

Ona ruka što mi je slobodno visila posegnu za koferčedom. Sklonivši nateklim prstima Sundedove sa drške, otvorih ga. Dok sam preturao po torbi, benzin mi se slivao niz ruku. Izvadih košulju, čarape, gaće i nesecer. To je bilo sve. Istresoh sadržaj nesecera na krov. Pasta za zube, aparat za brijanje, flaster, šampon, plastična kesa - verovatno ju je koristio kad ide u avion - vazelin... Evo ih! Makazice, one oštre, malo zakrivljene pri vrhu, koje pojedini iz nekog već razloga više vole od modernih grickalica.

Opipah rukom jednog od blizanaca, preko trbušine i grudi, u potrazi za rajsfērslusom ili dugmićima. Međutim, već sam gubio osećaj u prstima, koji više niti su slušali niti obavestavali mozak o bilo čemu. Stoga zgrabih makaze i zarih ih u trbušinu... tja, recimo da je bila Endridova.

Začuh lako paranje najlona. Sklonivši makaze, ugledah nabreklu stomačinu u plavoj policijskoj košulji. Brzo je rasekoh i napolje izbi meso prekriveno dlakavom, pomodrelom kožom. Stigao sam do dela koji me je užasavao. Ipak, pomisao na moguću nagradu - da živim, da opet dišem - potisnula je sve druge i, zamahnuvši makazama iz sve snage, zarih ih u njegov stomak odmah iznad pupka. Pa ih izvukoh. Ništa se nije dogodilo.

Čudno. Videla se rupa na stomaku, ali iz nje nije izašlo ništa što bi, kako sam se nadao, moglo umanjiti pritisak na mene. Mešina se nije izduvala.

Ponovo zabodoh. Nova rupa, jednako suva.

Udarao sam makazama kao lud. Cap, cap, ništa. Jebote, od čega su ovi blizanci? Nisu valjda potpuno ispunjeni mašču? Hoću li i ja umreti od sveg tog sala?

Gore putem prođe još jedan automobil.

Pokušao sam da vrisnem, ali nisam imao daha.

Poslednjim atomom snage zarih još jednom makaze u trbušinu, ali ovog puta bez izvlačenja, više nisam imao ni toliko snage. Nešto kasnije počeh da ih pomeram. Raširim palac i kažiprst, pa ih ponovo spojim. Sekao sam sve

dublje. Bilo je neverovatno lako. I tad se nešto dogodilo. Iz rupe nešto ispod stomaka poteče mlaz krvi pa nestade pod odećom i ponovo izroni na dlakavom vratu te, prešavši preko brade i usana, nestade u jednoj od nozdrva. Nastavih da sečem, sad već grozničavo. I tad shvatih da su ljudi zapravo vrlo krhki, otvarali su se kao kitovi kada ih seku u onim televizijskim emisijama. I to najobičnijim makazicama! Stao sam tek kada sam ga rasporio od pupka do rebara. Ipak, krv i iznutrice nisu, kao što sam očekivao, grunuli napolje. A ruka mi naprasno utrnu ispuštajući makaze, i ponovo mi dođe sad već stari poznanik - suženo vidno polje. Video sam samo još tavanicu sa mustrom nalik na sivu šahovsku tablu. Svuda oko mene ležale su razasute slomljene figure. Odustao sam. Sklopio oči. Bilo je divno odustati. Osetih kako me gravitacija vuče u zemljinu utrobu, naglavačke, kao dete koje izlazi iz majke, stiskom će me izbaciti, biće to kao ponovno rešenje. Čak sam osetio masirajući dodir kontrakcija. Video belu kraljicu. Začuo pljusak plodove vode o zemlju.

I miris.

Gospode, taj miris!

Rodio sam se, a moj novi život počeo je padom naglavačke, čemu je usledila potpuna tama.

Potpuna tama.

Tama.

Kiseonik?

Počelo je da sviće.

Otvorih oči. Ležao sam nauznak, a iznad mene bilo je zadnje sedište na kome sam dotad bio priklešten između blizanaca. Dakle, ležao sam na tavanici, na šahovskoj tabli. I disao. Smrdelo je na smrt, na ljudske iznutrice. Obazreh se. Kola su ličila na klanicu, na mesaru. Ipak, iako mi je u prirodi bilo da potisnem, da poreknem, da bežim, kao da mi se u tom trenutku mozak raširio da prihvati poruke od svih čula. Reših da ne idem nikud. Udahnuh taj miris. Pogledah. Oslušnuh. Podigoh figure s poda, rasporedili ih po tabli, jednu po jednu. Naposletku podigoh i okrnjenu belu kraljicu. Proučio sam je i postavio naspram crnoga kralja.

ČETVRTI DEO

IZBOR

OSAMNAESTO POGLAVLJE

BELA KRALJICA

Sedeo sam u olupini i piljio u mašinicu za brijanje. Kakve nam sve misli padaju na pamet. Bela kraljica je slomljena. Ona koja mi je pomogla da oca, poreklo, pa i čitav prethodni život dovedem u šah-mat. Ona koja je govorila da me voli, a ja se zakleo da ću je uvek voleti samo zato što je to rekla, sve i da me je lagala. Ona koju sam nazivao svojom boljom polovinom, jer sam zaista verovao da je ona moje Janusovo lice, ona dobra strana. Ali, grešio sam. Sad sam je mrzeo. Ne, čak ni to: Dijana Strom-Elijasen više nije postojala za mene. Pa opet, sad sam sedeo u olupini automobila sa četiri leša i mašinicom za brijanje u ruci i mislio samo na jedno:

Da li bi me Dijana volela i da sam ćelav?

Kao što rekoh - svakakve nam misli padaju na pamet. Onda sam ih potisnuo i pritisnuo dugme. Osetih vibracije mašinicice koja je pripadala čoveku kobnog imena Sunded.[17] Treba da se promenim. Želim da se promenim. Više ne postoji ni stari Rodžer Braun. Bacio sam se na posao.

Četvrt sata kasnije pogledah se u jedinom preživlom komadiću retrovizora. Kao što sam i strepeo, prizor nije bio lep. Glava mi je bila nalik na kikiriki u ljušturi, izdužena i malo ulubljena na sredini. Izbrijana ćela bleštala je, svetlija od koliko-toliko preplanule kože lica. No bio sam to ja - novi Rodžer Braun.

Odsečena kosa pala mi je među noge. Sakupih je u plastičnu kesu iz džepa na uniformi Eskilda Monsena, a onda je i vratih tamo gde sam je našao. Uzeh i njegov novčanik. Unutra je bilo nešto novca i jedna kreditna kartica. Budući da nisam želeo da me opet nađu preko kreditne kartice Uvea Čikeruda, reših da ponesem Monsenov novčanik sa sobom. Već sam našao upaljač u džepu jakne bubuljičavog momka, pa razmislih još jednom da li da zapalim auto već natopljen benzinom. Time bih usporio identifikaciju leševa i obezbedio sebi još nekih dvadeset četiri časa mira. S druge strane, dim bi mogao izazvati uzbunu pre nego što ja nestanem iz okoline, dok bi

bez dima i uz malo sreće moglo proći više sati dok neko ne otkrije olupinu. Pogledah komad mesa koji je nekad bio lice bubuljičavog i reših se. Trebalo mi je gotovo dvadeset minuta da mu skinem pantalone i jaknu i potom mu navučem zelenu trenerku. Čudo jedno kako se lako navikneš da seckaš ljude. Usredsređeno i vešto poput hirurga odsekao sam kožu sa oba kažiprsta bubuljičavog (nisam se mogao setiti da li se čuvaju otisci leve ili desne ruke). Potom sam malo secnuo i kažiprst kako bi povrede na rukama delovale slučajno. Kad sam završio, odmaknuh se dva koraka od olupine i osmotrih rezultat. Krv, smrt, tišina. Čak je i mutna reka uz šumarak delovala zamrznuto u svojoj nemoj nepomičnosti. Instalacija na kojoj bi mi pozavideo i Morten Viskum. Da sam imao foto-aparat pri ruci, slikao bih taj prizor i poslao ga Dijani s predlogom da ga okači u galeriji. Kao opomenu na ono što dolazi. Jer, nije li Greve rekao da je strah od mučenja, a ne sam bol, ono što te zapravo slomi?

* * *

Krenuo sam glavnim putem. Naravno, postojao je rizik da Klas Greve upravo tuda naiđe i vidi me, ali me to nije brinulo. Kao prvo, ne bi prepoznao ćelavca u crnoj šuškovoj jakni s natpisom *Elverumski ko-do-jing klub* na leđima. Kao drugo, ta osoba hodala je drugačije od Rodžera Brauna koga je on znao: uspravnije i sporije. Kao treće, njemu je GPS nedvosmisleno pokazivao da sam i dalje u olupini i da se nisam pomerio ni metar. Naravno, uostalom - bio sam mrtav.

Naiđoh na neko imanje, ali samo produžih. U susret mi naiđe neki auto i uspori, verovatno se pitajući ko sam, ali odmah potom dodade gas i nestade u prozračnom jesenjem danu.

Sve je lepo mirisalo - zemlja, trava, četinari i balega. Rane na vratu su me boluckale, ali sam hodanjem uglavnom isterao otupelost iz tela. Protegnuvši se, udahnuo sam duboko i okrepljujuće.

Hodao sam još pola sata duž jednog te istog imanja kad u daljini spazih plavi znak i nadstrešnicu. Stajalište autobusa.

Četvrt sata kasnije ušao sam u sivi lokalni autobus i platio kartu novčanicama Eskilda Monsena. Saznao sam da taj autobus ide do Elveruma, odakle mogu uhvatiti voz za Oslo. Sedoh prekoputa neke dve platinaste plavuše mojih godina. Nijedna me nije udostojila pogleda.

Zadremao sam, ali me trgnu zvuk sirene. Autobus uspori uzmičući u stranu. Pokraj nas projuriše policijska kola sa uključenim plavim rotacionim svetlom. Kola nula dva, pomislih primetivši da me jedna od plavuša gleda. Uzvratih joj pogled, a ona instinktivno pokuša da skrene svoj - bilo je to previše direktno, bio sam joj ružan. No zakasnila je, pa joj se ja osmehnuh i skrenuh pogled ka prozoru.

* * *

Sunce je sijalo i u rodnom gradu starog Rodžera Brauna kada je novi izašao iz voza u petnaest i deset. Ali kroz čeljusti oronule skulpture tigra pred Glavnom železničkom stanicom u Oslu duvao je ledeni vetar kad sam prešao trg prema Kapetanovoj ulici.

Dileri i kurve u Ulici Tolbu odmerili su me ne dobacujući mi ponude kao što su ih dobacivali starome Rodžeru Braunu. Pred ulazom u hotel *Leon* zagledao sam se u fasadu na kojoj je otpali kreč ostavio bele ožiljke. Pod jednim prozorom visio je plakat koji je obećavao sobu za četiristo kruna.

Ušavši, priđoh recepciji. Ili RECPECIJI, kako je pisalo na znaku iznad glave tipu za šalterom.

"Da?", reče on umesto "Dobro došli", što je bilo uobičajeno u hotelima gde je stari Rodžer Braun odsedao. Lice recepcionera bilo je orošeno znojem kao posle napornog fizičkog rada. Ili previše kafe. Ili je naprosto bio živčan po prirodi. Nemiran pogled ukazivao je na ovo drugo.

"Imate li jednokrevetnih soba?", upitah.

"Imamo. Na koliko?"

"Na dan."

"Ceo dan?"

Nisam ranije svraćao u hotel *Leon*, ali sam prošao tuda nekoliko puta autom i pretpostavio da izdaju sobe na sat profesionalnim ljubavnicama. To jest, onima koje nisu bile dovoljno lepe ili pametne da telo prodaju za kuću koju je projektovao Uve Bang ili za galeriju u najluksuznijem delu grada.

Klimnuh glavom.

"Četiristo", reče tip. "Plaća se unapred." Imao je švedski naglasak kakvom iz nekog razloga teže propovednici i pevači bendova po provincijskim domovima kulture.

Bacih čekovnu i kreditnu karticu Eskilda Monsena na pult. Iako znam da

u hotelima niko ne poredi potpise na kartici i na računu, u vozu sam za svaki slučaj provežbao da oponašam Monsenov potpis. Problem je bio u slici. Prikazivala je tipa kovrdžave kose i okrugle vilice prekrivene gustom crnom bradom. Čak ni rdavo osvetljenje na slici nije moglo prikriti da ona nema veze sa čovekom koji je sad stajao pred recepcionerom, njegovim uskim licem i sveže obrijanom ćelom. Recepcioner dobro pogleda karticu.

"Ne ličiš mi na ovoga sa slike", reče ne podižući pogled k meni.

Počekah. Onda on podiže pogled nailazeći na moj.

"Rak", rekoh.

"Šta?"

"Hemoterapija."

Recepcioner triput trepnu.

"Tri ciklusa", dodadoh.

Adamova jabučica mu poskoči dok je gutao pljuvačku. Videh da se koleba. Ajde! Morao sam što pre da legnem, vrat me je divljački boleo. Gledao sam ga pravo u oči. Ali on obori pogled.

"Žao mi je", reče vraćajući mi kreditnu karticu. "Nadrljaću, pod nadzorom sam. Imaš li keša?"

Odmahnuh glavom. Posle kupovine vozne karte ostalo mi je samo dvesta deset kruna.

"Žao mi je", ponovi mi pruži ruku s karticom skroz do mojih grudi, kao da me moli da je uzmem.

Preuzevši karticu, besno sam izmarširao iz hotela.

Nije mi vredelo da probam u nekom drugom hotelu - ako mi nije upalio u *Leonu*, teško da bi igde drugde. Štaviše, negde drugde bi možda zvali obezbeđenje.

Stoga pređoh na plan B.

* * *

Bio sam stranac, nov čovek u gradu. Bez novca, bez prijatelja, bez prošlosti i identiteta. Fasade, ulice i ljudi meni su izgledali drugačije nego starom Rodžeru Braunu. Sunce prekri tanak sloj oblaka i postade još hladnije nego pre.

Na okretnici autobusa morao sam da se raspitam koji autobus vozi do Tonsenhagena, a kada sam ušao u autobus, vozač mi se iz nekog razloga

obratio na engleskom.

Iako je od stanice na Tonsenhagenu do Uveove kuće bilo nekoliko napornih uzbrdica, stresoh se prolazeći pored njegove kuće. Nekoliko minuta sam se vrzmao po kvartu da se uverim u odsustvo policijskog elementa. A onda brzo uđoh u kuću i zaključah vrata za sobom.

Unutra je bilo toplo. Termostat uključuje radijatore.

Ukucao sam "Nataša" i isključio alarm, pa ušao u Uveovu kombinaciju dnevne i spavaće sobe.

Uzeo sam daljinski upravljač pa, legavši u krevet pokraj Uvea, upalio televizor. Na teletekstu nisam našao nikakve informacije o patrolnim kolima i mrtvim policajcima. Elverumska policija svakako je dosad shvatila da nešto ne valja i organizovala potragu, ali su odlagali što su više mogli da objave nestanak policijske patrole za slučaj da je posredi neki banalni nesporazum. No pre ili kasnije naći će auto. Koliko će proći od tog trenutka dok ne shvate da leš u zelenom duksu sa odstranjenim jagodicama na prstima nije uhapšeni Uve Čikerud? Najmanje dvadeset četiri sata. Najviše četrdeset osam.

Naravno, o svim tim stvarima nisam mogao imati nikakvu pouzdanu predstavu. Ipak, novi Rodžer Braun, premda neupućen u policijsku proceduru, shvatao je da njegov položaj iziskuje odlučno delanje zasnovano na neizvesnim činjenicama, riskantne postupke umesto odugovlačenja dok ne bude prekasno, dovoljno straha da se izoštri um, ali ne previše da se on parališe.

Stoga sam sklopio oči i zaspao.

Kad sam se probudio, sat na televizoru pokazivao je 20.03. A ispod toga pisala je kratka vest da su najmanje četiri osobe, od kojih tri policajca, poginule u saobraćajnoj nesreći nadomak Elveruma. Tokom prepodneva prijavljen je nestanak automobila, a njegova olupina nađena je po podne u šumarku pokraj reke Trek. Peti putnik, takođe policajac, vodio se kao nestao. Policija je pretpostavljala da je ispao iz auta i upao u reku, gde su ga sad tražili spasioci. Takođe, molili su da se jave svi koji imaju informacije o vozaču ukradenog šlepera sa natpisom *Kuhinja Sigdal*, inače pronađenom na šumskom putu dve milje od mesta nesreće.

Kad shvate da je nestali zapravo uhapšenik Uve Čikerud, pre ili kasnije doći će ovamo. Stoga mi je trebalo drugo prenoćište.

Udahnuh. A onda, nagnuvši se nad Uveov leš uzeh telefon da okrenem

jedini broj koji sam znao napamet.

Javila se posle trećeg zvona.

Umesto uobičajenog, stidljivog ali toplog "Halo?", Lote se javila gotovo nečujnim "Da?".

Smesta spustih slušalicu. Samo sam hteo da znam da je kod kuće, gde je valjda nameravala i da ostane cele noći.

Ugasih televizor pa ustadoh.

Dva minuta kasnije već sam pronašao dva pištolja; jedan u kupatilskom ormariću, a drugi zalepljen iza televizora. Odabravši ovaj drugi, mali i crni, otišao sam do kuhinje i iz fioke uzeo dve kutije municije, jedne prave i druge sa ćorcima pa, napunivši šaržer pravom municijom, zakočio pištolj. Potom sam ga zadenuo za pojas onako kako sam video da i Klas Greve radi. Prvi pištolj vratih u kupatilo. Pogledao sam svoj odraz u vratima ormarića, jasne obrise lica, markantne linije, okrutnu golotinju glave, gotovo grozničav sjaj u pogledu i usne, ujedno opuštene i odlučne, neme a rečite.

Ma gde da se probudim sutra ujutru, imaću na savesti ubistvo. Ubistvo *s predumišljajem*.

*DEVETNAESTO POGLAVLJE***UBISTVO S PREDUMIŠLJAJEM**

Ideš svojom ulicom. U večernjoj tami, sakriven pod drvećem, gledaš svoju kuću i pokrete iza zavesa koji mogu biti tvoje žene. Nađe sused koji je izveo engleskog setera u šetnju, on te pogleda, ali vidi samo stranca u ulici gde se svi poznaju. Sumnjičav je, a seter tiho zareži - obojica osete da mrziš kerove. Jer životinje se, kao i ljudi, udružuju protiv uljeza na ovoj padini gde su se ustoličili, visoko iznad haotične gradske vreve gde se sudaraju različiti interesi i beležnice. Ovde svi teže da stvari ostanu takve kakve su, jer to svima odgovara, dobro je, niko ne želi ponovno deljenje karata. Neka, nek kečevi i kraljevi ostanu u rukama koje ih sad drže, nesigurnost škodi investitorima, jasni okviri delovanja obezbediće produktivnost koja služi čitavoj zajednici. Pre nego što delimo s drugima, moramo stvoriti nešto i za sebe.

Čudna je pomisao da je politički najkonzervativnija osoba koju znam bio jedan šofer koji je prevozio ljude što zarađuju četiri puta više od njega i obraćaju mu se s visine najneprijatnijim vidom obzirne ljubaznosti.

Otac mi je jednom rekao da više neću biti dobrodošao u njegovoj kući ako ikad postanem socijalista, i da isto važi i za majku. Doduše, nije tom prilikom bio trezan, ali je baš zato lakše poverovati da je to mislio i doslovno. Indijske kaste smatrao je sjajnim uređenjem, ako je Bog hteo da se rodimo u jednom staležu, onda je naša prokleta dužnost bila da u tom staležu proživimo svoje čemerne živote. Ili, kao što bi zvonar rekao kada mu sveštenik Sigismund predloži da pređu na ti: "Zvonari su zvonari. A pop je pop."

Moja se pobuna, kao šoferovog sina, ogledala u odabiru fakulteta, bogataševe ćerke za ženu, odela *Fernera Jakobsena* i kuće na Voksenkolu. Sve je to bilo uzalud. Bio je toliko drzak da mi oprost, toliko proračunat da se tobož diči mnome. A kad sam kao dete jecao na sahrani, znao sam da to nije iz žalosti za majkom, već iz besa prema ocu.

Setera i suseda (čijeg se imena, začudo, nisam mogao setiti) proguta

mrak i ja pređoh ulicu. Nije bilo nepoznatih automobila, a kada sam priljubio lice uz prozor garaže, video sam da je i ona prazna.

Brzo se ušunjah u gustu, gotovo opipljivu tminu bašte i stadoh pod jabukovo drveće gde sam znao da me neće videti iz dnevne sobe.

Ali ja sam video nju.

Dijana je išla tamo-amo po sobi. Na osnovu nestrpljivih pokreta i telefona prada prislonjenog uz uho zaključih da je zvala nekog ko nije podizao slušalicu. Nosila je farmerke. Nikom farmerke nisu tako dobro stajale kao Dijani. Uprkos belom džemperu, slobodnom rukom obrglila je grudi kao da joj je hladno. Velike kuće iz tridesetih godina prošlog veka teško se zagreju pri ovako naglim zahlađenjima, ma koliko peći da uključiš.

Počekah dok se nisam uverio da je sama. Opipah pištolj za pojasom. Udahnuh duboko. Ovo će biti najteža stvar koju sam ikad uradio. Ipak, znao sam da ću uspeti. Novi Rodžer je to znao. Možda mi zbog toga tad i navreše suze na oči, jer već sam znao ishod. Pustih ih da se slivaju, da me miluju po obrazima dok sam se trudio da dišem tiho i ravnomerno kako ne bih zajecao. Pet minuta kasnije isplakao sam šta sam imao, pa obrisah suze. Onda hitro priđoh ulaznim vratima koja sam otključao što sam tiše mogao. Kad sam se obreo u hodniku, zastadoh da oslušnem. Kao da je i kuća zadržala dah, tišinu su jedino narušavali njeni koraci po parketu u dnevnoj sobi. A uskoro će i to prestati.

* * *

U deset sati uveče iza odškrinutih vrata nazreh blede lice i dva smeđa oka.

"Smem li da respavam ovde?", upitah.

Lote očuta. Obično bi nešto ipak rekla. A sad je zurila u mene kao da vidi utvaru. Obično ne bi ni zurila tako prestrašeno.

Osmehnuvši se, ja pogladih svoju ćelu.

"Otarasio sam se..." Zastadoh da pronađem pravu reč, "...svega."

Ona dvaput trepnu, pa otvori vrata i ja šmugnuh kroz njih.

DVADESETO POGLAVLJE

DIZANJE IZ MRTVIH

Probudih se i pogledah na sat. Osam. Vreme da se počne. Imao sam, što bi rekli, veliki dan pred sobom. Pokraj mene ležala je Lote umotana u čaršav - više je to volela od jorgana. Skliznuh sa svoje strane iz kreveta pa se brzo obukoh. Bilo je užasno hladno, sav sam se smrzao. Išunjavši se u hodnik, obukao sam i jaknu, stavio kapu i rukavice, pa prešao u kuhinju. U jednoj od fioka pronađoh plastičnu kesu koju tutnuh u džep pantalona. Potom sam otvorio frižider i pomislio kako je to prvi dan da se budim kao ubica. Čovek ubio ženu. Zvučalo je kao jedan od onih naslova iz crne hronike koje bih uvek preskočio jer su tako ružni i banalni. Uzevši tetrapak soka od crvenog grejpfruta, hteditoh da ga prinesem usnama, ali se predomislili i izvadih čašu iz ormara. Čak i ubice moraju držati do nekih stvari. Pošto sam utažio žeđ, isprao sam čašu i vratio sok u frižider. Potom sam prešao u dnevnu sobu. Kad sam seo na trosed, nažulja me mali crni pištolj zadenut za pojas, pa ga izvadih odatle. I dalje je mirisao na barut. Shvatih da će me taj miris uvek podsećati na ubistvo.

Na pogubljenje. Dovoljan je bio jedan metak. Izbliza, kad je krenula da me zagrlji. Pucao sam u taj zagrljaj, i pogodio joj levo oko. Namerno? Možda. Možda sam želeo i ja njoj nešto da oduzmem, pošto je ona meni pokušala da oduzme sve. Tako je lažljiva izdajnica zagrlila olovo, falusni metak je prodro u nju kao što sam ranije i ja prodirao. Nikad više. Mrtva je. Takve su mi misli navirale, samo kratki zaključci. Odlično, morao sam i dalje tako da razmišljam, hladnokrvno i bez osećanja. Još sam imao šta da izgubim.

Uzeo sam daljinski i upalio televizor. Teletekst mi nije saopštio ništa novo, redakcija verovatno još nije ni došla na posao. I dalje je pisalo da će se identifikacija leševa obaviti u toku narednog, to jest današnjeg dana, i da se jedna osoba još vodi kao nestala.

Jedna osoba. Više nije pisalo "jedan policajac". Onda možda znaju da je nestali zapravo uhapšenik? Možda, a možda i ne - poternicu svakako nisu

raspisali.

Nagnuvši se preko naslona za ruke, dohvatio sam njen telefon. Kad god bih zvao Lote, zamišljao bih njene crvene usne uz tu žutu slušalicu. Kad bi ih obliznula, jezik bi mi gotovo dodirnuo uho. Pozvao sam telefonsku centralu i zatražio dva broja. Kada je operaterka rekla da će mi ih automat pročitati, prekinuli je:

"Ako biste mogli vi da mi pročitate, ne čujem uvek baš najbolje", rekoh.

Zapamtio sam dva broja koja mi je izdiktirala i zamolio je da mi pozove prvi. Recepcionerka u Centrali kriminalističke policije javila se posle drugog zvona.

Predstavio sam se kao Runar Bratli, rođak Endrida i Eskilda Monsena, kojeg je ožalošćena porodica zamolila da dođe po njihove stvari. Međutim, niko mi nije rekao gde da dođem i kome da se obratim.

"Samo trenutak", rekla je recepcionerka i stavila me na čekanje.

Slušajući iznenađujuće lepu verziju pesme *Wonderwall* za panovu frulu, prisećao sam se pravog Runara Bratlija. Bio je to kandidat kog nisam predložio za direktorsko mesto iako je bio ubedljivo najbolje kvalifikovan. I visok. Tako visok da se prilikom poslednjeg intervjuja požalio kako se sav zgrbi u svom novom ferariju. Priznao je da je kupovina tog automobila bila prilično detinjasta investicija, te da je verovatno reč o krizi srednjeg doba. A ja sam na to zapisao: OTVOREN. DOVOLJNO SAMOPOUZDANJA DA RAZOTKRIJE I MANE. Sve u svemu, školski primer savršenog kandidata. Samo da potom nije dodao: "Kad lupim glavom o krov, gotovo da pozavi..."

Tu je prekinuo rečenicu i sa mene brzo preusmerio pogled na jednog od predstavnika klijenata, kojem je ispričao kako će ferari ubrzo zameniti jednim od onih džipova koje čak i ženi daješ da vozi. Na to su se svi za stolom nasmejali. I ja j sam, ničim ne odajući da sam završio rečenicu umesto njega: "gotovo da pozavidim niskima poput tebe", i istog ga trenu obrisao sa spiska kandidata. Nažalost, nije posedovao iole zanimljive slike.

Recepcionerka se ponovo oglasi: "Oni su na Odeljenju sudske medicine, u Državnoj bolnici u Oslu."

"A?", upitah trudeći se da ne preteram u ulozi glupaka. "A što to?"

"Aha", rekoh. "Pa, verovatno su zato mene zamolili da pomognem, pošto živim u Oslu."

Žena očuta. Već sam je zamišljao kako prevrće očima i savršeno

namazanim noktima nestrpljivo lupka po pultu. No možda sam i grešio. Ako je neko lovac na glave, to ne znači nužno da je veliki poznavalac ljudske duše ili saosećajan. Štaviše, te osobine mogu omesti čoveka da se probije u mojoj branši.

"Možete li onda da javite nekome na toj Sudskoj medicini da ću doći tamo? Zovem se, dakle, Runar Bratli."

Shvatio sam da okleva. Očigledno taj zadatak nije spadao u opis njenog radnog mesta. Opisi radnog mesta u državnom sektoru su, verujte mi, teške budalaštine - ja ih uvek preskočim kad čitam nečiju radnu biografiju.

"Čujte, ja stvarno nemam ništa s tim, samo su me zamolili da im pomognem", nastavih. "Samo bih da me neko tamo primi i da što pre to obavim."

"Pa, probaću", reče ona.

Spustivši slušalicu, okrenuh i onaj drugi broj. Javio se posle petog zvona.

"Da?" Zvučao je nestrpljivo, gotovo ljutito.

Potrudih se da po zvucima u pozadini shvatim gde se nalazi. U mojoj kući ili u svom stanu.

"Bu!", rekoh pa spustih slušalicu.

Time je i Klas Greve obavешten.

Nisam znao šta će uraditi, osim da će svakako uključiti GPS prijemnik da vidi gde se utvara sad nalazi.

Onda se vratih do vrata spavaće sobe. Njeni obrisi su se tek nazirali pod čaršavom. Odupreh se naglom porivu da se skinem, uvučem pod pokrivač i privijem uz nju. Umesto toga obuze me neobična slutnja da u središtu svih događaja zapravo i nije Dijana, već ja. Zatvorivši tiho vrata spavaće sobe, izađoh iz stana. Kao i kada sam tu došao, ni sada nisam na stepeništu sreo nikoga kome bih rekao "dobar dan", odnosno "dobro veče". Ni kada sam izašao na ulicu, nije bilo nikoga ko bi odgovorio na moje prijateljsko klimanje glavom, pogledao me ili na bilo koji način potvrdio moje postojanje. Tad shvatih smisao one slutnje - ja naprosto nisam postojao.

Pa, vreme je bilo da se ponovo rodim.

* * *

Državna bolnica nalazi se na jednoj od bezbrojnih padina u Oslu, malo izdignuta iznad grada. Pre nego što je izgrađena, tu se nalazila samo jedna mala ludnica. Kasnije je preimenovana u Dom za duševno obolele, potom u Azil, još kasnije u Odeljenje psihijatrije. Nazivi su se iznova menjali čim bi narod shvatio da lepa nova reč i dalje označava najobičniju ludaru. Meni to poigravanje s rečima nikad nije bilo jasno, osim činjenice da oni koji ga koriste očigledno misle da su ljudi u globalu gomila budala koje treba zamajavati što je više moguće. Što je možda i tačno, no svejedno, bilo mi je drago kada sam od žene za šalterom čuo:

"Sidite u mrtvačnicu, Bratli."

Biti mrtav očigledno je bilo u redu. Niko se neće pobuniti ako mu kažeš da je mrtav, iako mrtvi ljudi sigurno imaju još osobina, osim te da su mrtvi, te ih takav naziv svodi na gomile mesa što se od drugih razlikuju utoliko što im srce više ne kuca. Možda je posredi bilo to što se mrtvaci ne mogu buniti za manjinska prava, budući da su u ubedljivoj većini.

"Tamo, niz stepenice", pokaza mi ona. "Sad ću vas najaviti telefonom."

Poslušah je. Koraci su mi odzvanjali među golim belim zidovima, inače je bilo prilično tiho. U suterenu me je, u dnu jednog dugog, uzanog i belog hodnika, čekao neki čovek u zelenoj bolničkoj uniformi. Možda je bio i hirurg, ali mi je nešto u njegovom opuštenom držanju - ili su pak to bili brkovi - govorilo da se nalazi niže na bolničkoj lestvici.

"Bratli?", dreknu on kao da namerno želi da uznemiri usnule na tom spratu. Odjek tog povika zloslutno je odzvanjao u tesnom hodniku.

"Ja sam", rekoh pa pohitah k njemu da mi se ne obrati ponovo tim tonom.

On mi otvori vrata i ja uđoh u nekakvu garderobu. Čovek prođe da otvori neki orman.

"Ovi iz Centrale kriminalističke policije su mi rekli da ćeš doći po stvari onih Monsena", reče, nimalo ne utišavajući glas.

Klimnuh glavom. Puls mi je tukao jače nego što sam priželjkivao. Ali i slabije nego što sam strepeo. Uostalom, ovo je i bila kritična faza, najslabija tačka moga plana.

"A ko si ti uopšte?"

"Njihov rođak. Treće koleno", odgovorih. "Ožalošćeni su me zamolili da preuzmem njihovu odeću - samo odeću, ne i predmete od vrednosti."

Dugo sam razmišljao da li da kažem "ožalošćeni". Zvučalo je dosta

zvanično, ali kako nisam znao da li je neko od blizanaca oženjen niti da li su im roditelji živi, morao sam da upotrebim reč koja bi pokrila sve te mogućnosti.

"A što ne bi gospođa Monsen preuzela odeću?", izmisli tad garderober.
"Pošto će doći ovamo u podne."

Progutah pljuvačku. "Pa valjda da ne gleda svu tu krv."

On se isceri: "A tebi to nije problem?"

"Nije", odgovorih kratko u nadi da je to poslednje pitanje.

Slegnuvši ramenima, garderober mi pruži tablu s nekim papirom.
"Potpiši ovde."

Naškrabavši jedno R praćeno talasastom linijom i jedno B sa istom takvom linijom, na kraju udarih tačku na i.

Garderober se zamišljeno zagleda u potpis. "Imaš li ličnu kartu, Bratli?"

Toga sam se i plašio. Moj plan poče da puca po šavovima.

Lupnuvši se po džepovima uputih mu osmeh tobož pun žaljenja: "Izgleda da sam ostavio novčanik u autu dole na parkingu."

"Misliš, gore na parkingu?"

"Ne, dole. Parkirao sam se kod parka."

"Skroz dole kod parka?"

Primetih da okleva. Naravno, pao mi je ovaj scenario na pamet i ranije. Ako bi me poslao po ličnu kartu, naprosto bih otišao odatle i nikad se ne bih vratio. Ništa mi se strašno ne bi desilo, ali ne bih ni završio posao zbog kojeg sam tu. Počekah. Prve reči njegove odluke nisu bile povoljne po mene.

"Žao mi je, Bratli, ali moramo biti sigurni. Nemoj me pogrešno shvatiti, ali ovakva ubistva privlače čitav niz neverovatnih ljudi. S neverovatnim interesima."

Napravih se da sam zapanjen: "Nije valjda da... da ljudi skupljaju odeću žrtava?"

"Ne možeš da zamisliš šta sve ljudima padne na pamet", odgovori on.
"Kako bih ja znao da si ti uopšte upoznao Monsene, mogao si samo da pročitaš o nesreći u novinama. Žao mi je, tako stoje stvari."

"Dobro, brzo ću se vratiti", rekoh krenuvši da izađem. U do vratku naglo zastadoh kao da sam se nečeg upravo setio, pa odigrah poslednju kartu koju sam imao. Tačnije, kreditnu karticu.

"Da ne zaboravim posle", rekoh hvatajući se za zadnji džep pantalona.

"Kad je Endrid poslednji put bio kod mene, ostavio je svoju kreditnu karticu. Možda bi mogao da je daš njegovoj majci kad dođe..."

Pružih je garderoberu, koji je preuze gledajući ime i sliku bradatog mladića. Gnjavio sam, ali sam već krenuo da izađem kada konačno začuh iza leđa njegov glas:

"I ovo mi je dovoljno, Bratli. Evo, uzmi stvari."

Okrenuh se s olakšanjem. Izvukavši iz drugog džepa onu plastičnu kesu, tutnuh odeću u nju.

"Jesi li uzeo sve?"

Opipavši zadnje džepove na Endridovoj uniformi, ustanovio sam da je kesica s mojom kosom još tu, pa klimnuh glavom.

Jedva sam se odupreo porivu da potrčim kad sam izašao iz prostorije. Digao sam se iz mrtvih, ponovo sam postojao i od te pomisli obuzimala me je neka neobična radost. Točkići su se ponovo pokrenuli, srce zakucalo, krv i sudbina su ponovo potekle. Preskačući po nekoliko stepenika, popeo sam se do žene za šalterom i lakim korakom došao do ulaznih vrata kad iza sebe začuh poznat glas:

"Hej, mister, pričekajte!"

Naravno. Bilo bi previše jednostavno.

Polako sam se okrenuo. U susret mi je išlo poznato lice. Pokazao mi je legitimaciju. Dijanina tajna ljubav. I tad mi prolete jeretička pomisao kroz glavu: Gotov sam.

"Cen-rala kriminalističke policije", reče tip dubokim glasom pilota. Gubitak radio-signal. "Možemo li da popri-amo, gospodine?" Kao pisaća mašina sa izlizanim slovom.

Kažu da filmske i televizijske ličnosti zamišljamo kao više nego što stvarno jesu. To nije bio slučaj sa Bredeom Spereom - bio je viši nego što sam zamišljao. Primorah se da mirno sačekam dok mi je prilazio. A onda se nadvio nad mene. Sa vrtoglave visine, pod plavim, dečaćkim šiškama namerno šišanim tako da izgledaju nemarno nameštene, posmatrao me je par čeličnosivih očiju. O Bredeu Spereu čuo sam, između ostalog, i da je u vezi s vrlo poznatim, i vrlo muškim lokalnim političarem. Naravno, kad se o tebi rašire glasine da si homoseksualac, to samo znači da si stvarno poznata ličnost, sam krem društva. Jedino što je osoba koja mi je to ispričala neki model Ćela Nurdstrema, koji je namolio Dijanu da ga pusti na jedan od svojih vernisaža i tamo se hvalio da ga je lično sodomizovao "policijski

bog", kako je sa strahopoštovanjem nazivao Sperea.

"Samo recite", rekoh sa usiljenim osmehom nadajući se da mi se strah od penetracije ne vidi u očima.

"Dobro, gospodine. Upravo s-m čuo da ste rođak braće Monsen i da ih dobro poznaje-e. Da li bis-e nam pomogli da identifikujemo leševe?"

Progutah pljuvačku. Persiranje u kombinaciji sa onim bezobraznim *mister* u istoj rečenici. Ipak, Spereov pogled mi ništa nije govorio. Da li se sad poigravao s društvenim statusom osumnjičenog, ili je to radio nesvesno, usled neke profesionalne deformacije? Začuh sebe kako ponavljam "da identifikujemo", kao da nikad ranije nisam čuo taj izraz.

"Njihova majka će doći za nekoliko sa-i", nastavi Spere. "Ali svaki trenutak je važan... Stvarno bi nam zna-ilo, to je posao od nekoliko sekundi."

Nisam hteo. Celim sam se telom odupirao tome, mozak mi je poručivao da se što pre gubim odatle. Jer, sad sam vaskrsao. Sada sam ja - odnosno plastična kesica s kosom koju sam nosio - bio pokretna osoba čije je pokrete Klas Greve pratio na svom GPS prijemniku. Bilo je samo pitanje trenutka kada će ponovo krenuti u lov, već me je neki ker mogao namirisati izdaleka, hvatala me je panika. Ipak, onaj deo mozga koji je pripadao novom Rodžeru poručivao mi je da ne smem odbiti, da bi to izazvalo podozrenje. I da to jeste posao od nekoliko sekundi.

"Naravno", rekoh. Htedoh i da se osmehnem, ali sam shvatio da je to neprimereno kad te pitaju da identifikuješ leševe sopstvenih rođaka.

Vratili smo se istim putem kojim sam došao.

Dok smo prolazili pored garderobe, onaj tip mi se isceri.

"Moram vas pripremi-i - pokojnici nisu u dobrom stanju", reče Spere otvarajući teška metalna vrata. Uđosmo u mrtvačnicu. Stresoh se. Sve je u toj sobi podsećalo na unutrašnjost frižidera - beli zidovi, pod i tavanica, temperatura tek koji podeljak iznad nule i meso kojem je istekao rok trajanja.

Četiri leša bila su poredana na metalne stolove. Samo su im stopala virila ispod belih čaršava, i tad zaključih da je filmska konvencija utemeljena u stvarnosti - svakome je o palcu visila metalna pločica.

"Jeste li sp-emni?", upita Spere.

Klimnuo sam.

On tad hitrim i elegantnim pokretom poput mađioničara skinu dva čaršava. "Saobraćajne nes-eće", počeo policajac klateći se na petama.

"Najgore su. Kao što vi-ište, teško je identifikovati žrtve." Najednom mi pade na pamet da Spere priča neuobičajeno polako. "Trebalo bi da ih je u autu bilo pe-orica, ali smo našli samo ova četiri tela. Peti je verovatno oleteo u reku, koja ga je odnela dalje."

Piljio sam, gutao pljuvačku i glasno disao kroz nos. Sve čista folirancija, naravno - čak i nagi, braća Monsen izgledali su bolje nego onda u olupini. Osim toga, ovde nisu mirisali, nije bilo gasova, benzina niti smrada ljudskih iznutrica. Sinu mi da su vizuelni utisci precenjeni, da sluh i miris teroristu čulni aparat daleko uspešnije. Poput krckanja potiljka mrtve žene, upravo ustreljene kroz oko, koji zvekne u parket.

"To su braća Monsen", prošaptah.

"Da, to smo i sa-i uspeli da zaključimo. Pitanje je samo..."

Spere napravi jednu dugu - zaista dugu - dramsku pauzu. Gospode!

"Koji je od njih Endrid, a koji Eksild?"

Uprkos zimskoj temperaturi osetih da sam se sav oznojio pod odećom. Da li je namerno pričao tako polako? Da li je to bila neka nova metoda saslušanja za koju ja nisam čuo?

Preletem pogledom preko golih tela i pronađoh svoj beleg. Razderotina od rebara preko stomaka još je bila otvorena i duž njenih ivica napravile su se crne krvave mrlje.

"Ovo je Endrid", zaključili, pokazujući. "A ovaj drugi je Eksild

"Hm", reče Spere zadovoljno beležeći. "Mo-a da ste dobro poznavali blizance. Čak ni njihove kolege koje su ovde dolazile nisu uspele da ih razlikuju."

Tad odgovorih uz tužno klimanje glavom: "Bili smo vrlo prisni. Naročito u poslednje vreme. Smem li da idem sad?"

"Svakako", reče Spere, ali nastavi da piše nešto u beležnicu tako da mi je bilo neprijatno samo da izađem.

Pogledah na sat iznad njegove glave.

"Jednojajčani blizanci", reče Spere neprekidno pišući. "Nije li to ironično?" Šta li je kog đavola pisao? Jedan se zvao Endrid, drugi Eskild, šta tu ima toliko da se piše?

Znao sam da je trebalo oćutati, ali nisam izdržao. "Šta je ironično?"

Prestavši da piše, Spere me pogleda. "Rođeni istog trenutka iz iste jajne ćelije. Umrli istog trenutka u istom au-omobilu."

"Pa to ni najmanje nije ironično."

"Nije?"

"Ne vidim ja tu nikakvu ironiju."

"Pa da, u pravu ste, reč koju sam tražio je pa-adoks." Spere mi se osmehnu.

Osetih kako mi krv ključa. "Nije ni paradoksalno."

"Pa dobro, ali svakako je neobično. Ima tu neke kosmičke logike, zar ne?"

Tad izgubih kontrolu, ugledah kako mi bele zglobovi na šaci kojom sam krvnički stezao onu kesu, začuh kako mi podrhtava glas: "Nije ironija, nije parodija, nije ni kosmička logika." Govorio sam sve glasnije. "Samo slučajna simetrija života i smrti koja zapravo nije čak ni slučajna jer mnogi jednojajčani blizanci život organizuju tako da što više vremena provode zajedno. Kad je grom udario, bili su na istom mestu, i to je sve."

Poslednju rečenicu sam gotovo dreknuo.

Spere me je zamišljeno posmatrao držeći palac i kažiprst na uglovima usana. Onda njima pogladi bradu. Prepoznao sam taj pogled. Imali su ga samo malobrojni. Imao je pogled islednika, pogled koji je mogao prozreti laž.

"Deder, Bratli", reče, "šta vas mu-i?"

"Izvinite", rekoh tužno se osmehnuvši, znajući da sad moram reći neku istinu, nešto na šta detektor laži koji je sad piljio u mene neće smesta odreagovati. "Sinoć sam imao okršaj sa ženom, a sad i ova nesreća... Malo sam van sebe, stvarno izvinite. Idem ja polako."

Okrenuvši se na peti, izađoh iz mrtvačnice.

Spere mi nešto dobaci, možda je to bio pozdrav, ali ga je zaglušio tresak metalnih vrata za mnom čiji je bas još dugo odjekivao prostorijama.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

POZIVNICA

Na stanici ispred bolnice uđoh u tramvaj. Vozaču dadoh keš i rekoh "do centra". Ovaj se osmehnu dok mi je vraćao kusur: izgleda da je cena bila ista ma gde da ideš. Naravno, vozio sam se ja i ranije tramvajem, kad sam bio mali, ali se nisam baš sećao svih pravila ponašanja. Izlazi na zadnja vrata, kartu čuvaj u slučaju kontrole, pritisni dugme *stop* na vreme, ne razgovaraj sa vozačem. Mnogo se toga promenilo. Buka šina bila je nešto tiša, reklamne poruke sa zidova nešto glasnije i otvorenije, ljudi na sedištima zatvoreniji.

U centru sam promenio prevozno sredstvo prešavši u autobus koji vozi na severoistok grada. Mogao sam nastaviti putovanje sa onom kartom iz tramvaja. Fantastično. Za zanemarljivu svotu mogao sam se unedogled voziti kroz grad. Nisam znao da to može. Kretao sam se kao crvena tačkica na Greveovom prijemniku - gotovo sam začuo njegove zbuñjene misli: šta li se dešava, zašto premeštaju leš levo-desno?

Izađoh iz autobusa na Orvolu i polako krenuh uzbrdo ka Tonsenhagenu. Mogao sam sići i na nekoj stanici koja je bliže Uveovom stanu, ali su sada svi moji postupci imali naročit smisao. U ovoj stambenoj četvrti sada je vladao prepodnevni mir. Trotoarom naiđe neka pogrbljena starica vukući za sobom kolica škripavih, nepodmazanih točkova. Ipak, ona mi se osmehnu kao da je dan prelep, svet divan, a život veličanstven. Šta li je sad mislio Klas Greve? Da kola pogrebnog preduzeća prenose Rodžera Brauna u rodnu kuću ili tako nešto? Ali što su, pobogu, sad tako usporila? Ima li saobraćajne gužve?

Sad ka meni dođoše dve teško našminkane tinejdžerke sa žvakama u ustima i tako uskim pantalonama da su sve salo istisle naviše i napred. Načas se namrštiše, ali nastaviše da pričaju o nečem što ih je očito duboko potreslo. Kad smo se mimoišli, do mene dopre samo jedno: "...nije fer, jebote!" Pretpostavio sam da su pobegle sa časa da odu do neke poslastičarnice na Orvolu, a da se nepravda na koju se žale verovatno ne

ogleda u tome što osamdeset posto tinejdžera na svetu ne može sebi priuštiti krofne koje će one uskoro proždrati. I tad shvatih: da smo Dijana i ja zadržali ono dete, ona bi me - bio sam siguran da je devojčica, iako je Dijana već odabrala muško ime - jednog dana pogledala istim takvim očima namazanim maskarom i dreknula da nije fer, jebote!, da ona hoće da ide sa drugaricom na Ibicu i da su, uostalom, one već u srednjoj školi! A ja bih... pa, ja bih to mogao da podnesem, čini mi se.

Put me nanese u neki park s velikom barom u središtu i ja se uputih jednom od zemljanih staza ka šumarku na drugoj strani. Ne zato što je to bio najkraći put, već da Greve vidi na svom prijemniku kako se krećem van puteva ucrtanih na karti grada. Leševi se možda mogu kretati u automobilima, ali ne mogu šetati parkom. To bi bila potvrda sumnje koju je jutrošnji poziv od Lote usadio u glavu holandskog lovca na glave - da se Rodžer Braun digao iz mrtvih. Da nije bio u mrtvačnici Državne bolnice kao što je izgledalo na njegovom prijemniku, već na nekom drugom odeljenju iste te bolnice. Ali na vestima su rekli da su svi putnici nastradali, kako...?

Možda nisam naročito saosećajan, ali dobro procenjujem intelektualne sposobnosti, dovoljno dobro da me mogu iskoristiti pri zapošljavanju vodećih ljudi u najmoćnijim kompanijama ove zemlje. Tako da sam, zaobilazeći onu baru, pretresao najverovatniji tok Greveovih misli. Krajnje jednostavno. Morao me je pronaći, morao me se rešiti, iako je to sad bilo rizičnije nego pre. Jer više nisam bio samo neko ko će osujetiti HOTE-ove planove da pojedu *Patfajnder*, već sam bio svedok koji ga je mogao poslati u zatvor zbog ubistva Sindrea Oa. Naravno, ako preživim dok taj slučaj stigne u sudnicu.

Ukratko, poslao sam mu pozivnicu koju nije mogao odbiti.

Stigoh u drugi deo parka. Prolazeći kroz šumarak, pogladih tanku i nežnu belu brezovu koru, savijajući prste tako da mi nokti zaparaju po površini. Onda sam, pomirisavši vrhove prstiju, zastao. Zažmurio sam i uvukao taj miris u pluća dok su mi navirale uspomene na detinjstvo, igru, smeh, ushićenje, radosni strah i nova otkrića. Sve one sitnice koje sam smatrao izgubljenim, ali koje, naravno, nisu nestale, već su sve vreme bile tu, učaurene, kao deca vode. Stari Rodžer Braun ih možda nije mogao pronaći, ali novi je mogao. Koliko će ovaj novi uopšte poživeti? Ne još dugo. Ah, nema ni veze - tih nekoliko sati proživeće dublje nego što je stari živeo svih

onih trideset pet godina.

Kad konačno ugledah kuću Uvea Čikeruda, već sam se bio ljudski zagrejao. Pridoh joj kroz šumarak i sedoh na neki panj, odakle sam imao dobar pogled na ulicu, kuće i zgrade. Tad zaključili da pogled iz istočnog dela grada nije mnogo drugačiji od pogleda iz zapadnog. Svi smo mi videli zgradu Poštanske štedionice i hotel *Plazu*. Odavde grad nije bio ni lepši ni ružniji. Jedina je razlika što se odavde video i zapadni deo grada. Tad se setih kritike kule koju je Gistav Ajfel sagradio povodom svetske izložbe u Parizu 1889. godine. Zli jezici su govorili da je sa nje najlepši pogled na grad, jer je to bilo jedino mesto u Parizu sa kog se nije videla Ajfelova kula. I tad pomislih da isto važi i za Klasa Grevea - da je njemu ovaj svet malo manje grozno mesto jer ne može videti sebe onako kako ga drugi vide. Na primer ja. Ja sam ga mrzeo. Tako jako i tako duboko da sam se gotovo sam sebe plašio. Ipak, to nije bila prljava mržnja, bila je čista, ispravna, gotovo naivna - pretpostavili da su tako i krstaši mrzeli neznabošce. Zato sam i mogao osuditi Grevea na smrt istom tom odmerenom, naivnom mržnjom kojom američki hrišćanin šalje svog bližnjeg, kriminalca, u klanicu. Takva mržnja naprosto vodi ka prosvetljenju.

Tako sam, na primer, shvatio da osećanje koje sam gajio prema ocu nije bilo mržnja. Ljutnja? Jeste. Prezir? Možda. Saosećanje? Definitivno. A zašto? Sigurno iz mnogo razloga. Ipak, tad shvatih da je u korenu sveg mog besa zapravo to što sam mislio da sam kao on, da mogu postati kao on: siromašna pijanica koja tuče ženu i misli da je istok istok i da nikad ne može postati zapad. A sada sam, konačno, u potpunosti postao kao on.

Tad me spopade smeh koji se nisam ni potrudio da zadržim pre nego što se zaorio među drvećem, pre nego što je iznad mene primula neka ptica i pre nego što sam ugledao kako ulicom nailazi automobil.

Srebrnosivi leksus GS 430.

Došao je ranije nego što sam očekivao.

Brzo ustadoh i pohitah ka kući Uvea Čikeruda. Kada sam već bio na pragu i krenuo ključem ka bravi, pogledah svoju šaku i primetih da gotovo neprimetno podrhtava.

Bio je to čisto nagonski, iskonski strah. Klas Greve je bio ona vrsta zveri koje se druge zverke boje.

Pogodih ključaonicu iz prve. Otključavši i otvorivši vrata, brzo uđoh u kuću. Unutra i dalje nije smrdelo. Popeh se na krevet povukavši se skroz do

uzglavlja. Potom proverih da li jorgan u potpunosti pokriva Uveov leš pokraj mene.

Počekah. Sekundara je otkucavala, kao i srce. Dva otkucaja u sekundi.

Klas Greve je sigurno stupao oprezno. Želeo je da se uveri da sam sâm u kući. A čak i ako sam bio sâm, znao je da sam opasniji nego što je isprva mislio. Kao prvo, sigurno sam imao veze s nestankom njegovog kera. Kao drugo, verovatno je već bio tamo, video njen leš i znao da sam sposoban za ubistvo.

Začuh otvaranje vrata, ali ne i njegove korake. A onda se najednom stvori preda mnom. Glas mu je bio mek, a osmeh iskreno ljubazan:

"Izvini, Rodžere, što upadam ovako."

Klas Greve je bio skroz u crnom. Crne, jednostavne pantalone, crne cipele, crna rolka, crne rukavice. Na glavi crna vimena kapa. Jedino što nije bilo crno bio je blistavi srebrni glok.

"Nema problema", rekoh. "Ionako je vreme za vizitu."

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

NEMI FILM

Kažu da muva vreme doživljava na način koji joj omogućava da pokret dlana vidi kao krajnje usporen zahvaljujući tome što ju je priroda obdarila procesorom koji vrlo brzo može obraditi ogromnu količinu vizuelnih podataka kojim ga hrane njene složene oči.

Više sekundi u prostoriji je vladala potpuna tišina, koliko dugo, ne znam ni sam. Bio sam muva, a dlan se približavao. Čikerudov glok bio je uperen u mene, a u moju izbrijanu čelu pogled Klasa Grevea.

"Aha", reče on naposletku.

Ta jedna reč obuhvatila je sve. Sve o tome kako smo mi ljudi uspeli sebi potčiniti ovaj svet, zavladati elementima, ubiti bića brža i jača od nas. Sve o kapacitetu procesora. Greveovo *aha* došlo je na kraju lanca misli, pretrage i odbacivanja hipoteza, neumoljivog deduktivnog niza koji je doveo do jednog neizbežnog zaključka: "Odsekao si kosu, Rodžere."

Klas Greve bio je - kao što sam već nagovestio - inteligentna osoba. Ta izjava značila je više od banalne činjenice da sam se ošišao, pošto je on utvrdio kada, gde i zašto se to desilo. Jer je time otklonio svu zbunjenost i odgovorio na sva pitanja. Stoga je, više kao zaključak nego kao pitanje, dodao:

"U olupini automobila."

Klimnuh glavom.

On sede u stolicu pokraj kreveta, pa je odmače ka zidu iza sebe ne pomerivši ni u jednom trenutku nišan sa mene.

"A onda si odsečenu kosu ostavio na jednom od leševa?"

Zavukoh levu ruku u džep na jakni.

"Stani", povika Greve pritiskajući obarač. Nije bilo jezička u erekciji. Dama.

"Ovo mi je leva ruka", rekoh.

"Dobro. Ali polako."

Izvadivši polako ruku iz džepa, bacio sam plastičnu kesicu na sto. Greve

polako klimnu ne skidajući pogled sa mene.

"Znači, shvatio si", reče, "da su ti odašiljači u kosi. Da sam njoj naložio da ti ih nanese. Zato si je i ubio, zar ne?"

"Da li je to gubitak za tebe, Klase?", upitah zavalivši se. Srce mi je lupalo, ali sam inače bio neobično opušten u svojim poslednjim trenucima. Telesni strah od smrti i duševni mir.

On očuta.

"Ili ti je ona bila samo - kako si već ono rekao - sredstvo da postigneš cilj? Izdatak zarad dobitka?"

"Zašto te to zanima, Rodžere?"

"Zanima me da li ljudi poput tebe postoje i stvarno, ili samo u fikciji."

"Ljudi poput mene?"

"Ljudi koji nisu u stanju da vole."

Greve se nasmeja. "Ako te to zanima, što se samo ne pogledaš u ogledalo, Rodžere?"

"Ja sam nekog voleo", rekoh.

"Možda si oponašao ljubav", odvrati Klas. "Ali, da li si zaista voleo? Šta su ti dokazi za to? Ja zapravo vidim samo dokaze protiv toga, jer si Dijani uskratio jedino što je, osim tebe, želela - dete."

"Pružio bih joj i to."

Greve se opet nasmeja. "Šta, predomislio si se? Kad li se to desilo, kada si se pokajao? Kad si otkrio da ti se žena jebe s nekim drugim?"

"Ja verujem u pokajanje", odgovorih tiho. "U iskupljenje i u praštanje."

"Ali sada je prekasno", rekao mi je. "Nit si joj oprostio, nit si joj napravio dete."

"Nisi ni ti."

"Rodžere, nikad nisam ni nameravao da joj napravim dete."

"Znam, ali sve i da jesi, ne bi mogao, zar ne?"

"Naravno da bih mogao. Misliš li da sam impotentan?"

Rekao je to brzo. Tako brzo da bi samo muva mogla primetiti nanosekundu oklevanja. Uzdahnuo sam. "Video sam te, Klase Greve. Iz... žablje perspektive."

"Šta to bulazniš, Braune?"

"Video sam tvoje polne organe izbliza... Nisam imao izbora u tom trenutku."

Primetivši da mu se usta polako otvaraju, nastavih:

"U poljskom klozetu nadomak Elveruma."

Greve tad zausti, ali reći izostaše.

"Tako su te naterali da propevaš u onom podrumu u Surinamu, zar ne? Povredili su ti testise? Čime - udarcima, nožem? Nisu ti oduzeli želju, već samo sposobnost da oplodiš, zar ne? Ono što ti je ostalo od jaja izgleda kao da je zašiveno nekim grubim koncem."

Greve je sad zatvorio usta koja su postala samo crta na napetom licu.

"To objašnjava fanatični lov na krijumčara droge za koga si i sam rekao da je bio prilično beznačajan. Kako ono bese - šezdeset pet dana u džungli? Jer to je bio on, zar ne? Čovek koji ti je odsekao muškost. Uzeo ti mogućnost da stvaraš svoje kopije. Oduzeo ti je sve, skoro sve. Pa si ti njemu oduzeo život. I to mogu da razumem."

Da, to su bili Inbod, Rid i Bakli, drugi korak, treća stavka: predložiti moralno prihvatljiv razlog za zločin. Međutim, meni više nije trebalo njegovo priznanje. Umesto toga, on je dobio moje - unapred. "Razumem te, Klase, jer ću i ja tebe ubiti iz istog razloga. Oduzeo si mi sve, skoro sve."

Greveova usta proizveše neki zvuk koji je valjda trebalo da bude smeh. "Rodžere, ko ovde ima pištolj?"

"Ubiću te kao što sam ubio i tvoju prokletu džukelu."

Primitih kako mu se steže vilica dok škrguće zubima, kako su mu pobeledi zglobovi na pesnicama.

"Nisi je video, zar ne? Završila je kao hrana za vrane. Izbodena sakupljačem sena na Oovom traktoru."

"Muka mi je od tebe, Rodžere Braune. Sediš i popuješ, iako si i sam ubica životinja i dece."

"U pravu si. Ali nisi bio u pravu kada si mi u bolnici rekao da je naše dete imalo Daunov sindrom. Nije, naprotiv - sve analize pokazale su da je bilo zdravo. Nagovorio sam Dijanu da abortira naprosto zato što nisam želeo da je delim ni sa kim. Da li si ikad čuo nešto tako detinjasto? Čista, nepatvorena ljubomora prema nerođenom detetu. Pretpostavljam da me nisu dovoljno voleli kad sam bio mali, šta ti misliš? Možda je isto bilo i sa tobom, Klase? Ili si ti zao od rođenja?"

Mislim da Klas nije čuo ta pitanja pošto je gledao kroz mene na način koji mi je pokazivao da mu mozak opet radi punom parom. Da rekonstruiše i prati zamršeni niz zaključaka nazad ka izvoru, ka istini, ka samom početku. Naposletku ga i nađe. Jednu jedinu rečenicu iz bolnice, koju je sam

izgovorio: "...da abortira pošto je dete imalo Daunov sindrom."

"Pa dobro, reci mi", rekoš uvidevši da je sad razumeo. "Da li si voleo ikoga osim svoje džukele?"

On podiže pištolj. Novom Rodžeru Braunu preostalo je tek nekoliko sekundi života. Greveove ledenoplave oči blesnuše, a meki glas sada je postao šapat:

"Rodžere, iz poštovanja prema tebi kao lova dostojnom plenu, hteo sam da te ubijem samo jednim hicem u glavu. Ali, bojim se da se vraćam na prvobitan plan da ti pucam u stomak. Jesam li ti pričao kako to izgleda? Metak probije slezinu i pusti želudačnu kiselinu da isteče i ispeče unutrašnje organe. A onda ću čekati da me moliš da te ubijem. A molićeš me, Rodžere."

"Možda bi mogao da umukneš i pucaš, Klase. Ili želiš da odugovlačiš kao onda u bolnici?"

Greve se ponovo nasmeja. "A, ne verujem da si sada pozvao policiju, Rodžere. Sad si ubica, baš kao i ja. Ovo je između nas dvojice."

"Razmisli malo, Klase. Zašto misliš da sam rizikovao i otišao na Odeljenje sudske medicine da bih dobio ovu kesu s kosom?"

Greve slegnu ramenima. "To je bar prosto - DNK, verovatno jedini dokaz koji bi mogli upotrebiti protiv tebe. Jer, oni misle da traže Uvea Ćikeruda. Jedino ako si želeo da sačuvaš svoju bujnu grivu, napraviš neku periku od nje? Dijana mi je rekla da ti je kosa vrlo važna, da njome nadomešćuješ visinu. Bolje rečeno, nedostatak visine."

"Tačno", rekoš, "ali i pogrešno. Lovac na glave ponekad zaboravi da i glava koju lovi ume da misli. Ne znam da li moja glava misli bolje ili gore bez kose, ali je u ovom slučaju navukla lovca u klopku."

Greve polako trepnu, ali primetih mu istog časa neku napetost u telu, kao da sluti nevolju.

"Ja ovde ne vidim nikakvu klopku, Rodžere."

"Evo je", rekoš povlačeći prekrivač u stranu. Primetih kako Greve skreće pogled na leš Uvea Ćikeruda. I automatski pištolj uzi na njegovim grudima.

Greve munjevito odgovori na to uperivši pištolj pravo u mene. "Da se nisi usudio, Braune."

Maših se za automatski pištolj.

"Nemoj!", dreknu Greve.

Uzeh pištolj.

Greve opali. Prasak odjeknu prostorijom.

Uperih cev u Grevea, koji se pridiže u stolici i ponovo opali. Pritisnuh obarač. Do kraja. Promukla rika olova zapara vazduh, Uveove zidove, fotelju, crne pantalone Klasa Grevea i savršene butne mišiće ispod njih, zapara prepone, a po mogućstvu i onaj ud koji je bio u Dijani, nabrekle trbušne mišiće i organe koje su štitili.

Greve se strovali nazad u fotelju, a pištolj mu ispade na pod. Najednom nastupi potpuna tišina koju je narušavao jedino zvuk kotrljanja prazne čaure po parketu. Izvivši vrat u stranu, odmerih Grevea, koji mi uzvratil pogledom crnim od šoka.

"Sad teško da ćeš proći na sistematskom pregledu u *Patfajnderu*, Greve. Žao mi je. Nećeš nikad ukrasti onu tehnologiju. Džaba ti sva tvoja temeljnost u pristupu. U stvari, upravo te je ta glupa temeljnost i upropastila."

Greve proštenja nešto jedva čujno na holandskom.

"Evo gde te je dovela temeljnost", nastavih. "Na poslednji intervju. Jer, znaš šta? Ti si čovek kakvog sve vreme tražim za ovaj posao. Savršen si za njega, i to ne samo da mislim već i znam. A to znači i da je ovaj posao savršen za tebe, veruj mi, Greve."

Greve očuta netremice piljeći u svoje rane. Crni džemper postade još crnji od krvi. A ja nastavih:

"Dobili ste posao žrtvenog jarca, gospodine Greve, za ubistvo Uvea Čikeruda, gospodina s moje desne strane." Potapšah Uvea po stomaku.

Zastenjavši, Greve podiže pogled. "Šta, koji kurac, trabunjaš?" Zvučao je očajno, a ujedno i nekako otupelo, pospano. "Pozovi hitnu da ne bi bio dvostruki ubica, Braune. Razmisli, ti si amater, nećeš se izvući. Zovi policiju, i ja ću ti poštediti život."

Pogledah Uvea. Izgledao je tako spokojno. "Ali, Greve, ne ubijam te ja, već ovaj Čikerud ovde, kako ne shvataš?"

"Ne shvatam. Jebote, čoveče, zovi hitnu, shvataš li da ću iskrvariti!"

"Izvinjavam se, prekasno je."

"Kako to misliš prekasno? Pustićeš me da umrem ovde?"

Sad mu je glas dobio neki nov prizvuk. Plača?

"Molim te, Braune. Ne ovde, ne ovako! Molim te, preklinjem te!"

O, da, bio je to plač. Niz obraze su mu tekle suze. Što možda i nije bilo

tako neobično ako je istina ono što mi je pričao o pogotku u stomak. Video sam kako mu krv kaplje iz nogavica na savršeno uglačane cipele prada. Preklinjao me je. Nije uspeo da ode dostojanstveno, čak ni sa tim grofovskim imenom. Negde sam čuo da to nikome ne pođe za rukom, da su oni što naoko zadrže prisebnost zapravo smireni zbog šoka. No najveće poniženje u Greveovom slučaju svakako je bilo to što je imao niz svedoka svog nervnog sloma. A biće ih još više.

Petnaest sekundi pošto sam otključao vrata kod Uvea Čikeruda ne otkucavši lozinku *Nataša* na alarmnom uređaju, kamere su počele da snimaju, a u *Tripolisu* se uključio alarm. Već sam mogao zamisliti osoblje okupljeno oko monitora kako s nevericom posmatra nemi film u kojem je Greve jedini vidljivi glumac. Posmatrali su ga kako otvara usta, ali nisu čuli šta govori. Videli su kad je pucao, videli su kad je ustreljen, i sada su sigurno proklinjali Uvea što nema kameru koja pokriva ugao s krevetom.

Pogledah na sat. Prošlo je četiri minuta otkad se alarm uključio, i verovatno tri minuta otkako su pozvali policiju. Policija je pak pozvala specijalce koji se obavezno mobilišu u slučaju pucnjave, a kojima ipak treba neko vreme da se okupe. Nalazimo se podalje od centra. Naravno, sve su to puke pretpostavke, ali teško da su prva patrolna kola mogla stići za manje od petnaest minuta. S druge strane, nije bilo mesta odugovlačenju. Greve je ispalio dva metka od ukupno sedamnaest u šaržeru.

"Dobro, Klase", rekoh otvarajući prozor iza uzglavlja. "Ovo ti je poslednja šansa. Podigni pištolj. Ako uspeš da me pogodiš, moći ćeš posle i sam da pozoveš hitnu."

Zurio je u mene tupog pogleda. Prostoriju ispuni ledeni dah. Zima je definitivno stigla.

"Hajde", nastavih. "Šta imaš da izgubiš?"

Onda se, kao da se logika tog pitanja nametnula njegovom od šoka pometenom umu, Greve naglim pokretom, daleko hitrijim nego što sam mislio da je moguće s takvim povredama, bacio postrance na pod grabeći pištolj. A hici iz automatskog pištolja, olovo, taj meki, teški, otrovni metal, napraviše strugotinu od parketa među njegovim nogama. Ipak, pre nego što je do njega stigla kiša metaka, pre nego što mu je dotakla grudi i probila srce i oba plućna krila koja uz pisak ispustiše vazduh, Greve stiže da opali jedan hitac. Jedan jedini hitac. Zvuk je jedno vreme odjekivao prostorijom. A onda nastupi tišina, grobna tišina. Samo tihi šum vetra. Nemi film je

pauziran, zamrznut na mrazu koji se polako uvlačio u sobu.

Bilo je savršeno.

PETI DEO

**MESEC DANA KASNIJE.
POSLEDNJI INTERVJU**

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

VEČERNJA REDAKCIJA

Prepoznatljiva melodija emisije o aktuelnostima pod nazivom *Večernja redakcija* bio je kratak gitarski rif koji je misli gledaoca odvodio u svet bosanove, njišućih kukova i šarenih napitaka, a ne sirovih činjenica, politike i potresne društvene tematike. Ili, kao večeras, kriminala. A ta uvodna melodija bila je kratka kako bi se stavilo do znanja da *Večernja redakcija* bez suvišnog okolišanja i, usmerena na sadržaj, odmah prelazi na problematiku.

Možda je stoga i uvodni kadar iz Studija 3 prikazivao učesnike u diskusiji odozgo, da bi se potom u luku spustio na krupan kadar glave voditelja Oda G. Dibvada. On bi pak u tom trenutku obično podigao pogled sa papira, skidajući naočare za čitanje. Producent, ili producentkinja, time je verovatno hteo da poruči kako je vest o kojoj će se pričati toliko sveža da se još puši, da je i sam G. Dibvad jedva stigao da je pročita.

Od G. Dibvad imao je gustu, kratku kosu, sedu oko slepoočnica i jedno od onih lica koja uvek imaju četrdeset godina. I kada mu je bilo trideset, Dibvad je izgledao kao da ima četrdeset godina, a tako je izgledao i sada sa pedeset. Od G. Dibvad bio je sociolog po obrazovanju, imao je dobre analitičke sposobnosti, bio je rečit i sklon tabloidskom načinu razmišljanja. Ipak, to sve verovatno nije bilo presudno da mu uredništvo programa dodeli emisiju, za to je zaslužan posao koji je Od Dibvad radio pola života, a koji se ogledao u tome da pripremljeni tekst vesti čita sa odgovarajućom intonacijom i izrazom lica i u odgovarajućem odelu i kravati. U slučaju Oda G. Dibvada intonacija, izraz lica i kravata bili su toliko odgovarajući da su mu pružili kredibilitet koji uživa malo koja druga javna ličnost u Norveškoj. A da bi se iznela emisija poput *Večernje redakcije*, trebao ti je kredibilitet. Dibvadovu nedodirljivost su, začudo, samo utvrđivale njegove ponovljene

izjave da mu mnogo znači gledanost i da je na sastancima on, a ne redakcija programa, taj koji zahteva što komercijalnije teme. Dibvod je želeo da podigne temperaturu u studiju, da raspali emocije među gledaocima, a ne da raspiruje sumnju, da uvodi nova gledišta i postavlja pitanja kao što to čine novinske reportaže. Kad bi ga u medijima pitali o tome, izrecitovao bi uobičajeni refren: "Što da prepustim rasprave o kraljevskoj porodici homoseksualcima koji usvajaju decu ili zloupotrebu socijalnog osiguranja neozbiljnim igračima kad ih možemo obraditi i mi u *Večernjoj redakciji*?"

Uspeh *Večernje redakcije* bio je neprikosnoven, a Od G. Dibvad prava zvezda, dovoljno velika zvezda da se posle gadnog i vrlo javnog razvoda oženi daleko mlađom zvezdom istog tog programa.

"Večeras ćemo se pozabaviti dvema temama", počeo on glasom koji je već podrhtavao od suzbijenog uživanja, prodorno posmatrajući gledaoce sa ekrana. "Prva je rezimiranje jednog od najdramatičnijih slučajeva ubistva u norveškoj istoriji. Posle mesec dana istrage policija smatra da je pohvatala sve konce u takozvanom slučaju Greve sa ukupno osam žrtava. Jedan starac je zadavljen na svom imanju nedaleko od Elveruma. Četiri policajca stradala su kada je u njihov auto udario ukradeni šleper. Jedna žena je ubijena kod kuće u Oslu, da bi naposljetku dva glavna učesnika ubila jedan drugog u kući na Tonsenhagenu, takođe u našem gradu. Kao što je poznato, taj poslednji okršaj snimile su kamere za nadzor u kući, a kopije tog snimka procurele su, i u proteklim nedeljama dostupne su svima na internetu." Tad Dibvad povećao dozu patosa:

"A kao da sve to nije dovoljno, saznajemo da se u središtu celog bizarnog slučaja nalazi svetski poznata Rubensova slika *Lov na kalidonskog vepra*. Slika se vodi kao nestala još od Drugog svetskog rata, strepelo se i da je zauvek izgubljena, samo da bi se pre četiri nedelje pojavila u jednom..." Tu Dibvoda toliko ophrvaše osećanja da blago zamuca. "...u jednom poljskom klozetu u Norveškoj!"

Nakon takvog uvoda Od G. Dibvad morao je da napravi kraću pauzu pre nego što nastavi.

"Naš večerašnji gost pomoći će nam da rezimiramo čitav slučaj. Brede Spere..."

Tu Dibvad zastade da stavi režiji do znanja da se prebaci na kameru broj dva. Producent se opredelio za poluprofil jedinog gosta u studiju, lepog čoveka, plavog i visokog, u prilično skupom odelu za nekoga ko je

zaposlen u državnoj službi. Raskopčana košulja, dugmad od sedefa - svakako izbor stiliste časopisa *El*, inače Spereovog tajnog - ili pak javno-tajnog - ljubavnika. Teško da bi ijedna žena među gledaocima sad promenila kanal.

"Ti si vodio ovaj slučaj za Centralu kriminalističke policije. Radiš kao istražitelj već gotovo petnaest godina. Da li si se ikad susreo sa nečim sličnim?"

"Svaka ist-aga je priča za sebe", odgovori Brede Spere. Prirodno samouveren. Ne mora čovek biti vidovit da zna kako će mu posle emisije mobilni telefon biti prepun poruka.

Žena koja se pita da li je slobodan i da li je zainteresovan za kafu s jednom zanimljivom osobom, samohranom majkom iz predgrađa, koja ima auto i mnogo slobodnog vremena iduće nedelje. Ili neki momak koji voli starije, odlučne muškarce. Neki će pak preskočiti te uvode i odmah poslati sliku. Neku kojom su zadovoljni - lep osmeh, pravo od frizera, fina odeća, pristojan dekolte. Ili pak neku gde im se ne vidi. lice. Ni odeća.

"Ali, osam žrtava zaista nije svakodnevna pojava", nastavi Spere. Pa, shvativši da je to preblaga, možda čak i nonšalantna ocena: "Ni ovde, a ni u zemljama s kojima bi se bilo priro-no uporediti."

"Brede Spere", tad će Dibvad, koji je uvek vodio računa j da nekoliko puta ponovi ime svog gosta kako bi ga gledaoci upamtili, "ovaj slučaj privukao je pažnju i u inostranstvu. A uprkos tome što ima osam žrtava, u žiži je upravo to što se sve vrti oko svetski poznate slike, zar ne?"

"Pa, ta slika je svakako dobro poznata poznavaoocima slika-stva."

"Mislim da možemo bez straha reći da je sad svetski poznata!", upade tad Od G. Dibvad pokušavajući da uhvati Spereov pogled, verovatno kako bi ga podsetio na ono što mu je pričao pred početak emisije - kako su njih dvojica sada tim čiji je zadatak da ispričaju jednu fantastičnu priču. Potcenjivanjem slave te slike, priča je gubila tu fantastičnu crtu.

"U svakom slučaju, slika je odigrala ključnu ulogu kada je istražiteljski tim iz Centrale bez ijednog živog svedoka sklapao celu ovu slagalicu. Jer, tako je bilo, zar ne, Spere?"

"Tako je."

"Konačne zaključke istrage iznećete tek sutra, ali možeš li našim gledaocima i večeras ispričati priču o slučaju Greve od početka do kraja?"

Brede Spere klimnu glavom. A onda, umesto da krene s pripovedanjem,

on podiže čašu vode i otpi omanji gutljaj. U desnom uglu ekrana G. Dibvad se širom iskezi. Možda je i ta mala dramska pauza unapred dogovorena sa ciljem da se gledaoci usprave u fotelji i nagnu ka malom ekranu širom otvorenih očiju i načuljenih ušiju. A možda je sad Spere već sasvim preuzeo režiju. Spustivši čašu na sto, policajac udahnu.

"Pre nego što sam prešao u Centralu, radio sam, kao što znaš, na Odeljenju za imovinske delikte. Posebno sam istraživao mnogobrojne k-ađe slika u Oslu u protekle dve godine. Već tad smo obratili pažnju na firmu za obezbeđenje *Tripolis*, budući da su oni ug-ađivali alarme u većinu zgrada gde su se desile krađe. A sada i znamo da je jedan od sau-esnika u pljačkama upravo i radio za *Tripolis*. Uveu Ćikerudu bili su preko *Tripolisa* dostupni ključevi svih tih stanova. Osim toga, očigledno je imao mogućnost da pobriše poda-ke o isključivanju alarma iz računara u firmi. Pretpostavljamo da je većinu provala obavio sam Ćikerud. Ipak, trebao mu je neko ko ima uvid u svet kolekcionara, neko ko ima veze u tom ok-uženju i ko zna šta visi na čijim zidovima širom Osla."

"I tu stupa na scenu Klas Greve?"

"Tako je. On je i sam imao zavidnu kolekciju slika u svom stanu u Oska-ovoj ulici, a motao se među kolekcionarima, najpre onim okupljenim oko *Galerije E*, gde ga je zapamtilo više svedoka. Razgovarao je s ljudima koji su ili sami posedovali dra-ocene slike, ili bi mu pak ispričali ko šta ima. Prikupljene informacije Greve je po-om prosleđivao Ćikerudu."

"A šta je Ćikerud radio sa slikama koje ukrade?"

"Anonimnom dojavom došli smo do jednog pos-ednika u Geteborgu, odranije dobro poznatog policiji, koji je priznao da je bio u vezi sa Ćikerudom. On je našim kolegama u Švedskoj prilikom saslu-anja rekao da se poslednji put čuo sa Ćikerudom kada mu je ovaj javio da dolazi sa Rubensovom slikom. Posrednik tvrdi da mu baš i nije pove-ovao. A onda ni Ćikerud ni slika nisu stigli u Geteborg.

"Nisu", zagrme G. Dibvad s tragičnim patosom. "Zašto - šta se zapravo desilo?"

Spere nastavi uz poluosmeh koji je nagoveštavao da mu je voditeljeva melodramatičnost pomalo komična: "Izgleda da su Greve i Ćikerud rešili da ovog puta zaobiđu posre-nika. Možda su sami hteli da prodaju sliku. Treba imati na umu da posrednik uzme pedeset posto prodajne cene, a ovde je pos-edi bila mnogo veća suma nego kod prethodnih slika. Greve je, kao

direktor holandske kompanije koja je svoju tehnologiju izvozila, između ostalog, i u Rusiju i čitav niz zemalja bi-šeg istočnog bloka, imao brojne veze koji nisu nužno poštovali zakon. Ovo je bila Greveova i Čikerudova šansa da se je-nom zasnava ekonomski osamostali."

"Ali, gledano sa strane, činilo se da Greve materijalno prilično dobro stoji."

"Kompanija čiji je on bio suvlasnik poslovala je sa gubikom i neposredno pre ovih događaja on je izgubio svoje direktorsko mesto u njoj. A njegov način života zahtevao je stalni izvor prihoda. Između ostalog, saznali smo i da je nedavno tražio posao u jednoj norveškoj kompaniji iz Hortena."

"Znači, Čikerud ne dolazi kod posrednika jer su on i Greve rešili da sami prodaju sliku. Šta se zatim dešava?"

"Dok ne ponađu kupca, morali su da sklone sliku negde na sigurno. Zato su otišli do vikendice koju je Čikerud već godinama iznajmljivao od Sindrea Oa."

"Nadomak Elveruma."

"Da. Susedi kažu da se ta brvnara nije mnogo koristila, da su u nju povremeno svraćala dva muška-aca, ali da ih niko nikad nije upoznao, da se činilo kao da se čak tu kriju."

"I policija misli da su ta dvojica bili Greve i Čikerud?"

"Bili su pravi profesionalci, i vrlo oprezni pri međusobnom kontaktiranju, nisu ostavljali nikakav trag koji bi ih mogao povezati. Nijedan svedok ih nikad nije video zajedno, nema nada-aka ni da su telefonirali."

"Međutim, sada se desilo nešto nepredviđeno?"

"Tako je, mada ni mi ne znamo tačno šta. Otišli su zajedno u tu vikendicu da sakriju sliku. Kada je reč o tako velikim svotama, nije neuobičajeno da se javi nepove-enje među saučesnicima, ma koliko dobro da su se znali odranije... Možda su se posvađali. A verovatno su bili i dro-irani, pošto smo u obojici našli tragove opojnih s-edstava."

"Droge?"

"Mešavina ketalara i dormikuma. Jaka sredstva nesvojstvena lokalnim narkomanima, pre-postavljamo da je posredi nešto što je Greve doneo iz Amsterdama. Od te kombinacije su se možda obojica previše opustili, a naposljetku i potpuno izgubili kontrolu - što se završilo ubistvom Sind-ea

Oa. Zatim..."

"Samo trenutak", prekide ga tad G. Dibvad. "Možeš li objasniti gledaocima kako se tačno odvijalo to prvo ubistvo?"

Spere izvi obrvu, kao u znak protivljenja tako otvorenoj krvoločnosti voditelja. Ipak, on se povinova tom zahtevu: "Pa, možemo samo da nagađamo kako je to izgledalo. Moguće je da su Čikerud i Greve rešili da uk-uče Sindrea Oa u svoje malo slavlje, pa su mu se tom prilikom pohvalili da su ukrali jednu poznatu sliku. Možda je O pokušao da pozove, ili zapreio da će obavestiti policiju. Na šta ga je Greve pridavio garo-om."

"A šta je garota?"

"Tanka metalna ili najlonska nit koja se žrtvi obmota oko vrata i time prekine dovod kiseonika sve do p-estanka rada mozga."

"I smrti."

"Pa...da."

U režiji neko pritisnu dugme i na izlazu - malom ekranu koji je pokazivao sliku koja se slala u dnevne sobe hiljada gledalaca - Od G. Dibvad polako klimnu glavom zureći u Sperea s mešavinom gađenja i ozbiljnosti. Pustio je da se poslednje reči dobro upiju. Sekundu, dve, tri. Za televiziju, to su tri godine. Producent se sada već sigurno preznojavao. A onda Od G. Dibvad prekide tišinu: "Kako znate da je baš Greve ubica?"

"Fo-enzički dokazi. Garotu smo pronašli na Greveovom lešu. Na njoj je bila krv Sindrea Oa i tragovi Greveove kože."

"Osim toga, znate i da su u trenutku ubistva Greve i Čikerud bili u Oovoj dnevnoj sobi."

"Tako je."

"A kako to znate? Isto zahvaljujući forenzičkim dokazima?"

Spere se uzvrpolji. "Da."

"Kojim?"

Brede Spere se nakašlja ošinuivši pogledom G. Dibvada. Moguće je da su već razgovarali o onome što je trebalo da usledi. Možda je Spere tražio da preskoče neke pojedinosti, ali je Dibvad hteo da se priča "začini".

Spere je malo oklevao. "Oko leša Sindrea Oa našli smo na t-agove... Izmeta."

"Izmeta", ubaci se tad Dibvad. "Ljudskog?"

"Da. Poslali smo ga na analizu. Većina je odgovarala Čikerudovom DNK profilu, ali ne-to je poticalo i od Klasa Grevea."

Tad Dibvad pljesnu rukama. "Spere, šta se, pobogu, tamo događalo?"

"Svakako ne možemo znati svaki detalj, ali či-i se da su se Greve i Čikerud..." Opet oklevanje. "...da su se mazali sopstvenim izme-om. Ima ljudi koji to rade."

"Da li mi sad govorimo o duševno obolelim ljudima?"

"Pa, jesu bili drogirani. Ali - da, to je svakako pomalo... neuobičajeno."

"A pritom se nije na tome završilo?"

"Nije."

Spere zastade kada mu Dibvad kažiprstom dade znak da napravi ugovorenu pauzu. Dovoljnu da gledaoci upiju nove informacije i pripreme se za ono što će tek čuti. Onda istražitelj nastavi:

"Pod dejstvom opojnih sredstava Čike-ud smišlja sadističku igru sa Greveovim psom. Nabija ga na šiljke sakupljača sena na traktoru. Ali, kako je reč o borila-koj pasmini, Čikerud tom prilikom zadobija duboke rane od ujeda na vratu. Potom se vozika okolo tra-torom sa sve sakupljačem sena i onim psom na njemu. Očigledno je toliko drogiran da ne može zadržati t-aktor na putu, pa ga jedan vozač usput zaustavlja. I ne sluteći u šta se upliće, taj vozač čini ono što bi svaki savestan građanin učinio - prebacuje povređenog Čikeruda u svoj automobil i odvozi ga u bo-nicu."

"Kakav kontrast u... u ljudskom kvalitetu", ubaci se G. Dibvad.

"Moglo bi se reći. Upravo nam je taj vozač i potv-dio da je Čikerud bio premazan sopstvenim izmetom kada ga je pronašao. Vozač je mislio da je Čikerud upao u gnojivo, ali nam je bolničko osoblje koje je pralo Či-eruda potvrdilo da je u pitanju ljudski, a ne životinjski izmet. Oni valjda imaju nekog iskustva sa... sa..."

"A šta se potom desilo sa Čikerudom u bolnici?"

"Čikerud je bio u polusvesnom stanju, ali su ga oni okupali, previli i smestili u krevet."

"I vi ste onda u bolnici otkrili da je imao tragove opojnih sredstava u krvi?"

"Nismo. Oni su, doduše, radili analizu k-vi, ali je to već rutinski uništeno do trenutka kada nas je istraga tamo odvela. Do tih nalaza došli smo prilikom obdukcije."

"U redu. Ali, da se vratimo na situaciju gde je Čikerud u bolnici, a Greve i dalje na imanju. Šta se potom dešava?"

"Klas Greve verovatno nešto posumnja pošto se Čikerud ne v-aća. Otkriva da je traktor nestao, pa seda u svoj auto i traži drugara po okolini. Pretpostavljamo da je Greve slušao policijski radio u au-u i da je tako saznao da je policija pronašla traktor a - izjutra - i leš Sindrea Oa."

"Tačno, i sada Greve ima problem. On ne zna gde mu je saučesnik, policija je otkrila leš ubijenog Oa, imanje postaje mesto zločina, a postoji mogućnost i da policija, u potrazi za oružjem, pronađe Rubensovu sliku. Kako sad Greve razmišlja?"

Spere je sad oklevao. Zašto? U policijskim izveštajima uglavnom se izbegavaju pretpostavke šta ljudi misle, već se beleži ono što se može dokazati da je rečeno ili učinjeno. U najgorem slučaju zapišu ono što svedoci i osumnjičeni *kažu* da su pomislili. A u ovoj istrazi niko ništa nije rekao. S druge strane, Spere je znao da nešto mora ponuditi, da mora održati priču u životu kako bi... kako bi... Možda nikad sebi nije dozvolio da uobliču tu pomisao, jer je znao kako bi ona na kraju zvučala. Voleo je da ga zovu novinari, da bude taj čiji se komentar nekog događaja traži, voleo je kada ga prepoznaju na ulici, kad mu šalju svoje MMS poruke na mobilni. Ali, mediji će ga zvati samo ako ima šta da im pruži. I, na šta se sve onda svelo? Na sukob integriteta i želje za pažnjom, profesionalnog ugleda i popularnosti.

"Greve sad misli..reče Brede Spere, "...da je u nezgodnom polo-aju. Vozikao se okolo ćelu noć, i sad je već jutro. Onda na policijskom radiju čuje da će Čikerud biti uhapšen, da će policija doći po njega u bolnicu i odvesti ga na saslušanje. Sad Greve zna da je njegov položaj iz teškog prešao u očajan. On naime zna da Či-erud nije dovoljno čvrst, da će policija oštro postupati s njim, da će mu možda ponuditi smanjenje kazne ako oda saučesnika i da Čikerud sigurno neće preuzeti odgovornost za ubistvo Sindrea Oa."

"Logično", klimnu G. Dibvad, koji se sad znatiželjno nagnuo napred u fotelji.

"Tako Greve shva-a da mu je jedini izlaz da izbavi Uvea Čikeruda od policije pre nego što počne saslušanje, ili..."

Speru više nije trebalo G. Digbadovo neupadljivo upozorenje da proceni dobar trenutak za pravljenje pauze.

"Ili da ga pri pokušaju izbavljenja liši života."

Kao da su televizijski signali tada zapucketali od napetosti i kao da se

vazduh u studiju, usijan od reflektora, mogao svakog časa zapaliti. Spere onda nastavi:

"Stoga Greve sad traži neko drugo vozilo. Na jednom parkingu nailazi na šleper. Budući da je treniran u eli-nim holandskim jedinicama, on zna kako da upali motor bez ključa. I dalje sluša policijski radio, a očigledno je pogledao na karti kojim će putem sprovođiti Čikeruda iz bolnice u Elverum. On čeka na jednom spo-ednom putu.

I tad se Dibvad ubaci s dramatičnom najavom: "I time stižemo do naredne tragedije u ovom slučaju."

"Tako je", reče Spere oborivši pogled.

"Verujem da je ovo za tebe najteži deo, Brede", reče G. Dibvad.

Brede. Prešao je na ime. To je bila lozinka.

"Idemo na krupan plan Sperea", reče producent kameramanu broj jedan na uho.

Spere uzdahnu. "Četvorica vrsnih policajaca stradali su u nes-eći koja je usledila, među njima i Juar Sunded, moj bliski saradnik iz Centrale kriminalističke policije."

Krupan plan tako je vešto izveden da prosečni gledalac ne primeti kako Spereovo lice postepeno zauzima sve veći deo ekrana. Njima je to izgledalo kao povećanje emotivnog naboja, intimnosti, osećaj da ulaze pod kožu tom zgodnom, potresenom policajcu.

"Patrolna kola preleću bankinu i sleću u šumarak kraj reke", preuze tad reč G. Dibvad. "Međutim, Uve Čikerud nekim čudom ostaje živ."

"Da." Spere je bio spreman da se vrati. "On sam, ili uz Greveovu pomoć, izlazi iz olupine. Šle-er ostavljaju na putu i vraćaju se Greveovim autom u Oslo. Pronašavši olupinu, policija otkriva da jedno telo nedostaje, ali misle da je ono završilo u reci. Osim toga, Čikerud oblači jednom od stradalih policajaca svoju odeću, što dovodi do privremene zabune oko toga ko je nestao."

"Međutim, uprkos tom trenutku predaha, Greve i Čikerud polako zapadaju u tešku paranoju?"

"Da. Čikerud sad shvata da je Greveu, kada se zale-eo šleperom u patrolna kola, bilo svejedno hoće li Čikerud preživeti ili stradati sa ostalima. Osim toga, zna da je u opasnosti jer Greve ima bar dva dobra razloga da ga se otarasi. Prvo, zato što je svedok Oovog ubistva, drugo, zato što onda ne bi ni sa kim delio za-adu od prodaje Rubensa. Zna da će Greve

udariti čim mu se ukaže prva prilika."

G. Dibvad se sad nagnu pun žara prema slušaocima. "I time stižemo do poslednjeg čina ove drame. Stigli su u Oslo i Čikerud se odvezao svojoj kući. Međutim, on ne čaši časa. Zna da mora brzo delati, pojesti umesto da bude pojeden. I onda iz svog bogatog arsenala oružja bira jedan pištolj, jedan.

"Rorbo R9", pomože mu Spere. "Devetmilimetarski polua-u-omatski pištolj sa šest meta..."

"I", prekide ga G. Dibvad. "Nosi ga tamo gde misli da će naći Grevea, kod njegove ljubavnice, zar ne?"

"Nismo sigurni u kakvom je odnosu bio Greve s tom ženom. Ali znamo da su se redovno čuli, viđali, i pronašli smo Greveove otiske prstiju u njenoj spavaćoj sobi."

"Dakle, Čikerud odlazi kod te ljubavnice i pred ulaznim vratima već izvlači pištolj. Ona pušta Čikeruda u predsoblje, gde je ovaj ubija. Potom traži Grevea po stanu, ali ga tamo ne pronalazi. Vrativši ženin leš u krevet, vraća se svojoj kući. Od oružja se ne odvaja čak ni u krevetu. A onda mu Klas Greve stiže u posetu..."

"Da, nismo sigurni kako je ušao, možda je i obio bravu. U svakom slučaju, nije znao da je tako uključio nečujni ala-m i kamere za nadzor.

"To znači da policija ima video-materijal koji prikazuje ono što je usledilo - obračun dva zločinca. Da li bi mogao da opišeš šta se potom dogodilo onim gledaocima koji nisu imali želudac da to gledaju na internetu?"

"Oni su pripucali jedan na drugog. Prvo Greve ispaljuje dva hica iz svog gloka 17. Za-udo, nijednim ne pogađa metu."

"Začudo?"

"Greve je pucao izbliza, a bio je komandos."

"Znači, meci pogađaju zid."

"Ne."

"Nego?"

"U zidu kraj uzglavlja nismo našli nijedan metak. Greve pogađa prozor. U stvari nije ni to sasvim tač-o, jer je prozor bio širom otvoren. On puca kroz prozor."

"Kroz prozor? Kako to znate?"

"Metke ispaljene iz njegovog pištolja pronašli smo napolju."

"Gde?"

"U šumarku iza kuće. U kućici za sove na jednom od stabala." Spere se zadovoljno osmehnu kao neko ko je svestan koliko zabavnu priču kazuje.

"Jasno. A onda?"

"Onda i Čikerud pripuca iz automatskog pištolja uzi koji je držao uza se u krevetu. Na snimku se vidi da meci pogađaju Grevea u prepone i stomak. Pištolj mu ispada iz ruke, ali on uspeva da ga podigne i ispali još jedan hitac koji pogađa Čikeruda pravo u čelo iznad desnog oka. Taj metak p-avi velika oštećenja na mozgu, ali ono što znate iz filmova i nije sasvim tačno - ne umire svako čim ga pogode u glavu. Naime, Čikerud pre smrti uspe da ispali još jednu salvu metaka, kojom usmrćuje Klasa Grevea."

Nastupi poduža tišina. Tad verovatno neko iz režije pokaza G. Dibvadu kažiprst da mu stavi do znanja kako ima još samo minut, te da je vreme da se cela priča zaokruži i sažme.

Od G. Dibvad se sad, daleko opušteniji, zavali u fotelju. "Znači, Centrala kriminalističke policije je sigurna da su se događaji upravo tako odvijali?"

"Nije", reče Spere odlučno gledajući Dibvada. A potom slegnu ramenima. "Ali jasno nam je da neke detalje nikad nećemo saznati i da će nas neke pojedinosti uvek buniti. Na primer, to što je patolog na mestu zločina tvrdio da je Čikeudu temperatura vrlo naglo opala, i da bi po tabelama koje oni rutinski koriste trebalo da je mrtav već preko dvadeset četi-i sata. Međutim, onda su drugi istražitelji shvatili da je prozor iza njega sve vreme bio otvoren, a da je tog dana nastupio prvi mraz u Oslu. Takve nedoumice su česte, one su u prirodi našeg posla."

"Da, a iako se Čikerud ne vidi na snimku, metak pronađen u njegovoj glavi..."

"...Poticao je iz gloka kojim je Greve pucao, da." Spere se ponovo osmehnu. "Kao što vi u medijima volite da kažete, 'neoborivi forenzički dokazi'."

Uz primereno širok osmeh, G. Dibvad prikupi papire, što je bio signal da se priča privodi kraju. Treba još samo zahvaliti Bredeu Spereu, pogledati pravo u kameru i najaviti drugu temu za to veče, ponovno ispitivanje poljoprivrednih subvencija. No Dibvad najednom zastade poluotvorenih usta i obori pogled. Dojava preko bubice? Nešto je zaboravio?"

"Za sam kraj, Spere", reče G. Dibvad smireno, uvežbano, rutinski. "Znate li još nešto o ubijenoj ženi?"

Spere slegnu ramenima. "Ne znamo mnogo. Kao što ste već rekli, p-etpostavljamo da je bila Greveova ljubavnica. Jedan od suseda tvrdi da je viđao Grevea da je posećuje. Nije imala dosije, ali smo preko Interpola saznali da je pre mnogo godina bila umešana u jedan slučaj trgovine drogom, dok je ži-ela s roditeljima u Surinamu. Tamo se zabavljala s jednim trgovcem droge koga su ubili pripadnici holandskih specijalnih jedinica, a ona im je pomogla informacijama o preostalim saučesnicima."

"Ali, za to nije osuđena?"

"Bila je maloletna. I trudna. Vlasti su nju i njene roditelje poslali kući..."

"U..."

"U Dansku. Tamo je i ostala, i, koliko nam je poznato, živela povučeno sve dok pre tri meseca nije došla u Oslo, gde je i skončala."

"Kad smo kod toga, došlo je vreme da zahvalimo Bredeu Spereu." Skini naočare, pogledaj u kameru broj jedan. "Treba li Norveška po svaku cenu da gaji sopstveni paradajz? U drugom delu *Večernje redakcije* razgovaraćemo sa..."

* * *

Levim palcem pritisnuh dugme za gašenje na daljinskom upravljaču i slika se izgubi sa televizora. Inače bih to učinio desnom rukom, ali ona je sad bila zauzeta. A čak i pošto je počela da trne usled prekida cirkulacije, ni za šta na svetu nisam želeo da je pomerim. Na njoj je, naime, ležala najlepša glava koju sam ikad video. Sada se okrenula prema meni, a ruka joj pomeri pokrivač da me bolje vidi:

"Da li si zaista prespavao u njenom krevetu one noći kad si je ubio? Pored nje? Koliko reče da je širok taj krevet?"

"Sto jedan centimetar", odgovorih. "Ako je verovati katalogu *Ikee*"

Dijana me užasnuto pogleda svojim krupnim plavim očima. Ali - ako se nisam grdno varao - bilo je u tom pogledu i nagovešaja divljenja. Nosila je najtanji negliže na svetu - iz *Iv Sen Lorana* - hladan na dodir, kao sada, ali je goreo kad bih se privio uz nju.

Ona protegnu ruke.

"Kako si je ubio?"

Zažmurio sam i prostenjao: "Dijana! Zar nismo rekli da nećemo pričati o tome."

"Jesmo, Rodžere, ali sada sam spremna da čujem. Obećavam!"

"Slušaj, ljubavi..."

"Ne! Sutra će objaviti policijski izveštaj i svejedno ću saznati. Bolje da mi ti kažeš."

"Jesi li sigurna?"

"Sasvim sigurna."

"Pucao sam joj u oko."

"Koje oko?"

"Ovo." Kažiprstom dotaknuh njenu lepo oblikovanu levu obrvu.

Sklopivši oči, ona duboko udahnu. Pa izdahnu. "Iz čega si pucao?"

"Iz jednog malog crnog pištolja."

"Gde si..."

"Našao sam ga u Uveovoj kući." Pređoh joj prstom duž obrve i sad sam joj gladio visoke jagodice. "Gde je i završio. Bez mojih otisaka, naravno."

"A koliko si dugo bila zaljubljena?", upitah.

"Dok nisam shvatila šta radim. Do one noći kad nisi došao kući..."

"I?"

"Tad sam htela da umrem."

"Ali, nisam mislio u njega", rekoh. "Nego u mene."

Ona se tiho nasmeja. "To ti mogu reći tek kad prestanem da budem."

Dijana skoro nikad nije lagala. Ne zato što nije znala - Dijana je fantastičan lažov - već zato što nije htela. Lepim ljudima ne trebaju maske ni svi oni odbrambeni mehanizmi koje mi drugi razvijemo da se zaštitimo od odbijanja i razočaranja. Međutim, kada se žene poput Dijane jednom reše da slažu, to čine odlučno i vrlo uspešno. Ne zato što su manje moralne od muškaraca, već zato što su vičnije toj etapi u izdaji. I upravo sam zato otišao kod Dijane one večeri. Znao sam da je ona kandidat kakvog sam tražio.

Pošto sam ušao u kuću i postojao neko vreme u predsoblju osluškujući njene korake na spratu, popeo sam se u dnevnu sobu. Zastala je, ispustila telefon na salonski stočić i kroz plač prošaptala "Rodžere..." a suze su joj se slivale niz lice. Nisam je sprečio da mi se obesi oko vrata. "Hvala bogu da si živ! Zvala sam te ceo dan juče i danas... Gde si bio?"

I tad Dijana nije lagala. Plakala je jer je mislila da me je izgubila. Zato što je mene i moju ljubav dala kao psa veterinaru da ga uspava. Ne, tad nije lagala. To mi je govorio instinkt. Ali, kao što rekoh, nisam naročito dobar poznavalac ljudske duše, a ona je odličan lažov. Stoga sam, kad je otišla u kupatilo da spere te suze s lica, uzeo njen telefon da proverim da li je zaista pokušavala da me dobije. Za svaki slučaj.

Kada se vratila, sve sam joj rekao. Baš sve. Gde sam bio, ko sam bio, šta se desilo. Ispričao sam joj i za krađe slika, i za njen telefon pod Greveovim krevetom, o Dankinji Lote i njenoj klopci. O razgovoru sa Greveom u bolnici zahvaljujući kojem sam shvatio da zna Lote, da mu je ona glavna saučesnica, da mi nije Dijana stavila gel sa odašiljačima u kosu, već ona bleđa devojka mrkih očiju i čudesnih prstiju, koja je prevodila sa španskog i više volela tuđe priče od svoje. Da mi je taj gel bio u kosi i pre nego što sam narednog jutra otkrio Čikeruda u kolima. Dok sam sve to pričao, Dijana me je gledala razrogačenih očiju, ali me nije prekidala.

"Greve mi je u bolnici rekao da sam te nagovorio da abortiraš zato što je dete imalo Daunov sindrom."

"Dauna?" To je prvo što je rekla za sve to vreme. "Otkud mu ta ideja? Ja mu nisam..."

"Znam. To sam ja izmislio kada sam pričao s Lote i ona mi rekla da su je njeni naterali da abortira kad je bila tinejdžerka. Pa sam smislio priču o Daunovom sindromu da bih se valjda prikazao u boljem svetlu."

"I ona je... ona..."

"Da", rekoh. "Jedino je ona to mogla reći Klasu Greveu."

Onda sam pričekao da joj se sve slegne.

Pa sam joj objasnio šta će biti dalje.

Ona me užasno pogleda i viknu: "Rodžere, ja to stvarno ne mogu!"

"Možeš", kazao sam. "I te kako možeš, i uradićeš to, dušo", rekao joj novi Rodžer Braun.

"Ali... ali..."

"Dijana, on te je slagao. Ne bi ti njemu rađala nikakvu decu. Sterilan je."

"Sterilan."

"Ja ću ti podariti dete. Obećavam. Samo učini ovo za mene."

Odbijala je. Plakala. Molila. A na kraju mi je obećala.

Te noći sam otišao kod Lote da postanem ubica, prethodno ostavivši

Dijani detaljna uputstva. I znao sam da će izvesti sve kako valja. Video sam pred sobom kako dočekuje Grevea s blistavim, lažljivim osmehom, kako mu pruža čašu konjaka, kako nazdravlja pobjedi, budućnosti, još nezačetom detetu. I kako zahteva da se to dete začne iste te večeri, na licu mesta!

Trgoh se kad me Dijana uštinu za bradavicu. "Šta si se sad tako zamislio?"

Podigao sam prekrivao. "Razmišljam o onoj večeri kad je Greve došao ovamo. Kad je ležao ovde na mom mestu."

"Pa šta? Ti si iste te noći spavao s lešom u krevetu."

Dotad sam se nekako uzdržavao od tog pitanja, ali više nisam mogao da izdržim: "Jeste li se jebali?"

Ona se tiho nasmeja. "Dosta si dugo izdržao, ljubavi."

"Da li ste?"

"Vidi ovako - one pretekale kapi dormikuma koje sam iscedila iz loptice u njegov konjak delovale su brže nego što sam očekivala. Kada sam se doterala i ušla u spavaću sobu, on je već spavao kao beba. A ujutru..."

"Povlačim pitanje", pohitah da je prekinem.

Milujući me po stomaku, Dijana se ponovo nasmeja. "Ujutru je bio sasvim budan. Ne zbog mene, nego zbog poziva koji ga je probudio."

"Mog upozorenja."

"Da. U svakom slučaju, brzo se obukao i smesta odmaglio."

"Gde mu je bio pištolj?"

"U džepu sakoa."

"Da li ga je proverio pre nego što je krenuo?"

"Ne znam. Ali, teško da bi išta primetio, nije bio naročito lakši. Zamenila sam samo prva tri metka u šaržeru."

"Ali, na onim ćorcima koje sam ti dao pozadi je pisalo crveno B."

"I da je proverio, on bi mislio da je to od *back*." [18]

Sobu tad ispuni smeh dvoje ljudi. Uživao sam u tom zvuku. Ako sve bude u redu, i ako su oni testovi merodavni, uskoro će je ispunjavati smeh troje. I taj zvuk će potisnuti onaj drugi čiji me je eho i dalje budio noću. Prasak kada je Greve pripucao, varnicu iz cevi na pištolju, delić sekunde u kojoj sam pomislio da Dijana možda ipak nije zamenila metke ćorcima, da je ponovo prešla na njegovu stranu. A potom odjek, zveckanje prazne čaure na parketu punom starih čaura od ćoraka i pravih metaka, starih i novih, dovoljno njih da policiji ništa ne bude jasno sve i da posumnja u

verodostojnost snimka.

"Da li si se plašio?"

"Pa nikad mi nisi rekao kako si se osećao. A na snimku se ne vidiš..."

"Na snim..." Uzmakao sam da joj vidim lice: "Hoćeš da kažeš da si pogledala snimak na internetu?"

Ona očuta. A ja pomislih kako još mnogo toga ne znam o toj ženi. Da tu možda postoji doživotna zalih zagonetki.

"Da", odgovorih. "Uplašio sam se."

"Čega, kad si znao da su mu u pištolju..."

"Samo su prve tri čaure bile ćorci. Morao sam se postarati da ispali sve tri kako policija ne bi zatekla neki u šaržeru prilikom uviđaja, zar ne? Ali mogao je stići da ispali još koji, pravi metak. A mogao je i zameniti šaržer pre nego što je došao. A mogao je imati i nekog saučesnika za kog nisam znao."

Nastupi tišina. A onda me ona tiho upita. "I ničeg se više nisi plašio?"

Znao sam da misli isto što i ja.

"Jesam", rekoh okrenuvši se prema njoj. "Plašio sam se još jedne stvari."

Njen dah na mom licu bio je ubrzan i vreo.

"Da te je mogao ubiti tokom noći", rekoh. "Greve nije nameravao da zasniva porodicu s tobom, a bila si mu opasan svedok. Znao sam da sam te doveo u smrtnu opasnost kad sam ti tražio da te noći izigravaš mamac."

"Ljubavi, ja sam sve vreme znala da sam u opasnosti", prošapta ona. "Zato sam mu tutnula ono piće čim je ušao na vrata. I zato ga nisam budila sve dok ga ti ujutru nisi pozvao. Znala sam da će mu se žuriti kada bude čuo glas pokojnika. Osim toga, već sam zamenila tri metka ćorcima, zar ne?"

"Pa da", odgovorio sam. Dijani, kao što rekoh, logika i prosti brojevi lako idu od ruke.

Ona me tad pogladi rukom niz stomak. "Osim toga, cenim što si me svesno doveo u veliku opasnost..."

"A?"

Nastavila je da mi spušta ruku naniže, preko uda. Onda mi spusti šaku na jaja, odmeri im malo težinu, pa blago obuhvati mošnice. "Protivteža je neophodna", reče, "za sve valjane, harmonične odnose. Protivteža krivici, sramoti i griži savesti."

Pokušah da sažvaćem, svarim, upijem u mozak tu prilično drsku

pomisao.

"Hoćeš reći", počeo sam pa zastao, pa onda ponovo počeh. "Hoćeš reći da je to što si zbog mene pristala na smrtnu opasnost, da je to..."

"...bila primerena cena za ono što sam ja tebi uradila. Kao što je i galerija tebi bila odgovarajuća cena za abortus."

"I to misliš već neko vreme?"

"Naravno, kao i ti."

"Pa jeste", rekoh, "iskupljenje."

"Da, iskupljenje. Krajnje potcenjeno sredstvo za sticanje duševnog mira."

Ona mi tad stegnu testise malo jače, a ja pokušah da se opustim, da uživam u bolu. Udahnuh njen miris. Bio je divan, ali da li ću ikad moći da osetim išta osim smrada ljudskog izmeta? Hoću li ikad čuti išta što će zaglušiti pištanje Greveovih probušenih pluća? Posle sam, praćen optužujućim pogledom njegovih mrtvih očiju, prislonio Uveove hladne prste na dršku i obarač uzija, kao i malog crnog pištolja kojim sam ubio Lote. Da li ću ikad pojesti išta što će nadjačati smrad Uveovog mrtvog mesa? Nagnuvši se nad njim u krevetu, zario sam mu očnjake u vrat. Čvrsto zagrizao dok nisam probio kožu, a ukus leša mi ispunio usnu duplju. Krv gotovo da i nije potekla, a kada sam suzbio nagon za povraćanjem i obrisao svoju pljuvačku, pogledao sam rezultat. Istražitelju bi izgledalo baš kao ujed psa. Potom sam se izvukao kroz otvoren prozor iza uzglavlja na Uveovom krevetu kako me ne bi snimile kamere dok odlazim. Krenuo sam u šumu, naišao na stazu, kasnije na put. Ljubazno pozdravio šetače koje sam sreo. Što sam se više peo, vazduh je bio sve hladniji, tako da se nisam ni oznojio kad sam stigao navrh brda. A otud sam pogledao jesenje krošnje dole u šumi, iz kojih je zima već počela da isisava boje, grad, fjord, svetlost. Svetlost koja je uvek nagoveštavala dolazak tame.

Osetih kako mi krv navire u ud, kako pulsira.

"Dođi", prošapta mi Dijana na uho.

Uzeh je. Polako i temeljno, kao čovek koji savesno radi svoj posao. Koji voli svoj posao, ali ga svejedno doživljava kao posao. I radi dok se ne oglasi sirena. Kad se sirena oglasi, ona mu brižno i zaštitnički prekrije uši šakama, i sad on slobodno sme da je ispuni toplim, stvaralačkim semenom, iako je to mesto već zauzeto. Onda ona zaspi, a on leži osluškujući njeno ravnomerno disanje, zadovoljan dobro obavljenim poslom. I zna da više

nikad neće biti kao što je bilo. Ali, može ličiti. Da i to može biti život. Da je može paziti. Da ih može oboje paziti. Da može nekog voleti. A kao da ni to samo po sebi nije dovoljno, on pronalazi i smisao toga da voli u jednom "zato", u jednom odjeku obrazloženja sa stadiona u londonskoj magli: "Zato što sam im potreban."

EPILOG

Dode prvi sneg, i prođe.

Na internetu sam pročitao da je na aukciji u Parizu prodana mogućnost kupovine *Kalidomkog vepra*, kao i pravo njegovog izlaganja. Kupac je bila galerija *Geti* iz Los Anđelesa, koja je odmah mogla izložiti sliku, i - ukoliko se u naredne dve godine ne pojavi neko ko polaže pravo na sliku - iskoristiti mogućnost kupovine i postati njen vlasnik. Bilo je i još nekoliko kraćih rečenica o poreklu slike, da se godinama raspravljalo o njenoj autentičnosti. Čak se pretpostavljalo i da je reč o originalu nekog drugog slikara, pošto u izvorima nema potvrde da je Rubens ikada naslikao taj motiv. Ipak, sada su se stručnjaci složili da ju je naslikao Rubens. O tome gde se pojavila nije bilo ni reči, niti je pomenuto da je prodavač Kraljevina Norveška, a i cenu su prećutali.

Dijana je uvidela da će teško voditi galeriju sama, kao dosad, kad jednom postane majka, i stoga je - posavetovavši se sa mnom - rešila da se uortači s nekim ko bi se više bavio svakodnevnim poslovanjem - najpre finansijama - tako da ona može više da se posveti umetnicima i njihovim delima. Osim toga, oglasili smo kuću na prodaju. I već sam dobio prilično visoku ponudu. Bio je to čovek koji se javio čim je video oglas u novinama i tražio da vidi kuću bez prisustva posrednika isto to veće. Prepoznao sam ga čim sam mu otvorio vrata. Odelo iz *Kornelijanija* i štreberske naočare.

"Možda nije najbolji Bangov projekat", kazao je protrčavši kroz sve sobe sa mnom za petama. "Ali ću je uzeti. Koliko tražite?"

Rekoh mu početnu cenu iz oglasa.

"Dodajem još milion", reče. "Rok je prekosutra."

Rekavši mu da ćemo razmisliti, otpratio sam ga do vrata. Tad mi je pružio vizitkartu. Bez zvanja, samo ime, prezime i broj mobilnog. Ime agencije za zapošljavanje bilo je ispisano tako sitnim slovima da se nije moglo ni pročitati.

"Reci mi", počeo on tad na pragu. "Zar nisi ti bio najbolji u gradu?" I, pre nego što sam stigao išta da odgovorim, dodade: "Mislili smo da proširimo posao. Možda ti se javimo."

Mi. Sitna slova.

Pustih da njegov rok prođe ne rekavši ništa ni Dijani ni agentu. "Mi" se

nikad nisu javili.

Pošto iz principa nikad ne počinjem da radim pre nego što se razdani, i tog dana sam - kao i inače - poslednji stigao na parking *Alfe*. "Prvi stižu poslednji" glasilo je načelo koje sam sâm smislio i uveo, privilegija rezervisana samo za najboljeg lovca na glave u firmi. Taj položaj podrazumevao je i da niko neće probati da ti zauzme mesto za parking, iako je na papiru važno isto ono pravilo "ko prvi devojci", kao i u drugim firmama.

Ipak, tog dana je na mom mestu već stajao neki auto. Nepoznat pasat. Verovatno je neko od klijenata zaključio da je u redu parkirati se na to mesto jer piše *Alfa* na lancu iza, zanemarujući ogroman natpis STRANKE kod ulaza na parking.

Ipak, obuze me izvesna nesigurnost. Nije valjda neko u *Alfi* zaključio da više nisam... Nisam ni završio tu pomisao.

Dok sam iznervirano pogledom tražio neko drugo mesto, krupnim koracima iz pravca zgrade naiđe neki čovek i uputi se prema pasatu. Hod onih što voze pasat, zaključih, odahnuvši. Onda definitivno nije bio posredi konkurent iz firme, već klijent.

Prkosno sam stao ispred pasata i čekao ushićeno. Možda ovo bude i dobar početak dana, možda uspem da izribam neku budalu. Bio sam u pravu - onaj čovek mi pokuca na prozor i ja ugledah mantil u visini stomaka.

Pričekavši malo, pritisnuh dugme za otvaranje prozora i on se polako - možda malo brže nego što bi bilo savršeno - spusti.

"Slušaj...", počeo on, ali ga prekinuh vrlo odmereno i otegnuto: "Draaagi gospodine, šta mogu učiniti za vas?" Ne udostojivši ga ni pogleda, spremio sam se da mu održim lekciju iz čitanja natpisa.

"Ako bi mogao da se pomeriš malo, bloki-aš me."

"Rekao bih da upravo vi mene blokirate, gosp..."

A onda mi konačno dopre do mozga. Izlizano slovo. Pogledah naviše kroz prozor. Srce mi zastade.

"Nema problema", reko. "Samo trenutak". Divljački sam pokušavao da nabodem dugme za zatvaranje prozora, ali fina motorika mi je opet otkazala.

"Samo čas", reče Brede Spere. "Mi se zna-o odnekud?"

"Ne bih rekao", reko. Usiljeno opuštenim basom.

"Jesi li sigu-an? Znam da smo se negde upoznali."

Jebote, kako je mogao da prepozna navodnog rođaka iz trećeg kolena

braće Monsen na Odeljenju sudske medicine?

Ono izdanje bilo je ćelavo i obučeno kao najgora seljaćina. Ovo je pak imalo gustu kosu, odelo marke *Ermenedildo Zenja* i sveže opeglanu košulju boreli. No znao sam da ne smem previše žustro poricati jer bih time samo izazvao Sperea da se brani, da se dovoljno usredsredi i seti. Udahnuo sam duboko. Bio sam umoran, umorniji nego što sam smeo da budem tog dana. Danas sam morao da pokažem konkretne rezultate i ostanem dostojan svog nekadašnjeg ugleda.

"Ko će znati", rekoh. "I ti meni izgledaš poznato."

Prvo se zabezeknuo na tu kontraofanzivu. A onda Spere nabaci onaj šarmanтни dečaćki osmeh zbog kog su ga mediji i voleli:

"A, ve-ovatno si me video na televiziji. Stalno mi to govore..."

"Jeste. Verovatno si i ti mene tamo video", rekoh.

"Je l'?", on će radoznalo. "A u kojoj emisiji?"

"Mora biti u toj tvojoj. Koliko je meni poznato, ekran televizora ne funkcioniše kao prozor. Na tvojoj strani kamere verovatno stoji neko... ogledalo, recimo?"

Spere je izgledao blago zbunjeno.

"Šalim se", rekoh. "Sad ću se pomeriti. Doviđenja, prijatno!"

Podigavši prozor, pomerih se u rikverc. Kolale su glasine da je Spere jebao novu ženu G. Dibvad. Govorkalo se da mu je jebao i bivšu. Čak i da je jebao Dibvada.

Izvezavši se sa mog mesta, Spere zastade pre nego što će skrenuti tako da smo bili jedan naspram drugog. Pogleda me kao neko ko je upravo shvatio da je nasamaren. Ja mu ljubazno klimnuh glavom. A onda Brede Spere dade gas i nestade. A ja rekoh sebi u retrovizor: "Gde si, Rodžere!"

* * *

Ušavši u *Alfu*, dreknuh zaglušujuće "Dobro jutro, Oda!" i Ferdinand mi potrča u susret.

"I?", rekoh. "Jesu li stigli?"

"Jesu, sve je spremno", reče Ferdinand kaskajući za mnom niz hodnik.

"Inače, svraćao je neki policajac. Visok plav i vrlo... pa, zgodan."

"Šta je hteo?"

"Hteo je da zna šta je Klas Greve ispričao o sebi na intervjuima ovde."

"Taj se uveliko ohladio u grobu", primetih. "Zar oni još to istražuju?"

"Ne istražuju ubistva. Dolazio je zbog Rubensove slike - još ne znaju odakle ju je Greve ukrao, pošto niko ništa nije prijavio. Sad pokušavaju da utvrde s kim je sve bio u vezi."

"Čitaš li ti novine? Sad opet ne veruju da ju je naslikao Rubens. Možda je nije ukrao, nego nasledio."

"Kako da ne."

"Šta si rekao policajcu?"

"Dao sam mu, naravno, naš izveštaj sa intervjua. Ne bih rekao da je tu video išta zanimljivo. Rekao je da će zvati ako mu još nešto bude trebalo."

"A ti se nadaš da će to i učiniti?"

Ferdinand se ponovo piskavo zasmeha.

"Dobro", reko. "Prepuštam ti ga, Ferdi, imam puno poverenje u tebe."

Videh kako raste i tone, raste od poverene mu odgovornosti, a tone usled nadimka. Svemu treba protivteža.

Stigosmo do kraja hodnika. Pred vratima proveri čvor na kravati. Unutra nas čekaju, spremni za poslednji intervju. Čista farsa - kandidat je već predložen, zaposlen, samo klijenti još to ne znaju, već misle da je njihova poslednja.

"Uvedi kandidata za tačno dva minuta od ovog trenutka", reko Ferdinandu. "Sto dvadeset sekundi."

Ferdinand klimnu gledajući na sat.

"Samo još nešto", rekao mi je. "Zove se Ida."

Otvorih vrata i uđoh u prostoriju.

Stolice zaškripaše kad su ustali da se pozdrave.

"Gospodo, izvinite što kasnim", reko rukujući se sa tri pružene ruke. "Neko mi se parkirao na mesto."

"Kakva neprijatnost", reče predsednik upravnog odbora *Patfajndera* okrećući se prema načelniku informacione službe, koji žustro klimnu u znak saglasnosti. Tu je bio i poverenik za zaposlene, tip u crvenom džemperu i jeftinoj belojoj košulji, nesumnjivo inženjer najnižeg reda.

"Pošto kandidat žuri na sastanak upravnog odbora u podne, možda bi najbolje bilo da odmah počnemo?", reko sedajući u začelje stola. Čelo je bilo rezervisano za čoveka oko koga će se za nekih sat i po složiti da mora biti novi direktor *Patfajndera*. Osvetljenje je već postavljeno tako da on izgleda što je bolje moguće, stolica je bila ista kao i ostale, ali sa malo

dužim nogama, a tu je već bila kožna aktovka sa inicijalima, koju sam mu kupio, kao i zlatno penkalo monblan.

"Naravno", reče predsednik upravnog odbora. "Ali pre toga imam nešto da vam priznam. Nama se Klas Greve silno dopao posle intervjua."

"Jeste", priključi se načelnik informacione službe. "Mislili smo da ste nam našli savršenog kandidata."

"Doduše, bio je stranac", nastavi predsednik upravnog odbora uvijajući vrat kao zmija. "Ali, norveški mu je bio kao maternji. A baš smo zaključili kad je odlazio da se Holandani bolje razumeju u izvoz nego mi."

"I da bi nam pokazao kako se posluje u inostranstvu", nadoveza se načelnik informacione službe.

"I kad ste nam onda, Rodžere, rekli da niste baš sigurni da je on najbolji za to mesto, moram priznati da smo se iznenadili."

"Zaista?"

"Da, naprosto smo pomislili da ste omanuli u proceni. Ovo vam nisam ranije rekao, ali stvarno smo razmatrali da vas razrešimo zadatka i direktno stupimo u vezu sa Greveom."

"Je li tako?", rekoh uz poluosmeh.

"Sad se zapravo pitamo", reče načelnik informacione službe uz nervozan osmeh, razmenivši pogled s načelnikom upravnog odbora, "kako ste znali da nešto s njim nije u redu."

"Kako ste primetili ono što je nama potpuno promaklo?", upita načelnik upravnog odbora glasno se nakašljavši. "Kako neko može tako dobro poznavati ljudsku dušu?"

Polako klimnuh glavom. Odgumuh papire nekoliko centimetara od sebe. A onda se zavalih u visok naslon stolice, samo se malčice klackajući. Pogledah kroz prozor. Svetlost. Tama koja će doći. Sto sekundi. U prostoriji je vladala potpuna tišina.

"Samo radim svoj posao", rekoh.

Krajičkom oka opazih tri glave kako jedna drugoj klimaju s odobravanjem. Onda dodadoh: "Osim toga, tad sam već počeo da razmatram jednog boljeg kandidata."

Sva trojica se okrenuše k meni. Bio sam spreman. Pretpostavljam da se tako oseća dirigent nekoliko sekundi pred početak koncerta, kad su svi pogledi upereni u njegovu palicu, kad u napetom iščekivanju utihne žamor publike.

"Zato sam vas danas i pozvao ovamo", počeh. "Čovek koga ćete danas upoznati nova je zvezda ne samo na norveškom već i na međunarodnom direktorskom nebu. U prethodnoj etapi sam ga otpisao kao potpuno nedodirljivog, ipak je on Otac, Sin i Sveti duh svoje kompanije."

Onda odmerih sva prisutna lica.

"Ne mogu vam previše obećati, ali mislim da sam ga donekle preobratio. A ako bismo dobili njega..." Tad prevrnuh očima kao da je reč o pustom snu, o utopiji - pa opet... A predsednik i načelnik su se krajnje očekivano i neminovno nagnuli k meni. Čak je i poverenik, koji je sve vreme sedeo prekrštenih ruku, sada spustio ruke na sto i nagnuo se preko njega.

"Ali ko je to?", prošapta načelnik informacione službe.

Sto dvadeset.

Vrata se otvoriše i u prostoriju uđe čovek od trideset devet godina u odelu iz *Kamikaze* u Ulici Bogstadsvej, gde *Alfa* ima petnaest posto popusta. Pre nego što mu je rekao da uđe, Ferdinand mu je na desnu ruku naneo puder u boji kože, pošto znamo da mu se dlanovi dosta znoje. Ali danas je kandidat znao šta mu je činiti, jer sam ga sam podučio i do najmanjeg detalja izrežirao ovo upoznavanje. Zaliske je gotovo neprimetno ofarbao u sedo, a svojevremeno je posedovao Munkovu litografiju pod nazivom *Broš*.

"Upoznajte Jeremiju Landera", rekoh.

Ja sam lovac na glave. Nije to naročito težak posao. Ali ja sam u njemu najbolji.

O AUTORU

Ju Nesbe (1960) pisac je, muzičar i ekonomista. Njegovi romani o inspektoru Hariju Huleu postigli su veliki uspeh kako kod brojnih čitalaca, tako i kod kritike. Nesbe je debitovao 1997. romanom *Flaggermusmannen* (*Čovek-šišmiš*), koji mu je doneo nagradu kluba Riverton i skandinavski Stakleni ključ za najbolji kriminalistički roman u toj godini. Nesbe je trostruki dobitnik Nagrade norveških knjižara za romane *Crvendac* (2000), *Snømannen* (*Sneško*, 2007) i *Lovci na glave* (2008). Njegovih sedam romana o inspektoru Hariju Huleu samo su u Norveškoj prodati u preko milion i po primeraka. Autor je zbirke pripovedaka *Karusellmusikk* (*Muzika s karusela*, 2001) i istoimenog muzičkog albuma. Nesbeovi romani se ubrzo po objavljivanju prevode na čitav niz jezika i dosad su izdati u 34 zemlje.

-)
Engl.: Sara se skida. (Prim. prev.) ⇒
-)
Engl.: Prosto kao pasulj. (Prim. prev.) ⇒
-)
Norv.: greve - grof. (Prim. prev.) ⇒
-)
Engl.: Tako nekako. (Prim. prev.) ⇒
-)
Engl.: Svaka čast. (Prim. prev.) ⇒
-)
Engl.: Molim vas da ostavite poruku. (Prim. prev.) ⇒
-)
Engl.: Noć nakon napornog dana. (Prim. prev.) ⇒
-)
Norv.: *Brekke* - polomiti. (Prim. prev.) ⇒
-)
Engl.: "Neko kao ti daje svemu Ovome smisla." (Prim. prev.) ⇒
- 0)
Engl: Srce, poveži me sa ovim novim.
Sa kojim novim, gospodine?
Znaš već, sa direktorom tehničkog odeljenja.
Felsenbrink i nije baš nov ovde.
Meni jeste, srce. Mogu li onda da dobijem Felsenbrinka? (Prim. prev.) ⇒
- 1)
Engl: Ovde Rodžer Braun iz agencije za zapošljavanje *Alfa*. Gospodin Klas Greve nam je dao vaš broj kao referencu.
A, uredu. Gospodin Klas Greve je najbolji menadžer sa kojim sam saradivao.
Dakle, vi...
Da, gospodine, najtoplije ga preporučujem - ne samo *Patfajnderu*, već i svakoj drugoj kompaniji.
Hvala, gospodine Fenselbrink.
Felsenbrink. Nema na čemu. (Prim. prev.)
⇒
- 2)
Engl: Šta? (Prim. prev.) ⇒
- 3)
Engl: Molim? (Prim. prev.) ⇒
- 4)
Engl.: Izvolite, gospodine? (Prim. prev.) ⇒
- 5)
Engl.: Izvolite, gospođo? (Prim. prev.) ⇒
- 6)
Engl.: Jeste li vi iz... (Prim. prev.) ⇒
- 7)
Norv.: sund - raspadnut, raskomadan. (Prim. prev.) ⇒
- 8)
Engl.: Pozadi. (Prim. prev.) ⇒